
This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

GoogleTM books

<https://books.google.com>

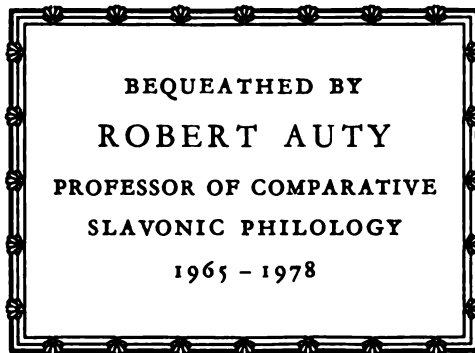
816

OXFORD UNIVERSITY

ST. GILES', OXFORD OX1 3NA

PG1167. V4. V5(1)

Robert Lutz,

21. III. 1942.

15. 11.10

Article

"On the ... Literature"

Westminster ... 1878

ВЕДА СЛОВЕНА.

БЪЛГАРСКИ НАРОДНИ ПЕСНИ

ОТЪ ПРЕДИСТОРИЧНО И ПРЕДХРИСТИЯНСКО ДОБА.

ОТКРИЛЪ ВЪ ТРАКІЯ И МАКЕДОНИЯ

И ИЗДАЛЪ

СТЕФАНЪ И. ВЕРКОВИЧЪ.

КНИГА I.

LE VEDA SLAVE.

CHANTS POPULAIRES DES BULGARES

DE THRACE & DE MACEDOINE

DE L' EPOQUE PREHISTORIQUE & PRECHRETIENNE.

Decouverts et édites par

ETIENNE J. VERKOVITCH.

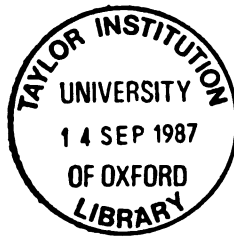
VOLUME I.

БЕОГРАДЪ,

ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА 1874.

Belgrad, imprimerie de l' état.

Sic vos non vobis mellificatis apes
Sic vos non vobis vellera fertis oves
Sic vos non vobis fertis aratra boves.

ПРЕДГОВОРЪ.

Мало има племена рода людскогъ коихъ древна прошлостъ тако е неизвѣстна као словенскогъ! — Кодъ овогъ не само што се ние одржао трагъ успомене о првобитномъ мѣсту одъ кудъ имъ е порекло потекло, — као што постои кодъ другихъ свѣстнихъ народа, на примѣръ кодъ еврейскогъ, кои е одъ како се зна па до нашихъ времена крозъ све потресе и буре светске, сачувао како обичае и предания своихъ стари, тако и све нѣхове производе умне почитуюћи е и чуваюћи као светиню и завѣштаваюћи е єдни другима онако вѣрно и неокалѣно као што су ихъ одъ отаца наслеђивали, — него не представля намъ се ни остала познѣя словенска старина до заключѣня нѣхове язическе добе у приѣтнимъ виду, єрбо изъ нѣ штогодъ одъ нѣховогъ производства било умногъ или ручногъ до насъ ние допрло готово ништа, по чему би се могло судити колико су они у свету важили, и средствомъ кои могуће би било изъ ближе штогодъ дознати о нѣховоме живованю и згодама онога таинственогъ далекогогъ времена. — Оно мало што се о Словенима зна по изворима иноплеменика изъ поменутогъ времена, тако е све неясно измешано па и пристрастно представљено, да ни десето неможе се известно разумети.

Кодъ иноплеменихъ носѣоца и представителя модерне цивилизацие постои предрасудно мишленѣ о Словенима, да они не само да нису привредили готово ништа за образованостъ людства, већъ шта више да су вазда цивилизации били шкодљиви и пагубни тимъ, што су одъ времена до времена, течасиъ вѣкова, одъ нѣкихъ

изванредниѣ врлинама и способностима одаренихъ народа съ многимъ трудомъ привређивано и нагомилавано светске умне образованости благо, своимъ опустошавајућимъ нападаниѣма упропашћавали. А таки просветитељи людства били су н. пр. дѣдови Инда, феничани, кои се сматраю за предке Елина, Египћани и јоштъ неки, кои су по мишленю западнихъ научењака ширили по земноме кругу питомостъ и уљудностъ међу людма. Ђдномъ речю веле исти западњаци, другогъ дара нису имали Словени већъ едино пустошъ по свету распрострањавати! Найстрашниѣ опустошители света у среднѣмъ вѣку, кои су сву привреду язическе добе у прахъ и пепео обратили, као што су на примѣръ били Хуни, Татари, Вандали, Готи и т. д. сматраю се одъ истихъ за присне другове и непосредствене сроднике Словена! — До покрштена Преславскогъ владајућегъ дома, мисли се да кодъ Словена не само нисе било никаквогъ понятія и трага о азбуки и книжевности, већъ у обште нравственостъ и питомостъ њихова до тадашня ни мало да се нисе разликовала одъ оне, какву данасъ гледамо кодъ најсуровѣихъ азиатскихъ номада. —

Овако мненѣ странихъ списателя почео самъ о Словенству слушати чимъ самъ почео познавати светъ, а они кои су ме тако учили, били су на жалостъ, и сами собствени Словени! Кадъ би се случило да штогодъ примѣте о вредноѣи и услугама горе поменути несравними просветителя народа, учинѣнихъ човѣциемъ роду, то би увекъ са тако китњастомъ речитошћу чинили, да самъ се стидио заведећи што и я нисамъ имао срећу принадлежати коме годъ одъ поменутихъ дивнихъ народа, већъ таквome когъ су успоређивали са последњима. —

Почемъ оно што се е преповедало о пореклу светске цивилизациѣ обште се е вѣровало, нити самъ кадгодъ чуо кога и найманѣ противсловити штогодъ противъ тога, зато и мени нисе могло на ино, већъ вѣровати оно, што самъ о нѣой чуо говорити, почамши одъ азбукована па крозъ цео свой течай школски. —

Међутимъ наставивши се у класичной и пуной милихъ успомена Македонѣи збогъ истраживања и спасавања споменика прошлости, и на моима честима путованиѣма, предузиманиѣма у свима

правцима балканскогъ полуострова, покрай сабирања стари предмета испитујући и сравнивајући са особитимъ вниманѣмъ и любопитствомъ такоѣръ и типъ, склоности, свойства и обичае разныхъ племена боравећихъ сада на поменутой чувеной древной страни, отачбини класичне образованости, на мое великико удивленѣ и забуну примѣтимъ велику разлику изъ међу онога што самъ у школи чуо о елинскомъ племени, и онога што самъ на лицу мѣста, средствомъ опыта, собственима очима гледао и сазнао, т. е. увидимъ да му више коешта недостае у погледу цивилизаторскогъ дара, кое не би смѣло бити ако е истина оно што се о нѣму прича односно светске цивилизацие. Мимоилазећи све ино само љу главно свойство поменути, кое се обште сматра као крайуголни камень првобитне светске образованости, то естъ свирку и пѣсничтво, за кое кодъ садашнихъ Грка ни мало склоности непримѣтимъ, дочимъ напротивъ одъ словенскихъ Бугара ове стране — и едно и друго са таквомъ необычномъ заузетошћу и любовию нѣгуе се, да ће ихъ у овоме мучно моћи надмашити ма кое друго славянско племе. —

Више пута случило ми се лѣти проћи крозъ елинска поля и ливаде бивше препуне раденика на све стране, но никадъ ми се ниє догодило да ми ушима допре и найманѣи звучиѣ какве пѣсме или веселогъ жамора, веѣъ би сваки путъ на обе стране пута таква тишина владала, да ми се чинило да то нису жива створеня коя тамо раде него да су аутомати. Напротивъ кадъ би ми се случило минути по краєвима принадлежећима Словенима, юштъ изъ далека познавао самъ да су нѣихова, и то не по другомъ чему, веѣъ єдино по звучномъ на далеко низъ брда и долине разлежужемъ се одєку нѣихова пѣваня! —

Не знајући како да себи разрѣшимъ ову противословећу моимъ дондашнимъ назорима загонетку, найпосле доѣмъ до те предпоставке: да е све то неосновано што годъ се до сада предпоставляло и вѣровало о исключивомъ цивилизаторскомъ дару Єлиина, па да не само нису они били єдини просветители и учителя света а нарочито овихъ народа на югу Европе, него напротивъ да су и Словени имали одъ вайкада свою собствену стародревну образованость.

Него знајући да никаква предпоставка, ма колико се своје почетнику чинила умјестномъ, не вреди ништа ако се несумњивима доказима не може потврдити, зато самъ почео мислити о томъ како би се ова моя предпоставка могла безсумњивимъ доказима потврдити и обистинити. У писменимъ споменицима истраживањимъ онихъ да би се до тихъ доказа могло доспјети, томе се нисамъ надао, почемъ е познато да е сва словенска умна пригода јазическе добе, као и све ино мило и драго изъ далеке старине њиховихъ дједова, доцније одъ њиховихъ безсовјестнихъ покрститеља на немилостивъ и свирепъ начинъ утаманѣна, а може се са својмъ вјеројатношћу и дослједношћу предпоставити, да ако игда то единствено у овакима споменицима потврду сличногъ што могуће би било замислити. Одъ једне стране дакле предпоставу сматрајући умјестномъ, а одъ друге стране не назирући нигде ни најмањга трага писменихъ споменика којима би се могла потврдити, дуго самъ се мучио свакојкимъ непријатнимъ суњима докъ се најпосле сетимъ: да е умни животъ старихъ предака Словена најзнатније и најважније своје трагове и споменике оставио у простонародномъ преданију, у народнимъ песмама преповедкама и причама у којима е цео њиховъ карактеръ и начинъ посматрања и мишлења највјерније насликањ; и тако сване ми у глави и породи се у мени мисао: да то што тако брижљиво тражимъ, покушамъ потражити у народномъ преданију кодъ Словена овихъ земаља. Зато намислимъ остати кодъ ове последнје намере и одати се најревностније истраживању древнихъ народнихъ умотворина и преданија у песмама и казивању простогъ народа, небили ми Богъ и срећа јуначка дала, да пронађемъ какве важне споменике наше древне прошлости, сачуване у усменомъ преданију нашегъ простогъ неизопаченогъ народа.

Садъ дакле својски настанемъ око истраживања и скупљања народнихъ пјесама и приповјетки Словена ове стране. То е било почеткомъ мјесеца марта године 1856 и за четири године прибавимъ пјесама и приповјетки око 1000 комада, но на жалостъ, по њима јошъ никако нисе могло осветлити и објаснити ништа одъ онога што ми е требало, да бихъ могао моје сумње разсве-

тлити и предпоставке разрѣшити и обистинити, ерѣ су то биле понавѣше све пѣсме женске любовне, лиричногѣ рода, одѣ коихъ самъ неке издао печатане у Београду 1860.

Тада се обратиѣ съ молбомъ нѣкимъ приятельнимъ у овой и солунској страни, да по народу испитую за пѣсме карактера исторійскогѣ о царевима македонскимъ Филипу и Александру, као и о стародревнимъ тракійскимъ знаменитостима, на примѣръ о тракійскомъ пѣвцу Орфею и другимъ личностима изъ старине овихъ предѣла, па ако на сличнога шта наиђу, да не пропусте за мене то прибавити.

Сви любезно се отзову моему позиву. Но међу нима било е и таквихъ, кои се врло удиве и слатко насмеју овой мојој по нѣиховоме мненю веома чудној мисли и намери, примѣтивши ми да се нису могли довољно начудити „како ми е то могло на паметъ доћи, почемъ е общте познато да Словенима на балканскомъ полуострову ни најманѣга трага ние било до времена цара Ираклия, како дакле да кодъ нѣихъ сущтествују пѣсме и предања о таквимъ личностима изъ старине, кое не само да нису биле Словени, већъ шта више кое су на толико вѣкова биле на свѣту пре появљѣња Словена на поменутој страни!“ Но то не могне ни најманѣ поколебати мою намѣру и надежду, да ће се тимъ путемъ моћи доћи до важнихъ откровѣња и доказа о тамнимъ и непознатимъ предисторійскимъ станяма овихъ Словенскихъ народа.

Одъ времена до времена дакле одъ истихъ почну ми долазити свежњи пѣсама и приповѣдки, но све су наличиле онима одъ мене већъ прибављѣнимъ. Овако протеку пунихъ десетъ година дана. Пѣсама и приповѣдки нагомила се кодъ мене еданъ огромни купъ, но на мою жалостъ, по нима никаквогѣ трага ние било одъ онога за чиме сам онако жудно изгледао, — одъ спомена древне предисторійске и язическе прошлости Словена.

Почемъ за тако дуго време ние ми било могуће ишта пронаћи што би бидо одъ непознатогѣ дотле значая и велике археолошке важности, за то мое гвоздено постојанство и одважностъ најпосле почну лабавити и ладнети, а готово и сама надежда почне ме остављати, и већъ почнемъ смишљавати да ли не би било

VIII

време да се оканемъ овогъ са знатнимъ за мене трошковима скопчаногъ узалудногъ труда и напрезана. —

У исто време докъ сам се борио са овакимъ мислима яви ми се ненадно едно ново познанство изъ околице гласовите Перинъ планине. Зажелимъ дакле да јошъ кодъ овога новогa пријатеља покушамъ срећу, па ако јошъ и оданле не буде ништа, тада биће извѣстно да не могу наћи ни онамо гди самъ мислио и предпостављао ништа врло важно и врло старо, за објасненъ тихъ прастарихъ непознатихъ времена и стана, слѣдователно да ће паметниѣ бити оканити се залудногъ труда трошка и напрезана.

Исти пријатељ са крайномъ симпатиомъ предусретне моје познанство, обећавши ми да ће настојавати да ми прибави пѣсама и приповѣдки изъ оне одъ целогъ свѣта одвојене, удаљне и готово неприступне планинске околице, где се нашъ народъ крозъ тисућъ лѣтија одржао готово непроменљивъ у својимъ обичајима и традицијима. Него у смотрењу Александра и Орфеа не пропусти и овај пријатељ примѣтити што и први пријатељи, то естъ да невѣрује да о њима има пѣсама и преданија по његовој околици. То е било истогъ мѣсеца — 1865 год. — у кои самъ пре десетъ година прву пѣсму преписао по казивању овдашњихъ знаменитихъ пѣвачице Дафине.

Међу тимъ не мине ни еданъ мѣсецъ дана одъ овога последњегъ познанства а одъ њѣга ми приспѣ еданъ мали свежњанъ пѣсама, међу којима вољомъ божијомъ, била е и една таква, која е торжествено навѣштавала да се обистинява една одъ најсмѣлијихъ надежда и предпоставка, а која е сасвимъ противоположена ономе, што се е до сада обште вѣровало као темельито и неприкосновено у смотрењу древности Словена у овимъ земљама. То е она мала пѣсмица о Александру великомъ.

Ние могуће речма нацртати оно пријатно упечатленъ које самъ почувствовао у себи видивши ненадно обистинљиво оно, што е скоро више на санъ и зиданъ кула по ваздуху наличило него на истину, да то естъ наши родопски Словени имаю живу традицију чакъ и о времену Александра великогъ.

Благодаривши дакле найусрдније божјму провиђењу што е преко мене незнатногъ и недостојногъ толике милости, благоволило изъ помрчине заборавности изнети, на јаву тайну одъ овако замашне важности и послѣдице по науку исторійску, јошъ са већомъ ревношћу и охотомъ настанемъ око истраживања сличнихъ предмета, предчувствујући да се заръ неће остати само кодъ овога успѣха, већъ да ће се јошъ и више тога сличногъ открити у оной околици. У свакомъ скоро писму молио бихъ га и преклињао да поредъ Александра и другихъ царева македонскихъ не заборава такођеръ разпитивати и за пјесме о Орфею. До конца оне године пође му за рукомъ само јошъ једну пјесму о Александру пронаћи, која се само врло незнатно разликовала одъ оне прве и то само располажамъ речи а не и садржамъ. То е она у мојој збирци подъ бр. 46 тим. Следеће пакъ године течахъ августа обистини се да и у погледу Орфея нисъ ми била неоснована предпоставка. Тада су нађене оне две пјесме подъ бр. 15 и 32. Иза њихъ године идуће, мјесеца јануара, наиђемо на ону о преселену народа бр. 2. Оволико само било намъ е могуће пронаћи и прибавити до московске етнографске изложбе. Тада ону другу пјесму Орфееву бр. 15 поднесемъ на оцену и уважање настојатељству поменуте изложбе, коју оно предусретне благонаклоно; те после трошкомъ предсѣдателя изложбе господина В. А. Дашкова она се напечата съ додаткомъ рускогъ превода.

По изложби срећа намъ се почне болѣ смешити, ербо до конца оне године пође намъ за рукомъ око 56 пјесама сличногъ садржая открити, које су износиле око 17.000 стихова. Будући е ово и одвише било за једну књигу, за то давши е уредити и преписати на чисто пошалѣмъ е у Београдъ момъ давнашњимъ пријатељу Доктору Ј. Шафарику, съ молбомъ да се заузме и помогне ми како би ови споменици могли што скорје учинити се приступнима ученоме свету средствомъ печатњѣ. Исти любазно предусретне и уважи како мою молбу тако и ове споменике, које нађе за достојне сваке пажњѣ и уважања. Те тако съ нѣговомъ помоћу ево сада шалѣмъ једанъ део овихъ древнихъ споменика

нашемъ народу, да по беломе свету причаю о згодама и незгодама далеке заборавлѣне старине наше.

Еданъ део овихъ споменика води порекло изъ предисторійске добе, представляјући намъ одну досадъ непознату заборавлѣну светску образованостъ, којој трага нема по старима лѣтописима и исторійскимъ списательима, и кое начало губи се у тами вѣкова. По садржаю тихъ традиция могло би се предпоставити да се односе къ првобитномъ развитку рода людскогъ. То се назире по томе, што на више мѣста поминѣ се, да су ове древне светске цивилизаторе такви нѣки народи окружавали, којима јошъ нису била позната ни најобичнија средства за живовањѣ, као што е на примѣръ орало и пшеница, после стадо са млекоњѣ и сиромъ, већѣ да су се препитавали пасенѣмъ траве попутъ животињѣ! Више тихъ пѣсама поминѣ преселенѣ становитогъ народа одъ „крајне землѣ на белъ Дунавъ“; кои народъ вѣројатно неће бити никои други до онај, кодъ когъ су се ови споменици крозъ тако дуго време до данасъ могли сачувати средствомъ устменогъ предаваня одъ оца на сина. А подъ именомъ крайнѣ землѣ мислимъ има се разумѣвати нека страна источне Азіе или индійскогъ полуострова, па и белъ Дунавъ мучно ће бити овај нашъ Дунавъ већѣ нека друга азиатска већа рѣка, можда Индъ или Гангъ, ако не Оксусъ или Јесартесъ.

Митологија овихъ споменика има такво чудно сродство са ономъ Химна Ригъ Веде, да ми се чини да ће оне бити не само сестре мезимице, поникнувшѣ на едномъ истомъ врелу и извору, већѣ шта више ова наша као да ће бити, по својој простоти и старини матица оној; кое су се по првоне своје разделѣњу после самостално развијале отишавши една еднимъ а друга другимъ правцемъ. Што она санскритска има много коешта кое у овој нема, причина ће бити та што е она течасмъ времена примила многа новоуведѣна, дочимъ е ова у нашимъ пѣсама непрекидно при првомъ свомъ много простиасмъ облику остала иста, какви е имала одмахъ по напуштану свое првобитне дѣдовине. Главне црте овога сродства есу: Богъ Вишну и Огне, као и жертва црне пуйке, коя се у толикимъ пѣсама споминѣ.

У овима споменицима игра главну улогу име јудинско, кое је готово сасвим излапило изъ народнога преданија кодъ Југословена, ербо сасвимъ ретко се срета по познатимъ књигама народнога производа, као што су на примѣръ пѣсме, приче и приповѣдке; ако се не варамъ оно се само на једномъ мѣсту наводи у србскимъ народнимъ пѣсмама, а чини ми се овако ће исто бити и кодъ Бугара. Пѣвачица Дафина, одъ кое самъ први путъ чуо за ово име, разумева подъ именомъ Јуда суштства надприродна са својствама и склоностима скоро еднакима са онима нечистивихъ духова, противника свега доброга, кои то естъ само зло а не добро какво чине људима. Иначе съ јдне друге стране оно је врло добро познато у свету, то естъ што се је случајно овако звао издајникъ истине света, те збогъ тога причинява човеку грозу и одвратностъ при своме произносу, а обично означава крајне неваљалство и поквареностъ. Неки наученици, приликомъ кадъ самъ имъ неке одъ овихъ пѣсама доставио угледе и проучена ради, изјавили су, да са овимъ именомъ никадъ нисе суштествовао на земљи какавъ народъ, већъ да је пука баснословна измишљотина, а исто држе и о садржају овихъ споменика. Мисле дакле да име Јуда не може означавати друго нешто већъ природу (стихнон — начело зло, злобогове или чернобогове) олицетворену. Међу тимъ по мому мишленју ја никакo не могу вѣровати да је ово баснословна мечта, већъ предпостављамъ да је у једној врло удаљеној старини заиста морао суштествовати неки народъ подъ овимъ именомъ, кое је тада вѣројатно сасвимъ различито значење и уважење морало имати одъ онога кое му се сада приписује. Врло ми се чини да иза њега могустати сакривени догађаји одъ веома замашне важности по све човечанство, кои ће може бити једногъ дана ненадно указати се са подпунимъ својимъ старимъ блескомъ, да покажу свету да никадъ истину за увекъ нисе могуће сасвимъ погазити и забашурити, већъ да ће јо ма кадъ било, правда божа изнети на јаву, и то башъ онда кадъ јој се најмање надамо! Може бити да човечанство башъ овоме презреноме имену дугује за прве почетке свогъ развитка, на којима као на основу подигло се съ временомъ све

ХП

оно што годъ има човекъ лепога и полезнога у смотреню културномъ. —

Исто разумевамъ и о садржаю овихъ пѣсама, ербо никако не могу се убѣдити да е све ово измишльотина, већ несумњамъ да се възро оснива на исторійској истини и сбившимъ се делима. Може бити да у њима има више реалности но у свима сличнимъ светскимъ производима прошлости било европејскимъ или азјатскимъ. Особито суштаство митологійско Сура Ламия са три главе и седамъ репова, приближуе се више алегоріи но басни. Такођеръ чини се као да на басну мирише и то, што се по њима споминѣ да су Јуде имале крила — а заръ ние могуће да е поменути народъ течаемъ времена дотле био доспѣо у образованости и вѣштинама, да е међу другима умео такођеръ и крила правити, съ којима су умели летити, а која умѣтностъ доцније, при свѣтскимъ потресима са свимъ изгуби се, а само неки врло тамни споменъ о њој сохрани се у народномъ преданию, о Икару и његовомъ оцу Дедалу, кои се наипосле изметне у смисао са свимъ баснословни.

Наравно, ово су за сада моје предпоставке кое се немогу подпуно доказати изъ овихъ споменика, али очекуемъ да ће се јошъ у напредакъ открити више њихъ и важниѣхъ, ерѣ самъ тврдо увѣренъ да е ово што самъ до сада прибавио текъ еданъ листъ огромне живе књиѣжнице людске, која е промисломъ божимъ цела, прежививъ и преко себе претуриѣ толике догађае и буре светске, те е срећно умакла зубу времена, па садъ само чека побожну и родољубиву руку која да ю изъ садашњѣгъ нѣзина непозната и непоуздана мѣста прибере и на поузданіе и безбѣдније склони. Оно ће што се чини садъ као тамно у овимъ споменицима, бити јасно докъ се јошъ кои листиѣ открие и прибави одъ наведене живе књиѣжнице.

Да су ови споменици едина новостъ необична и да имаю велико значенѣ, то не подлеѣи ни најманьој сумњи; но у колико се могу применути и сагласити са онимъ што я у њима налазимъ, то не я, већ словенска и иноплемена учена публика надлежна е опредѣлити, кое непристрастной оцени и суду ихъ подносимъ. —

Но да ме не би когодъ криво разумео нужно е да овде јошъ нека објасненя изложимъ о побуђенјима која су била главномъ причиномъ, што ми се е у глави зачала слична мисао.

Неки наученјаци, којима самъ нешто примѣчавао у смотренју смисла овихъ споменица и важности коју би по науке могли имати, не хтедну ни да чују штогодъ о мојима назорима, већ преко ихъ одбију са изјавомъ, „да све што овога часа светъ има лепога и кориснога у погледу културномъ, има своју прву основу у Омиру и долази одъ Грка.“ Све дакле што се е до сада писало и вѣровало односно порекла светске цивилизације, оће да сматрају као неку неоспориму догму, о којој да се не смие водити никакво ислѣдовањѣ и расправа, већ да треба у ову доктрину слепо вѣровати. Да слично захтеванјѣ ние нити умѣстно нити правично, мислимъ да ће ми то признати сваки истинолобацъ.

Да Омиръ спада међу најдивније и најважније људске умне производе то е изнадъ сваке сумњѣ, но отуда не следи да ние слободно коме се узрачи, далъ иза нѣга у помрчину погледати и развидити како е пре нѣга било. Ние ми дакле намѣра била засњивати и у сумњу доводити важностъ и значењѣ кое има по човечанство прекрасни и несравними Омировъ умни производъ, већ самъ желио пронаћи му старије право порекло — дотично поправити и одстранити аномално мишлењѣ у смотренју Словенства; то естъ кадъ сушествује, као што е познато велико сродство и велика подобностъ међу старославинскимъ и словенскимъ езикомъ као гранама едногъ индо-европскогъ стабла, зашто дакле то исто блиско сродство не признае се и у смотренју крви? него влада таква отуђеностъ и супротностъ између Грка и Словена, као оно међу ватромъ и водомъ!

Неки мисле да е грчко и словенско племе изъ начала са свимъ истоветно било и на једноме истоме мѣсту да су поникли и расплодили се. Међу једнимъ одъ четири елинска стара нарѣчја, доричким и словенскимъ езикомъ у прастаро време да веће разлике ние било но колико међу нарѣчјама едногъ истогъ езика и текъ у дугомъ течају времена оделивши се једни одъ други, мало по мало да су се са свимъ удалили једанъ одъ

XIV

другогъ и разнимъ правцемъ разишли, а трагъ о овој њиховој некадашњој сродственој свези, да е остао само у дотичнимъ езицима.

Мое е мненѣ друго, я то естѣ мислимъ да е култура кое се трагови и спомени у овимъ пѣсмама налазе, била Словенина са свимъ свойствена, коју су они собомъ донели јошъ изъ прастарихъ своихъ седишта у далнѣмъ азіјскомъ истоку, и коју су кодъ себе самостално сачували и неговали, а никако нису е текъ овде у Европи одъ своихъ сусѣда примили; ако се дакле међу њима на основу поменуте наличности езика, може какво крвно сродство предпоставити, оно нис било непосредствено већъ е постало смесомъ, — то естѣ два сасвимъ различита порекломъ племена, изъ начала поникнувши далеко едно одъ другога, течаемъ времена смешала се у едно — која смеса морала се е случити у време примитивни пресељаваня рода людскогъ. Приликомъ дакле поменутихъ светскихъ тумараня едно оделенѣ Словена набасало е на Грке или обратно ови последњи наишли су на Словене, те или драговолнимъ узаймнимъ договоромъ и санзволенимъ или силомъ подчинивши едни друге себи, после остану за вазда заедно. Почемъ се може предпоставити да е међу њима морало бити узаймнихъ женидбенихъ свеза и то несумњиво у великимъ размерима, за то разуме се само собомъ да су временомъ врло сродили се, но, као што рекохъ, ово сродство било е само посредствено. Што езику Словена изъ почетка доби е предностъ надъ грчкимъ, као што се види по дорійскомъ наречию, вѣроятно то се има приписати упливу матера; — него мало по мало любка и питама крвь Словена буде са свимъ абсорбована у жилама Грка одъ семитичке жестине!

Садъ да кажемъ у кратко и о происхођеню овихъ песама, у колико су ми га мои приятели, скупитељи и преписивачи саопштити могли, еръ у почетку они нису држали за важно место налазка и име певаца при свакој песни забележити, па су то текъ доцније на мою опомену и молбу чинили.

Повѣстѣ њиховогъ откривеня почетъ љу одъ Орфея. Овоме наишли смо на трагъ преко учителя села Ђешнице Божића Ата-

насова; то е она маюшна одъ 39 стиха бр. 32, кою е преписао одъ некогъ Косте Стоянова изъ истогъ села. Исти Коста е іоштъ ка-
зао песме бр. 8, 10, 37 и 56. Село Елешница у валовиштской
е кази, а удалѣно е одъ Валовишта 2 сата према североистоку,
налази се на подножию Шерлиѣ планине. Преко истогъ учителя
дозналк смо за честитогъ старину дѣда Велу Гланчева изъ села
Радова, кои е казао ону Орфееву коя е у Москви штампана са
іоштъ друге две, бр. 28 и 29, преписао ихъ е пакъ одъ нѣга
учитель св. Предтече И. Пала И. Економовъ. Исти старина
умро е брзо иза тога, а имао е око 70—80 година а не 105,
као што е погрешно наведено приликомъ саобштєня поменуте нѣ-
гове пѣсме у Москви, него толико му е отацъ био старъ, одъ
когъ е онъ речену пѣсму научно; овай пакъ примио ю е у свое
младе године одъ некогъ пѣвца слєнца изъ костурске околине.

Неки деда Ангелъ изъ села Ернекиой-а, Демир-исарске казе,
(валовиштске), лежеѣгъ близу обале реке Струме, казао е ону 2-у
о преселєнїю, а еданъ циганинъ Яне изъ истогъ села саобштио е пѣ-
сме бр. 20, 21, 38. Пумакъ Димиръ Шапка изъ Горнѣгъ Дрянова
бр. 7, 22, 23 и 24. Помакъ Алиа Вълкодерецо изъ села Плетена бр.
11 и 50. Салия Пурнаревъ изъ села Кочена бр. 35 и 36. Юмеръ
Асанчевъ изъ села Дуспата, пазарцїкске околине, бр. 9, 14, 40, 41.
Помакъ Алиа изъ села Кочена бр. 19. Помакъ Асанъ бр. 4, 12, 13
и 49. Помакъ Алилъ изъ села Цицїово бр. 6. Исїинъ Ловжїе изъ
Долне Дрянову бр. 18 и 47. Неки старина Помакъ изъ села Кру-
шева бр. 27 и 30. Колю Катаржїювъ, Марвакъ изъ села Крушева,
саобштио е ону бр. 44. Неки Марвакъ Иованъ изъ села Белюва у
Перинъ планини бр. 39 и 55. Неки Влахъ чобанинъ, кои лѣти пасе
стадо на Шерлїи планини, казао е ону о преселєнїю бр. 3, кою е на-
учно у младости одъ некогъ Бугарина. Марвакъ Иованъ Нѣмцовъ
изъ села Германа, валовиштске казе, бр. 16 и 17. Неки Марвакъ
Георгие Казулъ изъ села Леово, исте казе, бр. 31, 42, 52. Учителъ
Андонъ изъ села Ловча, марвакъ неврокопске казе, преписао е
ону о Александру бр. 51. одъ некогъ Стояна изъ села помач-
когъ Скребатногъ. 43-а добивена е одъ некогъ слєнца Разлошке
казе. 48-у казао е неки Коста изъ села Клепуштна зихнанске

казе. 53-у неки Марвакъ изъ села Муклена, коє лежи на ребрима горе Меникионъ према истоку. Исти честити старина знао є око 100 пѣсама, но не могнемо ихъ преписати, ербо га брзо иза тога нападну ноѹ на сну у куѣи неки разбойници, те га на комаде исеку заедно са єднимъ синомъ. 25-а добивена є одъ єдногъ марвака изъ села Банице, серезке казе. 26-а добивена є одъ неке марвакинѣ Руменке, супруге Стояна Маринова изъ села Крушева, валовиштске казе, преписао ю є пакъ одъ исте нѣзинѣ синѣ Тодорѣ, садашњи учитель у истомъ селу. — За остале пѣсме нема билѣжака. —

Све дакле ове пѣсме добивене су одъ племена помачкогъ и марвачкогъ. Прво налази се у Тракии на родопској планини, а друго на северномъ краю Македоніе, коє одъ првогъ раздваја река Мјаста, (Nestus или Mestus одъ старихъ звана). Они се разликују знатно не само обичајима веѣ и нарѣчиємъ. Дочимъ слова я и ѣ играју велику улогу у марвачкомъ нарѣчию: дятя, дядѣ, дрянѣ, вѣлика, вѣли и т. д. у место: дете, дедѣ, дрењѣ, велика, вели — у помачкомъ готово нема имъ никаквогъ трага, веѣ увекъ се чує е. Осимъ ове разлике има такођеръ знатна и у речима коє се произносе са затворенимъ а а пишу се обично са ж, као: фѣрка, пѣрва, рѣка, дѣржи и т. д. или: фѣрка, пѣрва, рѣка, дѣржи, — дочимъ се кодъ Помака произносе са отворено или затворено ѓ: форка, порва, рока, доржи. Ж дакле у наречю марвачкомъ не значи я, као што су неки погрешно мислили, веѣ затворено а, а вѣройтно овако є имало значенѣ и у кириловској писмености пре хиляду година. — Такођеръ є разлика и међу речю марвачкомъ: ке или ща — шта — кою Помаци произносе са: ша. — Оволико у кратко о различности єзичной поменути два важна племена и нарѣчја бугарска. —

Найпосле сматрамъ за свою дужностъ изјавити овде мою благодарну признателностъ господину доктору Я. Шафарику како на подпори и саучешѹ коє є вазда показивао за моє тежнѣ и трудове, а нарочито за оваке светинѣ, тако и на нѣговоме труду око издания на светѣ ове књиге. Признаємъ да би безъ нѣговогъ саучастія ови споменици мучно били могли скоро свету саопштени бити.

У Серезу у Македоніи $\frac{21}{3}$ марта 1874.

Ст. И. Верковиѣ
Србо-Хорватѣ.

AVANT-PROPOS.

Monsieur Etienne Verkovitch un Serbo-Croate né en Bosnie, qui vit depuis trente ans à Sérès en Macédoine, comme archéologue et antiquaire s'occupe depuis longtemps avec un zèle exemplaire à recueillir des antiquités de tout espèce dans les pays de la Turquie d'Europe, habités par les Slaves (Bulgares et Serbes).

Par un travail infatigable Mr. Verkovitch a réussi non seulement à doter plusieurs collections publiques & privées de précieuses antiquités, mais il arrive à se créer des merites tout-à-fait exceptionnels quant à l'archéologie slave. Notamment dans ses investigations archéologiques il a prêté une attention spéciale aux traditions et aux chants des Bulgares habitants les montagnes peu fréquentées et peu connues de la Macédoine et de la Thrace. Un grand nombre de ces chants porte les indices de la plus haute antiquité et rapelle des événements qui ont leur source dans l'époque préhistorique, et qui se sont conservés jusqu' à nos jours par la tradition orale descendant de pères en fils. Parmi ces chants mythiques il y en a qui rappellent le culte païen du soleil, ce sont des prières, des hymnes et des cantiques etc.; d'autres ont rapport aux temps anciens de l'histoire de Macédoine; d'autres enfin tirent leur sujet de l'époque de l'empire bulgare.

Mr Verkovich a eu déjà la bonne chance de recueillir plus de 100 chants de ces trois genres, tous communiqués oralement, dont quelques uns comptent plus de 2000 vers.

Il suffit d'indiquer le sujet de quelques uns de ce chants, pour en relever toute l'importance: La naissance de dieu Vich-

XVIII

nou; l' année noire; la naissance d' Alexandre; Boris roi bulgare, abandonnant la foi de ses ancêtres etc.

La chose qui semble le plus surprenante c'est que la plus part de ces chants est recueillie parmi les Bulgares Mahométains qui habitent les hauteurs peu accessibles de la Thrace et de la Macédoine et qui ont eu le sort de rester intacts aux influences du dehors malgré leur changemet de foi, en vertu du quoi leur langue, leurs coutumes et leurs traditions ont pu être ménagées le mieux par les vicissitudes du temps. Naturellement les formes actuelles de ces chants sont loin d'être identiques avec leurs formes primitives. Sans aucune doute la mer des siècles a mutilé considérablement leur forme originelle, ce qu'atteste l'emploi non rare des mots qui proviennent du turc ou du grec. Tout de même ces chants ne perdent pas leur importance capitale. L' examinateur sérieux y trouvera les restes de l'ancienne mythologie et les traces des événements historique d' importance. Desirant à faciliter aux savants de l' Europe qui s' interesent à l' histoire et à la philologie slave, de penetrer dans le contenu et l'esprit de ces anciennes traditions, nous avons entrepris une sevére traduction française verbale des chants recueillis par Mr Verkovitch, et dans le premier volume actuel nous en presentons seize, tous tirés du nombre des chants mythiques. Dans les volumes suivants suivront les autres chants mythiques et ces de l' époque Macedoine et Bulgare. Ces monuments des temps bien reculés n'ont été connus jusqu'ici que dans un cercle des personnes assez étroit. Notre intention, en donnant la publication, c'est d' en élargir la connaissance et d'evoquer les opinions des juges competents sur ces documents que nous considerons très-importants et dignes de l' attention de ceux qui s' occupent de l' archéologie slave.

Belgrade en Serbie, le $\frac{1^o}{17}$ Juillet 1874.

Dr J. Š.

СОДЪРЖАНИЕ-ТО НА ТОЈА КНИГА.

СТРАНА.

I. ПЕСНА: Преселение народа утѣ крайна земе на Дунавѣ; иматъ 130 стиха	2.
II. Сѣще това, но инакво; 85 стих.	12.
III. Пакъ за преселение-то но различно. 128 стих. , ...	38.
IV. Пакъ за преселение-то, но инакво; 148 ст.	28.
V. Сѣще то преселение-то, но пакъ различно. 265 стих.	38.
VI. Сонцева женитба со мома-Вѣлкана. 1028 ст.	56.
VII. Женитба на талатинска крале со дѣщере на Ситска крале; 1532 стиха.	126.
VIII. Пакъ женитба на Талатинска крале, но инакво. 369 стих	230.
IX. Женитба на Талатина крале со керка на китическа крале; 236 стиха.	256.
X. Бой на Талатина крале со сура ламие утѣ Рична земе; 241 стих.	272.
XI. Рождение Орфеово. 1153 стиха.	290.
XII. Пакъ за рождение-то на Орфея, но раз- лично; 579 стих.	368.
XIII. Пакъ за рождение-то на Орфея, но раз- лична. 629 стих.	408.
XIV. Пакъ за рождение-то на Орфея, но инак- во; 550 стих.	450.
XV. Орфеова женитба со керка на Арапска крала; 853 стиха.	488.

TABLES DE MATIÈRE DE CE LIVRE

I. Histoire de la migration d'un peuple de pays étranger sur le Rhin des 180 vers.	2.
II. La migration d'un peuple autre relation. 85 vers.	31.
III. La même migration d'un peuple autre relation. 128 vers.	19.
IV. La migration d'un peuple autre vers. 145 vers.	29.
V. Encore la migration d'un peuple autrement relaté. 265 vers.	39.
VI. Le mariage du roi avec la fille Valentin. 108 vers.	57.
VII. La noce du roi Talatine avec la fille du roi Sita. 1532 vers.	127.
VIII. Les noces du roi Talatine et autre relation. 369 vers.	231.
IX. La noce du roi Talatine avec la fille du roi de Kite. 236 vers.	257.
X. Le combat du roi Talatine avec le dragon du pays Rithina. 241 vers.	273.
XI. La naissance d'Orphée. 1153 vers.	290.
XII. De la naissance d'Orphée et autre relation. 579 vers.	369.
XIII. Encore sur la naissance d'Orphée, autre version. 629 vers.	409.
XIV. Encore sur la naissance d'Orphée, mais autrement. 559 vers.	451.
XV. Les noces d'Orphée avec la fille du roi arabe. 853 vers.	489.

ПЕСМЕ
СЛОВЕНА РОДОПА ПЛАНИНЕ

ИЗ ПРЕДИСТОРИЧНЕ ДОБЕ.

TABLE DE MATIERE DE CE LIVRE.

I. Chante: La migration d'un peuple de pays extrême sur le Danube; 130 vers.	2.
II. La migration d'un peuple; autre redaction. 85 vers.	31.
III. La même migration d'un peuple, autre variation. 128 vers.	19.
IV. La migration d'un peuple, autre texte, 148 vers.	29.
V. Encore la migration d'un peuple, autrement redigé. 265 vers.	39.
VI. La mariage du soleil avec la fille Voulcana. 1028 vers.	57.
VII. La noce du roi Talatine avec la fille du roi Site. 1532 vers.	127.
VIII. Les noces du roi Talatine; un autre redaction. 369 vers.	231.
IX. La noce du roi Talatine avec la fille du roi de Kite. 236 vers.	257.
X. Le combat du roi Talatine avec le dragon du pays Ritchna. 241 vers.	273.
XI. La naissance d'Orphée. 1153 vers.	290.
XII. De la naissance d'Orpheus; autre redaction. 579 vers.	369.
XIII. Encore sur la naissance d'Orpheus, autre version. 629 vers.	409.
XIV. Encore sur la naissance d'Orphée, mais autrement. 550 vers.	451.
XV. Les noces d'Orphée avec la fille du roi arabe. 853 vers.	489.

ПЕСМЕ
СЛОВЕНА РОДОПА ПЛАНИНЕ

ИЗ ПРЕДИСТОРИЧНЕ ДОБЕ.

1.

ПРЕСЕЛЕНИЕ НАРОДА УТЪ КРАЙНА ЗЕМЕ НА ДУНАВЪ.

Камяну, мари Камяну!
Чула ли си, Камяну, или не си?
Вчера си ми хабаръ дойде утъ долна земя
Утъ долна земя презморна,
Сиву голабче ми донесе бяла книга 5
Бяла книга църну писму;
Крила си голабче трепна,
Та си ми пудаде бяла книга,
Бяла книга си напява:
Ой ти кралю, Дунавска кралю! 10
Утре рану тжкмешъ да са тжкмишъ,
Да дучакашъ млада краля Читайска.
Той си е ойскя путржгналъ,
Сасъ сите земни крале ке са бия;
Земя иска да си разшири. 15
Негува земя мощне са е наплодила;
Села си му честумъ стуютъ,
Ляха мясту и селу гуляму!
Нитъ урачи иматъ що да уратъ.
Нитъ волове паша да пасатъ. 20
Тоя моляба, кралю, Вишну Бога си услуше,

1.

La migration d'un peuple de pays extrême sur le Danube.

Camiana, o Camiana!

As-tu entendu Camiana ou non?

Hier m'arriva une nouvelle de pays bas,

D'un pays bas outre mer,

Un pigeon bleu m'a apporté une lettre blanche, 5

Une lettre blanche avec des caractères noirs

Le pigeon a remué ses ailes

Et m'a transmit la lettre blanche,

La lettre blanche m'a enseignée:

„Oh roi, roi danubien! 10

Demain au point du jour prépare toi

Pour aller à la rencontre du Roi de Czitaï.

Il est parti' avec ses guerriers

Pour se battre avec tous les rois des pays

Pour agrandir son territoire. 15

Son royaume s'est trop peuplé;

Les village sont déjà trop serrés,

Il n'y a pas un endroit pour les grands village!

Les cultivateurs n'ont pas des terres a cultiver

Et les boeufs n'ont point de pâturages. 20

Cette prière, o Roi, le dieux Vishnou a exausé,

Презъ тоя земя читайска краля да помине,

Тоя земя запустена да зауре,

Тои диви люде да укроти!

Лу негу мощне харну да дучакашъ,

25

Немой нящу зло да му чинишъ.

Така си книга, Камяну, напява,

Та си са чудумъ чуде що да праве

Що да праве що да сторе:

Да ли харну да гу дочекамъ,

30

Или силна ойския да си сжбера,

Да не си плени моя дива земя.

Поболе, кралю, ойския да сжберешъ,

Та не харну да си гу дучакашъ,

Чи ке ти земе сита земя.

35

Още рече Камяна не отрече,

Хаберь си кралю дойде,

Чи е навжрвилъ читайска краля

Презъ тоя земя Харапска.

Презъ това моря гуляму;

40

Лю утъ дѣ си заmine,

Сита земя пушленява;

Що е младу та църну заробюва.

Робинки си църни ржки кършетъ,

Църни ржки кършетъ сжлзи ронетъ,

45

Чи си тяхна земя уставетъ,

Утъ майка си са дялба раздилатъ;

Я що бѣше тяхна краля, хми зборува:

Ми, дѣвойки мои робинки, плачете,

Немой църни ржки кършете!

50

Язъ ке си вазе откарамъ на земя родувита,

Qu'il passe par ton pays le roi de Czitai
 Pour cultiver ton pays desert,
 Tes sujets feroces pour dompter!

Mais tu dois le bien recevoir

25

Et ne lui faire point de mal."

Ainsi la lettre a instruit moi, o Camiana,

Et je suis surpris et en doute

Ne sachant quoi faire et quoi agir :

Dois-je le bien recevoir,

30

Ou amasser une armée forte

Pour qu'il ne occupe mon pays desert.

„C'est mieu mon roi de amasser une armée

Que de le bien recevoir;

Car il prendra ton pays entière."

3

Camiana parlait encore

Et voila une nouvelle arrive

Que le roi de Czitai vient déjà

Par les pays Arabe

Par la mer grande;

4

Et par ou il a passé.

Chaque pays il conquit;

Tous les jeunes et noirs il fait prisonniers.

Les filles prisonnières lamentent

En elevant leurs bras noirs elles pleurent,

45

Qu'il sont obligé d'abandonner leur pays

De quitter leurs mère cheries. —

Et celui qui était leur roi parlait leurs ainsi:

„Vous filles mes esclaves ne pleurez pas

Et ne lamentez pas!

50

Je veux vous conduire dans un pays fertile

Ел' не знаятъ люде да я работетъ;
 Вия тяхъ ке си научите;
 Какъ са земя работи,
 Та ке бидете тяхни господари; 55
 Я кога умрете, како Богове ке ве иматъ,
 Оти ги сте научили,
 Какъ да си пуста земя работетъ,
 Рожба многу да си ражда.
 Робинки какъ ми чуха, сжлзи си бжршетъ, 60
 На краля си са поклонъ поклониха,
 Поклонъ са поклониха и гу с' фалба фалаятъ,
 Оти иска да научи диви люде,
 Какъ си са земя работи.
 Лю утъ дѣ си заминоватъ, кралю, 65
 Сичку имъ са диву гяда;
 Дойдоха си вейке ду той бялъ Дунавъ.
 Краля си вѣли ютговори:
 Неке можетъ мои бялъ Дунавъ да заминатъ;
 Дунавъ са е мощне харну размжрзналъ; 70
 Та и бялъ Дунавъ да заминатъ,
 Язъ си сжбрах силна ойскя,
 Не хми давамъ да дойдатъ на моя земя.
 Читайска краля си стои на край бялъ Дунавъ,
 Та са чудумъ чуди шо да прави,
 Шо да прави какъ да си Дунавъ замине? 75
 Та да иде на родувита земя.
 На ойскя си вѣли ютговори:
 Сяки пу куляна да си падне,
 Куледу Богу молба да са моли, 80
 Да си прати вятрувита Самувил;

Mais ou les hommes ne savent le cultiver;
 Vous les instruirez,
 De quelle manière on cultive la terre,
 Et aussi vous deviendrez leur maîtres; 55
 Et quand vous mourrirez on vous vènerait comme dieux
 Parceque vous les avez enseigné
 Comment il faut labourer la terre
 Pour produire une abondante moisson.
 Quand les esclaves entendirent cela elles ont sechée leur larmes 60
 Et ont fait une reverence au roi
 Une reverence en le louant
 Parcequ'il veut enseigner des hommes sauvages
 Comment on cultive la terre.
 Et voila par ou ils passent o roi, 65
 Tout le monde les regarde avec surprise.
 Il sont arrivés jusqu'au Danube blanc.
 Le roi parle et reponde:
 Il ne pourra pas passer mon Danube blanc
 Le Danube est extremement degelé; 70
 Et s'il passent le Danube blanc
 J'ai amassé une armée forte,
 Et ne permettrai pas de venir dans mon pays."
 Le roi de Csitai s'arrete sur le bord du Danube blanc
 Et il est dans l'embarras et songe comment passer le Danube 75
 Et comment entrer dans le pays fertile.
 Il adresse son armée avec ces paroles:
 „Que chacun tombe á genoux
 Pour faire la prière á dieu Koleda
 Qu'il envoie Samovila déesse de vent, 80
 Qu'elle fait souffler un grand vent

31

Тя да си задуя силанъ вятаръ,
 Дуръ да си пумжрзне ду бялъ Дунавъ,
 Пу нег' кату пу суху да си заминатъ.
 Сите паждатъ пу куляна на земя-та, 85
 Куледу Богу си са молба молятъ,
 Да си прати вятрувита Самувила,

Тя да си задуя силанъ вятаръ,
 Дур да си пумжрзне ду бялъ Дунавъ,
 Пу нег' кату пу суху да си заминатъ. 90
 Та си имъ Куледу Богу молба услише;
 Си прати ду негова вятрувита Самувила,

Та си заду силанъ вятаръ,
 Дуръ си пумжрзна ду бялъ Дунавъ,
 Та си ойскя пу негу кату пу суху замина; 95
 С' тяхъ си замина и вятрувита Самувила,
 Да имъ на ойскя-та помогне,
 Да си надвиетъ на Дунавска краля.

Утъ Богъ нашла Камяна дѣвойка,
 Що си приучи Дунавска краля, 100
 Да сѣбере ду негува силна ойскя,
 Да си ценкъ устори сасъ Читайска краля.

Та си услише Камяна дѣвойка,
 Що си беше негува биларка;
 Та нехтя глава да си пуведе, 105

Ам' си сѣбра ду негува силна ойскя,
 Та ми утиде на край бялъ Дунавъ,
 На край бялъ Дунавъ на широку поля,
 Да са сасъ Читайска краля ценкъ удари,
 Немой земя да му земе. 110

Та си заду вятрувита Самувила

82

Jusque le Danube blanc soit gelé,
 Pour le passer comme par terre ferme.
 Tous tomberent sur les genoux par terre
 Et firent leur prière au Dieu Koleda,
 Qu'il envoie la Samovila déesse des vents
 Qu'elle fait souffler un vent fort .

85

Jusque le Danube blanc soit pris
 Pour pouvoir le passer comme sur terre ferme.
 Le dieu Koleda a éxauté leur prière,
 Il envoie la Samovila déesse des vents,
 Et il souffla un vent fort

90

Jusque le Danube blanc était pris,
 Et ainsi l'armée le passa comme par la terreferme,
 Avec elle passa aussi la Samovila déesse des vents
 Pour les aider en geurre
 Pour vaincre le roi danubien.

95

Que Dieux te châtie fille Camiana
 Que tu as instruit le roi danubien
 D'amasser sa forte armée

100

Pour livrer des batailles au roi de Csitai.
 Celui a suivi le conseil de la fille Camiana
 Qui était sa conseillère,

• Qu'il n'a pas voulu se soumettre
 Mais qu'il a amassé son armée forte

105

Qu'il est allé jusqu'au Danube blanc
 Au bord du Danube blanc sur une plaine etendue
 Pour se battre avec le roi de Czitaï.
 Qu'il ne lui prend sa terre.

Mais Samovila, déesse des vents,
 Quand elle a commencé a souffler

110

- 111 Хемъ и топалъ, хемъ и студанъ вятаръ;
 112 Що беше на читайска ойскя, топлу си дуеше,
 Я на Дунавска ойскя студну си дуеше,
 Дуръ са сита ойскя замързна, 115
 Та си станаха кату дарве изсжхнали!
 Та си земя загуби Дунавска краля.
 Я що беше Камяна дѣвойка,
 Какъ ми чу чи са Читайци земя убзели,
 Та са е земя заселила утъ тяхни млади, 120
 Тие села направили сите диви заробили,
 Та ги научили какъ да си земя работетъ,
 Утъ желба са фърлила фафъ бялъ Дунавъ,
 Та си са удави млада зелена;
 Немой Читайска краля да я мжчи, 125
 Чи си тя била кралева биларка.
 Това стори Читайска краля!
 Утъ тога е устаналу
 Тая пясна да са пие,
 Утъ Бога здраве, утъ меня пясна. 130

Un vent chaud et un autre froid, 112
 Sur l'armée de Csitai le chaud
 Et sur l'armée danubienne le froid,
 Jusque tout l'armée gela 115
 Et resta comme des arbres secs.
 Ainsi perda le roi danubien son pays.
 Et la fille Camiana
 Ayant apprise que les Csitaïens ont conquis le pays
 Et que le pays était peuplé par leur jeunesse. 120
 Et qu'ils ont fondés des villages.
 Qu'ils ont fait prisonniers tous les Dives
 Et leur ont enseigné à cultiver la terre,
 Elle se précipita dans le Danube blanc a cause de son chagrin
 Et se noya jeune et dans la fleur de son âge 125
 Pour n'être pas tourmente par le roi de Czitai
 Parce qu'elle était la conseillère du roi danubien.
 Cela était fait par le roi de Czitaï.
 Nous est restée en memoire de cela
 Cette chanson pour être chantée. 130
 Et dieu vous donne de la santeé, de moi ayez cette chanson.

2.

ПАКЪ ЗА ПРЕСЕЛЕНИЕ-ТО, НО РАЗЛИЧНО.

Ойскя са е потрѣгнала
 Утъ Читайска мощне далечна земя,
 Со ойскя си е излялъ и читайска царя,
 Да са со сички крале бия,
 Земя да си разпири, 5
 Чи му са е земя наплодила.
 Честумъ села си стуютъ,
 Урачи нема дѣ да си уратъ,
 Ниту волове дѣ да си пасатъ.
 Навървилъ е презъ тая земя Харапска, 10
 Презъ това моря гуляму;
 Лю утъ дѣ си ойскя помине,
 Сичка земя пуплениява,
 Моми робинки си закаруватъ.
 Робинки си рѣци кършетъ, 15
 Рѣци кършетъ, сѣлзи ронетъ,
 Чи ке си земя уставетъ,
 Утъ майка ке са утдялетъ.
 Царя хми вѣли ютговори:
 Ми, моми робинки, плачете! 20
 Язъ ке ва откарамъ на земя плодувита,

2.

La migration d'un peuple.

Une armée est sortie
D'un pays lointain de Czitaï
Avec l'armée est aussi parti l'empereur de Czitaï
Pour combattre tous les rois
Pour agrandir son pays ; 5
Car le pays est surpeuplé
Les villages sont très serrés,
Les cultivateurs n'ont où a cultiver la terre
Il ny a point de place pour faire paitre les boeufs.
Il parti par la terre Harabe 10
Par la mer grande.
Par où l'armée passe
Tous les pays il ravage
Les filles el emenne esclaves
Les esclaves lamentent 15
Avec les mains elles lamentent
Qu'elles sont obligé a laisser leur pays
Et de s'éloigner de leurs mères.
Le roi leur parle et dit :
Ne pleures pas filles esclaves, 20
Je veux vous emener dans un terre fertile

Ел' не знаятъ люде да я работетъ,
 Вия тяхъ ке научите,
 Какъ са земя работи; 25
 Та ке станете тяхни господари,
 Кога умриете кату Богиии ке ва иматъ,
 Чи ги сте научили,
 Какъ да земя работетъ,
 Рожба млогу да си ражда. 30
 Робинки си сжлзи избжрсаха,
 Цару си са поклонъ поклониха,
 Поклонъ му са поклониха
 И гу с' фалба пофалиха,
 Чи си иска люде да научи, 35
 Какъ са земя работи.
 Лю утъ дѣ си ойскя заминоваше,
 Сичку хми са подивену гядаше,
 Си стигнаха ду край гулямъ Дунавъ.
 Дунавъ са бѣ размжрзналъ, 40
 Ни можеха какъ да поминатъ;
 Си са чудетъ що да праветъ,
 Що да праветъ какъ да Дунавъ поминатъ?
 На плодувита земя да си идатъ.
 Царя си имъ вѣли ютговори: 45
 Сяки на земя да си падне,
 На Куледу Богу молба да са молятъ.
 Да си прати силна Самувилъ,
 Студанъ вятаръ да задую,
 Гулямъ Дунавъ да пумжрзне. 50
 Пу негу да си поминатъ.
 Сички си на земя паднаха,

Mais les hommes ne savent la labourer,
 Vous les enseignerez
 Comment à cultiver la terre.
 Aussi vous deviendrez leur maîtres 25
 Et quand vous mouriez ils vous venereront pour déesse
 De leur avoir appri
 Comment il faut labourer la terre
 Pour qu'elle produit une grande moisson.
 Les esclaves ont sechés leur larmes 30
 Elles font des reverences au roi
 Faisant lui des reverences
 En le louant de louange
 Qu'il desire instruire des hommes
 Comment à labourer la terre. 35
 Mais par où l'armée passa
 Tous regardaient avec surprise ;
 Ils arriverent au bord du grand Danube
 Le Danube était dégelé
 Ils ne pouvait pas passer. 40
 Tous sont embarrassés — que faire
 Que faire pour passer le Danube ?
 Pour arriver dans la terre fertile.
 Le roi leur parle et dit
 Que chacun tombe par terre 45
 Pour faire une prière au dieu Koleda
 Qu'il envoie la forte Samovila
 Pour souffler un vent froid
 Que le grand Danube gèle
 Pour qu'il peuvent le passer. 50
 Tous tombèrent par terre

На Куледу Богу молба да са молятъ,
 Да си прати силна Самувила,
 Студанъ вятаръ да задуя,
 Гулямъ Дунавъ да пумжрзне, 55
 Пу негу да си поминатъ.
 Та си хми Куледу Богу молба услише,
 И си прати силна Самувила,
 Та задуна студанъ вятаръ,
 Та си Дунавъ пумжрзна, 60
 И си ойскя пу негу помина;
 С' тяхъ си помина и силна Самувила,
 Да си хми на ойскя помогне.
 На Дунавска царя да надвиятъ.
 Дунавска царя какъ си виде толку ойскя, 65
 Нихтя да хми са поклони,
 Ам' си сѣбра ду негува силна ойскя,
 Та утиде на край Дунавъ,
 На край Дунавъ на равну поля.
 Да са с' читайска царя бия, 70
 Немой земя да му земе.
 Лю какъ си са ойскя удари,
 Силна Самувила си задуна
 Тихунъ вятаръ топлу и студну:
 На читайска ойскя топлу си дуеше, 75
 Я на Дунавска ойскя много студну,
 Дуръ са ойскя замжрзна,
 Си станаха кату дарву изсжхналу!
 Та си царя загубиха!
 Земя хми Читайци пуплениха, 80
 Там' села си направиха,

Pour faire la prière au dieu Kuleda
 Qu'il envoie la forte Samovila
 Qu'ille souffle un vent froid,
 Que le grand Danube gèle 55
 Pour pouvoir le passer.
 Le Dieu Koleda a éxauté leur priere
 Et envoya la forte Samovila.
 Et le vent froid souffla
 Et le Danube géla, 60
 Et par la passa l'armée.
 Avec eux passa aussi la forte Samovila
 Pour aider leur forte armée
 Pour vaincre le roi du Danube.
 Quand le roi danubien vit une telle armée 65
 Il n'a pas voulu se soumettre,
 Mais assembla sa forte armée
 Et alla sur le bord du Danube,
 Sur le bord du Danube dans une plaine
 Pour se battre avec le roi de Czitai, 70
 Qu'il ne lui prend sa terre.
 Mais quand les armée tomberent l'une sur l'autre
 La forte Samovila souffla
 Un vent calme chaud et froid.
 Sur l'armée de Czitai le vent chaud 75
 Et sur l'armée du Danube un très froid,
 Jusque l'armée gela
 Et devin comme un arbre sec.
 Et ainsi il perderent leur roi.
 Leur terre ocuperent les Czitaiens, 80
 La fondèrent des villages pour eux,

Сички люде пуплениха,
 И ги научиха земя да работетъ.
 Утъ тота е устаналу земя со уралу да са работи,
 И тая пясна да са пје.

85

3.

ПАКЪ ЗА ПРЕСЕЛЕНИЕ-ТО, НО ИНАКВО.

Сада краля нема де да седи!
 Земя му е мощне заселена,
 Нема никой де да седи;
 Люде си са колку пилци шо са пу небе-ту!
 Колку му е земя берекетлия,
 Па не можетъ да са прихранетъ,
 Житу засеяха и пу каменя!
 Чудилъ су е Сада краля шо да прави
 Шо да прави шо да стори:
 Какъ да люде куртолиса?
 Чи ке зематъ вейке единъ другумъ да су ядатъ!
 Де му на умъ дойде,
 Сички старци и подкрали да скалеса,
 Да ги пита шо да прави
 Шо да прави шо да стори:
 Да ли има няйде земя незаселена?
 Таму той да иде да заседне;

5

10

15

Tous les hommes firent prisonniers
 Et leur enseignèrent à labourer la terre.
 Depuis ce temps est restée l'habitude à labourer la terre
 avec la charue
 Et cette chanson à chanter.

85

3.

La migration d'un peuple.

Le roi Sada n'a pas où à demeurer
 Son pays est trop surpeuplé,
 Personne n'a plus où à demeurer ;
 Il y a autant des hommes que d'oiseaux sous les cieux !
 Si la terre même est très fertile
 Il n'y a pourtant à les nourrir,
 Les céréales ils semeront sur les rochers même !
 Le roi Sada était soucieux que faire
 Que faire qu'entreprendre,
 Comment sauver son peuple ?
 Car ils vont manger l'un l'autre !
 Il lui vient une idée
 À inviter tous les vieillards et vasaux ,
 Pour les interroger quoi faire
 Quoi faire, quoi d'entreprendre :
 S'il y a quelque part une terre non peuplée ?
 Pour y aller à demeurer,

5

10

15

2*

Да закара с' негу и все млади и младици,
 Скору ная земя пуста да заселятъ;
 Я старци и бабици на земя си да устави, 20
 Тие харну да си поминатъ.
 Та скалеса сички старци и подкрали,
 Си ги пита: дека има земя незаселена?
 Таму той да иде да заседне.
 Сички старци искараха утъ пазуфи пу единъ китипъ, 25
 Та си гледатъ да ли има нййде земя незаселена;
 Сички китипе прибъркаха,
 Па не можеть да си найдат нййде земя незаселена.
 Най що беше старецъ, на краля си ютговори:
 Ой ти кралю, наше кралю! 30
 Млогу умну са си разумило,
 Та си терашъ земя незаселена,
 Таму ти да заседнешъ;
 С' тебе да закарашъ и все млади и младици,
 Я старци'и бабици да уставишъ на тая земя, 35
 И тие харну тука да поминатъ;
 Зере зеха вейке единъ другумъ да су ядатъ!
 Мене си ми татку казуваше,
 Чи си има тука близу бяли Дунавъ;
 Утъ татакъ негу има поля широку, 40
 Поля широку мощне запустену,
 Лю диваци има заселени,
 Що ни знаятъ ниту земя да уратъ!
 Нити кжщи да си праветь!
 Ел' су млогу силни 45
 Млогу силни инатчии,
 Никому ни даватъ на тяхну поля да су засели;

Pour y mener avec soi tous les jeunes gens et jeunes femmes
 Pour bientôt peupler la terre deserte.
 Les vieillardes et les femmes vieilles de laisser dans le pays 20
 Pour pouvoir bien vivre.
 Il invita donc tous les vieillards et vasaux,
 Il leur demande où il y a des terres pas peuplées
 Pour qu'il y aille y demeurer.
 Tous les vieillard firent sortir de leur seine une ecriture, 25
 Regardent s'il y a une terre pas peuplée ;
 Toutes les ecritures ils examinerent
 Et ne purent point trouver un pays pas peuplé.
 Le plus vieux dit au Roi :
 „Oh roi notre roi, 30
 Tu a très sagement inventer
 Que tu cherche une terre non peuplée,
 Pour que tu la occupes,
 Pour y menner avec toi les jeunes gens et jeune femmes,
 Et les vieillards et femmes âgées 35
 Que tu veus laisser dans ce pays
 Qu'ils vivent ici bien.
 Car ils ont déjà commencer de manger un l'autre !
 Mon père m'a conté,
 Qu'il n'y a pas loin d'ici le blanc Danube, 40
 Au dela de lui il y a des champs vastes
 Des champs vastes très negligés ;
 Seulement des sauvages y demeurent
 Qui ne savent ni labourer la terre
 Ni s'construire des maisons. 45
 Mais ils sont très forts
 Très fort et très grands querelleurs. 47

- 49 Лю кой при тяхъ иде жювь си гу появатъ!
 Аку идете вие, краля, на тована поля,
 Лесну вие ке хми надвиете, 50
 Оти имате сряли мощне отровити,
 Съ отровни билки намешени;
 Ел' си има друга злина погуляма:
 На край Дунавъ седи люта ламия,
 Сасъ седемъ глави, сасъ седемъ опашки; 55
 Никому ни дава да помине презъ бялъ Дунавъ;
 Лю кой ду Дунавъ наблизи цалъ си гу поглища!
 Ламия лесну не су утепува:
 Аку хи утсечешъ една-та глава,
 На мясту хи други две изляватъ! 60
 Сада краля вѣли ютговори:
 На диваци лесну ке надвиеме!
 Ке закарамъ сички млади,
 Борба с' тяхъ да су борятъ,
 Со наши отровити сряли ке ги надборятъ; 65
 Саму за ламия кажите ми що да праве
 Що да праве що да сторе?
 Ламия е мощне люта,
 Неке можемъ никакъ да я надборимъ,
 Сички назе ке пояди! 70
 Старци вѣлетъ и говоретъ:
 Инакъ ламия, кралю, не су надборюва:
 Молба Огнену Богу да су помолиме,
 Курбанъ Громну Богу да заколеме
 Деветъ пуйки, деветъ гжски: 75
 Огнени Бога оганъ да си всякне,
 Я Громна Бога громъ да си пусне,

Il ne permettent de se fixer sur leur champs. 48
 Qui va chez eux est mangé vivant! 49
 Si vous allez oh roi sur ces champs 50
 Vous les vaincrez aisement,
 Car vous avez des flèches très venéneuses
 Avec des plantes veneneuses préparées;
 Mais il y a un autre mal encore plus grand;
 Sur le bord du Danube reside un feroce dragon 55
 Avec sept tête et sept queues,
 Il ne laisse passer personne le Danube blanc;
 Mais celui qui s'approche du Danube
 Il l'engloute entièrement!
 Le Dragon n'est pas toué aisément, 60
 Si tu lui coupe une tête
 Sur le champs il sortent autres deux!
 Le roi Sada repond et dit:
 Les sauvages nous vaincerons aisement,
 Nous menerons contre eux tous les jeunes gens 65
 Pour battre des batailles avec eux;
 Il les vaincront avec les flèches veneneuses,
 Mais avec le dragon dites moi quoi faire,
 Quoi faire quoi entreprendre?
 Le Dragon est tres feroce, 70
 Nous ne pourrons le nullement vaincre,
 Tous il nous mangerat!
 Les vieillardes dirent et repondirent:
 Autrement tu ne vaincras le dragon, o Roi,
 Mais ferons une prière au Dieu du feu 75
 Ferons un sacrifice au Dieu de tonnère
 Tuons neuf dindons, neufs oies,

80

Да погуретъ люта ламия;
Вие туга Дунавъ да поминете,
Пусту поля да заселите. 80

Та станаха сички старци и крали,
Огнену Богу молба су помолиха,
Да си всякне пламенена оганъ;
Я що беше първа краля,
В' ржки си обзе сребрена ножа, 85

Та си курбанъ закла Громну Богу
Деветъ пуйки, деветъ гжски;
С' громъ да погури люта ламия;
Още молба не свършиха,
Още курбанъ не дуклаха, 90

И си оганъ на небе светна,
Громъ си на земя падна,
Та погурия люта ламия.
Сада краля тури тилиалъ. 95

Да личи низъ негува земя:
Кой е младу и младици
Сички да излягатъ на бялъ Дунавъ,
Саму старци и бабици да устанатъ;
Аку някой утъ млади-те си устане,
Скору глава ке му зематъ. 100

Та излягоха сички млади и младици на бялъ Дунавъ,
Насетне излезе и Сада краля;
Утъ старци и бабици прошка си потеря,
Прощка си зе, прошка си хми даде;
На млади и младици вѣли ютговори: 105
Пливните сички да испливаме бялъ Дунавъ,
Да идеме на дивачка земя,

Le dieu de feu qu'il envoie le feu.	78
Et le dieu de tonnère qu'il envoie la foudre	
Pour brûler le feroce dragon,	80
Et ainsi que vous passiez le Danube	
Et peuplez les champs desertes.	
Ils se leverent tous les vieillards et vassaux	
Et firent la prière au dieu de feu	
Qu'il envoie du feu inflammatoire.	8
Et qui était le premier roi	
Il prend en sa main le couteau d'argent,	
Et fit le sacrifice au dieu de tonnère,	
Il tua neuf dindons et neuf oies,	
Pour qu'il brûle avec le foudre le feroce dragon.	90
Ils n'ont pas encore fini leur prière,	
Et le sacrifice encore tout tue,	
Que le feu éclata sur les cieux	
Et la foudre tomba par terre	
Et brûla le feroce dragon.	95
Après cela le roi envoie un herau	
Qu'il proclame dans sa terre :	
Qui sont jeunes gens et jeunes femmes	
Tous qu'ils partent pour le Danube blanc :	
Que les vieillards et femmes âgées restent seulement ;	100
Si quelque de jeunes gens resterait	
On lui abattra aussitôt la tête.	
Tous les jeunes gens et jeunes femmes	
Partirent pour le Danube blanc	
Et le dernier partit aussi le Roi Sada ;	105
Il prit congé des vieillards et femmes âgées	
Et il donna leurs son congé ;	

- 111 Диваци да надбориме,
Тяхна земя да плениме;
Ке ги научиме какъ са земя работи, 110
Тие на насъ роблукъ ке робуватъ!
- 115 Си пливнаха сички млади и младици низъ бялъ Дунавъ;
За два дни гу испливаха,
За три дни на дивачка земя излягоха.
Диваци какъ видеха толку люде ябанции, 115
Чи испълниха тяхна пуста земя.
Излягоха борба да су борятъ,
Дано си хми надвиятъ,
Жюви да си ги поядатъ!
- Какъ искара Сада краля ду негуви люти сряли 120
Саму той си ги надборилъ.
Та си плянъ плениха сички диваци;
Тяхни дяца заробиха.
Того са диваци научиха,
Какъ су земя работи, 125
Та си дава максулъ за ядене;
Земя хми су обработи,
И тие су с' роблукъ поробиха. 128

Et aux jeunes gens et jeunes femmes il parla et dit 108
 Nagez tous pour nager au déla du blanc Danube
 Pour aller dans le pays des sauvages, 110
 Pour vaincre les sauvages
 Pour prendre leur terre,
 Et leur montrer à labourer la terre.
 Et eux qu'ils soi nos esclaves et quil travaillent.
 Tous les jeunes gens et femmes nagèrent par le Danube blanc; 115
 En deux jours ils le franchirent
 Le troisième jour ils aborderent le pays des sauvages.
 Les sauvages en voyant autant des étrangers
 Qui ont rempli leur pays desert,
 Sortirent pour battre une bataille, 120
 Pour les vaincre,
 Et pour les manger vivant.
 Mais quand le Roi Sada fit sortir ses flèches vénéneuses
 Il seul les vaincu.
 Et ainsi firent prisonniers tous les sauvages, 125
 Et firent prisonniers aussi leurs enfants.
 Aussi apprirent les sauvages
 Comment à labourer la terre
 Qu'elle donne des produits pour la nourriture:
 Ainsi fut cultivé leur terre 130
 Et il firent faits prisonniers.

4.

ПАКЪ ЗА ПРЕСЕЛЕНИЕ-ТО, НО РАЗЛИЧНО.

Читска земе мощне се заселила,
 Леха месту и селу гулему!
 Ураче се единъ другумъ биетъ,
 Оти нема де да оратъ;
 Сита стока имъ ъзмреела, 5
 Оти нема де да пасатъ.
 Плачъ утиде дуръ на крале:
 Ой ти кралю, Сада кралю!
 Що ми седишъ на стола си,
 Та си гледашъ сииръ пу земе-та? 10
 Стани не ми седи на стола,
 Лу си гледай дека люде ша наместишъ?
 Единъ другумъ вече ша се ядатъ,
 Оти нема земе да си оратъ.
 Ниту просу белу да си сеетъ. 15
 Хаберъ на крале си утиде,
 Я той незнае шо да прави,
 Шо да прави дека да си иде?
 Та си собра ду негуви бануве,
 Да ги пита да ги праши, 20
 Шо да прави дека да иде?

4.

La migration d'un peuple.

La terre de Czit est trop peuplée,
Il n'y a place pour un grand village!
Les arateurs se battent un avec l'autre
Car ils n'ont ou à labourer la terre.
Tous leur bétail est crevé 5
N'ayant ou a paître.
Le cri de detresse parvient jusqu'au roi:
Oh tu roi, roi Sada
Pour quoi es tu assis sur ton trône?
Pour quoi ne va tu pour te promener dans le pays? 10
Leve-toi et ne reste sur ton trône
Mais vois où placer tes hommes?
L'un veut déjà manger l'autre,
N'ayant où à cultiver la terre
Et où à ensemençer le blanc millet, 15
Le bruit parvint jusqu'au Roi
Et il ne sait quoi faire
Quoi faire où aller.
Et il assembla ses bans (seigneurs)
Pour les demander et interroger 20
Quoi faire et où aller.

Сите бануве велетъ и говоретъ:
 Е бре, кралю, Сада кралю!
 Шо на питашъ, шо на прашишъ?
 Нийде нема месту за фодене. 25
 Сита земе е мощне заселена;
 Тука долу близу ду бялъ Дунавъ
 Има поле мощне на широку;
 Таму има люде диви подивени,
 Не ми знаетъ поле да работетъ, 30
 Ниту белу просу да си сеетъ!
 Таму бива да заселишъ тое земе потеснена;
 Тои люде да заоратъ поле широку,
 Да засеетъ белу просу.
 Ела на бялъ Дунавъ лежи сура ламие, 35
 Има три глави сусъ седемъ опашки,
 Та не дава ниту чувекъ да помине,
 Ниту пиле да прифъркне;
 Хемъ и люде подивени млогу се инатчи;
 Лу какъ ша си видетъ тои люде, 40
 Ша излегатъ ценкъ да си праветъ:
 Та колку се диви подивени,
 Още толку погулема сила иматъ,
 Сусъ камене тои люде ша побиегъ!
 Хеле поле не си даватъ. 45
 Утговори Сада крале:
 Я сега кажите ми шо да праве
 Шо да праве шо да сторе?
 Колку за сура ламие,
 Наемъ ша се наема да я убие; 50
 Шо ша праве сусъ люде диви подивени?

Tous les Bans parlent et disent :

Oh roi, roi Sada,

Pourquoi tu nous demandes et interrogues ;

Il n'y a nulle part de terre où aller 25

Toute la terre est fortement peuplée ;

Mais la bas près du Danube blanc

Il y a des champs très vastes,

La il y a des hommes sauvages,

Qui ne savent ni labourer la terre 30

Ni le blanc millet a ensemercer.

La tu peux conduire tes hommes trop encombrés.

Tes hommes qu'ils cultivent les champs vastes

Et ensemece le millet blanc.

Mais sur le Danube blanc 35

Repose un dragon feroce

Il a troi tête et sept queuees ;

ne permet ni à l'homme à passer

Et qu'un oiseau vole dessus.

Aussi les hommes sauvages sont querelleurs, 40

Et en voyant tes hommes

Il sortiront pour se battre.

Et combien ils sont sauvages

Encore plus grande est leur force,

Ils tueront tes hommes avec des pierres. 45

Mais ils ne donneront leurs champs.

Le Roi Sada reponde :

Mais dites moi quoi faire

Quoi faire qu'entreprendre.

Quant au dragon feroce 50

Je promet de le tuer.

- 53 Катю иматъ сила и инате.
 Сова рече крале не отрече,
 Де се дойде юда Самувила:
 Утъ лику ѝ грее ясну сонце! 55
 Афъ гржди има ясна месечина!
 В' скути ѝ се дребни звезди!
 На крале си вели утговори:
 И за сова ли, кралю, кахъръ берешъ?
 Утре още рану да си туришъ тилиалъ да личи: 60
 Шо е младу ду сто години,
 Лу шо ша ми сонце изгрее,
 Сите да излезатъ на белъ Дунавъ;
 Да си каратъ жени и деца;
 Чи ша идатъ на широку поле, 65
 Тие да заоратъ широку поле,
 И да зесеетъ белу просу.
 Кога сите идатъ на белъ Дунавъ,
 И тина сусъ либе да си идешъ;
 Хемъ да земешъ пуйка ниту бела, нит' шарена; 70
 Да е църна поцърнела,
 Чи ша боде желувитенъ курбанъ;
 Я шо си е тое първе либе,
 Да закара крава ялувита,
 На белъ Дунавъ курбанъ да заколете: 75
 Тина курбанъ да заколешъ на Огнена Бога,
 Да си всякне искра оганъ,
 Да погури сура ламие;
 Тое първе либе курбанъ да заколе на Громна Бога,
 Сусъ громъ да удари сура ламие, 80
 Утъ нея споменъ да не устане;

Mais que ferais j'avec les hommes sauvages, 52
 Quand ils ont une si grande force et sont si brave. 53
 Le roi n'a pas finit encore sa parole 54
 Voila que vient un Juda Samovila; 55
 De son visage brille le soleil luisant,
 Sur sa poitrine la clarté de la lune.
 Son habit est parsemé de petits étoiles.
 Elle parle au roi et dit:
 Et cela te fait soucieux o Roi? 60
 Demain de bon matin envoie ton herauld à proclamer,
 Que tous plus jeune que cent ans
 Avant le sortir du soleil,
 Que tous aillent sur le Danube blanc.
 Qu'il emenent leur femmes et enfants 65
 Pour quil aillent sur le champ vaste
 Pour ensementer le blanc millet.
 Quand il partiront pour le Danube blanc
 Et toi va avec ta femme,
 Et prends un dindon ni blanc ni bariolé, 70
 Mais noir, tout noir,
 Qui soit le sacrifice désiré.
 Et ta première femme
 Doit mener une vache genisse,
 Pour la tuer en sacrifice sur le Danube blanc. 75
 Toi tu feras sacrifice au dieu de feu.
 Qu'il envoie un etincelle de feu
 Pour brûler le Dragon feroce:
 Et ta première femme doit tuer en sacrifice au dieu de tonnère.
 Qu'il foudroye le dragon feroce 80
 Qu'il ne reste ni trace de lui.

Кога заминете ду белъ Дунавъ,
 И язъ ша ви помогна,
 Да надвиете на люде диви подивени.
 Сова рече Юда не отрече, 85
 И си фжркна та утиде афъ гора-та.
 Та си тури още рану Сада крале тиялѣ да личи:
 Шо е младу на сто години,
 Лу шо ша си сонце изгрее,
 Сите да излезатъ на белъ Дунавъ: 90
 Да си каратъ жени и деца,
 Чи ша идатъ на широку поле,
 Тие да заоратъ широку поле,
 И да засеетъ белу просу.
 Та шо беше младу на сто години, 95
 Сите излезуха на белъ Дунавъ.
 Дуръ тога ми утиде и Сада крале,
 Сусъ негу кара млада кралица;
 Какъ ги видела сура ламие, зоби закжрчала!
 И се кани сите да затруе. 100
 Та ми закла Сада крале
 Цжрна пуйка курбанъ на Огнена Ђога;
 Да погури сура ламие;
 Я кралица курбан си закла
 Ялувита крава на Громна Ђога, 105
 Сусъ громъ да удари сура ламие,
 Утъ нея споменъ да не устане.
 Още курбанъ нефтасали,
 Небе заечилу, затрещелу,
 На небе се оганъ всекна, 110
 Та си падна громъ на белъ Дунавъ,

Quand vous passerez le Danube blanc,
 Et moi je vous aiderez
 Pour vaincre les hommes barbares devenus sauvages.
 Ainsi a parlé la Juda et dit 85
 Et s'envola à la montagne.
 Et le Roi Sada envoie de bon matin son heraud pour publier
 Que tous plus jeunes de cent ans
 Avant que le soleil se leve
 Tous sorte sur le Danube blanc, 90
 Qu'ils emenent leurs femmes et enfants
 Qu'ils aillent sur le vaste champs
 Pour labourer le champs vastes
 Et pour ensemençer le millet blanc.
 Tous plus jeunes de cent ans 95
 Tous partirent au Danube blanc ;
 Apres eux aussi le Roi Sada
 Emenant avec soi la jeune reine.
 Quand le vit le dragon feroce
 Il strida avec ses dentes, 100
 Et se prepara tous à exterminer.
 Alors tua le roi Sada
 Le noir dindon en sacrifice au dieu de feu
 Pour qu'il brûle le dragon feroce :
 Et la reine tua en sacrifice 105
 La genisse pour le dieu de tonnère
 Qu'il foudroye le dragon feroce
 Qu'il ne reste ni trace de lui.
 La sacrifice n'était pas encore fini
 Le ciel sonna et trembla, 110
 Aux cieus apparût le feu,

- 113 Та удари сура ламие,
 Утѣ нея споменѣ не устана;
 Утѣ шо си бе оганѣ многу налютенѣ,
 Утѣ топлу се размѣрна ду белѣ Дунавѣ, 115
 Та си тече река гулема;
 Не можеха да заминатѣ ду белѣ Дунавѣ;
 Та се чудетѣ шо да праветѣ,
 Шо да праветѣ какѣ да Дунавѣ заминатѣ,
 На широку поле да си идатѣ? 120
 Де си дойде Юда Самуила,
 Та си дуна силанѣ ветарѣ,
 Та си пакѣ замѣрна ду белѣ Дунавѣ;
 Та си сички заминаха низѣ белѣ Дунавѣ;
 Сусѣ техѣ си замина и Юда Самуила, 125
 Да имѣ на буйну поле помогне,
 Да надвиетѣ на дива крале подивена.
 Я шо си бе дива крале подивена,
 Какѣ си виде чи си иде Сада крале,
 Нехтее да му се поклонѣ поклони, 130
 Лу си собра негува-та силна ойске;
 Та утиде на край Дунавѣ,
 На край Дунавѣ на широку поле;
 Да си Читска крале удари;
 Шо се негуви-те сите млади с' камене да побие, 135
 Немой земя да му земе.
 Та си заду Юда Самуила топалѣ и студенѣ ветарѣ,
 На Читска крале топлу си дуеше,
 Я на дива крале студну си дуеше,
 Дур се диви люде замѣрнали, 140
 Си станаха као дарве изсѣхнали!

Et la foudre tomba sur le Danube blanc 112
 Et frappa le dragon feroce 113
 Et ne laissa ni trace de lui. 114
 Mais comme le feu était très furieux, 115
 De la chaleur dégela le Danube blanc
 Et ainsi coula le grand torrent,
 Ils ne purent pas passer le Danube blanc;
 Et sont dans l'embarras quoi faire
 Comment franchir le Danube blanc, 120
 Et partir pour le champ vaste.
 Mais la Juda Samovila vint
 Et souffla un vent fort
 Que le Danube blanc gela,
 Et tous passèrent le blanc Danube; 125
 Avec eux passa aussi Juda Samovila
 Pour les aider sur le champ de bataille,
 Pour vaincre le roi des Dives devenu sauvage,
 Et le roi des Dives devenu sauvage,
 Quand il a vu venir le roi Sada 130
 N'a pas voulu lui faire le reverence,
 Mais assembla sa forte armée
 Et alla sur le bord du Danube
 Sur le bord du Danube sur le champ vaste:
 Pour se battre avec le roi des Tchites, 135
 Il veut tuer tous ses jeunes gens avec des pierres,
 Pour qu'il ne lui prend sa terre.
 Mais la Juda Samovila souffla un vent chaud et froid.
 Sur le roi des Tchites le chaud
 Et sur le Roi des Dives le froid. 140
 Jusque les hommes sauvages gélèrent

143

Та си обзе Сада крале ду широку поле,
 Шо бе диву подивену гу зароби.
 Негуви-те заураха ду широку поле,
 И засееха белу просу низъ поле-ту.
 Сова ми усторилу Сада крале!
 И е устаналу песна да се пее,
 Утъ Бога зраве, утъ мене песна.

145

5.

ПАКЪ ЗА ПРЕСЕЛЕНИЕ-ТО, НО ИНАКВО.

Де са е, Боже, чулу и виделу,
 Сура ламие сусъ гулема крале да се бие,
 Да се бие ценкъ да си прави;
 Ламие си е сама самичка,
 Я гулема крале си води 'и леда души все на отбуръ, 5
 Па не може на ламие да надвие;
 Не му дава белу море да помине,
 Да си иде на гүлему поле,
 Шо си билу пүсту запүстену;
 Си гу сждила сама сура ламие, 10
 Та недава ником' да си иде,
 Ниту крале, ниту пиле;
 Лу си иска да си гледа ду широку поле,
 Сама тия низъ негу да се шири;

Et devinrent comme des arbres sec.	142
Après cela le roi Sada occupa le champs vastes.	143
Et tous les Dives devenu sauvages il fit prisonniers.	144
Les siens labourerent le champ vaste,	145
Et ensementerent sur ce champ de millet blanc.	
Cela a accomplit le Roi Sada.	
Et la chanson est restée pour être chantée.	
Que Dieu vous donne la sante et moi la chanson.	

5.

La migration d'un peuple.

Où a-t-on, o mon Dieu! vu et entendu,	
Qu'un dragon feroce se batte avec un grand roi,	
Qu'il se batte et livre un combat;	
Le dragon est tout seule	
Et le grand roi mène mille hommes choisies,	5
Et il ne peut pas vaincre le dragon;	
Qui lui ne permet pas de passer la mer blanche,	
Qu'il va dans un grand champ,	
Qui était desert et incult.	
Le dragon feroce a l'occupé seul	10
Et ne permet à passer à personne,	
Ni au roi, ni à l'oiseau même;	
Mais il veut seul regarder ce champ vaste	
Et qu'il seul se promène là;	

Да си пасе зелена трева, 15
 Да си пие студена вода;
 Дума да си дума с' Юди Самуили.
 Ут' Богъ нашла Юда Самуила,
 Шо залиби ду гулема крале;
 Си гу либи таманъ две години, 20
 Та му каза де си има широку поле,
 Таму да засели сите шо се млади;
 Да си хми направи нова града,
 Та да оратъ и да копатъ сова поле широку.
 Юда си услуше гулема крале, 25
 Та закара иледа души все юнаци,
 Да ги кара на сова поле широку.
 Таму да си гради ду гулема града;
 Я аку си надвиетъ на сура ламие,
 Тога ша закара сите млади ут' негува земе, 30
 Тие да заселетъ ду широку поле;
 Я шо си се стари устарели,
 Тие да устанатъ на техна-та земе,
 Таму рехатъ да рехатуватъ.
 Та ми вжрвеха шо вжрвеха, 35
 Си стигнаха на белу-ту море;
 Та се чудетъ какъ да поминатъ белу-ту море?
 Какъ се чудетъ, какъ си стоетъ,
 Де излезе сае сура ламие,
 Та си пита крале и гу праши: 40
 Е бре, крало, де си фодишъ?
 Да ли дребна лова ша ловишъ?
 Или ша си идешъ на сова поле широку?
 Не си дребна лова лове,

Qu'il mange de l'herbe verte, 15
 Et boit de l'eau fraîche;
 Et qu'il parle avec le Juda Samovila.
 Que Dieu te punisse Juda Samuvila,
 Que tu est devenu amoureux de grand roi;
 Que tu l'aimais deux années entières, 20
 Et que tu lui a dit quil y a un champ vaste.
 Où il pourrait coloniser tous les jeunes;
 Et pour leur fonder une nouvelle ville,
 Qu'ils labourent ce champ vaste.
 Le grand Roi suivit le conseil de la Juda, 25
 Et mena mille hommes tous braves,
 Pour le mener au champ vaste
 Pour qu'ils fondent la un grande ville;
 Et s'il vaincrent le dragon feroce
 Il y menerait tous les jeunes gens de son pays, 30
 Qu'ils peuple le champ vaste.
 Et ceux qui sont devenu vieux
 Qu'ils restent dans leur propre pays
 Pour y vivre en paix.
 Ils y vont et après avoir allé 35
 Ils arrivèrent sur le borde de la mer blanche;
 Ils sont soucieux comment passer la mer blanche?
 Pendant qu'il sont soucieux et y restent debout
 Voila que sort le dragon feroce,
 Pour interroger le roi et lui demander: 40
 Eh, halte roi, où vas tu?
 Veus tu chasser du petit gibier?
 Où pour quoi veus tu aller dans ce champ vaste?
 „Je ne veux pas chasser du petit gibier

Лу ша иде на сова поле широко, 45
 Таму столнина ша си туре,
 Сите мои млади сова поле да заселетъ;
 Немой да е пүсту запустену.
 Какъ ми чула сура ламие,
 Ни постое, ни почека, 50
 Лу излезе утъ сова море дълбоку;
 Афъ роки-те нема нишу да си доржи,
 Лу си гледа на ясну-ту сонце,
 Гледа си гу мольба му се моли:
 Сончице, милу сончице! 55
 Пусни си ми, сончице, ду тое-та ясна срела,
 Шо си пуца силни оганъ,
 С' тое срела на душмане да си надвие;
 Немой мое поле да си зематъ;
 Аку си ми, сончице, мольба услушешъ, 60
 Да ми пуснешъ тое ясна срела,
 Шо си ми е наймалка-та сестра,
 Ша га дадемъ тое пярве либе да си бode.
 Още рече ламие не отрече,
 Утъ небе си падна ясна срела; 65
 Още срела не паднала,
 Ламие се смехъ насмее,
 Та си рукна и подрукна:
 Е бре, кралю, мой душманине!
 Ела сега борба да се бориме; 70
 Лу кой борба си надбори,
 Той да земе сова поле широко.
 Ми излезе на суха-та земе,
 Та си фърли ясна срела пу млади юнаци;

Mais je veux aller dans ce champ vaste 45
 Pour y eriger mon siège,
 Et tous mes jeunes gens qu'ils peuple ce champ;
 Qu'il ne soit plus desert et negligé."
 Quand le dragon feroce entendu cela
 Il ne se repose plus et n'attende plus, 50
 Mais il sort de la mer profonde;
 Et dans la main il ne tenait rien.
 Mais il regarde le soleil brillant,
 Il le regarde et lui fait la prière:
 Mon petit Soleil, mon cher Soleil! 55
 Envoie moi o Soleil, un de tes flèche brillant,
 Qui donne un feu puisant,
 Pour vaincre avec cette flèche mes enemis;
 Qu'ils ne prennent mon champ:
 Si tu o soleil, exause ma prière, 60
 Et si tu m'envoye ta flèche brillant,
 Ma plus petite des mes soeurs
 Je te donnerai qu'elle soit ton premier amour.
 Le dragon n'a pas encore fini sa priere
 Et dés cieux voila tombe une flèche brillant. 65
 Et la flèche n'était pas encore tombée
 Que le dragon commence à rire,
 Et il rugit et s'écriat:
 „He roi, mon enemy!
 Vien ici combattons à présent 70
 Mais celui qui va vaincre l'autre,
 Qu'il prend apris ce champ vaste."
 Et il sort sur la terre ferme,
 Et il jette la flèche brillant sur les jeunes guerrieurs;

Срела още на земе не паднала, 75
 Сите млади юнаци с' оганъ си погуре!
 Устана си сама крале на земе-та,
 Та с чудумъ чуди шо да прави,
 Шо да прави шо да стори?
 Шо си бе сура ламие, дума му продума: 80
 Шо се чудишъ, кралю, та си стоишъ?
 Бегай скору и тина да не погинешъ!
 Си та желамъ чи си гулема крале не заме-та,
 Тя пу тебе срела не си фърлихъ,
 И тебе со оганъ да си погуре. 85
 Какъ ми чулъ крале, мощне се уплашилъ,
 Та си яхна бжрза-та коне;
 Копна си гу скору да си фоди,
 Да си иде на дома си;
 Да си пита негуву-ту либе Юда Самуила, 90
 Какъ ша може ламие да надбори?
 Да й земе сова поле широку,
 Шо е пусту заустену.
 Та утиде на дома си в' темну потемнену.
 Порти били заторени; 95
 Та си чука порти и си хлопа;
 Нема никой да си му утори!
 Разеди се, разлюти се,
 Та си копна коне сусъ нога-та,
 Да прихрипне тие високи дуваре; 100
 И конъ си бе мощне силанъ и юнакъ,
 Лу гу копна сусъ нога-та,
 Та прихрипна високи дуваре:
 Шета си се низъ дорове,

La flèche n'est pas encore tombée jusqu'à la terre 75
Elle brûla tous les jeunes geurrieurs avec son feu!
Et le roi resta seul sur le champ,
Et soucieux il songe quoi faire,
Quoi faire et quoi entreprendre?
Mais le dragon féroce lui dit: 80
„Que songe tu roi, que reste tu ici,
Enfuie toi pour ne pas perir aussi.
Je te plains car tu es un grand roi sur la terre,
Et pour cela je ne pas jetté la flèche sur toi
Pour te brûler aussi avec le feu.“ 85
Quand le roi a entendu cela il était très effrayé,
Et il monta sur son vite coursier;
Il le piqua pour l'exciter
Pour retourner chez soi;
Pour s'conseiller avec la Jouda Samovila son amour. 90
Comment il pourrait vaincre le dragon?
Et lui prendre le champ vaste
Qu'est deserte et negligé.
Et ainsi pendant la nuit noire il arriva chez soi.
Les portes étaient fermées; 95
Il frappa à la porte, frappe fortement;
Personne ne vient lui ouvrir!
Il se met en colère et enragé
Il pique son cheval avec son pied,
Pour sauter sur les muraille hautes; 100
Le cheval était un brave animal de heros,
Quand il le frappa avec son pied
Il sauta au dessus la haute muraille;
Et se promena dans les coures,

Нема никой да ги чуе! — 105
 На чардаци сусъ коне се качи,
 Па нема никой да гу чуе!
 Сите си ми спиетъ на потстели.
 Дуръ си флезе афъ кральска-та худае,
 Тамъ' си найде негуву-ту първе либе Юда Самуила. 110
 Де си спие тешка сона,
 Та га бутна с' десна нога,
 Съ уста си й дума продума:
 Стани, стани мое първе либе!
 Да ти каза шо си урадисахъ на тое-та земе. 115
 Утъ Богъ нашла тава сура ламие,
 Шо си лежи афъ сова море дълбоку.
 Какъ на виде чи си идеме на широку поле,
 Утъ море-ту си излезе на суха-та земе;
 Афъ роки-те нишу не доржеше, 120
 Молба си се на сонце-ту молеше,
 Да й пусне утъ небе-ту негува-та ясна срела.
 Шо си пуца силни оганъ;
 Сусъ срела тия на насъ борба да надбори:
 Та ша му даде неина-та малка сестра 125
 Да си бодне негуву първе либе.
 Още рече ламие не отрече,
 Утъ небе-ту й падна ясна срела;
 Още срела не паднала утъ небе-ту,
 Ламие се рукна и подрукна: 130
 Ела сега, кралю, борба да се бориме;
 Лу кой борба си надбори,
 Той ша земе сова поле широку.
 Та излезе на суха-та земе,

Et personne ne l'a entendu! 105
 Sur le balcon avec son cheval il monte,
 Et personne ne l'entend!
 Tous dorment sur leur lits.
 Jusque qu'il entre dans la chambre royale,
 La il trouve la Jouda Samovila son premier amour. 110
 Profondement endormie,
 Il la toucha avec son pied droit,
 Avec sa bouche il parle et lui dit:
 Reveille toi mon premier amour!
 Je veux te conter ce que j'ai fait dans le pays lointaine. 115
 Que Dieu punisse le dragon feroce
 Qui repose dans la mer profonde.
 Quand il nous apperçu que nous allons sur le champ vaste
 Il sorti de la mer sur la terre ferme:
 Et ne tenait rien en sa main, 120
 Mais il fait une prière au Soleil
 Qu'il lui envoie une flèche brillant de ciel.
 Qui donne un feu fort;
 Qu'avec cette flèche il nous defait;
 Qu'il veu lui donner sa plus petite soeur 125
 Qu'elle soit son premier amour.
 Pendant que le dragon parlait encore
 Des cieux tomba une flèche brillant;
 La flèche ne tomba encore des cieux
 Le dragon rugit et s'écria: 130
 Vien ici roi que nous battons,
 Mais celui qui vaincera prendra aussi le champ vaste.
 Et il sorti sur la terre ferme 135
 Et jetta la flèche brillant sur les jeunes guerriers.

- 134 И си фжрли ясна срела пу млади юнаци; 135
 135 Срела още не паднала на земе-та,
 Сите млади съ оганъ си погуре!
 Устанахъ си самъ самичекъ на земе-та,
 Та се чудумъ чудехъ шо да праве
 Шо да праве шо да сторе? 140
 Дуръ тога ми ламие дума продума,
 Та ми вели утговори:
 Шо се чудишъ, кралю, шо си стоишъ?
 Бегай скору и ти да не погинешъ!
 Си та пожелихъ оти си гулема крале на земе-та. 145
 Та пу тебе срела не си фжрлихъ,
 И тебе съ оганъ да си цогуре.
 Какъ си чухъ, Юду, многу се уплашихъ,
 Та си яхнахъ бжрза-та коне,
 Да си бегамъ афъ сарае да си дойда, 150
 Да си питамъ тебе шо да праве
 Шо да праве шо да сторе?
 Тина сега да ми кажешъ,
 Какъ да си борба надборе сура ламие?
 Да й зема сова поле широко, 155
 И поле мое да си бode;
 Таму да си седетъ сите шо се млади.
 Юда Самуила му вели утговори:
 Е бре, кралю, мое пжрве либе!
 Ламие кулай се надборюва; 160
 Иска да си имашъ срела огнена,
 Та сусъ оганъ да га погуришъ;
 Тина срела не си имашъ. —
 Да си земешъ тина цжрна пуйка шо си фжрка,

La flèche ne tomba encore à la terre, 135
 Et tous les jeunes ont été brûlés avec le feu,
 Je suis resté seul sur la terre,
 Et soucieux songeant quoi faire,
 Quoi faire quoi entreprendre ;
 Pendant cela le dragon me parle et dit, 140
 Il me dit et parle :
 Pourquoi es tu soucieux et tu restes ici,
 Enfuie toi pour ne pas perir.
 Je compassion de toi, car tu es un grand roi sur la terre,
 Et pour cela je ne pas jeté la flèche sur toi 145
 Qu'elle te ne brûle avec son feu.
 Quand je entendu o Jouda, je me suis effrayé
 Et monta mon vite coursier
 Pour courir jusqu'à mon palais,
 Pour te demander que je dois faire, 150
 Que faire que d'entreprendre.
 Dis moi à présent
 Comment vaincre le dragon feroce ;
 Pour lui prendre son champ vaste,
 Que le champ soit à moi, 155
 La que demeurent tous qui sont jeunes.
 La Jouda Samovila lui reponde et dit :
 Oh mon Roi, mon premier amour,
 Le dragon est aisement à vaincre,
 Il est nécessaire d'avoir seulement une flèche de feu, 160
 Pour le brûler avec le feu.
 Et tu n'as pas la flèche.
 Tu dois prendre un dindon noir qui vole.
 Et les jeunes geurrières que te veux emener,

Я шо ша си закарашъ млади юнаци, 165
 Сите тие да си зематъ голабъ пиле,
 Та кога идете вече ду белу-ту море,
 Да усторишъ Боже име,
 Да си трае три дни и три ноци;
 Тина курбанъ да заколешъ на Огнена Бога църна пуйка, 170
 Църна пуйка шо си фърка;
 Да ти прати ясни оганъ утъ небе-ту,
 Ясни оганъ да погури сура ламие.
 Я шо си се млади юнаци,
 Секи да си коле курбанъ голабъ пиле на Вишну Бога, 175
 Той да ви помогне,
 Белу море с' ноги да припливате;
 Да си идете на сова поле широку,
 Шо си е пусту запустену;
 Таму да наградите нова града. 180
 Гулема крале си услуше ду негуву-ту пярве либе,
 Та си собра още иледа юнаци все на отбуръ;
 На секи си даде афъ роки-те голабъ пиле;
 Я той си има афъ роки-те църна пуйка,
 Църна пуйка шо си фърка; 185
 Та си навървиха да си идатъ на поле широку.
 Лу ми утидоха на белъ Дунавъ,
 Заправили се Боже име,
 Та е тралу три дни и три ноци;
 Крале си закла курбанъ на Огнена Бога църна пуйка, 190
 Да си прати ясни оганъ утъ небе-ту,
 Ясни оганъ да погури сура ламие;
 Лу си курбанъ закла църна пуйка,
 Утъ небе си падна ясни оганъ,

Chacun doit prendre un oiseau pigeon, 165
 Et quand vous arriverez tout près de la mer blanche,
 Preparez une fête pour le nom de Dieu,
 Qui durera trois jour et trois nuits;
 Toi sacrifie au dieu de feu le dindon noir,
 Le dindon noir qui vole, 170
 Qu'il t'envoye le feu flammant de cieux,
 Et le flammant feu qu'il devore le dragon feroce.
 Et les jeunes guerriers
 Chacun fait un sacrifice d'un oiseau pigeon au Dieu Vishnou,
 Qu'il vous donne son aide, 175
 Pour nager au dela de la mer blanche à pied,
 Que vous sortez sur le champ vaste,
 Qui est desert et negligé.
 La que vous fondez une ville nouvelle.
 Le grand roi suivit le conseil de son premier amour, 180
 Et choisi encore une fois mille hommes
 A chacun il dona un oiseau pigeon;
 Et lui porta dans ses mains un dindon noir,
 Un dindon noir qui vole.
 Ils partirent, pour aller au champ vaste. 185
 Mais arrivé au Danube blanc,
 Il preparerent une fête au nom de dieu,
 Qui dura trois jour et trois nuits;
 Le roi tua en sacrifice au Dieu de feu le dindon noir,
 Qu'il envoye le feu brillant des cieux. 190
 Que le feu brûle le dragon feroce;
 A pein a-t-il tue le dindon noir en sacrifice,
 Et voila le feu brillant tomba de cieux,
 Et brûla le dragon feroce;

195
Та погуре сура ламие;

Утмалъ душе приговори:

Утъ Богъ нашла, кралю, Юда Самуила!

Шо залиби тебе тамамъ две години,

Та ти каза курбанъ да заколешъ.

Сова рече ламие не отрече. 200

И се фжрли афъ джну-ту на море-ту.

Устаналъ е сама крале сусъ юнаци,

Та се чудумъ чуди какъ да замине сова море?

Та да иде на широку поле.

Де му на умъ дойде, 205

Та си каза на иледа юнаци,

Секи да заколе голабъ пиле.

Курбанъ да си иде на Вишну Бога.

Та си колетъ сите юнаци курбанъ на Вишну Бога
голаб пиле;

Сички си се ду иледа, 210

Си заклаха и иледа голабе;

Сите си утидоха курбанъ на Вишню Бога;

Вишню Бога да си хми помогне.

Белу море с' ноги да припливатъ;

Да си идатъ на сова поле широку, 215

Шо си е пусту запустену.

Лу заклаха пиле голаб,

Белу море на две се расцепи,

Та си стана као суха земе!

Сички с' ноги пу море-ту поминаха, 220

Утидоха на сова поле широку.

Поле си бе мощне берекетлие.

Ела гу заптисала сура ламие,

A pein vivant parlait le dragon : 195
 Que Dieu châtitse la Jouda Samovila,
 Qui t'aime depuis deux années,
 Parce qu'ell t'a dit comment tu dois faire le sacrifice.
 Ainsi parla le dragon feroce,
 Et se precipita sur le fond de la mer. 200
 Et le roi resta seul avec ses guerriers,
 Et songa comment passer la mer?
 Pour aller au champ vaste.
 Mais il se souvient et dit au mille guerriers,
 Que chacun tue son oiseau pigeon, 205
 En sacrifice au Dieu Vishnou.
 Et tous les guerriers tuèrent le pigeon
 En sacrifice pour le Dieu Vishnon;
 Tous étaient jusqu'à mille,

 Et ainsi ils tuerent mille pigeons, 210
 Qui tous allèrent en sacrifice au dieu Vishnou;
 Que le Dieu Vishnou les aide
 Pour transnager la mer blanche à pied;
 Pour aller au champ vaste,
 Qui est desert et negligé. 215
 A pein ont ils tué les pigeons.
 La mer se divisa en deux,
 Et devint comme terre ferme!
 Tous à pied par la mer passèrent.
 Arrivèrent au champ vaste. 220
 Le champ est extrêmement fertile.
 Parceque le dragon defendait a y aller,
 Et ne le permettait à personne

223 Не даваше ником' таму да си иде,
 224 Ниту крале, ниту пиле; — 225
 Та награди гулема крале нова града,
 Шо га нема нийде пу земе-та;
 Сите млади аѫ града засели,
 Та си оратъ и си копатъ пусту поле запустену;
 Та ми стана поле берекетлие, 230
 Шо гу нема нийде пу земе-та;
 Си ми лететъ и пилци фжркати,
 Та си пеетъ низъ поле-ту и си фжркатъ.
 Утъ Богъ нашла малка сура ламие,
 Шо си бе сестра на гулема-та: 235
 Какъ си дигна глава утъ море-ту
 И погледа пу сова поле широку,
 Та си гледа какъ си люде фодетъ низъ поле-ту
 И си малки пилци фжркатъ;
 Каскандиса мощне на гулема крале: 240
 Иска крале да погуби,
 Чи си той погуби неина-та сестра,
 Шо га немаше нийде пу земе-та.
 Та излезе утъ белу-ту море,
 И си фоди низъ широку поле, 245
 Кого найде гу поева;
 Хемъ за крале си пита
 Дека седи, дека си е?
 Наблизила вече дуръ ду града,
 Града вече ша запусти. 250
 Чуди ми се крале шо да прави
 Шо да прави шо да стори?
 Пакъ си фати цжрна пуйка,

D'aller la ni au roi ni à l'oiseau. 222
 La fonda le grand roi une nouvelle ville, 225
 Qui n'est nulle part sur la terre,
 Tous les jeunes se logèrent dans la ville nouvelle,
 Pour cultiver et bêcher la terre du champs desert;
 Ainsi devint le champs si fertile
 Qu'il n'y a pareil sur la terre. 230
 Et les ailés oiseaux y volent
 Et chantent et volent dans le champ.
 Que dieux punisse le petite dragon feroce,
 Qui était la soeur du grand dragon :
 Quand elle leva sa tête de la mer 235
 Et regarda le champ vaste,
 Et quand elle vu comme les hommes passent sur ce champ
 Et comment les petits oiseaux volent ;
 Elle envie fortement le grand roi ;
 Et cherche le roi a detruire, 240
 Parce qu'il a detruit sa soeur.
 A qui pareil n'était sur terre.
 Elle sort de la mer blanche
 Et se promène sur le champ vaste,
 Et chacun qu'elle trouve elle le mange ; 245
 Et demande après le roi
 Où il demeure, ou il se trouve ?
 Elle s'est approchée déjà à la ville,
 Elle va déjà désoler la ville.
 Le roi songe quoi faire. 250
 Quoi faire quoi entreprendre,
 Et il attrape encore un dindon noir,
 Et le tua en sacrifice au Dieu de feu,

263 Си га закла курбанъ на Огнена Бога,
 264 Да си прати оганъ утъ небе-ту, 255
 265 Да погури пуста сура ламие;
 Лу ми закла сова курбанъ,
 Падна силна оганъ утъ небе-ту.
 Та изгуре тая сура ламие.
 Дуръ тога се вече поле куртолиса. 260
 Нема вече да се запусте;
 Се засели утъ край дуръ ду край.
 Утъ тука си люде излезуха та заселиха сита земе!
 Утъ тога е устанала и тава песна да се пее,
 Утъ Бога здраве, утъ мене песна. 265

6.

СОНЦЕВА ЖЕНИТВА СО МОМА ВЪЛКАНА.

Ой ти, Боже, мили Боже!
 Шо ми правишъ, Боже чуда и нишане.
 Та се чуди небе дуръ и земе,
 Чудетъ ми се ош' и седемдесе крале,
 Дуръ и Юди Самуили пу планини. 5
 Три недели сонце не изгрелу на небе-ту.
 Да си грее да си свети на земе-та;
 Земе си е с' църна дреха ублечена,
 Та не може никой да излезе утъ пещери,

Qu'il envoy du feu de cieux, 254
 Pour brûler le dragon feroce. 255
 A pein a't il tué le sacrifice,
 Tomba un grand feu de cieux.
 Et brûla le dragon feroce.
 Depuis ce temps le champ était libre
 Et ne sera plus desert: 260
 Etait peuple d'une côte jusqu'à l'autre.
 De la sortirent les hommes et peuplerent toute la terre.
 Depuis ce temps est resté cette chanson à chanter,
 Que dieux vous donne de la santé et de moi ayez la chanson. 26

6.

La mariage du Soleil avec la fille Voulcana.

Oh Dieu mon bon Dieu!
 Qui fais o Dieu des miracles et des signes,
 Que les cieux et la terre les admirent,
 Et les soixante dix rois admirent,
 Et même les Joudes Samoviles sur les montagnes. 54
 Trois semaine le Soleil n'est pas apparu sur le ciel.
 Pour chauffer et luire sur la terre.
 La terre est habillée avec un habit noire,
 Et personne peut sortir des grottes.

Да си иде на поле широку, 10
 Та да жнее бели бильки шо призрели на поле-ту,
 Та си капетъ као круши пу земе-та!
 Лету си е вече поминалу,
 Застигнала люта зима и студена,
 Па ф' пещери нишу нема! 15
 Та се чудумъ чудетъ седемдесе крале,
 Шо ша праветъ, шо ша бодетъ?
 Та ми фодетъ дуръ на край земе,
 Дуръ на край земе при пярва крале,
 Шо си гради нова града и гулема; 20
 Масторе си има чудувити нишанлии
 Шо ги нема нийде на земе-та;
 Сички иматъ криле пудъ мишница,
 Я шо си е ду башъ масторъ,
 Той си има златни криле, 25
 Хемъ си ми е чудна крале на Змеюве;
 Афъ роки доржи ду два сребрени ключе,
 С' техъ си заключе ду два потайни кладнеци:
 Пярва кладнець шо си има силна дожда,
 Кога иска га утключе, 30
 Та си праща силна дожда на земе-та,
 Да си растатъ бели бильки на поле-ту;
 Втори кладнець шо си има силни града,
 Кога ми се Змейска крале мощне налюти га утключе,
 Та си праща силни градъ на земе-та, 35
 И си чука с' негу бели бильки на поле-ту.
 Ясну сонце си е пратилу Змейска крале,
 Той да награди нова града нишанлие,
 Шо га нема нийде на земе-та;

Pour aller dans le champ spacieux, 10
Pour moissonner les plantes blanches et mûres sur le champ,
Qui tombe déjà par terre comme les poire !
L'été est déjà passé,
L'hiver fort et froid est arrivé déjà,
Et dans les grottes il n'y a rien ! 15
Le soixante dix rois sont soucieux,
Quoi faire, que ce qu'on deviendrait ?
Et ils allèrent jusqu'au fin de la terre,
Au fin de la terre chez le premier roi
Qui bâti une grande et nouvelle ville ; 20
Ses ouvriers sont merveilleusement expertes,
Qu'il n'y a pareil nulle part sur terre ;
Tous ont des ailes sous leurs bras,
Et celui qui est le chef-ouvrier,
Il a des ailes d'or, 25
Et il est aussi le miraculeux roi des dragons ;
Et en main il tient deux clefs d'argent,
Avec ceux il ferme deux puits secrets ;
Le premier puit ou il y a l'abondante pluie,
Quand il veut il l'ouvre, 30
Et envoie abondante pluie sur terre,
Que les plantes blanches croissent sur le champ ;
L'autre puit qui enferme la forte grêle,
Quand le roi des dragons est trop enragé il l'ouvre,
Et il envoie une forte grêle sur la terre, 35
Et frappe avec elle les plantes blanches sur les champs.
Le Soleil brillant a envoyé le roi des dragons,
Qu'il construit une ville nouvelle extraordinaire,
Qu'il n'est nulle part sur la terre ;

Кой га види да се чуди, 40
 Първа крале фалба да си фали,
 Чи си има града нишанлие;
 Аф' нег' да ми седи Вжлкана девойка,
 Шо си либи ясну сонце.
 Дуръ да идатъ седемдесе крале на край земе, 45
 Маторе си вече града наградили,
 Афъ средъ поле си ми грее као сонце!
 Ела чи си свети лу на първа крале,
 На други-те си е темну потемнену!
 Първа крале курбанъ си коле дуръ на Бога, 50
 Чи си има града нишанлие;
 Курбанъ коле седемдесе крави,
 Та утиде курбанъ дуръ на Бога;
 Па си гозба гости сите маторе.
 Седнали ми на кралъски трапези, 55
 Още афъ уста нищу не клали,
 Си дойдоха и седемдесе крале.
 На първа крале поклонъ се покланетъ;
 Той имъ вели утговори:
 Добре дошли, седемдесе крале! 60
 Седните ми на трапези,
 И васъ гозба да си госте,
 Чи си имамъ града нишанлие,
 Шо га нема нийде на земе-та.
 Седнаха ми седемдесе крале на трапези, 65
 Лу седнаха седемдесе крале на трапези,
 Сите маторе на ноги станаха,
 Та си фжрнаха као пилци афъ море-ту!
 Какъ ми виде първа крале, мощне му се нажелилу,

Que chacun le voyant l'admire. 40
Que le premier roi devient loué
Qu'il a un telle ville extraordinaire.
Et en dedans que demeure la fille Voulcana.
Qui est aimée par le Soleil brillant.
Pendant que les 70 rois vont à la fin de la terre, 45
Les artisans ont déjà bâttu la ville,
Et au milieu de la plain elle chauffe comme le Soleil!
Et pendant qu'elle brille sur le premier roi,
Sur les autres il faisait noir et sombre!
Le premier roi fait un sacrifice au Dieu. 50
Qu'il a une ville excellente;
Il fait sacrifice de soixante dix vaches,
Et le sacrifice parvint jusqu'au Dieu;
Et il fait une fête à tous les artisans.
Ils se mettent aux tables royales. 55
Et avant de mettre quelque chose à la bouche,
Ils vinrent aussi les soixante dix rois.
Ils font leurs reverences au premier roi;
Et celui leur parle et dit:
Soiez les bienvenus soixante dix rois! 60
Asseyez vous aupres des tables
Pour que je vous traite comme mes convives.
Car j'ai une ville excellente,
Quelle n'existe nulle part sur la terre.
Ils se mirent aux tables les 70 rois. 65
N'étant pas encore assis les 70 rois aux tables.
Tous les artisans se leverent sur leur pieds,
Et s'envolerent comme les oiseux dans la mer!
Quand le premier roi vu cela, il s'affligea trop,

На крале си вели утговори: 70
 Е бре, седемдесе крале мои побратиме!
 Мольба ви се моле
 Да постоите малку да почекате,
 Дуръ да источе мое бжчва руйну вину,
 Шо си бере иледа тувара, 75
 Да гу изсипа афъ сова море широку;
 Мои масторе баремъ вину да си пиетъ.
 Ша чекаме, кралю, от' да не чекаме;
 Бил' и нее на ардамъ ша ти дойдеме.
 Та си точетъ руйну вину две недели, 80
 Утъ бжчва гу точетъ афъ море гу изсипуватъ,
 Дуръ е море вече поцървенелу!
 Утъ море ми вика змейска крале:
 Стига вече, кралю, вину точи,
 Чи сме сички мъртви упиени! 85
 Нам' си стига сова курбанъ шо ни стори,
 Гостите се сега вие на трапези.
 На крале си дуръ тога сорце доиде,
 Та си седна на трапези на вечере;
 Гозба си се гости сасъ седемдесе крале; 90
 Служба си ги служи Вжлкана девойка,
 Шо ги нема нийде на земе-та:
 Утъ лику й грее ясну сонце!
 В' грѣди й е ясна месечина!
 В' скути й се дребни звезди! 95
 Очи й се као факла еребица!
 Коса й е ду земе-та!
 Хемъ е со злату позлатена!
 Какъ га гледатъ седемдесе крале,

Et il parle aux rois en disant : 70
 Eh mes soixante dix rois mes confrères
 Je vous fais une demande,
 Restez un peu et attendez
 Jusqu'à ce que je vide mon baril de vin rouge,
 Qui contien mille de fardeaux, 75
 Pour le verser dans cette mer etendue ;
 Que mes artisans au moin boivent du vin.
 Nous attenderons pourquoi ne pas attendre,
 Peut-être viendrons nous aussi pour te aider.
 Et ils versent le vin rouge deux semaine, 80
 Du baril ils le prennent et le versent dans la mer.
 Jusque la mer devint rouge !
 De la mer crie le roi des dragons :
 C'est assez oh roi, de verser le vin,
 Car nous somme tous ivres-morts ! 85
 C'est nous assez de cex sacrifice faite à nous
 Regalez vous à la table à présent.
 Le rois après cela prend du courage
 Il se mit à la table pour souper
 Et regale avec les soixante dix rois ; 90
 Et la fille Voulkana les servit,
 Qui n'a pas de pareille sur la terre :
 De son visage luit le soleil brillant !
 Sur le sein elle a la lune claire !
 Sur les habits elle a des petits étoiles ! 95
 Les yeux sont comme des flambeaux erebitsa !
 Les cheveux vont jusqu'à la terre !
 Et sont doré avec de l'or !
 Quand elle virent les soixante dix rois,

Сички искатъ снаха да хми бode, 100
 Ела си е углавена за Брашила крале,
 Шо е юнакъ надъ юнаци!
 Та си никой ни кайдисува да га тера.
 Гозба е траяла тамамъ три недели.
 Чекатъ си ми седемдесе крале сонце да угрее. 105
 Афъ темну темнилу немой да си фодетъ;
 Колку си ми тие чекатъ.
 Още толку земе се стемнева!
 Та ми заплакаха седемдесе крале и ми завикаха:
 Ой ти Боже, мили Боже! 110
 Кажи. Боже, шо грехъ сме чинили?
 Та си сонце на небе-ту не изгрева,
 Да си грее, да си свети на земе-та;
 Аку си сме грехъ чинили.
 Сите крале курбанъ ша ти коleme. 115
 Плакатъ си ми седемдесе крале,
 Ощ ми се мольба молетъ.
 Ела Господъ мольба не хми sluше!
 Първа крале хми вели утговори:
 Е бре вие, седемдесе крале! 120
 Зеръ не знаете чи сме грехъ чинили.
 Та за сова сонце не си грее на земе-та!
 Ела нее курбанъ Богу да си коleme.
 Да ни каже шо грехъ сме чинили.
 Та се е толку на насъ налютилу. 125
 Седемдесе крале си услuшеха първа крале,
 Та си секи закла курбанъ дуръ на Бога;
 Курбанъ ми траелъ три дни и три ноци,
 Дуръ тога е месечина дума продумала.

Tous la demandent pour belle fille, 100
 Mais elle est promise au roi Brakhil
 Qui est un heros par excellence,
 Et personne n'ose le disputer.
 La fête dura justement trois semaine.
 Les 70 rois attendent que le soleil se lève, 105
 Et dans l'obscurité ils n'ont pas voulu aler;
 Autant qu'ils attendent il devient plus obscure sur la terre,
 Et les 70 rois commencent à pleurer et à crier:
 Oh Dieu, oh bon Dieu
 Dis nous quel est notre peché 110
 Que le soleil ne s'eleve sur la terre,
 Pour chauffer et eclairer sur la terre;
 Si nous avons comise une peche tous nous te ferons un sacrifice.
 Les 70 rois pleurent et font aussi une priere
 Mais Dieu n'exausa leur prière! 115
 Le premier roi leur parle et dit:
 Oh vous soixante dix rois,
 Ne savez vous pas que nous avons comis une peché
 Et c'est la raison que le soleil n'éclaire pas la terre.
 Faisons un sacrifice à Dieu 120
 Qu'il nous dit quelle peché nous avons comise
 Qu'il est si irrité contre nous.
 Les 70 rois suivirent le conseil du premier roi
 Et chacun fit un sacrifice à Dieu;
 Le sacrifice dura trois jour et trois nuits, 125
 Après cela la Lune à commencé à parler
 Et dit ainsi aux soixante dix rois:
 Oh vous soixante dix rois
 De vous personne n'a comis une peché

- 137 На седамдесе крале вели утговори: 130
 Е бре вие, седемдесе крале!
 Утѣ васѣ грехѣ никой не е чинилѣ,
 130 Грехѣ е чинилѣ пѣрва крале,
 Шо си даде Вѣлкана девойка на Брахила крале
 Та измами мое брата ясну сонце! 135
 Утѣ сова се сонце налютилу,
 Та не иска да си грее на земе-та.
 Мое брата си залиби Вѣлкана девойка,
 Шо га нема нийде на земе-та;
 Дурѣ не си дойде Вѣлкана девойка аѣ наши сарас, 140
 Сонце не ша угрее на земе-та!
 Седемдесе крале ѣ велетѣ и говоретѣ:
 Месечину, наше мила сестрице!
 Я кажи ни, месечину, шо да правиме,
 Какѣ да смириме тое брата ясну сонце? 145
 Да зафати да си грее на земе-та,
 Чи е вече лету поминалу,
 Я нишу аѣ пещери не сме турили;
 Сите бильки искапали пу земе-та!
 Аку не жели насѣ шо сме устарели, 150
 Не жели ли баремѣ наши-те малки деца,
 Шо си фодетѣ низѣ поле-ту и си роки кѣршетѣ,
 Чи си нема шо да едатѣ!
 Мое брата мощне млогу е налутенѣ,
 Неша може кулай да се смири, 155
 Чи гу е Вѣлкана девойка млогу мамила;
 Либила гу цали седемѣ години!
 Сонце се е вчера на мене тѣжило,
 Утмалѣ ми е дума продумалу:

La peché a comis le premier roi 130
 Qu'il a donne la fille Voulkana au roj Brakhil,
 Et a trompé le brillant Soleil;
 C'est la raison que le Soleil est irrité
 Et à cause de cela il ne veut pas chauffer la terre.
 Mon frère est devenu amoureux de la fille Voulkana 135
 Qui n'a pareille sur la terre;
 Iusqu'a que la fille Voulkana ne vient dans notre palais
 Le Soleil ne veut chauffer la terre!
 Les soixante dix rois repondirent et dirent:
 O Lune notre soeur chérie 140
 Dis nous donc o Lune, que devons nous faire
 Comment adoucir ton frère le Soleil brillant,
 Qu'il commence à chauffer la terre,
 Car l'été est déjà passé
 Et nous n'avons pas faites des provisions dans les grottes, 145
 Tous les plantes ont peri sur la terre!
 S'il n'a pas compassion de nous qui sommes vieux,
 N'a-t-il compassion de nos petits enfants?
 Qui vont dans les champs et brisent leurs mains,
 Car ils n'ont quoi à manger! 150
 „Mon frère est très irrité
 Il n'est si facile à le apaiser,
 Car la fille Voulkana l'a très engage,
 Elle l'aimait sept ans entiers.
 Le soleil s'est plaint à moi hier 155
 Et à peine m'a parlé ces paroles:
 „O Lune ma soeur chérie
 Je suis devenu très affligé,
 Encore deux jours je veux attendre

- 157 Месечину, мила сестрице! 160
 Многу ми е, сестру, дугрозилу!
 Още два дни ша си трае, ша си чекамъ;
 160 Аку не си виде Вжлкана девојка аѣ мои сарае
 Ша изгрее на небе-ту као люта оганъ,
 Та ша изгоре сите люде на земе-та! 165
 Дуръ тога сорце ша ми се нарадува,
 Та ша грее ша си свете на земе-та.
 Какъ ми чуха седемдесе крале, заплакаха, завикаха.
 Та си питатъ месечина и га прашетъ:
 Кажи си ни, месечину, шо да правиме, 170
 Какъ да си дадеме на тое брата Вжлкана девојка?
 Сорце да му се нарадува,
 Та немой вече да на мочи;
 Зарадъ Вжлкана сита земе да погури!
 Месечина си хми вели утговори: 175
 Утре още рану курбанъ на Бога да колете,
 Кральска гозба да се гостите,
 Служба ша ва служи Вжлкана девојка;
 Кога вече гозба се нагостите,
 И се напиете руйну вину, 180
 Да запеете песна шо си е за свадба;
 Дуръ да вие песна испеете,
 Ша си слезе утъ небе-ту люлька звездувита,
 Та ша падне дуръ на ваше трапеза;
 Вие секи на люлька да се люлете, 185
 Редъ да дадете и на Вжлкана девојка,
 Редъ да ѝ дадете люлька да залюлете;
 Тога нее люлька ша си тржгнеме на небе-ту.
 Мое брата лу какъ ша види Вжлкана девојка,

Si je ne vois pas la fille Voulkana dans mon palais, 160
 Je paraîtraï sur le ciel comme un feu destructif
 Et veûx brûler tous les hommes sur la terre.
 Après mon coeur sera à l'aise,
 Et je veux chauffer et éclairer la terre.
 Quand cela entendreñt les 70 rois 165
 Ils commencerent à pleurer et crier,
 Et il demandent la Lune et dirent:
 Oh dis nous Lune que ferons nous
 Comment donnerions nous à ton frere la fille Voulkana,
 Que son coeur se rejouit 170
 Et qu'il nous ne tourment plus,
 Et pour Voulkana qu'il brûle toute la terre.
 La Lune leur reponde et dit:
 „Demain de bonne heure faites un sacrifice a Dieu,
 Arrangez une fête royale 175
 Et que la fille Voulkana vous sert,
 Quand vous avez assez fêtés
 Et vous avez assez bu du vin rouge,
 Chantez une chanson qui est pour les noces,
 Et quand vous finissez à chanter la chanson 180
 Il descendera des cieux un berceau d'étoiles
 Et tombera sur votre table;
 Chacun de vous doit se bercer danc le berceau
 Et la tour viendra à la fille Voulkana;
 La tour venu bercez le berceau 185
 Et nous eleverons le berceau au ciel.
 Quand mon frère vera la fille Voulkana
 Qu'elle demeure dans son palais
 Son coeur se rejouira excessivement,

186 Чи си седи афъ негуви сарае, 190
 Сорце ша му се мощне нарадува,
 190 Ша си земе утъ земе-та църна дреха,
 Та ша блесне да си грее да си свети на земе-та.
 Сова рече месечина не отрече,
 Утиде си афъ сарае при майка си, 195
 Да си вечере сладка вечере.
 Я седемдесе крале си флезеха при първа крале,
 Та му велетъ и говоретъ:
 Стани, кралю, немой плачи!
 Наше мольба се услише: 200
 Богъ си прати звезда месечина да ни каже,
 Утъ шо сонце не угрева,
 Да си грее да си свети на зема-та.
 Богъ си иска курбанъ да му колеме,
 Хемъ и кральска гозба да се гостиме, 205
 Служба да на служи Вжлкана девойка,
 Чие мома чиста као Дефчинка,
 Шо си чини изметъ дуръ на Бога.
 Първа крале какъ ми чу мощне се зарадува,
 Та си стана правъ на ноги-те, 210
 На изметчии вели утговори:
 Е бре, изметчии, мои верни слуги!
 Идите ми скору на поле-ту афъ пещери,
 Дека си е мое стаду все на отбуръ;
 Та ми докарайте иледа крави ялувити, 215
 Шо си биватъ за курбанъ дуръ на Бога;
 Флезите си и ф' мое-та башъ пещера,
 Дека ми е руйну вину тригодишну;
 Источите шо си ми е найгулема бжчва,

Et il prendra de la terre l'habit noir, 190
 Et il brillera pour chauffer et éclairer la terre.
 Ainsi parlait la Lune
 Et s'en alla chez sa mère dans le palais,
 Pour souper un souper doux.
 Les 70 rois entrèrent chez le premier roi 195
 Et lui dirent et parlerent;
 Cessez à pleurer, ne pleurez pas,
 Notre prière est exaucée,
 Dieu nous a envoyé l'étoile la Lune pour nous dire
 Pourquoi le soleil n'éclaire pas, 200
 Pourquoi il ne chauffe et n'éclairè la terre.
 Dieu demande que nous faisons un sacrifice
 Et aussi que nous arrangons une fête royale
 Et que la fille Voulkana qu'elle nous serve —
 Car elle est une vierge pure comme une petite Deesse, 205
 Qui servent aussi à Dieu même;
 Quand le premier roi entendit cela il se rejouit fortement
 Et se levá debout sur ses pieds,
 Il appelle ses domestiques et leur dit:
 Oh vous mes domestiques mes fidèles serviteurs 210
 Allez bien vite dans les champs et dans les grottes
 Où est mon troupeau bien choisi,
 Et amenez moi mille vaches
 Qui sont propre pour sacrifier a Dieu;
 Entrez aussi dans ma principale grotte, 215
 Où est mon vin rouge de trois ans
 Versez le plus grand baril
 Qui contient mille fardeaux de vin pur,
 Le vin mettez sur mon chariot de feu,

215 Шо си бере иледа тувара голу вину; 220
 Вину си ми товарите на мое-та огнена кучие,
 220 Шо си фжрка као найфжркату пиле;
 За сахатъ да идете ду поле-ту,
 Сахатъ афъ пещери да ми седите,
 Я за полувина да си дойдете дуръ при мене, 225
 Чи ша коле рану още курбанъ дуръ на Бога,
 Хемъ и гозба ша си госте седемдесе крале.
 Та утидоха на поле-ту афъ пещери,
 Де си бе кральску стаду все на отбуръ;
 Та ми фатиха иледа крави ялувити, 230
 Шо си биватъ курбанъ дуръ за Бога;
 Флезаха си и ф' кральска пещера,
 Дека си бе руйну вину тригодишну;
 Источетъ си шо си ми е найгулема бжчва,
 Шо си бере иледа тувара голу вину; 235
 Вину си туваретъ на огнена кучие.
 Кучие си фжрка као найфжркату пиле,
 Ела крави не си фодетъ, не си фжркат!
 Та се чудетъ изметчии шо да праветъ?
 Мольба си се молетъ дуръ на Бога: 240
 Ой ти, Боже, мили Боже!
 Крале си ни, Боже, поржче:
 За сахатъ да дойдеме ду поле-ту,
 Сахатъ афъ пещери да седиме,
 Я за полувина да си идеме дуръ при негу, 245
 Чи ша коле курбанъ утре още рану:
 Огнена кучие, Боже, си ми фжрка као пиле,
 Лу ялувити крави не ми фжркатъ!
 Мольба ти се, Боже. молиме,

Qui vole comme l'oiseau le plus agile, 220
 Dans une, allez au champ *haine*
 Et une heure demeurez dans la grotte
 Et dans une demi heure retournez chez moi,
 Par ce que je veux de bonne matin sacrifier à Dieu
 Et aranger une fête pour les 70 rois. 225
 Ils sont allés au champ et dans la grotte
 Où était le tropeau royale choisie,
 Ils atrappèrent mille vaches jeunes
 Qui sont propre pour un sacrifice a Dieu même,
 Ils sont entré aussi dans la grotte royale 230
 Où était le vin rouge de trois ans,
 Ils ont vide le plus grand baril
 Qui contient mille fardeaux de vin pur,
 Le vin ils chargent sur le chariot de feu,
 Le chariot vole comme l'oiseau le plus agile 235
 Mais les vaches ne vont et ne volent pas!
 Et les serviteurs sont embarrasse ne sachant quoi faire,
 Et il font une prière a dieu :
 O dieu, cher dieu,
 Le roi, o dieu, nous a ordonné 240
 D'aller dans une heure au champ,
 Une heure de rester dans la grotte
 Et dans une demi heure de revenir chez lui;
 Car il veut sacrifier demain de bonne heure;
 Le chariot de feu vole comme un oiseau 245
 Les jeunes vaches ne peuvent pas voler;
 Nous faisons une prière à toi o Dieu , 247
 Pour faire souffler un fort vent sur la terre,
 Pour propeler vite les vaches jeunes.

- 248 Да си дунешъ силна ветра на земе-та, 250
 Та да си кара скороу ялувити крави;
 250 Дуръ да иде огнена кучие афъ кральски-те дори,
 И ялувити крави афъ дори да си флезатъ,
 Немой крале мока да на мочи;
 Да на затори афъ темна зандана, 255
 Да на едатъ люти змии и ламии,
 Чи не му сме кральска лакардие сайдисали.
 Де ги дучу Господъ горе утъ небе-ту,
 Та си имъ мольба услише;
 Си искара златни ключе утъ пазуфи, 260
 Та утори златни-те си ветрувити сарас,
 Та си прати силна ветра на земе-та:
 Какъ ми заду силна ветра гори подроби,
 Гори подроби, поле поломи;
 Си заду и тие ялувити крави; 265
 Та ми фжрка огнена кучие,
 Фжркатъ си ми ялувити крави;
 За половинъ сахатъ ми утидоха афъ кральски сарас.
 Първа крале какъ си виде,
 Чи си идатъ изметчии, 270
 Сорце му се мощне зарадува,
 Та си дарба дари сите изметчии:
 Па си вика седемдесе крале,
 Да си слезатъ долу на широки дори,
 Курбанъ да си колетъ дуръ на Бога, 75
 Да но сонце си изгрее на небе-ту,
 Да си свети да си грее на земе-та.
 Седемдесе крале ни ми стоетъ, ни ми чекатъ;
 Слезоха си долу на широки дори,

Que pendant le chariot de feu arrivera dans la cour du roi 250

Le vaches jeunes aussi parvient dans la cour.

Ne nous laisse pas tourmenter par le Roi

Qu'il nous enferme dans une prison obscure

Que nous mange là les serpents et les dragons venimeux

Que nous n'avons pas rempli ses ordres royaux. 255

Quand le Seigneur Dieu les entendit sur le ciel

Il exausa leur prière.

Il sort de son sein les clefs d'or

Et il ouvre ses palais dorés des vents,

Et il envoie un fort vent sur la terre. 260

Quand le vent fort souffla il amoncela les montagnes,

Amoncela les montagnes et brisa les champs,

Et enleva aussi les vaches jeunes.

Et il vole la chariot de feu

Et les vaches jeunes volent aussi; 265

Dans une demi heure ils arriverent dans le palais royale.

Le premier roi quand il vit

Que les serviteurs s'approchent,

Son coeur se rejouit fortement,

Et il donne des présents à tous les serviteurs. 270

Et il appela les soixante dix rois

Qu'ils descendent dans les cours spacieuses,

Pour faire le sacrifice a Dieu,

Que le Soleil se lève sur le ciel,

Qu'il éclaire et chauffe la terre. 275

Les 70 rois ne restent pas et n'attendent plus

Ils descendent dans les cours spacieuses

Et il tuent le sacrifice à Dieu les mille vaches

Qu'un ruisseau de sang coula

- 278 Та си заклаха курбанъ дуръ на Бога иледа крави, 280
 Дуръ си река утъ крѣви тече,
 280 Та заези сите дори и ливаде!
 Па се качетъ седемдесе крале на висе дивана,
 Да се гозба гостетъ за Боже име;
 Гозба да се гостетъ руйну вину да си пиетъ 285
 Служба си ги служи Вжлкана девойка:
 Утъ лику ѝ грее ясну сонце!
 В' грѣди ѝ е ясна месечина!
 В' скути ѝ се дребни звезди!
 Очи ѝ се као факла еребица! 290
 Коса ѝ е ду земе-та!
 Хемъ е со злату позлатена!
 Крале си се гозба гостетъ и си руйну вину пиетъ,
 Я звезди-те се собрали аѣ сончеви сарае.
 Та си плетатъ люлька звездувита, 295
 Люлька плетатъ и си песна пеетъ,
 Чи ша се жени братъ хми ясну сонце.
 Вече ми се крале гозба нагостиха,
 И ми се напиха руйну вину;
 Та запеха песна шо си е за свадба; 300
 Песна пеха тамамъ два сахате;
 Лу шо си се песна испеели,
 Утъ небе си падна звездувита люлька,
 Люлька виси на кральска трапеза.
 Първа крале какъ си виде люлька звездувита, 305
 Мошне му се сорце зарадува;
 На крале си вели утговори:
 Е бре вие, седемдесе крале!
 Нашъ курбанъ дуръ при Бога си утиде,

Qu'il couvra tous les cours et prairies! 280
 Et les 70 rois s'elevent sur le divans un peu plus haut
 Pour fêter une fête au nom de Dieu,
 Pour fêter une fête et boir le vin rouge.
 Et la fille Voulkana les sert.
 De son visage brille le Soleil brillant 285
 Sur le sein est la Lune claire
 Sur son habit sont des petits étoiles;
 Ses yeux sont comme des flambeau Erebitza,
 Les cheveux jusqu'à la terre
 Et doré d'or. 290
 „Les rois fêtent la fête et boivent le vin rouge
 Et les etoiles se sont assemblés
 Dans le palais du Soleil;
 Et ils font un berceau d'étoile,
 Un berceau ils font et chantent une chanson, 295
 Car il veut se marier leur frère le Soleil brillant.
 Les rois ont déjà assez fêté
 Et ont aussi assez bu de vin rouge,
 Et ils ont commencé à chanter le chant de nore.
 La chanson ils chanterent deux heures 300
 Et voila qu'ils ont fini la chanson
 Du ciel tomba le berceau d'étoile.
 Le berceau est suspendu sur la table royale.
 Le premier roi quand il vit le berceau d'étoile
 Son coeur se rejouit d'une grande joie 305
 Et il parle aux rois et dit:
 Oh vous 70 rois notre sacrifice est parvenu jusqu'à Dieu
 Et il a envoyé ce berceau d'étoile;
 Car notre peché nous est déjà pardonnée.

- 305 Та е пратилъ сае люлька звездувита, 310
 Чи ни се е вече грешка упростила.
 310 Та ша блесне сонце на небе-ту,
 Да си грее да си свети на земе-та;
 Сае люлька си прилега на мое-та керка,
 На мое-та керка Вжлкана девойка; 315
 Кога се на нее люле сите да се чудетъ,
 Какъ си ми е дюнягюзеллийка,
 И люлька е гюзелъ звездувита.
 Седемдесе крале му велетъ и говоретъ:
 Нека седне тое керка на люлька-та 320
 Да видиме да ли за нее си прилега?
 Та ми седна Вжлкана на люлька-та да се люле
 Лу ми седна крале си люлька залюлиха;
 Люлька си се не люле,
 Лу се качи горе на небе-ту! 325
 Викна, цикна Вжлкана да си плаче:
 Ой ле тате, мили тате!
 Люлька не ми е паднала утъ Бога,
 Люлька ми е спусналу ясну сонце,
 Мене да излжже, да измами, 330
 Да ме качи горе на небе-ту,
 Да си праве измет на негува стара майка:
 Три години има утъ какъ ма е сонце залибилу,
 Та язъ гу самъ лжгала, мамила;
 Дуръ сега ма сонце измамилу! 335
 Какъ ми чу пжрва крале,
 Чи си плаче негува-та мила керка;
 И той ми се фати за люлька звездувита,
 Па на керка си вели утговори:

Et le Soleil luira sur le ciel 310
 Pour chauffer et éclairer la terre.
 Et ce berceau est justement pour ma fille
 Pour ma fille Voulkana,
 Que quand elle se bercera en dedans tous l'admire,
 Comme elle est une fille très jolie; 315
 Aussi le berceau est jolie étoilé.
 Les 70 rois lui parlent et disent:
 Qu'elle s'assiede ta fille sur le berceau
 Pour voir s'il est pour elle adroit.
 Et la fille Voulkana s'assiede au berceau pour ce bercer, 320
 Et quand elle pris place les rois commencèrent l'a bercer,
 Mais le berceau ne se berce pas
 Mais il va au ciel au haut!
 Voulkana crie et siffle et pleure:
 „Oh mon père, mon cher père, 325
 Le berceau n'est pas venu pour moi de Dieu
 Le berceau a descendu le Soleil brillant
 Pour me tromper et seduire,
 Pour m'élever au haut ciel
 Pour que je serve sa vieille mère; 330
 Il y a trois ans que le Soleil m'aime,
 Et moi je l'ai trompée et engage;
 Mais à présent le Soleil m'a trompé!
 Quand cela entendu le premier roi
 Que sa fille chérie pleure, 335
 Il aussi s'attache au berceau étoilé,
 Et il parle à sa fille et dit:
 Là où tu es ma fille je veux être aussi,
 Car sans toi je meurs!

Каде си ти, керку, и язъ там' да самъ, 340
 Чи безъ тебе ша си умра!

Седемдесе крале си ми гледатъ люлька звездувита
 Какъ се дига горе на небе-ту,
 Оше люлька не се скрила,
 Де си иде Брахилъ крале низъ поле-ту; 345

Си ми еха бжрза коне налютена,
 Кога фжрка не си знае дека фоди!
 Афъ десна си рока доржи ясна оганъ,
 Ясна оганъ да му свети низъ поле-ту;
 Афъ лева си рока носи скжпи дари, 350
 Иде си ми рока да цалуе на деду си,
 И да си гу тешка дарба дари.

Оше утъ конъ Брахилъ не ми слезе,
 Си ми рука Вжлкана на дори да слезе,
 Да му фати бжрза коне налютена, 355
 Да гу шета низъ широки дори,
 Чи ми се е мощне уморилу;

Той си рука, никой не гу слуше!
 Седемдесе крале си му велеть и говореть:
 Немой рукай, кралю, немой викай! 360

Остави си бжрза коне на широки дори,
 Той да си се шета низъ широки дори,
 Ти се качи на виси дивани,
 Извиси си очи горе на небе-ту,

Ош' едношъ да си видишъ тое пжрве либе, 365
 Чи си флева вече афъ сончеви сарае.

Какъ ми чу Брахилъ крале,
 Си ми слезе утъ бжрза-та коне налютена,
 Та се качи горе на виси дивани,

Les 70 rois regardent après le berceau étoilé 340
 Comme il ascend au ciel.
 Le berceau ne s'est pas encore caché
 Voila le roi Brakhil vient des champs,
 Il monte un cheval fougeux et enragé,
 Quand il vole on ne voit pas ou il marche! 345
 Et dans sa main droit il porte le feu clair,
 Le feu clair pour lui éclairer le champ;
 Et dans sa main gauche il porte des cadeaux précieux,
 Il vient pour baiser le main à son beau père
 Et pour lui faire des grands cadeaux. 350
 Brakhil n'est pas descendu de son cheval,
 Il crie que Voulkana descende dans la cour
 Pour tenir son cheval fougeux et enragé,
 Pour le promener dans les cours spacieux,
 Car il était très fatigüe. 355
 Il crie mais personne ne l'entende pas!
 Les 70 rois lui parlent et disent:
 „Ne criez pas, ne faites pas de bruit,
 Laisse ton cheval fougeux dans la cour spacieuse,
 Qu'il se promène dans les cours spacieuses; 360
 Et tu ascend sur le haut balcon
 Et porte tes yeux au ciel haut,
 Pour voir encore une fois ton premier amour,
 Car elle entre déjà dans le palais du soleil.
 Quand Brakhil le roi entendu cela 365
 Il descend de son cheval fougeux et enragé,
 Et il ascend au balcon haut,
 Il porte ses yeux au ciel haut,
 Et quand il vit la fille Voulkana

366

Очи извиси горе на небе-ту;

370

Та какъ си ми виде Вжлкана девойка,

370

Чи се качи сусъ татку си горе на небе-ту,
Сорце му се люту наранилу.

Наранилу му се, као оганъ му се запалилу,
Не ми знае дека да си иде.

375

И той иска да си иде на небе-ту,

Та ми фжрка да ми фжрка пу облаци.

Фжрка, фжрка, наблизи ми вече люлька звездувита;

Таманъ вече люлька да си фати,

Люлька ми се скри афъ сончеви сарае;

380

Брахилъ крале си ми падна као умрелъ на земе-та!

Не ми може ниту дума да продума,

Ниту с' рока да замаха!

Нажелилу се на седемдесе крале.

Та си пращатъ пжрва изметчие,

385

Да си иде на Юдинска земе,

Да си викне Юда хикимџийка,

Да си дойде на край земе,

Да си лечи Брахилъ крале;

Билька да гу пои,

390

Немой младу да погине.

Та си дойде Юда хикимџийка,

Лу гу пои билька лекувита,

Си ми стана на ноги-те,

Дума си продума на седемдесе крале,

395

Та хми вели утговори:

Утъ Богъ нашло ясну сонце

Шо залиби мое пжрве либе!

Аку не си либе пжрве либе,

Qu'elle ascend avec son père au ciel haut: 370
 Son coeur etait extremement blessé,
 Extremement blesse et brûla comme le feu,
 Il ne sait où aller.
 Et il veut aussi au ciel,
 Et il vola en haut pour voler au nuages. 375
 Il vole et il est déjà près du berceau étoilé,
 Il veut déjà prendre le berceau,
 Mais le berceau d'sparu dans le palais du soleil,
 Brakhil tomba mort sur la terre en bas!
 Il ne peut prononcer ni mot, 380
 Ni remuer une main!
 Et les soixante dix rois sont attendris,
 Et il envoient leur premier serviteur
 Qu'il va dans la terre des Joudes,
 Qu'il appell' la Joude médecin 385
 Qu'elle vient au fin de la terre,
 Pour guerrir le roi Brakhil,
 Pour lui donner boir des tisans des herbes;
 Pour qu'il ne meurt si jeune.
 Et la Joude médecin vint 390
 Et lui donnant des tisans des herbes
 Il se lève debout sur ses piedes,
 Et il parle aux soixante dix rois et dit,
 Et leur disant il dit:
 Que Dieu punisse le soleil brillant, 395
 Qu'il a aimé mon premier amour!
 Si je ne peux pas aimer mon premier amour,
 Au moin je veux occuper la terre de mon beau père;
 Peut être mon coeur sera guerri,

Баремъ дедува си земе ша заптиса, 400
Белки сорце ми се излекува?

Заптисай га, нема никой да га зева!
Та устана Брахилъ на край земе да си седи.
Седемдесе крале още не си фодетъ,
Лу си чекатъ ясну сонце да си блесне на небе-ту, 405

Да си свети да си грее на земе-та;
Чекатъ си ми още три дни и три нощи,
Сонце си ми па не свети на земе-та!
Вжлъкана девойка какъ ми ойде на небе-ту,
Сусъ татку си седи афъ сончеви сарае. 410

Сонце си ми още спие афъ майчини скути,
Майка му гу тиху буди;
Стани, сину ясну сонцу!
Да си видишъ тое пжрве либе,
Какъ си седи афъ тои огнени сарае; 415
Майка си гу буди, я той си не става,
Спие си ми млогу тешку!

Стане си ми дуръ му се е вече сонъ дуделу,
Та ми вика звезда месечина:
Месечину, мила сестру! 420

Донеси ми студна вода утъ той кладнець,
Да си мие очи гуреляви,
Шо се спали три дни и три нощи.

Месечина си услуше брата ясну сонце,
Афъ роки си зе златенъ кронтиръ, 425
Та наточи студна вода утъ златни кладнець;
Донесе гу на брата си ясну сонце,
Да си мие очи гуреляви;

Вода си му посипува да се мие,

„Prend possession il n'y a personne qui la demande.“ 400
Et le roi Brakhil resta sur la fin de la terre
Pour demeurer sur la fin de la terre.
Les 70 rois ne s'en allèrent encore
Mais il attendent l'apparition sur le ciel du soleil brillant,
Pour qu'il éclaire et chauffe la terre, 405
Ils attendent encore trois jour et trois nuits.
Le Soleil ne brille pas sur la terre!
La fille Voulkana quand elle arriva au ciel,
Elle demeure avec son père dans le palais du soleil,
Et le soleil dormait encore dans le sein de sa mère, 410
La mère l'éveille lentement:
Lève toi mon fils soleil brillant!
Pour que tu vois ton premier amour,
Comme elle demeure dans ton palais de feu.
La mère l'éveille mais il ne se lève pas, 415
Il dorme très profondément!
Il se leva quand il s'est rassasié du soleil,
Et il appella l'étoile la Lune:
O Lune ma sœur chérie,
Apporte moi de l'eau fraîche de mon puit 420
Pour laver mes yeux enflammés,
Qui ont dormi trois jours et trois nuits.
La Lune écouta son frère le soleil brillant,
Et prit dans ses mains la coupe d'or,
Et puisse de l'eau fraîche du puit d'or 425
Et l'apporta à son frère le soleil brillant;
Pour laver ses yeux enflammés,
Elle lui verse de l'eau pour se laver,
Et lui parle aussi par sa bouche.

- 430 Я со уста си му дума дума: 430
 430 Я погледни, брате, вонка на потоне,
 Да си видишъ тое първе либе Вжлкана девойка,
 Шо та чека да си станешъ утъ майчини скути,
 Да цалуе тое ясну лику.
 Та си погледна вонка на потоне; 435
 Какъ си виде Вжлкана девойка,
 Сорце му се мощне зарадува;
 Та й с' рока намахна, со уста си й продума:
 Вжлкану девойку, мое първе либе!
 Шо ми седишъ вонка на потоне? 440
 Ела си ми дуръ при мене афъ худае,
 Ти да ми цалунешъ ясну лику,
 Язъ да си цалуемъ тои факлати очи.
 Та утиде Вжлкана дуръ при сонце афъ худае;
 Афъ худае още не ми фмела, 445
 Ясну сонце на ноги си стана,
 Та й факлати очи цалуна,
 И й дума продума:
 Добре ми дойде, Вжлкану девойку!
 Добре си та найдохъ, ясну сонце! 450
 Сова рече не отрече,
 Пригърна гу, цалуна гу на ясну-ту лику,
 Па си му се мольба моли,
 Та му вели утговори:
 Ой ти, сончице, мое първе либе! 455
 Мольба ти се млогу моле:
 И мой татку дуръ тука си дойде.
 Утъ жельба не е хтелъ сама да ме остави;
 Дуръ при мене иска да си седи;

Regarde mon frère dehors la bas 430
 Pour voir ton premier amour la fille Voulkana,
 Qui t'attend que tu te lève du sein de ta mère,
 Pour baiser ton visage brillant.
 Et il regarde dehors en bas,
 Quand il vit la fille Voulkana, 435
 Son cœur se rejouit fortement
 Et il lui fait signe avec la main et parle avec sa bouche :
 „O fille Voulkana mon premier amour,
 Pourquoi est tu assise dehors en bas.
 Vien donc chez moi dans ma chambre 440
 Pour baiser mon visage brillant,
 Et moi que je baise tes yeux étincelants.
 Et Voulkana alla au soleil dans sa chambre :
 Et elle n'est pas entrée dans la chambre
 Que le soleil brillant se leve debout sur ses pieds 445
 Et lui baise ses yeux étincelants,
 Et lui parle en disant.
 Sois bienvenue fille Voulkana !
 Que je te trouve bien, o soleil brillant !
 Et aussi elle parlait, 450
 L'embrassa et baisa sur son visage brillant ;
 Et lui fait une demande et prie en disant :
 Oh toi soleil mon premier amour,
 Je te prie instamment ;
 Mon père est venu jusqu'ici 455
 De regret il n'a pas voulu me laisser aller seule,
 Il demande de rester auprès de moi
 Ainsi où je suis, la qu'il soit aussi.
 A présent il est dehors en bas.

Лу де си самъ язъ и той там' да е! 460
 Сега ми е вонка на потонѣ,
 460 Па си ти се мольба моле,
 Немой да гу гонишъ утъ тои сарае,
 И той ми е чисту као чиста Дефа,
 Та ша прави изметъ дуръ на Бога. 465
 Сега шо е дошелъ нека седи,
 Немой за тебе да се жели,
 Да се жели, да се тужи;
 Аку ми се жельба жели,
 Мои огнени сарае млада ша гу погуретъ! 470
 Я на майка си сонце вели утговори:
 Ой ле, мале, стара мале!
 Мое сорце дуръ сега се зарадува.
 Сега вече ша си блесна на небе-ту,
 Та ша грее, ша си свете на земе-та; 475
 Шо се люде да излезатъ утъ пещери,
 Да ми идатъ на поле широку,
 Та да жнеетъ бели бильки шо призрели,
 Та си капетъ као круши пу земе-та!
 И тие, мале, афъ пещери бильки да си туретъ 480
 Чи ша боде снегувита зима.
 Вчера рану си бехъ дуръ при Дожда Бога,
 Та ми вели утговори:
 Е бре, сонце, ясну сонце!
 Още три недели да си греешъ на земе-та, 485
 Вече да не излезешъ на небе-ту,
 Ами да се скриешъ афъ той сарае,
 Чи ша боде тешка зима снегувита.
 Ша заключе мои дождувити сарае,

Et je te prie, 460
 Ne le chasse pas de ton palais,
 Et il est si pur comme une chaste pure D'eva;
 Et il servira à Dieu même.
 „Et s'il est venu ici qu'il reste ici!
 Qu'il ne se plaigne de toi, 465
 Qu'il se plaigne et t'accuse,
 S'il se plaigne et fait une plainte
 Mon palais de feu le brûlera jeûne!“
 Et à sa mère le soleil parle et dit:
 Oh ma mère ma vieille mère, 470
 Mon coeur s'est à présent rejoue.
 A présent je veux apparaître sur le ciel
 Et veux chauffer et éclairer la terre,
 Que les hommes sortent de leurs grottes
 Qu'ils vont aux champs étendus 475
 Pour couper les herbes déjà mûres.
 Qu'il tombe par terre comme les poires,
 Et qu'il, o mère, mettent les herbes dans leurs grottes;
 Car il sera un hiver riche en neige.
 Hier j'ai été jusque chez le Dieu de la Pluie! 480
 Et il me parla en disant:
 Oh Soleil, Soleil brillant,
 Encore trois semaine chauffe la terre
 Et après ne te lève sur le ciel,
 Mais cache toi dans ton palais, 485
 Car il fera un hiver abondant en neige.
 Et moi je veux fermer mon palais de pluie;
 Et veux ouvrir le palais de la neige!
 Pour qu'elle va sur terre pendant trois mois,

- 488 Та ша отключе снегувити сарае, 490
 Да си иде на земе-та три месеци,
 490 Да ми бode сита земе снегувита;
 Земе ма е млогу налютила, разедила,
 Три години курбанъ не ми дала!
 Та ша блесна, мале, да си грее, 495
 Чи си има още две недели,
 Дуръ да бode земе снегувита;
 Та не мога, мале, да си ида дуръ при Бога,
 Хаберъ да му чина за Вжлкана девойка,
 Чи е дошла жива на небе-ту, 500
 Та си седи афъ мои-те огнени сарае.
 Ти да идешъ, мале дуръ при Бога,
 Да гу питашъ да гу прашишъ:
 Да л' е просту и утъ негу,
 Вжлкана девойка жива да си е на небе-ту, 505
 Да си седи афъ наше сарае,
 И на Бога изметъ да си чини?
 Та аку си е, мале, просту и утъ Бага,
 Да си идешъ афъ мои ливаде,
 Та да фатишъ ду две ялувити крави, 510
 Ши ми ги дали курбанъ седемдесе крале,
 Кога ми се гозба гостеха на край земе;
 Та да си ги зготовишъ за вечере,
 Да си гостиме мое пжрве либе.
 Сова рече сонце не отрече, 515
 Си ми блесна горе на небе-ту,
 Да си грее да си свети на земе-та.
 Лу ми блесна сонце на земе-та,
 Седемдесе крале навжрвиха да си идатъ;

Que toute la terre se couvre de la neige, 490
 La terre m'a très irritée et enragée,
 Troi ans elle n'a pas faite une sacrifice!
 Je veux paraître o mère, pour chauffer,
 Car il n'y a que deux semaine encore,
 Que la terre se couvre de la neige. 495
 Et je ne peux pas aller jusqu'à Dieu
 Pour lui donner de nouvelle de la fille Voulkana,
 Qu'elle est venue vivante au ciel
 Et qu'elle demeure dans mon palais de feu.
 Va tu donc mère à Dieu, 500
 Pour lui demander et l'interroger,
 S'il est permit aussi de sa part
 Que la fille Voulkana soit vivante au ciel,
 Et qu'elle demeure dans notre palais
 Et qu'elle serve a Dieu; 505
 Et s'il est permit aussi de Dieu,
 Va — donc dans mes prairies
 Pour prendre deux jeunes vaches:
 Qui m'ont donnés en sacrifice les 70 rois,
 Quand il se fêterent sur le bord de la terre; 510
 Et prepare les pour le souper
 Pour fêter mon premier amour.
 Ainsi parla le soleil et dit
 Et apparût au haut ciel,
 Pour chauffer et éclairer la terre. 515
 A' pein le soleil éclaira la terre;
 Les 70 rois s'appretèrent à partir! 517
 Pendant qu'ils allèrent dans les grottes,
 Tous les hommes sortirent dans les champs!

418 Дуръ да си ми идатъ афъ пещери, 520
 510 Сите люде си излели на поле-ту,
 520 Та си жнеетъ бели бильки шо призрели;
 Жнеетъ си ги и ги каратъ афъ пещери,
 Да наполнетъ дупки и хамбаре;
 Кога дойде зима да си едатъ; 525
 Тие си ми жнеетъ на поле-ту,
 Я сонце си грее на небе-ту,
 Грее си ми колку грее,
 Па си очи извисева афъ сарае,
 Да си види негуву-ту пжрве либе, 530
 И да види шо му прави стара майка:
 Утишла ли ми е дуръ при Бога,
 Да гу пита, да гу праши?
 Дуръ се западнику тога ми утиде при Бога,
 Та гу пита и гу праши: 535
 Бива ли, Боже, ил' не бива?
 Балкана девойка жива да си е на небе-ту,
 Да си седи афъ наши сарае,
 Да си либи мое сина ясну сонце,
 И на тебе изметъ да си чини; 540
 Чи си е чиста као млада Дефчинка.
 Бива, от' да не бива.
 Нека седи афъ ваши сарае,
 Да си либи тое сина ясну сонце,
 Та и на мене изметъ да си чини. 545
 Та се върна сончева стара майка,
 Утиде си афъ зелени ливаде,
 Та си фати ду две крави ялувити,
 Шо ги дали курбанъ седемдесе крале,

Et moissonnent les herbe blanches mûres, 520
 Ils les moissonnent et portent dans les grottes,
 Pour remplir les fosses et les greniers ;
 Pour se nourrir quand l' hiver vient,
 Ils moissonnent dans le champs,
 Et le soleil chauffe sur le ciel ; 525
 Il chauffe combien il peut chauffer,
 Et regarde en haut avec ses yeux sur son palais
 Pour voir son premier amour,
 Et pour voir que fait sa vieille mère,
 Si elle est allée jusqu'au Dieu. 330
 Pour l'interroger et lui demander?
 Quand il était midi elle est allée au Dieu,
 Et l'interrogea et lui demanda ;
 „Est il permi ou non o Dieu
 Que la fille Voulkana demeure vivante dans le ciel, 535
 Qu'elle loge dans notre palais,
 Qu'elle aime mon fils le soleil brillant,
 Et qu'elle te sert ;
 Car elle est pure comme une jeune Devtchinka.
 „C'est permi, pourquoi non 540
 Qu'elle loge dans votre palais,
 Qu'elle aime ton fils le soleil brillant,
 Et qu'elle serve aussi à moi !
 Et la vieille mère du Soleil retourne,
 Et va dans les vertes prairies 545
 Et prende les deux vaches jeunes,
 Qui ont donnés en sacrifice les 70 rois
 Quand il se feterent sur le bord de la terre.
 Et elle prepara un souper agréable

- 548 Кога си се гозба чостили на край земе;
 Та ги зготви сладка вечере,
 550 И ми тури златна трапеза,
 Та си чека ясну сонце да си дойде,
 Сусъ първе си либе да вечере сладка вечере.
 Бавилу се сонце мощне се забавилу! 555
 Сииръ си гледалу долу на земе-та,
 Какъ си вика, какъ си плаче Брахилъ крале,
 Чи погиналу негуву-ту първе либе,
 Нема вече нийде да гу види!
 Изметчий си гу мирили: 560
 Молчи, молчи, Брахиъ кралю!
 Тое либе си утиде на госте,
 Ду година па ша си ти дойде!
 Брахилъ не се кулай мири,
 Коси-те си утъ глава-та скубе! 565
 Ясну сонце му се смехъ насмева,
 Чи си вика, чи си плаче:
 Нема вече либе да си види!
 Смехъ се смее и си клепна вече не си грее,
 Утиде си при стара-та майка, 570
 Да вечере сладка вечере.
 Майка му гу на вечере судила:
 Оти ми се, сину, толку забави?
 Вечере ти вече истинала!
 Немой ме мале питай: 575
 Сиир си долу на земе-та гледахъ,
 Какъ си плаче Брахилъ крале за първе си либе,
 Оти нема вече да гу види!
 Я кажи ми, мале, утиде ли дуръ при Бога,

Et met une table d'or. 550
 Et attende l'arrivée du Soleil brillant,
 Qu'il soupe avec son premier amour un souper doux.
 Le Soleil est en retard, très en retard;
 Pour avoir la vue en bas sur la terre
 Comment pleure et lamente le roi Brakhil, 555
 Que son premier amour est perdu
 Et qu'il ne peut le nulle part voir!
 Ses serviteurs l'ont consolé:
 „Taisez vous, appeaisez vous o roi Brakhil,
 Ton amour est alle en convive, 560
 Dans un ans elle reviendra chez toi.
 Brakhil n'est pas aisement appaisé:
 Il arrache le cheveux de sa tête!
 Le soleil brillant se rit de lui,
 Qu'il pleure et crie, 565
 Qu'il ne peut voir plus son amour!
 Il se rit et se cache et ne chauffe plus,
 Et va chez sa vieille mère
 Pour manger le souper doux.
 La mère pendant le souper le reprimanda, 570
 Pourquoi es-tu si en retard mon fils?
 Le souper s'est déjà refroidi.
 Ne me demande pas o mère,
 J'ai regardé en bas sur la terre;
 Comment pleure le roi Brakhil son premier amour, 575
 Qu'il ne peut le plus voir.
 Et dis — moi o mère, es-tu allée jusqu'au Dieu
 Pour lui donner des nouvelles de la fille Voulkana:
 Qu'elle est venu jusque chez nous au ciel,

575 Хабер да му чиниш за Вълкана девойка, 580
 Какъ ми дойде дуръ при нас на небе-ту,
 580 Та си седи афъ наши сараѡ.
 Утидохъ, сину, от да не ида.
 Утъ Бога е просту на небе да си е Вълкана девойка,
 Да си седи афъ наше сараѡ. 585
 Тебе, сину, да си либи,
 Та и на Бога изметъ да си чини.
 Какъ ми чулу ясну сонце.
 Сорце му се мощне зарадува,
 Та си седна с' първе либе на вечере; 590
 На вечере седна и първа крале на земе-та,
 И той си вечере сладка вечере.
 Ела вино не си има;
 Той си тера руйну вино тригодишну,
 Да си пие сорце да си шани. 595
 Чуди ми се ясну сонце.
 Де да найде руйну вино тригодишну,
 Да напие, да разшани първа крале.
 На майка си вели утговори:
 Мале ле, мила мале! 600
 Тука ли е, мале, звезда месечина?
 Шо си има отключе-ту утъ келаре.
 Да утключи вино да наточи.
 Блесна си ми, сину, на небе-ту,
 Да си свети на земе-та на керванции; 605
 Отключе си на мене устави;
 Знала си чи ша ми се гозба гостишъ.
 Отключи си, мале, подземни келаре,
 Та ми наточи руйну вино тригодишну,

Et qu'elle demeure dans notre palais. 580
 Je y etais, pourquoi n'y pas aller,
 Dieu permet que la fille Voulkana reste au ciel,
 Qu'elle loge dans notre palais
 Qu'elle t'aimè mon fils,
 Et qu'elle sert à Dieu. 585
 Quand le soleil brillant entendu cela
 Son cœur se rejouit fortement,
 Et il s'assiede avec son premier amour pour souper;
 Et le premier rois de la terre s'assit aussi pour souper,
 Et il aussi soupe un souper doux. 590
 Mais il n'y a pas de vin.
 Et il demande un vin rouge de trois ans
 Pour boir et rejouir son cœur.
 Le soleil brillant est surprit
 Où trouver le vin rouge de trois ans 595
 Pour donner a boir et rejouir le premier roi.
 Et il parle à sa mère et dit:
 Ma mère, ma petite mère,
 L'etoile la Lune est il ici ma mère,
 Qui a les clefs des caves, 600
 Pour ouvrir et pour verser du vin.
 La Lune est allée au ciel mon fils
 Pour éclairer la terre aux caravaniers,
 Et laissa les clefs chez moi,
 Elle a su que tu feta une fête. 605
 Ouvre o mère les caves souterraines
 Et vers du vin rouge de trois ans,
 Que le premier roi boit et rejouit son ame,
 Qu'il n'a rien à regretter ici:

- 608 Да си пие първа крале душе да разшани, 610
Немой тука жельба да се жели.
- 610 Та утключи подземни келаре,
Де си стои руйну вину тригодишну,
Шо гу нема нийде на земе-та;
Та наточи утъ башъ бжчва тригодишна, 615
Донесе гу на трапеза дуръ на крале,
Да си пие сорце да си шани,
Дуръ да си ми иде на негува земе.
Та се гозба погостиха малу млогу,
Малу млогу три сахате. 620
Сонце си ми иска да си спие,
На майка си вели утговори:
Мале ле мила мале!
Хатъръ, мале. да ти не устане:
Ду се си спиехъ на тои скути, 625
Утъ се ша си спие на либеви скути;
Потстели си мое златна потстеле,
Шо га си направила за невеста.
Хатъръ, сину, не ми устава;
Ду време се спие на майчини скути! 630
Спий си ми при тое-ту първе либе,
Чи сега е вече руен месецъ,
И ти чеду да си имаш на земе-та,
Той да си ми бode първа крале на земе-та,
Сите люде на селеметъ да искара! 635
Да ги куртолиса утъ пуста сура ламие,
Шо не дава никой да замине презъ белъ Дунавъ:
Ниту чувекъ да замине,
Ниту пиле да прифъркне,

Et elle ouvrit les caves souterraines 610
 Où est gardé le vin rouge de trois ans
 Qui n'existe nulle part sur la terre,
 Elle versa d'un baril principal de trois ans
 El l'apporte sur la table au roi
 Qu'il boit et rejouit son cœur, 615
 Jusqu'à ce qu'il retourne dans son pays.
 Ainsi ils se fêtèrent plus ou moins
 Plus ou moins trois heures ;
 Le soleil demande à se coucher
 Et parle à sa mère et dit : 620
 „Ma mère, ma petite mère !
 Ne te fâche pas, jusqu'à présent j'ai dormi sur ton sein,
 Mais dorénavant je dormirai sur le sein de mon amour ;
 Prépare moi mon lit d'or
 Que tu a préparée pour ma fiancé.“ 625
 Je ne me fâche pas mon fils,
 On dort seulement un certain temps sur le sein de la mère !
 Dors tu chez ton premier amour
 Car il est déjà le mois Rîien,
 Et que tu aussi as un enfant sur la terre, 630
 Et qu'il soit le premier roi sur la terre
 Et qu'il conduit tous les hommes au salut !
 Pour les sauver du cruel et féroce dragon
 Qui ne permet à personne de passer par le Danube blanc.
 Qui ne permet passer nul homme ni qu'un oiseau vole au delà, 635
 Qu'ils aillent sur le champ vaste
 Qui est désert et désolé.“
 Cela elle dit et parlait,
 Et ouvre les caves bigarés,

- 636 Та да иде на широку поле, 640
 Шо е пусту запустену.
 Сова рече не отрече.
 Си утори шарени келаре,
 642 Та искара златна потстеле позматена,
 Та си потсла афъ огнена худае, 645
 Де си беше сончеву-ту огнену руху.
 Та си легна сонце афъ либеви скути,
 Лу си легна Вълкана затруднела.
 Та ми седи на небе-ту малу многу,
 644 Малу многу три месеци; 650
 7 Изметъ си чини дуръ на Бога.
 Дуръ си й време дойде да роди,
 Мольба си се на сонце-ту моли,
 Да га прати долу на земе-та;
 Аку си е рожба люта халувита, 655
 Да си тера Юда хикимцийка,
 Да га лечи. дъ га пои билька родувита.
 Та й сонце мольба услуше.
 Собра си ми сите сестри звездувити,
 Па да си направетъ люлька звездувита, 660
 Да си спуснатъ на земе-та негуву-ту първе либе,
 На земе-та люта рожба да си роди,
 Немой на небе-ту зло да си пати.
 Та ми се собраха сите сестри звездувити,
 Па си направиха люлька звездувита, 665
 На люлька ми седна Вълкана девойка;
 Ду нее си седи нейнъ татку първа крале;
 Та ми звезди спущатъ люлька на земе-та,
 И ми пеетъ песна гласувита,

Et sorte de la un lit d'or, doré, 640
 Pour le preparer dans la chambre de feu ;
 Où etait l' habit de feu du soleil.
 Et le soleil se coucha sur le sein de son amour ;
 A peu il se coucha et Voulkana devint grosse,
 Et elle resta au ciel plus ou moïn 645
 Moins ou plus trois mois,
 Elle sert le Dieu même.
 Jusque le temps vient pour accoucher.
 Elle fait une prière au Soleil.
 Qu'il la envoie à bas sur la terre, 650
 Si elle accouchera difficilement
 Pour pouvoir appeller la Joude médecin ;
 Pour la guerrir et lui faire boire une herbe d'accouchement,
 Et le soleil exausa sa prière :
 Et assembla toutes les soeur étoiles, 655
 Pour qu'elle prepare un berceau d'étoiles,
 Pour descendre en bas sur terre son premier amour,
 Pour qu'elle fasse son accouchement perilleuse sur la terre,
 Qu'elle ne souffre du mal dans le ciel.
 Toutes les soeur étoiles s'assemblèrent, 660
 Et firént un berceau d'étoiles,
 Dans le berceau s'assit la fille Voulkana :
 Chez elle s'assit son père le premier roi,
 Et les étoiles descendent le berceau sur la terre.
 Et elles chantent un chanson melodieux 665
 Qui est entendu jusqu'au bord de la terre :
 „Va notre belle soeur sur la terre
 Pour accoucher l'accouchement perilleux ;
 Si l'accouchement sera très difficile à toi,

- 662 Шо се чуе на край земе: 670
 „Иди, снаху, иди долу на земе-та,
 Да си родишъ тешка рожба халувита;
 Ако ти е рожба млогу тешка,
 670 Да си пуснешъ той татку на юдунска земе,
 Да си рука, да си вика Юда хикимцийка, 675
 Да та лечи, да та пои билька родувита,
 Дуръ тога ти рожба ша си родишъ.
 Дете ша си ми е мощне нишанлие!
 Не ша има месту де да седи,
 Та ша тера земе пуста и широка, 680
 Име ша си му е Синце крале,
 Оти ша си иде дуръ на чужда земе,
 Шо си ми е пуста запустена.“
 Дуръ да си ми звезди песна испеетъ,
 Люлька си ми слезе долу на земе-та, 685
 Праву си ми слезе афъ кральски сарае.
 Аф' сарае нема никой да си седи,
 Пусти били запустени!
 Брахилъ крале си утишелъ на негува земе,
 Афъ сарае ми се изметчий халаике. 690
 Халаике какъ видеха техна си крале.
 Утъ земе му селям даватъ;
 Дуръ и поклонъ му се поклоневатъ;
 Я крале хми спулай даде,
 И ги тешка дарба дари, 695
 Чи му не устави сарае пусти запустени,
 Афъ техъ да ми седетъ Юди Самуили.
 Ти си тури крале тиялъ,
 Да ми личи низъ широку поле;

Envoie ton père dans le pays de Joudes 670
 Pour inviter et appeler la Joude médecin.
 Qu'elle te guerrise et te donne à boir l'herbe d'accouchement.
 Jusqu'a ce que tu accouche:
 L'enfant sera très marqué.
 Il n'aura pas de place pour y demeurer! 675
 Et il cherchera une terre vaste et deserte.
 Son nom sera Sindche roi.
 Il ira jusque dans le pays étranger
 Qui est desert et desolé."
 Quand les etoiles ont fini leur chanson 680
 Le berceau decendu jusqu'à la terre.
 Et descende justement dans le palais royal.
 Et il n'y a personne pour demeurer dans le palais:
 Il etait desert et abandonné,
 Le roi Brakhil s'est alle dans son pays. 685
 Et dans le palais les serviteurs Khalaïke!
 Et quand les Khalaïks ont vu leur roi.
 Il le saluerent se baisant jusqu'à la terre:
 Et font lui des reverences.
 Et le roi les remerciant leur donne des grands cadeaux, 690
 Qu'ils n'ont pas abandonnés son palais desert:
 Où seraient venu à demeurer les Joudes Samoviles.
 Et le roi envoie un herault,
 Pour publier dans le champ vaste
 Que les 70 rois viennent dans son pays 695
 Pour le saluer;
 Et lui faire la reverence,
 Qu'il est venu d'un pays étranger, éloigné.
 Et ainsi publia le herault dans le champ vaste;

- 695 Седемдесе крале да си дойдатъ на негува земе, 700
 Селямъ да му дадатъ,
 Поклонъ да му се поклонетъ,
 Чи е дошелъ утъ чужда земе утъ далечна.
 Та ми личи тилиалъ низъ поле широку
- 700 Три дни и три нощи, 705
 Дуръ му се е вече дудеелу.
 Какъ ми чуха седемдесе крале,
 Чи е дошелъ първа крале на земе-та,
 Яхнаха ми сите бързи коне налютени,
 Та утидоха на негува земе афъ ясни сарае; 710
 Утъ земе му селямъ даватъ.
 И му се поклонъ поклоневатъ,
 Я' той си ги на лику цалуна,
 И ги дари тешка дарба.
- 710 Оти му се първи побратиме. 715
 Та дуръ да си идатъ седемдесе крале,
 Вжлкана девойка се замочи да си роди,
 Ела рожба си е тешка халувита,
 Та неможе кулай да роди.
- 715 Татку й се чудумъ чуди, 720
 Шо да прави що да стори?
 Де му на умъ дойде,
 Та си прати халаике на юдинска земе,
 Да си тера Юда хикимѣийка,
 Шо си лечи рожба халувита; 725
 Лу де да е да га найде:
 За сахатъ да си иде на юдинска земе,
 За полувина да се върне с' Юда хикимѣийка.
 Та ми стана халаике утъ крайна земе,

Trois jours et trois nuits. 700
 Jusque que ce, qu'il avait assez!
 Quand cela entendirent les soixante dix rois
 Que le premier roi est venu sur la terre;
 Ils montèrent tous des chevaux fougoux et enragés
 Et allèrent dans sa terre dans son palais brillant. 705
 Il lui font leur salut profond,
 Et lui font leur reverence,
 Et il les baise sur leur visage,
 Et leur donne des grands cadeaux,
 Car ils sont ses premiers confrères. 710
 Et pendant que les soixante dix rois s'en aillent!
 La fille Voulkana est en douleur pour enfanter;
 Mais l'accouchement est très difficile et périlleux:
 Et l'enfantement ne va pas aisement.
 Son père est embarrassé quoi faire et quoi entreprendre? 715
 Il lui souvient à envoyer des Halaïkes dans le pays des Joudes.
 Pour appeler la medicin Jouda,
 Qui guerrit les enfantements périlleux;
 Pour la trouver soit elle ou ce soit:
 Dans une heure soyez dans le pays de Joudes 720
 Dans une demi heure retournez avec la Joude médecin.
 La Halaïka sortit du bout de la terre. 725
 Que Dieu la confonde elle était aussi une Jouda
 Elle a mis les ailes Joudes sous ses bras,
 Et s'en vola comme un oiseau volant. 725
 Dans une heure elle arriva dans le pays de Joudes.
 Quand elle entra dans les grottes des Joudes
 Toutes les Joudes sont à la table,
 Seulement la Joude médecin ne soupe pas,

- 713 Утъ Богъ нашла и тия ми била Юда: 730
 Тури си ми юдински криле пудъ мишница,
 Та си фжркна као пиле шо си фжрка;
 За сахат ми утиде на юдинска земе.
 Кога флезе афъ юдински пещери,
 Сите Юди на трапези си вечеретъ, 735
 Сама Юда хикимцийка не вечеръ:
 730 Юди си га канетъ на трапези,
 Я тия си на трапези не седнува,
 Лу имъ дума и говори:
 Едите ми, сестри, и за мене вечерейте. 740
 730 Ваше сестра на путь ша си фоди;
 Ша си иде дуръ на поле широку.
 Днеска още рану какъ се шетахъ низъ поле-ту,
 Ясну сонце утъ небе си изгреваше.
 Па на мене си вели утговори: 745
 730 Шетай ми се, Юду, низъ поле-ту.
 Хемъ и пакъ да си знаешъ,
 740 Чи ду вечере хаберъ ша ти дойде утъ пжрва крале,
 Да си идешъ на негува крайна земе,
 Да си лечишъ негува-та керка дюня гюзеллийка. 750
 Шо се мочи да си роди дете нишавлие;
 Лу да ти дойде хаберъ, да навжрвишъ да си идешъ.
 Немой млогу да се бавишъ,
 Оти й е рожба люта халувита;
 Я' тия си е мое пжрве либе. 755
 Още рече Юда не отрече,
 Юда си й даде златна ябука,
 Па й вели утговори:
 Мене си ма прати, Юду, пжрва крале,

Les Joudes la invitent à la table, 730
 Mais elle ne veut pas assoir à la table.
 Mais elle leur parle et dit:
 Mangez seulement mes soeurs et soupez aussi pour moi,
 Votre soeur va partir pour un long voyage.
 Elle ira jusqu'au champs vaste. 735
 Encore aujourd'hui la matin quand je me promenais dans le champ
 Le soleil brillant se levait sur le ciel,
 Et m'a parle et dit:
 Promène-toi Joude dans le champ,
 Mais sache donc que le soir il te viendrai un avis du premier roi. 740
 Pour que tu aille dans sa terre frontière;
 Pour guerir sa fille d'une grand beauté.
 Qui est dans les douleurs pour enfanter un enfant extraordinaire.
 Mais quand viendra l'avis va, ne tarde pas beaucoup.
 Car son accouchement est très difficile et perilleux. 745
 Et elle est mon premier amour.
 Et Jouda parlait encore,
 Quand Jouda lui donna une pomme d'or;
 Et lui dit et parle:
 Je suis envoye o Juda, par le premier roi 750
 Pour t'aviser et pour te prier,
 De venir sur sa terre frontière,
 Pour donner à boir à sa fille des herbes d'accouchement
 Qu'elle accouche bientôt d'un enfant extraordinaire.
 „Jé n'ai pas ma soeur des herbes médicales! 755
 Que Dieu punisse le soleil brillant
 Qui chauffe si fortement
 Qu'il a deseché notre lac excellent,
 Où croisent les herbes guerrissantes,

- 751 Хаберъ да ти сторе, моляба да ти се моле, 760
 Да си дойдешъ на негува крайна земе,
 Да запоишъ негува-та керка билька родувита,
 Да си роди скороу дете нишанлие.
- 755 „Немамъ, сестру, билька лекувита!
 Утъ Богъ нашло ясно сонце, 765
 Шо си грее толку люту,
 Та присуши наше нишанлие езеру,
 Де си растатъ бильки лекувити;
 Езеру присжхна и бильки присжхнали;
 Утъ де да си найда билька родувита? 770
 Безъ билька не доходамъ на ваше-та земе!
- 763 Юда хаберѣйка й вели утговори:
 Моляба ти се, Юду, моле.
 Да идеме ду наше нишанлие езеру,
 Да тераме билька родувита; 775
 Па аку нема, ша си ида,
 „Ша дойда, от' да не доида.“
 Та утидоха афъ планина на юдинску езеру,
 Там' си тератъ билька родувита,
 Ела нема да си найдатъ. 780
 Та се моляба молетъ на ясну-ту сонце:
- 773 „Сончице, милу сончице!
 Скрой си, сончице, тои ясни зари,
 Да си дуне ветаръ дождувити,
 Та да се наполни присжхналу наше езеру. 785
 Да изникне билька родувита,
 Та да запое тое пжрве либе,
 Да си роди дете нишанлие,
 Немой вече да се мочи тое либе.“

Le lac s'est deseché et les herbes sont seches. 766
 Où donc trouver l'herbe d'accouchement,
 Sans l'herbe je ne veux pas aller dans votre terre!
 Jouda l'ambassadrice lui dit:
 Je te prie o Jouda,
 Allons auprès du lac miraculeux 765
 Pour chercher l'herbe d'accouchement,
 Et s'il n'y en a pas je m'en irai.
 „Je veux aller, pourquoi non.“
 Et elles allèrent dans la montagne au lac Jouda;
 Et cherchent la l'herbe d'accouchement, 770
 Mais elle n'en trouvent pas.
 Et elles font une prière au soleil brillant,
 „O soleil cher petit soleil
 Cache tes rayons brillants, o Soleil,
 Qu'un vent pluvieux peut souffler; 775
 Que sé remplit notre lac deseché
 Pour qu'il croit une herbe d'accouchement,
 Que je donne à boir ton premier amour
 Qu'elle peut enfanter l'enfant miraculeux,
 Ne laisse pas souffrir ton amour! 780
 Le soleil exausa leur prière
 Et cacha ses rayons brillants,
 Qu'ils ne chauffent plus la terre;
 Jusque Jouda trouve l'herbe d'accouchement,
 Et il souffla le vent pluvieux: 785
 Et le lac deseché se remplit,
 A' peine était il remplit et les herbes croisent
 Et Jouda trouva l'herbe d'accouchement,
 Et elle va chez le premier roi au champ vaste,

- 790 Сонце си хми мольба услуже, 790
 Та си скри ду негуви ясни зари,
 Немой вече да си грее на земе-та,
 Дуръ да найде Юда билька родувита.
 Та си заду ветар дождувити,
 Та ми се иаполни присажналу езеру, 795
 Лу се наполнилу бильки проникнали,
 Та ми найде Юда билька родувита,
 Та утиде на широку поле при първа крале.
 Де си найде Вжлкана девойка,
 Чи се мочи да си роди люта рожба, 800
 Душе си й вече афъ уста дошла!
 Утмалъ душе на Юда си утговори:
 Шо ми стоишъ, Юду, шо ми чекашъ,
 От не си ми давашъ билька родувита?
 Или рожба да си роде, 805
 Или млада ди си умра.
 Юда си й вели утговори:
 Немой си ми плачи, Вжлкану девойку!
 Дилми дойдохъ дуръ при тебе,
 Рожба халувита вече ша си родишъ. 810
 Та искара Юда утъ пазуфи билька родувита,
 Даде хи я да га пие,
 Лу испила билька родувита,
 Родилу се малку дете нишанлие:
 Коса му е со злату позлатена! 815
 Очи му се као страшенъ витекъ!
 Лу шо ми на земе падналу,
 Сита земе се потресала!
 На майка си дума продумалу:

Où elle trouva la fille Voulkana, 790
Qui est en douleur pour enfanter difficilement,
L'ame lui déjà venu sur sa bouche,
Et à pein vivante elle dit à Jouda!
Que reste tu, qu'attend tu o Jouda!
Pourquoi ne me donne tu l'herbe d'accouchement, 795
Où pour enfanter,
Où pour mourir si jeune.
Jouda lui parle et dit:
„Ne pleure pas o fille Voulkana,
Quand je suis venue seulement chez toi 800
Tu accouchera de ce perilleux accouchement.
Et Jouda sort de son sein l'herbe d'accouchement,
Et lui la donne à boire.
A' pein a-t-elle bu l'herbe d'accouchement
Et accoucha d'un petit enfent miraculeux : 805
Les cheveux sont doré d'or!
Les yeux sont comme un terrible cercle!
Et à pein tombe sur la terre
Toute la terre en tremblait!
Et il parla à sa mère, 810
Ma chère, ma petite mère,
Je n'ai pas du père sur la terre,
Mon père est en haut au desus des nuages,
Il n'y a personne pour faire une fête à cause de moi,
Pour fêter tous qui sont jeunes, 815
„Ne te sousis pas mon fils.
La fête fera mon père!
Il est premier roi sur la terre,
Il reigné sur soixante dix rois.

- 811 „Мале ле, мила миле! 820
 Язъ си, мале, татку на земе-та немамъ,
 Мой татку си е горе дуръ на облаци,
 Нема кои за мене гозба да си чини,
 Да си гости шо е сичку младу.“
 Немой, сину, кахъръ берипъ! 825
 Гозба ша си чини мой татку,
 Той си ми е първа крале на земе-та,
 Си ми суди на седамдесе крале.
 826 Та заправи крале гозба да си чини,
 Та си гости шо е сичку младу; 830
 Гости ми ги и ги пои три недели.
 827 На дете си име туретъ Синце крале.
 Дуръ тога си утидоха пу дома си.
 Саму дете устаналу афъ сарае,
 Та се чудумъ чуди и си дума: 835
 „Мале ле, мила мале!
 Той татку е първа крале на земе-та.
 Ела поле му е млогу затеснену,
 Люде нема де да седеть!
 Шо е стару сичку заселили, 840
 Шо е младу нема де да седеть!
 Кажи, мале, де си има друга земе?
 На друга земе язъ да си ида;
 Шо е младу сите пу мен да си дойдатъ,
 На техъ първа крале да си бода, 845
 Я той татку тука да си седи,
 Шо е стару на техъ да си суди.“
 Има, сину, друга земе плодувита,
 И мой татку искалъ таму да си иде;

Et le roi commenca à preparer la fete, 820
 Et fêta tous qui sont jeunes,
 Et il donne à boire à ses convives trois semaines.
 Et ils donnent a l'enfant le nom roi Sindche,
 Et après ils retournerent chez eux!
 L'enfant seul resta dans le palais; 825
 Et il est surpris et dit:
 „Ma chère, ma petite mère;
 Ton père est le premier roi sur la terre
 Mais son champ est très étroit;
 Les hommes n'ont où a demeurer, 830
 Les vièux ont tout occupés
 Et les jeunes n'ont où à demeurer.
 Dis — o mère chérie, où a-t-il un autre pays
 Que j'aïlle dans un autre pays:
 Que tous les jeunes aillent avec moi. 835
 Pour être leur premier roi,
 Et ton père qu'il reste ici,
 Qu'il reigne sur tous les vièux.“
 „Il y'a mon fils un autre pays fertile,
 Et mon père a voulu y aller: 840
 Que Dieu punisse le feroce cruel dragon,
 Qui est maître de la terre fertile;
 Sur le bord du Danube reside le cruel dragon!
 Et ne permet passer à personne
 N'i a un oiseau pour voler dessus, 845
 Pour aller dans son pays.
 Et celui qui va la n'en retourne plus:
 Il se etendit dans le pays fertil.
 Quand cela entendu le petit enfant,

- 821 Утъ Богъ нашла пуста сура ламие, 850
 Шо е ступанясала земе плодувита.
 На край Дунавъ ми седи сура ламие,
 Та не дава никой да заминие,
 Ни ту пиле да прифъркне,
 Да си иде на неина земе; 855
 Лу кой иде назадъ се не враща,
 Тия се шири низъ земе плодувита.
 Какъ ми чулу малку дете,
 Налюти се, разеди се,
 Глава си замаха па си вели утговори: 860
 352 „Малку си самъ, мале, още на години,
 Неша мога борба да се боре сусъ сура ламие?
 Ша си чекамъ още три години,
 Па тога ша се борба боре,
 Църна дроба ша й искарамъ утъ сорце-ту!“ 865
 Молчи, сину, немой думай!
 Утъ тебе е по юнаци ималу на земе-та,
 354 Ела ги е ламие борба надборила.
 360 Фърлила ги афъ джну-ту на белъ Дунавъ:
 Дила тина борба ша га надборишъ! 870
 81 „Да порасна, мале, та тога ша видишъ,
 363 Шо юнакъ самъ на земе-та!“
 Господ, сину, да си ти помага,
 Да заселишъ земе плодувита,
 365 Оти тука шо е младу нема де да седи. 875
 Та ми раста дете вече ми порасна,
 Кога ми порасна на три години,
 Твърда каменъ афъ роки ступеваше!
 Дуръ тога си тиялъ тури,

Il s'irrita et enragea, 850
 Et remue la tête et dit:
 „Je ne suis pas agé par des années ma mere,
 Je ne pourrais me battre avec le cruel dragon,
 Je veux attendre encore trois ans!
 Et après je veux me battre avec lui. 855
 Je lui arracherais les noirs entrails de son coeur.
 „Tais-toi mon fils, ne parle pas ainsi,
 Il y'a avait des plus grands heros sur la terre que toi,
 Mais le dragon les a vaincu,
 Il les a jetté au fond du Danube blanc. 860
 Comment pourrais tu le vanicre!“
 Que je grandisse o mère et tu verra
 Quel héros je suis sur la terre!
 „Que seigneur te donne son aide mon fils,
 Pour peupler la terre fertile; 865
 Car ici les jeunes gens n'ont où a demeurer.“
 Et l'enfant grandit et devint grand.
 Quand il accrut a trois ans,
 Une pierre dure il cassa dans ses mains,
 Et après il envoya un herault, 870
 Pour proclamer dans le champs étendus
 Que tous les jeunes gens et filles:
 Prennent des flèches dorés
 Pour venir dans la grande ville,
 Chez le jeune roi. 875
 Il les menera dans un pays fertile
 Pour qu'ils y construisent des grottes
 Et pour y ensemer des herbes blanches portant fruits.
 Et leur roi sera le jeune roi.

- 871 Да личи низъ поле широку: 880
 Шо е младу моми и юнаци,
 Да си земат срили позлатени,
 874-5 Та да дойдат аф града гулема дуръ при млада крале
 876 Той ша си ги кара на земе плодувита,
 Таму тие пещери да си градеть', 885
 И да сеетъ бели бильки плодувити;
 878 Краль ша хми е млада крале.
 880 Тилялъ ми личи тамамъ три недели.
 Дуръ ми сите чуха шо е кральска буйрунтие,
 Та си зеха сите млади срили позлатени, 890
 Та утидоха дуръ при млада крале.
 Млада крале си бе яхналъ бърза коне,
 Бърза коне шо си фжрка дуръ на vise небе.
 Па си вели млада крале утговори:
 887 „Е бре, млади, мои верни другаре! 995
 Трѣгните ми пред бързата коне,
 Та се ичъ не бойте,
 На насъ Бог ша помогне.
 Борба да надбориме пуста сура ламие,
 Шо заптисала земе плодувита, 900
 Та не дава ни чувекъ да си иде,
 Нит пиле да прифжркне,
 Лу тия се шири низъ земе плодувита;
 Та и Господъ каилъ не се чини.“
 Какъ ми чули тие млади юнаци, 905
 Сорце хми се зарадува и распали.
 Я моми люту заплакаха,
 Чи уставетъ таткува си земе,
 881 Та си фодетъ на чужда земе не чуена

L'herault proclama cela trois semaines entières. 880
 Jus'que tous apprirent les ordres du roi.
 Tous les jeunes gens prirent les flèches dorés,
 Et allèrent chez le jeune roi.
 Le jeune roi monta sur un cheval fougeux :
 Sur un cheval fougeux qui vola jusqu'au ciel ; 885
 Et le jeune roi parla et dit,
 „Oh mes jeûnes mes fidèles compagnons !
 Devancez mon cheval fougeux ;
 Et ne craignez rien.
 Dieu nous aidera ! 890
 Pour vaincre le cruel dragon
 Qui a occupé la pays fertile,
 Et ne permet ni à l'homme y aller,
 Ni à l'oiseau d'y voler,
 Et il se etende seul sur ce pays fertile. 895
 Et cela ne plait pas ni a Dieu même.
 Quand les jeunes héros entendirènt cela,
 Leur cœur se rejouit et s'enflamma ;
 Mais les filles pleuraient amèrement
 Qu'elles abandonnent la terre de ses pères, 900
 Et qu'elle vont dans un pays etranger et inconnu.
 Et le jeune roi les consola bien vite,
 „Taisez vous mes filles ne pleurez pas,
 Vous bêcheurez la terre fertile,
 Vous semerez les herbes blanches portantes fruits ; 905
 Qui vous verra vous enviera,
 Que vous avez peuplées le pays fertile,
 Qui n'a pas pareil sur toute la terre.
 Et après cela le cœur de filles se rejouit ;

- 902 Я шо си бе млада крале, хитру си ги миреше: 910
- 903 „Молчите ми, девойки, не плачете!
Вие ша ми копате земе плодувита,
Ша ми сеете бели бильки плодувити,
Кой ва види ша завиди,
Чи сте заселили земе плодувита, 915
Шо га нема нийде на зема-та.“
Дуръ тога се на девойки сорце зарадува,
910 Та ми фодетъ пу поле широко.
Вървеха шо вървеха ми стигнаха на белъ Дунавъ.
Какъ ги виде пуста сура ламие, 920
Си излезе утъ белъ Дунавъ,
Та ги чека на дервене на клисуре,
Сите афъ Дунавъ да издави.
Та какъ си ми виде Синце крале сура ламие,
916 Утъ страхъ му сорце проигралу! 925
Запре си ми бърза коне,
На другаре си вели утговори:
920 „Запрейте се, бре юнаци, постойте ми,
Да видиме шо ша чини сура ламие?
Та се сички запреха и ми стоетъ на дервене, 930
И се чудумъ чудетъ шо да праветъ?
Синце крале си ми върза бърза коне,
Та ми седи пу кулена на земе-та,
Па се мольба моли дуръ на Бога:
„Ой ти, Боже, мили Боже! 935
Я погледни, Боже, на наш пусти таксиратъ,
Та ни прати тое помощъ утъ небе-ту,
Борба да си надбориме пуста сура ламие,
931 Та да идеме дуръ на земе плодувита,

Et elles vont dans le champ vaste. 910
 Ils allèrent et allant arriverent jusqu'à Danuba blanc.
 Quand les voit le Dragon feroce,
 Il sort du Danube blanc,
 Et les attend dans les défilés rocheux,
 Pour les noyer tous dans le Danube. 915
 Et quand le roi Sindche voit le Dragon feroce,
 De peur lui remua son cœur!
 Il arrêta son cheval fougeux,
 Et parle à ses compagnons et dit:
 „Arretez vous o héros et restez un peu: 920
 Pour voir ce que fera le dragon feroce.“
 Et tous s'arrêtèrent devant les défilés rocheux!
 Et sont dans l'embarras ne sachant quoi faire?
 Le roi Sindcha attacha son cheval fougeux,
 Et se mit sur ses genoux à la terre, 925
 Et fait une prière au Dieu.
 „O Dieu, notre cher Dieu,
 Regarde notre triste situation
 Et envoie nous ton aide de ciel,
 Pour vaincre le dragon feroce, 930
 Et que nous aillons jusque dans le pays fertile;
 Et la nous te ferons tous un sacrifice,
 De cela qui est le plus cher et agréable à toi,
 Un oiseau noir qui vole.“
 Dieu a exaused sa prière, 935
 Il envoie une petite Deva chez le Dieu de feu,
 Pour lui porter le mot,
 Qu'il envoie un fort feu du ciel
 Pour brûler le dragon feroce,

- 932 Таму сите нее курбан ша ти колеме, 940
 Утѣ шо ти е найдрагу и наймилу.
 Църну пиле шо си фърка,
 Мольба си му Богъ услуже,
 Та си праги малка Дефа ду Огнена Бога.
 Хаберъ да му носи да му каже, 945
 Да си всекне силан оганъ утѣ небету,
 Да погури пуста сура ламие,
 Шо заптисала земе плодувита.
 Та не дава ни чувек да заmine.
 Нит' пиле да прифъркне. 850
 Та утиде изметчие дуръ при Огнена Бога,
 Какъ му каза Боже повелие,
 Ни постоя, ни почека,
 Лу си слезе долу афъ сарае,
 Та си всекна люта оганъ утѣ небе-ту; 955
 Кога падна оганъ долу на земе-та,
 Земе си ми темна потемнела,
 Утѣ темнилу нишу не се види,
 Лу ми чула Синѣ крале желувитна гласа.
 Какъ си вика, какъ си плаче сура ламие, 960
 Утмалъ душе дума продумала:
 „Утѣ Богъ нашелъ, Синѣ крале!
 Шо си мене млада погуби.
 Та ша иде на земе плодувита.“
 Сова рече не отрече, 965
 Фърли си се афъ белъ Дунавъ,
 Та се земе куртолиса утѣ сура ламие,
 Шо га заптисала иледа години.
 Синѣ крале мощне ми се зарадува.

Qui s'était fait maître de la terre fertile, 940
 Et ne permet ni à l'homme à passer
 Ni à un oiseau pour voler la.
 Et le serviteur alla chez le Dieu de feu,
 Quand il lui a dit des ordres de Dieu
 Il n'attende plus, il ne s'arrête : 945
 Mais il descende en bas dans son palais,
 Et envoie un fort feu du ciel sur terre.
 Quand le feu tomba sur terre
 La terre était noir et sombre ;
 On ne peut voir rien à cause de tenebres, 950
 Seulement le roi Sindche a entendu une voix lamentable,
 Comment pleure et crie le dragon feroce,
 A pein vivant il commence a parler :
 „Que Dieu te punisse o roi Sindche.
 Qui m'a tué encore jeunẽ. 955
 Pour que tu ira dans le pays fertile.“
 Et cela disant il se précipite dans le Danube blanc.
 Et ainsi se sauva la terre du dragon feroce
 Qui l'a maîtrisé mille ans.
 Le roi Sindche était très rejoui 960
 Que le dragon a peri dans le Danube blanc,
 Mais il était très soucieux comment passer le Danube blanc,
 Car il n'a pas des chevaux d'eau,
 Qui volent le long du Danube blanc.
 Et il fait une prière au Soleil brillant ; 965
 „Soleil brillant, mon petit Soleil,
 Sort de tes brillants palais
 Et dirige tes brillants rayons sur le Danube blanc
 Pour le desecher comme un champ sec,

- 961 Чи ламие погинала аѣъ белъ Дунавъ. 970
 Ела си се чудумъ чуди,
 962 Какъ да си заmine ду белъ Дунавъ?
 Оти си ми немаѣъ коне водовити,
 964 Шо си фѣркатъ низъ белъ Дунавъ.
 Та се мольба моли на ясну-ту сонце: 975
 966 „Сончице, ясну сончице!
 Изгрей си ми сончице уѣъ тои-те ясни сарае,
 Та си опрей ясни зари на белъ Дунавъ,
 Да присѣхне као суху поле,
 Да идеме сите на земе плодувита. 980
 970 Та си му сонце мольба услуше,
 Изгрее си уѣъ негуви ясни сарае,
 Та си упре ясни зари на белъ Дунавъ;
 Зари си ми стоетъ два дни и два нощи;
 Дуръ тога се Дунавъ присушилу, 985
 Та си бode као суху поле,
 Нема вече река да си тече!
 975 Та си замина Синце крале пу белъ Дунавъ,
 Зиминаха си ми и млади юнаци;
 Та си ф'роки доржетъ златни срели; 990
 Още ги е страхъ уѣъ сура ламие,
 Да не излезе уѣъ белъ Дунавъ.
 Дуръ тога хми сорце дойде,
 Та хми вели утговори;
 985 „Е бре, юнаци, мои другаре!
 Секи да си фати цѣрну пиле шо си фѣрка;
 Кога с' ноги стапиме на земе плодувита,
 Курбанъ ша ги коleme дуръ на Гулема Бога,
 Оти си на куртолиса уѣъ сура ламие,

Que nous passions tous dans le pays fertile. 970
 Le Soleil exausa sa prière,
 Il se lève des palais brillants
 Et dirige ses rayons brillants sur le Danube.
 Les rayons reste dessus deux jours et deux nuits,
 Et après cela le Danube était deseché 975
 Et devint comme un champ sec.
 La rivière ne coule plus.
 Et ainsi passa le roi Sindche par le Danube blanc,
 Et ainsi passèrent les jeunes héros,
 Et tinrent dans leurs mains des flèches d'or; 980
 Et ils ont encore peur du dragon féroce,
 Pour qu'il ne sort plus du Danube blanc,
 Et après il reprennent du coeur
 Et il leur parle et dise :
 „Eh mes héros, mes compagnions, 985
 Que chacun prend un oiseau noir,
 Un oiseau noir qui vole; —
 Quand nous descenderons sur la terre fertile,
 Nous ferons un sacrifice au grand Dieu même,
 Qui nous a sauvé du Dragon féroce, 990
 Que nous sommes passee par le Danube blanc.“
 Et le roi en parlait encore
 Et tous les jeunes gens courent dans le champ vaste,
 Où les oiseaux noirs volent,
 Et chacun prend un oiseau noir, 995
 Et le jeune roi prend même deux;
 Et ils font un sacrifice au grand Dieu;
 Qui les sauvé du dragon féroce.
 Le sacrifice parvint jusqu'au grand Dieu,

- 99' Та си заминахме ду белъ Дунавъ. 1000
 Още рече крале не отрече,
 Тжрчетъ си ми сите млади низъ поле широку,
 Де си фжркатъ цжрни пилци,
 Та си секи фати цжрну пиле,
 Млада крале си ми фати дури две; 1005
 Та си курбанъ заклаха дуръ на Гулема Бога.
 Чи си ги е куртолисалъ утъ сура ламие.
 Курбанъ си утиде дуръ при Гулема Бога,
 1000 Та си прати на млада крале срела силувита,
 С неѣ сите крале да надбори. 1010
 Та да бодѣ пжрва крале на земе-та.
 Кат' си ми курбанъ заклали,
 С' ноги си стжпиха на земе плодувита;
 Утъ шо била земе берекетлие.
 Сами си излели бели бильки да си растатъ. 1015
 Синѣ крале мощне беендиса земе плодувита,
 1007 Та си награди нова града и гулема,
 Афъ негу си засели сите млади шо си кара.
 Хемъ си тие чуватъ земе плодувита,
 Да не дойдѣ да не стжпи друга крале. 1020
 Я шо си беѣа млади моми техни жени.
 Тие си ми поле копатъ,
 Та си сеетъ бели бильки плодувити.
 Утъ тоѣ се заселила наше земе плодувита,
 Та е устаналу дури днеска, да се копа, да се сее. 1025
 1015 Сова ми устори Синѣ крале!
 И е устаналу утъ Бога песна да се пее,
 Утъ Бога зраве, утъ мене песна.

Et il envoie au jeune roi une flèche pleine de force, 1000
Pour vaincre avec elle tous les autres rois;
Et qu'il soit le premier roi sur la terre.
Quand ils ont tués le sacrifice,
Ils mirent pied sur la terre fertile!
Et parce que la terre était si fertile 1005
Les herbes blanches sortirent seules de la terre et croitérent.
La terre fertile plaisait beaucoup au roi Sindche.
Et il bâti une grande et nouvelle ville:
Et la peupla avec toute la jeunesse qu'il a amenée
Et elle prend garde de la terre fertile, 1010
Que ne vient et la prend un autre roi.
Et qui étaient leurs jeunes femmes, leurs epouses,
Elles bêchent la terre
Et semente les herbes blanches, donnantes des fruits,
Et depuis ce temps se peupla notre pays fertile, 1015
Et resta jusqu'à nos jours.
Qu'il soit bêché et ensemené.
Et cela a fait le roi Sindche!
Et de tous cela resta la chanson à chanter,
Et Dieu vous donne la santé 1020
Et mois je vous donne la chanson.

ЖЕНИТВА НА ТАЛАТИНСКА КРАЛЕ СО ДЪЩЕРЕ НА
СИТСКА КРАЛЕ.

Талатинска крале си е стару устарелу,
Та ми иска да се жени,
Чи е стара майка устарела;
Нема кой измет да му чини.
Та си тера либе спроти негу, 5
Година ми тера не може да најде.
Дуръ утиде на пуста земе запустена,
Де си најде либе спроти негу,
Шо ми грее као јасну сонце!
Та се глави Талатинска крале. 10
Па се вјрна на негува земе,
Да заправи силна свадба,
Та да земе прве либе утј пуста земе запустена.
Силна свадба ми заправи,
На свадба калеса седемдесе крале, 15
Шо му били таткуви побратиме;
Та ми навјрвиха да си идатъ за млада невеста.
Дуръ да идатъ месецъ поминалу,
Застигнала тешка зима;

7.

**La noce du roi Talatine avec la fille du roi
Site.**

Le roi Talatine est devenu vieux et âgé,
Et il veut se marier,
Car sa mère est devenu très vieille;
Il n'y a personne pour faire le service,
Et il cherche une épouse convenable. 5
Il cherche un an et n'en trouve pas.
Jusque qu'il vient dans le pays desert et non cultivé,
Où il trouve une épouse convenable.
Qui brille comme le soleil lumineux.
Et là resta le roi Talatine 10
Et retourna dans son pays;
Pour préparer une noce grandiose,
Pour se marier avec son amour du pays desert,
Un grande noce il prepara,
Et il invita à la noce les soixante dix rois; 15
Qui étaient les confrères de son père.
Et il se levent pour aller prendre la fiancé.
Allant la un mois est pasé.
Et l'hiver sevére survint;

Утѣ шо ми е тешка море замжрзналу, 20
 Пу море ми фодетѣ као пу суха земе?
 Дурѣ да идатѣ на пуста земе запустена,
 На небе си изгреела летна звезда пролетешна,
 Та се море утмжрзналу.
 На пуста земе се седели три месеци. 25
 Дурѣ да си хми Ситска крале изимѣ даде,
 Да закаратѣ ду млада невеста.
 Та ги гозба гости Ситска крале три месеци,
 Нагости ги вече, напои ги.
 Утори си шарени келаре, 30
 Та искара златни сжнджкѣ позлатена,
 Афѣ сжнджкѣ ми е млада невеста;
 Та си даде сжнджкѣ на Талатинска крале:
 „Халалѣ нека ти е, мила зетю!
 За година дете да си стигнешѣ. 35
 Сова рече не отрече,
 Зарони си дребни солзи,
 Та се качи на висе дивана,
 Да си види да л' е море помжрзналу,
 Пу море да заmine силна свадба. 40
 Ела море си е размжрзналу.
 Та се чудумѣ чуди,
 Силна свадба какѣ ша си помине море размжрзналу?
 Та се мольба моли дурѣ на Бога:
 „Ой ти Боже, мили Боже! 45
 Я задуй си, Боже, силни ветарѣ,
 Зима да си дойде море да замжрзне,
 Да си заmine силна свадба,
 Та да иде на земе Талатинска.

Que toute la mer en était glacée, 20
Ils vont sur la mer comme sur la terre ferme.
Pendant qu'ils allaient dans le pays desert,
Il se leve sur le ciel l'étoile d'été, du printemps,
Et la mer dégela.
Dans le pays desert ils restèrent trois mois, 25
Jusqu'à que le roi Site leur donna la permission
Pour emener la jeune fiancé.
Et le roi Site les fêta pendant trois mois;
Il les fêta et leur donna assez à boire,
Et il ouvre ses chambres bigarés, 30
Et il fit en sortir un caisse dorée,
Et dans la caisse était la jeune fiance;
Et il donna la caisse au roi Talatine:
„Que tu sois béni mon cher gendre,
Que tu as un enfant dans un an.“ 35
Et encore parlant ainsi
Il pleura avec des larmes amères.
Et il monte sur le divan élevé,
Pour voir si la mer est glacée,
Que par mer passe la grande noce. 40
Mais la mer était degelée,
Et il est dans l'embarras
Comment passera la grande noce par la mer degelée.
Et il fait une priere au Dieu,
„Oh Dieu, mon bon Dieu, 45
Souffle un vent fort
Que l'hiver vient et la mer gele,
Que la noce grand passe
Pour aller dans le pays Talatine.“

Туку си се мољба помоли, 50
 Господъ си му мољба услуше,
 Та си дуна силни ветаръ;
 Туку дуна тешка зима се зададе,
 Та се море замързналу.
 Дуръ тога ми навървила силна свадба, 55
 Поминала море замързналу;
 Дуръ да идатъ па си месецъ поминалу.
 Та си блесна летна звезда пролетешна,
 На поле си трева израсла,
 Афъ сарае ми се дафинъ зеление, 60
 На дафинъ ми стои кралева-та стара майка,
 Та си гледа долу пу поле-ту;
 Туку виде чи си иде силна свадба,
 Утъ дафинъ ми слезе на широки дори,
 Та си дучека силна свадба. 65
 Гледа си ми силна свадба,
 Невеста не си гледа!
 „Е бре, сину, мили сину!
 Какъ ми заправи силна свадба,
 Та калеса седемдесе крале, 70
 Шо ти се таткуви побратиме,
 Та утиде дуръ на пуста земе запустена,
 Оти ми се върна безъ невеста?
 Ни ли найде либе спроти тебе?“
 Найдохъ, мале, биле и похарна; 75
 Подай си ми десна рока да ти цалуна,
 Чи самъ нашелъ първе либе спроти мене,
 Да ти чини изметъ на стару време.
 „Немой лжи, сину, стара майка!

A' peine àt-il fini la prière, 50
Que Dieu exausa sa prière,
Et il soufla un vent fort,
A peine soufflat il que l'hiver arriva ;
Et la mer en gela,
Et après passa la grande noce, 55
Passa par la mer gelée.
Pendant qu'ils allaient un mois se passa encore,
Et l'étoile d'été, du printemps brilla ;
Sur le champ croît déjà l'herbe,
Et dans le palais verdoit déjà l'Eleagnus ; 60
Sur l'arbre était monté la vieille mère du roi ;
Et elle regarde en bas dans le champ,
Et elle voit que la grande noce vient.
Elle descend de l'arbe dans la cour spacieuse
Et elle recoit la grande noce ; 65
Elle regarde la grande noce
Et ne voit pas la fiancé !
„Et mon fils, mon cher fils,
Comment as tu fait une grande noce
Et as invité les soixante dix rois, 70
Qui sont les confrères de tón père,
Et es tu allé jùsqu'au pays desert,
Pourquoi est tu revenu sans la fiancé ?
N'as-tu pas trouvé une epouse convenable pour toi ?
Oh mère j'ai trouvé une et une très belle, 75
Donne moi ta main droite pour la baiser,
Quand j'ai trouvé une epouse convenable,
Pour te servir dans ta vieillesse.
„Ne mens pas à ta vieille mère !

Дуръ не си виде млада невеста, 80
 Не ти давамъ рока да цалунешъ.“
 Туку рече ми се качи на дивана,
 Да си гости седемдесе крале,
 Чи се мощне уморили;
 На свадба се били дуръ на пуста земе, 85
 Па невеста не се дукарали!
 Талатинска крале разеди се, разлюти се,
 Та утълочи златни сѣнджекъ позлатена,
 Утъ сѣнджекъ ми излезе млада невеста;
 Утъ лику ѝ сонце грее! 90
 Какъ га виде стара майка,
 Пригърна га, цалуна га,
 На крале си вели утговори:
 „Ой ти сину, мили сину!
 Млогу ми си сину фодилъ, 95
 Дуръ да найдешъ либе спроти тебе;
 Ама халалъ нека ти е,
 Чи си нашолъ како ти приличе;
 Цалуни ми сега десна рока,
 Та си гозба гости седемдесе крале; 100
 Служба нека си ги служи тоє първе либе.“
 Та си гозба гости седемдесе крале,
 Гозба ги гости три недели,
 Служба си ги служи млада невеста.
 Какъ ги служи сонце грее! 105
 Фальба га се пофалили седемдесе крале,
 Чи нема друга као нее!
 Шо си беше фейска крале,
 На седемдесе крале вели утговори:

Jusqu'a ce que je ne vois pas la jeune fiancé, 80
 Je ne te donne pas à baiser ma main"
 Et cela disant elle mont sur le divan
 Pour fêter les 70 rois.
 Car ils sont très fatigués,
 Ils étaient à la noce jusqu'au pays desert; 85
 Et n'ont pas amenés la fiancé!
 Le roi Talatine se met en colère,
 Et ouvre la caisse dorée.
 De la caisse sort la jeune fiancée,
 De son visage se lève le soleil! 90
 Quand la vu la vieille mère,
 Elle l'embrasse et baise,
 Et en parlant au roi, elle dise:
 „Oh mon fils, mon cher fils,
 Tu es voyagé au loin 95
 Pour trouver une epouse convenable à toi,
 Mais beni sois
 Quand tu a trouvé comme il convient à toi.
 Baise moi à présent la main droite,
 Et fête après les soixante dix rois, 100
 Et qué les serve ton premier amour.“
 Et il fêta les soixante dix rois:
 Il les fêta trois semaines,
 Et il les serve la jeune fiancé.
 Quand elle les serve le soleil se leve. 105
 Et les soixante dix rois la louent,
 Qu'il n'y a pas une égale!
 Et qui était le roi de Feïse,
 Il parle aux soixante dix rois et dit:

„Е бре вие, седемдесе крале! 110
 Шо си фальба фалите млада невеста?
 Тя утъ татку не е родена,
 Нит' утъ земе е никнала,
 Лу си е керка на ясну-ту сонце!
 Ситска крале чеду неси родилъ, 115
 Та се мольба помоли на ясну-ту сонце,
 Да се сфоди с' негуву-ту първе либе,
 Лу да роди дете да си има.
 Та се сфоди ясну сонце о' негуву-ту църве либе,
 Лу се сфоди и си роди малка мома, 120
 Та си раста мома и порасна.“
 Какъ ми чуха седемдесе крале,
 Чи си ми е керка на ясну-ту сонце,
 Оше ми е фальба фалетъ,
 Та си ми е тешка дарба подариха. 125
 Искатъ вече да си фодетъ,
 Та си яхатъ бързи-те коне,
 Та ми навървиха пу широку поле.
 Талатинска крале ги испрати дуръ ду море,
 Цалунаха се, упростиха се. 130
 Па гу канетъ и той на госте да иде,
 И тие гозба да гу гостетъ.
 „Лу да стигна мъжку дете,
 Ша си дойда на ваше земе,
 Шедба да се шетамъ низъ ваше-ту поле.“ 135
 Шетай се, от' да не се шетешъ.
 Та се върна Талатинска крале аѣ сои сарае.
 Дуръ тога си залиби млада невеста,
 Либи си га малу млогу три години,

Oh mes soixante dix rois, 110
Pourquoi louez vous la jeune fiancé,
Elle n'est pas né d'un père,
Et elle n'est pas sortit de la terre,
Mais elle est la fille du soleil brillant.
Le roi Site n'avait point d'enfants, 115
Et il pria le soleil brillant,
Pour connaitre son premier amour femme,
Qu'elle enfante et qu'il a un enfant.
Et le soleil connut sa premièr femme,
Et la connut et elle enfanta une petite fille! 120
Et ainsi grandit la fille et devint grande.
Quand les soixante dix rois entendirent
Qu'elle est la fille du soleil brillant,
Ils la louent encore plus,
Et donnent à elle des grands cadeaux. 125
Ils veulent déjà s'en aller,
Et ils montent leur coursiers;
Et vont dans le champ vaste.
Le roi Talatine les accompagna jùsqu'à la mer,
Ils se baisent et prennent congé; 130
Et l'invite aussi à venir chez eux
Qu'ils le fêtent.
„Si j'aurais un garçon
Je viendrai dans vôtre pays,
Pour me promener dans vos champs.“ 135
Vien te promener, pourquoi non.
Et le roi Talatine retourna dans son palais,
Et après il aima sa jeune fiancé!
Il l'aima plus ou moins trois ans,

Па си нема чеду да си стигне; 140
 Та му се е жельба нажелилу.
 Не ми фоди пу поле-ту шедба да се шета,
 Утключи си темна зандана,
 Шо гу има за Юди Самуили,
 Та се младу афъ занданъ затори. 145
 Не си фоди ни при майка, ни при либе,
 Лу се мольба моли дуръ на Бога,
 Да му даде чеду утъ сорце-ту:
 „Ой ти Боже, мили Боже!
 Я дай си ми, Боже, чеду утъ сорце-ту, 150
 Да не ми се земе пуста запустила;
 Аку си ми дадешъ чеду утъ сорце-ту,
 Ша ти коле курбанъ ду деветъ юнче-та,
 Та ша гозба госте седемдесе крале.
 Две години мольба си се моли, 155
 Утъ теманъ занданъ не излева,
 Лу си чека хаберъ утъ небе-ту.
 Мольба му бе утъ се сорце,
 Дуръ и дребни солзи рони;
 На день вода си пие, 160
 На два дни суха леба си яди;
 На неде ле пѣрну руху си надева;
 Афъ сарай не си фоди,
 Та му беше лику повеналу,
 Кости му изсжхнали! 165
 Две години утъ занданъ не излезе.
 Чуди ми се пѣрве либе дека си е,
 Не си знае дека фоди:
 Да л' се шедба шета пу поле-ту?

Et il ne vient pas d'enfants, 140
 Et il devient triste enfin.
 Il ne vas plus pour se promener.
 Il ouvre une prison sombre,
 Qu'il avait pour les Joudes Samoviles :
 Et il jeune s'enferme dans la prison ; 145
 Il ne va ni chez la mère ni chez sa femme.
 Mais il pria seulement Dieu,
 Pour lui donner un enfant de ses entrailles :
 „Oh Dieu, mon bon Dieu,
 Donne moi un enfant de mes entrailles ! 150
 Que mon pays ne devient abandonné.
 Si tu me donnes un enfant de mes entrailles,
 Je veux te faire sacrifice de neuf jeunes taureaux.
 Et je veux fêter les soixante dix rois.“
 Pendant deux ans il fit la prière 155
 Et il ne sort plus de la prison sombre ;
 Mais il attend un signe de ciel.
 Sa prière était de tout son coeur,
 Et il pleura des larmes amères !
 Pendant le jour il boit une foi de l'eau : 160
 Pendant deux jour il mange du pain sec
 Après chaque semaine il change une fois son vetement noir.
 Et il n'entre plus dans son palais.
 Et son visage se fana,
 Ses os se desechèrent ! 165
 Deux ans il ne sort de la prison.
 Son premier amour est surpris de savoir où il est,
 Elle ne sait pas où il va :
 S'il se promène dans le champ,

Ил' на госте си утиде дуръ на пуста земе запустена? 170
 Какъ се чуди и си плаче,
 Де га дучу Юда Самуила.
 Шо си била афъ темни занданъ.
 Та утиде афъ сарае дуръ при нея,
 Да й каже хаберъ да й чини, 175
 Дека си е неину-ту първе либе.
 Та й вели утговорі:
 „Шо се чудишъ, невесту, еще си ми плачешъ?
 Талатинска крале не ми се шедба шета,
 Ниту ми е на госте на таткува ти земе, 180
 Лу си ми е заторенъ афъ темна зандана,
 Та се мольба моли дуръ на Бога,
 Да му даде чеду утъ сорце-ту.“
 Какъ ми чула млада невеста,
 Се затори афъ неина златна худае, 185
 Та се мольба моли дуръ на Бога,
 Да й даде чеду утъ сорце-ту.
 Молила се две години,
 Дуръ тога имъ Господъ мольба услуше,
 Та си прати Жива Юда утъ небе-ту, 190
 Да си иде афъ темна зандана,
 Та да каже, на Талатинска крале,
 Да му каже хаберъ да му чини,
 Оти му е мольба утишла дуръ при Бога,
 Та и Господъ му мольба услуше; 195
 Наеъ чини чеду да му даде утъ сорце-ту.
 Да ни седи вече афъ темна зандана,
 Лу да иде при първе си либе;
 На гинешъ с' нея да се сфоди,

Où s'il est allé en convive jusqu'au pays desert? 170
Quand elle était si triste et pleura,
La Joude Samovile l'entendue
Qui était enfermée dans la prison sombre;
Et alla dans le palais jusqu'à elle
Pour lui dire une nouvelle, 175
Où est son premier époux.
Et lui parle et dit:
„Pourquoi est tu triste, fiancé et pleures tu;
Le roi Talatine ne se promène point,
Il n'est ni allé en convive dans le pays de ton père, 180
Mais il est enfermé dans la prison sombre,
Et il prie Dieu même,
Qu'il lui donne un enfant des ses entrailles.“
Quand cela entendit la jeune épouse,
Elle s'enferme dans sa chambre dorée 185
Et elle fait une prière à Dieu,
Qu'il lui donne un enfant de ses entrailles.
Elle pria deux ans.
Et le Seigneur exausa leur prière;
Et Dieu envoya la Jouda Jiva du ciel! 190
Qu'elle va dans la prison sombre,
Qu'elle dit au roi Talatine,
Qu'elle lui dit la nouvelle:
Que sa prière est parvenue jusqu'à Dieu;
Et que le Seigneur a exause sa prière. 195
Qu'il a l'intention de lui donner un enfant de ses entrailles
Qu'il ne reste plus dans la prison sombre
Mais qu'il va chez son épouse,
Quand la lune sera au declin qu'il connaît son épouse.

Дуръ на пжлнешъ ша затруднее, 200
 Та ша роди нишанлие бележиту дете,
 Ша си ми е мощне силувиту:
 Утъ майка си още не падналу,
 Си та земе ша заклати,
 Ша се люле као люлька! 205
 Та си слезе Жива Юда утъ небету-ту,
 Флезе си ми дуръ афъ темна зандана,
 Де си найде Талатинска крале чи си плаче,
 Та му вели утговори:
 „Молчи, кралю, не ми плачи! 210
 Господъ си ти молба услише,
 Та ма прати да ти каза,
 Да ти каза, хаберъ да ти чина,
 Чи ша имашъ дете утъ сорце-ту.
 Лу си стани та си иди афъ сарае, 215
 На гинешъ да се сфодишъ с' тое пярве либе,
 Я на пжлнешъ ша си затруднее,
 Та ша роди нишанлие бележиту дете;
 Ша си ми е мощне силувиту:
 Утъ майка си още не падналу, 220
 Сита земе ша заклати,
 Ша се люле као люлька!
 Какъ ми слуше Талатинска крале,
 Сорце му се мощне зарадува,
 Па се на Юда молба моли, 225
 Немой да си иде на небе-ту,
 Лу да чека малку афъ зандана,
 Дуръ да иде ду дома си,
 Да й донесе чиста леба руйну вину,

Et elle sera enceinte dans la pleine lune; 200
 Et elle enfantera un enfant merveilleux :
 Qui sera très fort;
 A' peine tombé de la mère,
 Il fera trembler toute la terre,
 Et elle tremblera comme un berceau! 205
 Et la Jouda Jiva descenda du ciel,
 Et entra jusqu'à la prison sombre
 Ou elle trouva le roi Talatine pleurant,
 Elle lui parle et dit :
 „Tais-toi o roi, ne pleure plus, 210
 Le Seigneur exausa ta priere;
 Il m'envoye de te dire
 Pour t'apporter la nouvelle,
 Que tu aura un enfant de tes entrailles.
 Lève toi et va dans ton palais. 215
 Au declin de la lune que tu connaisse ton épouse,
 Et à la pleine lune elle sera enceinte,
 Et elle enfantera un enfant merveilleux
 Qui sera très fort,
 A' peine tombé de la mère 220
 Toute la terre il fera trembler,
 Et elle tremblera comme un berceau.“
 Quand cela entendit le roi Talatine
 Son coeur se rejouit fortement,
 Et il fait une prière à Jouda. 225
 Qu'elle ne retourne pas au ciel
 Mais attends un peu dans la prison;
 Jusque qu'il aille dans sa maison;
 Pour lui apporter du pain pur et du vin rouge,

Да поеде, да попие, 230
 Чи е изметъ учинила.
 „Ша чекамъ, кралю, от' да не чекамъ.
 Лу да не ми се млогу бавишъ,
 Чи ша ида на небе-ту дуръ при Бога,
 Мольба да му се моле, 235
 И на юдинска наше крале чеду да си даде:
 Ету три години чеду не си има.
 Та се жельба жели као тебе.“
 Чекай, Юду, сега ша си дойда.
 Та утиде ду дома си афъ негува града, 240
 Два дни беше дуръ да иде ду дома си,
 Той утиде за два часа.
 Туку флезе афъ широки дори,
 На либе си гласумъ рука:
 „Я подай се, пјрве либе, на висе дивана; 245
 Да ти виде белу лику,
 Шо си грее као ясну сонце!
 Да та виде да ти каза,
 Чи ша родишъ мжжу дете уть сорце-ту.
 Господ си ни мольба услушелъ, 250
 Та ми хаберъ чини афъ зандана,
 Чи ша родишъ мжжу дете уть сорце-ту:
 Та ми хаберъ чини Жива Юда Самуила,
 Шо си ми е пјрва халаике на Юдинска крале,
 Та си чини изметъ и на Бога; 255
 Та се Юда млогу намочила,
 Терала е гозба да га госте,
 Гозба да се гости, руйну вину да си пие:
 Та си дойдохъ афъ сарае, афъ мое-та града,

Qu'elle mange et boit, 230
 Par ce qu'elle lui a fait ce service.
 „J'attendrai pour quoi ne pas attendre;
 Mais ne reste pas long temps
 Car je veux aller au ciel chez Dieu
 Pour le prier, 235
 Qu'il donne aussi un enfant au roi des Joudes,
 Car trois ans il n'a plus des enfants,
 Et il a le même desiré que toi.“
 Attende Joude je vais revenir à l'instant.
 Et il va chez lui dans sa ville, 240
 Deux jours dura pour arriver chez lui
 Et il arriva en deux heures.
 A' pein il entre dans les cours spacieux,
 Il crie et appelle son épouse;
 „Ascende mon épouse sur le balcon haut 245
 Que je vois ton visage blanc,
 Que brille comme le soleil brillant,
 Que je te vois pour te dire
 Que tu vas enfanter un enfant de tes entrailles.
 Le Seigneur a exausé notre priere, 250
 Et il m'a avisé dans la prison,
 Que tu vas enfanter un garçon de tes entrailles.
 Et la nouvelle m'apporte la Jouda Samovila, Jiva!
 Qui est la première amie du roi des Joudes:
 Qui fait le service à Dieu même. 255
 La Joude est très fatiguée:
 Et demande à être regâlée
 De boire du vin rouge,
 Et je viens dans mon palais, dans ma ville,

Хаберъ да ти чина гозба да наготвишъ, 260
 Чи ма Юда чека афъ темна зандана.“
 Негуву-ту пјрве либе още си ми спие,
 Лу ми чула шо ѝ дума пјрве либе,
 Стана си ми утъ златна потстеле,
 Та си слезе на широки дори. 265
 Какъ си виде пјрва либе натжжену,
 Пригјрна гу, цалуна гу.
 Па му вели утговори:
 „Шо ти е, либе, лику повеналу,
 Кости ти се изсжхнали?“ 270
 Не ма питай, не ма праши,
 Лу си зготви сладка вечере.
 Да отнеса на Юда Самуила;
 Чи ша иде на небе-ту дур при Бога,
 Мольба Богу да се моли, 275
 На Юдинска крале чеду да си даде,
 Ету три години чеду не си има!
 Та си му е сорце наранену,
 Та ми се запретна пјрве либе.
 Чиста леба да си меси; 280
 Какъ запретна бели роки,
 Роки се белеетъ као снегувита капка!
 Я Талатинска крале си утиде дур на стаду,
 Та си фати башъ ягне сугаре,
 Дуръ на месецъ белувити породену, 285
 Се сусъ млеку изхранену;
 Фати си гу курбанъ си гу закла,
 Па гу даде на башъ готверника,
 Шо си знае да си готви;

Pour t'apporter la nouvelle, 260
 Que tu prépare une repas,
 Car la Joude m'attende dans la prison sombre.
 Son premier amour dort encore
 Mais elle entendit ce que lui a dit son epoux,
 Elle se leva de son lit doré 265
 Et descenda dans les cours spacieux.
 Quand elle a vu son premier amour si triste
 Elle l'embrassa et le baisa
 Et lui parla en disant:
 „Pourquoi mon epoux est ton visage si fané, 270
 Tes os se sont desechés?“
 „Ne me demande ne m'interroge pas,
 Mais prépare un souper doux
 Pour le porter à Jouda Samovila;
 Car elle veut aller au ciel à Dieu même 275
 Pour faire une prière à Dieu,
 Qu'il donne un enfant au roi des Joudes;
 Car depuis trois ans il n'a point d'enfants,
 Et son coeur est affligé.“
 Et son epouse se prepara 280
 Pour faire du pain pure.
 Quand elle reboursa ses manches
 Les bras aparurent blanc comme une goutte du neige!
 Et le roi Talatine va chez son troupeau
 Pour prendre un agneau qui est alaité encore, 285
 Née depuis un mois blanc
 Et n'alaité qu'avec du lait;
 Il le prende et le tua en sacrifice
 Et le donna au chef cuisinier, 288

- 291 Та си готви башъ готверникъ манѣ питувита, 290
 Шо си еде Юда Самуила.
 Та си пѣрве либе меси чиста леба,
 Хемъ си точи руйну вину.
 Башъ готверникъ си ми готви манѣ питувита,
 Я крале си шие златни дрехи сарманлии, 295
 Дарба да си дари Юда Самуила;
 Дрехи да си носи негу да спомина.
 Та си пѣрве либе чиста леба умеси,
 И наточи руйну вину;
 Башъ готверникъ си наготви манѣ питувита, 300
 И крале си златни дрехи позлати,
 Позлати ги, нареси ги,
 Та си ги тувари на негува ясна кучие,
 Шо си грее као ясну сонце!
 Дуръ да ги тувари сонце си клепналу, 305
 Скри си ми се аѣ негуви сарае,
 Да се гозба гости сусъ стара майка;
 Сонце си клепналу поле се затемнилу.
 Та си ми е цѣрну потемнену,
 Не се фоди не се шета низъ поле-ту. 310
 И ясна кучие темна потемнела,
 Не ми грее као ясну сонце.
 309 Та ми чека Талатинска крале,
 Утре рану да си иде аѣ зандана,
 Да си тера Юда Самуила. 315
 Лу ми блесна сонце да си грее,
 Навѣрви ми да си иде аѣ темна зандана.
 Та ми фоди шо ми фоди низъ широку поле,
 Де си дойде аѣ темна зандана.

Qui sait bien faire la cuisine; 290
 Et le chef cuisinier prépare un met nourrissant, 291
 Que mange la Jouda Samovila,
 Et la premièr amour a préparé le pain pur
 Et versa le vin rouge
 Et le chef cuisinier a préparé le met nourrissant 295
 Et le roi appreta ses habits d'or,
 Les appreta et ajusta,
 Et les met sur son chariot d'or
 Qui brille comme le soleil brillant!
 Pendant qu'il les chargea 300
 Le soleil se coucha,
 Et se cacha dans ses palais,
 Pour se fêter avec sa vieille mère.
 Le soleil se coucha et le champ devint sombre,
 Et il est si noir et sombre, 305
 Qu'on ne se promène plus dans le champ.
 Et le brillant chariot devint aussi sombre
 Ne brille plus comme le soleil brillant.
 Et le roi Talatine attenda
 Pour aller demain mattin à la prison, 310
 Pour chercher la Jouda Samovila.
 A peine que le soleil se leva pour briller,
 Il se dépêche pour partir à la prison sombre.
 Il va, va per le champ spacieux
 Pour arriver à la prison sombre; 315
 Il cherche la Jouda Samovila,
 Mais la Jouda s'est enfuie de la prison sombre,
 Elle est allée au ciel auprès du Dieu,
 Pour prier le bon Dieu

- 316 Тера си ми Юда Самуила, 320
Юда си бегала утъ темна зандана!
Утишла ми е на небе-ту дуръ при Бога,
Мольба Богу да се моли,
322 На Юдинска крале чеду да си даде, 325
Немой сорце да му е наранену,
Наранену, натжжену.
На небе-ту дуръ при Бога си утиде,
Господъ й мольба услушелъ,
Та га прати на Юдинска земе,
И на Юдинска крале хаберъ да си чини, 330
Чи ша роди чеду утъ сорце-ту.
Талатинска крале чека Юда афъ зандана,
Еле Юда не дохода!
Дуръ му се е вече дудеелу,
Та си рука гласумъ да си вика: 335
„Ей ти, Юду, Жива Юду!
Лу де да си тука да си,
Да си дойдешъ афъ темна зандана,
Гозба да та госте, руйну вину да та пое,
Хемъ и дарба да та даре златни дрехи, 340
Златни дрехи сарманлии!
Дрехи да си носишъ мене да споминашъ.“
Юда Самуила гозба ми се гости,
Гозба си га гости Юдинска крале,
Чи му хаберъ чинила дуръ утъ Бога, 345
Оти ша си роди чеду утъ сорце-ту;
Какъ ми чула Юда на трапеза,
Чи га вика Талатинска крале,
346 Стана утъ трапеза на ноги-те,

De donner un enfant au roi des Joudes 320
 Que son coeur ne soit plus affligé,
 Affligé et triste.
 Au ciel jusqu'à Dieu elle est allée
 Et Dieu exausa sa prière,
 Et il l'envoie dans le pays des Joudes 325
 Pour porter aussi au roi des Joudes la nouvelle,
 Qu'il aura un enfant de ses entrailles.
 Le Roi Talatine attende la Jouda dans la prison
 Mais la Jouda ne vient plus!
 Jusqu'il était impatient à attendre, 330
 Et il cria avec un forte voix :
 „O Jouda, Jouda Jiva
 Où que tu soi — viens ici,
 Viens dans la prison sombre
 Que je te fête et te fais boire du vin rouge, 335
 Et te faire un présent des habits d'or,
 Des habits d'or, d'or pur,
 Que tu porte les habits et te souviens de moi.
 La Jouda Samovila est déjà fêtée.
 Fêtée par le roi des Joudes, 340
 Qu'elle lui a apportée la nouvelle de Dieu
 Qu'il aura un enfant des ses entrailles.
 Quand la Jouda entendit cela à la table
 Qu'elle est appelée par le roi Talatine,
 Elle se leva de la table sur ses pieds, 345
 Elle se met les ailes volants
 Pour voler et aller dans le pays Talatine.
 Le roi lui parle et dit:
 „Prends place ne te lève de la table

- 356 Та си тури криле фъркувити, 350
 Да си фъркне да си иде на Талатинска земе.
 Крале си ѝ вели утговори:
 „Седи, Юду, немой ставай уть трапеза,
 357 Дуръ да си та дарба даре дрехи белувити,
 На разбой не турени; 355
 Шо ги шила мое първе либе.“
 Не си седе вече на трапеза,
 Чи ша ида на Талатинска земе,
 Гозба да ме гости Талатинска крале,
 Чи и нему хаберъ самъ чинила, 360
 Оти ша роди чеду уть сорце-ту.
 И той три години чеду не си има!
 „Я постой, Юду, дарба да та даре.
 Ду се ми си била първа халаике,
 Уть се да ми си као сестра.“ 365
 Та га дарба дари дрехи белувити,
 На разбой не турени,
 Шо ги шила негуву-ту първе либе;
 Какъ си тури Юда руху белувиту,
 Си ми бode као млада Дефка, 370
 Ши ми чини изметъ дуръ на Бога.
 Та си фъркна Юда да си иде;
 Дуръ да иде на Талатинска земе гора подробила,
 Гора подробила, поле полумила.
 Фърка низъ поле-ту шо ми фърка, 375
 Си ми дойде афъ темна зандана.
 Де си найде Талатинска крале,
 Златна трапеза ми турилъ,
 Пу трапеза на редъ стоетъ златни сахане,

Jusqu'a ce que je te donne des habits blancs, 350
Non tissé sur le tisseur,
Qui a cousu mon première amour."
Je ne me met plus à la table.
Car je veux aller dans le pays Talatine
Pour être fêtée par le roi Talatine; 355
Car aussi a lui j'ai apportée la nouvelle
Qu'il aura un enfant de ses entrailles.
Et il aussi n'avait des enfants depuis trois ans.
„Reste o Jouda, pour que je te fasse un cadeau,
Jusqu'a présent tu étais ma sincère amie 360
Depuis cet instant sois pour moi comme soeur."
Et il lui donna un habit blanc,
Qui n'était point tissé,
Qui a cousu son première amour.
Quand Jouda a mit l'habit blanc 365
Elle parût comme une Deva
Qui fait le service à Dieu même.
Et Jouda se leva pour s'envoler.
Pendant qu'elle alla au pays Talatine,
Elle écrassa la montagne 370
Et brisa le champs.
Volant dans le champs elle vola
Et arriva à la prison sombre,
Où elle trouva le roi Talatine
Qui a préparé une table d'or, 375
Sur la table sont rangées les vases d'or,
Et dans les vases les mets nourrissants;
La coupe était pleine de vin rouge,
De vin rouge de trois ans,

- 377 Афъ сахане манце питувита; 380
 Чеше ми е пжлна руйну вину,
 Руйну вину тригодишну.
- 382 Добро утру ти Талатинска кралю!
 Шо ма терашъ, кралю, шо ма викашъ?
 Гласъ ти се слуше дуръ на Юдинска земе! 385
 „Далъ ти Богъ добро Юду Самуилу!
 Фтакса ми се, Юду,
 Чи ша чекашъ афъ темна зандана;
 Та утидохъ афъ мое-та града афъ сарае
 Гозба си на готвихъ, вину си наточихъ, 390
 Да та госте, да та пое,
 Чи ми си хаберъ чинила дуръ утъ Бога,
 Оти ша си роде чеду утъ сорце-ту;
 Ега дойдохъ афъ зандана тебе не си найдохъ,
 Та си гласумъ викнахъ: 395
 Лу де да си тука да си,
 Да си ядишъ мое манце питувита,
 Да си пиешъ руйну вину тригодишну;
 Хемъ и дарба да та даре златни дрехи,
 Златни дрехи сарманлии; 490
 Да ги носишъ мене да споминашъ.
 Ега си ми хаберъ чини дуръ утъ Бога,
 Чи ша роде чеду утъ сорце-ту,
 Виде ми се чи си Юда Самуила,
 Сега си турила белувити дрехи, 405
 Чини ми се чи си млада Дефка,
 Шо си чини изметъ дуръ на Бога.“
 Не самъ Дефка, лу самъ Юда!
 Юдинска крале дарба си ма дари дрехи белувити,

Bon jour roi Talatine, 380
 Pourquoi me cherches-tu m'appelles tu,
 Ta voix on entendit jusqu'au pays de Joudes !
 „Que Dieu te benisse o Jouda Samovila,
 J'ai pensé que tu Jouda
 M'attendrais dans la prison sombre. 385
 Et je suis allé dans ma ville dans mon palais,
 J'ai préparé la fête et le vin j'ai versé
 Pour te fêter et te donner à boire,
 Que tu m'a apportée la nouvelle de Dieu
 Que j'aurai un enfant de mes entrailles. 390
 Mais arrivant dans la prison tu n'étais la,
 Et j'ai crié avec une voix forte :
 Quel part que tu sois — viens ici
 Pour manger mon met nourrissant,
 Pour boire le vin rouge de trois ans, 395
 Et que je te presente en don un habit d'or,
 Des habits d'or pur,
 Que tu les portes et te souviens de moi.
 Quand tu m'a apportée la nouvelle de Dieu
 Que j'aurai un enfant de mes entrailles. 400
 Il m'a paru que tu es une Joude Samovila,
 A présent tu a mise des habits blancs
 Il me semble que tu es une jeune Deve
 Qui fait service à Dieu même,
 „Je ne suis pas une Deva mais une Jouda, 405
 Le roi des Joudes m'a présenté en don des habits blancs
 Qu'a cousu son première amour,
 Que j'ai lui apportée la nouvelle
 Qu'il aura un enfant de ses entrailles.

- 407 Шо ги шила негуву-ту пјрве либе,
 Чи му самъ хаберъ чинила,
 Оти ша си роди чеду утъ сорце-ту.
- 410 Фтаксахъ ти се, крало, да та чекамъ афъ заздана
 И та самъ чекала дуръ да сонце клепне,
 Ела ти ма си излжгалу, измамилу! 415
 Та утидохъ на небе-ту дуръ при Бога,
 Мольба Богу да се моле,
 И на Юдинска крале чеду да си даде утъ сорце-ту.
 „Не та самъ, Юду, излжгалу, измамилу.
 Лу си натуварихъ мое-та ясна кучие, 420
 Сонце вече си клепналу,
 Скри си ми се афъ негуви сарае,
 Гозба да се гости сусъ стара си майка;
 Туку сонце клепна поле се затемни,
 Та си ми цјрну потемнелу; 425
 И ясна кучие темна потемнела,
 Не ми грееше као ясну сонце:
 Не можеше да се фоди пу поле-ту.
 Лу си сонце блесна си навјрвихъ,
 Та си дойдохъ афъ темна заздана. 430
 Прости си ми, Юду, шо се самъ забавилъ,
 Та си седни на трапеза да си ядишъ,
 Просту нека ти е, крало и утъ мене!
 Та си седна Юда да си яди,
 Да си яди, вину да си пие; 435
 Яла малку, сита манџе испояла,
 Пила малку, ситу вину си испила,
 Ни устави нишу на трапеза!
 Та си тури криле фјркувити,

Je voulu t'attendre, o roi dans la prison, 410
Et j'ai attendu jusqu'au coucher du soleil.
Mais tu m'a trompé,
Et je suis allée au ciel jusqu'a Dieu même
Pour faire la prière à Dieu
Qu'il donne aussi un enfant au roi des Joudes. 415
„Je ne te menti et trompé,
Mais quand j'ai chargé mon chariot brillant
Le soleil était déjà couché,
Et se coucha dans ses palais brillants
Pour se fêter avec sa vieille mère. 420
A peine le soleil se coucha
Le champs était sombre et noir
Et devint tout noir et sombre.
Et mon brillant chariot devint aussi sombre,
Ne brilla plus que le soleil brillant. 425
On ne pouvait pas aller dans le champ.
Mais à pein que le soleil se leva
Je me hâtai pour arriver dans la prison sombre.
Pardonne moi Jouda mon retard
Met toi à la table pour manger. 430
„Je te pardonne o roi“
Et Jouda prist place pour manger
Pour manger et boire du vin.
Elle manga un peu et mangea tous les mets,
Elle bu un peu et bu tout le vin, 435
Elle ne laissa rien sur la table.
Et elle mit les ailes volants,
Elle veut déjà partir, s'en aller.
Et après cela se leve le roi Talatine sur ses pieds.

438

440

Иска вече да си фоди да си бега. 440
 Дуръ тога ми стана Талатинска крале на ноги-те,
 Та утключи шарени сѣндѣци,
 Та искара златни дрехи сарманлии,
 Та си дарба дари Юда Самуила, 445
 Лу ги тури Юда Самуила,
 Па си ги даде на Талатинска крале:
 Отнеси си златни дрехи на сарае!
 Ега си ти дете порасне,
 Златни дрехи нека носи,
 Па утъ ником' да се не бои. 450
 Сова рече Юда не отрече,
 Фжрѣна си ми та побегна.
 И Талатинска крале си ми яхна ясна кучие,
 Та утиде аѣ града си аѣ сарае.
 Месечина вече изгинала на небе-ту, 455
 Та се сфоди сусъ пжрве си либе;
 На гинешъ се сфоди,
 На пжлнешъ затруднела пжрва му либе.
 Какъ си виде Талатинска крале,
 Чи е затруднелу негуву-ту пжрве либе, 460
 Дуръ тога му се сорце зарадува;
 Иска шедба да се шета пу земе-та,
 Да се види сусъ достове, сусъ побратиме;
 Та и гозба да се гости сусъ седемдесе крале.
 Та си яхна рибна коне бележита, 465
 Шо си плива пу море-ту,
 Шо си фжрка као пиле пу поле-ту,
 Шетна си гу да си фжрка пу поле-ту,
 Я пжрве либе му поржче и заржче:

Et ouvrit les caises bigarées 440
 Et en sortit des habit d'or, d'or pur,
 Et il les donne en cadeau à Jouda Samovila.
 A peine les a mise la Jouda Samovila
 Elle les remit au roi Talatine
 „Porte les habits d'or dans ton palais, 445
 Et quand ton enfant grandira
 Qu'il porte les habits d'or,
 Et qu'il n'aie peur de personne.
 Et ainsi parla Jouda et dit
 Et s'envola et s'en alla. 450
 Et le roi Talatine monta sa chariot brillant
 Et retourna dans sa ville, dans son palais.
 La lune était déjà sur le declin au ciel.
 Et il connu son première amour;
 Sur le declin de la lune il la connu 455
 Et à la pleine lune elle devint enceinte.
 Quand cela vit le roi Talatine
 Que son première amour est enceinte,
 Son coeur se rejouit.
 Il veut faire un promenade sur terre 460
 Pour voir ses amis et ses confrères,
 Pour se fêter avec les soixante dix rois.
 Et il monta sur son cheval-poisson marqué,
 Qui nage sur la mer.
 Et qui vole comme un oiseau dans les champs; 465
 Il le monta pour se promener sur terre.
 Et le première amour lui recommande
 Qu'il se promène sur toute la terre,
 Et qu'il va aussi dans le pays de son père,

- 468 Да се шета пу сичка-та земе, 470
 Та да иде и на таткува хи земе,
 470 Да си види шо ѝ прави милни татку?
 Та се шета шо се шета,
 Исфоди ми сита земе,
 Та се виде сусъ достове, сусъ побратиме: 475
 Сусъ седемдесе крале гозба се нагости.
 Па си шетна коне низъ море-ту,
 Та утиде на Ситска земе запустена,
 Праву фоди на дедуви си сарае.
 Той ми стои на висе дивана, 480
 Та си гледа на далеку на море-ту.
 Дал' си иде негува-та мила керка?
 Какъ ми виде Талатинска крале,
 Слезе си ми на широки дори,
 Пригърна гу, цалуна гу, 485
 Па гу пита и гу пращи:
 „Дека си е, кралю, тое първе либе?
 От' на госте не га карашъ?“
 „Мое първе либе рока ти цалуе,
 Не може да дойде на тое-та земе, 490
 Оти ми е тешка затруднела,
 Ша си роди мжжку дете бележиту;
 Ша си ми е мошне силувиту:
 Утъ майка си още не падналу,
 Сита земе ша заклати, 495
 Ша се люле као люлька!“
 Какъ ми чула Ситска крале,
 Сорце му се зарадува.
 497 Лу се качи на висе дивана,

Pour voir ce que fait son cher père. 470
 Il se promène et se promène
 Et il parcoura toute la terre,
 Il a vu ses amis et confrères,
 Il se fêta assez avec les soixante dix rois
 Il promène son cheval sur la mer, 745 475
 Et va dans le pays desolé des Sits.
 Et va droit dans le palais de son beau père,
 Il est debout sur le haut balcon
 Et regarde dans le lointain sur la mer
 Si sa chère fille ne vienne pas? 480
 Quand il a vu le roi Talatine
 Il descende dans les cours spacieuses,
 Il l'embrassa et baisa
 Et lui demande et l'interroge:
 „O roi où est ton première amour, 485
 Pourquoi ne l'amène tu en convive?“
 „Mon première amour te baise la main
 Elle ne peut venir dans ton pays
 Car elle est grosse et enceinte.
 Elle enfantera un garçon merveilleux. 490
 Qui sera très fort;
 Qui à peine tombé de la mère
 Faira trembler toute la terre,
 Qui tremblera comme un berceau!“
 Quand cela entendit le roi Sit 495
 Son coeur se réjouit.
 Il ascende sur le haut balcon
 Et il ordonne à un jeune courrier,
 Il l'envoie par tout le pays,

498

Си порука ду младу татарче, 500

Та гу прати да си иде пу сичка земе,

500

Да си кани седемдесе крале,

Да си дойдатъ на Ситска земе запустена,

Гозба да ги гости Ситска крале;

Оти Боже име ша си чини, 505

Чи е виделъ негува-та млада зете.

Хемъ си има малка внука бележита,

Шо гу затруднела негува-та керка.

Та си кани младу татарче седемдесе крале,

Да си дойдатъ на Ситска земе запустена, 510

Гозба да ги гости Ситска крале,

Чи е виделъ негува-та млада зета;

И си има малка внука бележита,

Шо гу затруднела негува-та керка.

Та си идатъ седемдесе крале на пуста земе запустена, 515

Сички яхатъ рибни коне,

Шо си пливатъ море широку;

Заминали Ситску море размжрзналу,

Та си утидоха афъ Ситска нова града.

Какъ ги виде Ситска крале чи си идатъ, 520

Излезе ми на поле широку,

Пригжрна ги, цалуна ги,

Та си ги уткара афъ негуви сарае,

Та ми седетъ и ми пиетъ.

Ситска крале още гозба не си чини, 525

Да си гости седемдесе крале;

Чека си ми да се пжлни месечина,

Дуръ тога ми заправи Боже име.

527

Курбанъ коле дуръ на Бога,

Pour inviter les soixante dix rois, 500
 Qu'ils viennent dans le pays desert de Sit,
 Pour être fêtée par le roi des Sits,
 Car il veut faire une fête pour le nom de Dieu,
 Parce qu'il a vu son jeune gendre
 Et qu'il aura aussi un petit fils merveilleux; 505
 Car sa fille est devenue enceinte.
 Le jeune courrier invite les soixante dix rois
 De venir dans le pay Site desert,
 Afin que le roi Site les fête,
 Parce qu'il a vu son jeune gendre 510
 Qui a un petit fils merveilleux
 Qui a conçu sa fille.
 Les soixante dix rois vont au pays desert
 Tous montent des chevaux poissons
 Qui nagent sur la mer spacieuse. 515
 Il dépasse la mer Site dégélée
 Et vont dans la ville neuve de Site.
 Quand le roi Site les voie arriver,
 Il alla dans le champ spacieux
 Il les embrassa et baisa 520
 Et les mena dans ses palais.
 Et ils sont assis et boivent.
 Le roi Site ne fête encore.
 Pour fêter les soixante dix rois,
 Il attend que la lune devient pleine 525
 Et après il fête le nom de Dieu.
 Il fait le sacrifice à Dieu même
 Et il tua mille jeunes vaches
 Et tua mille bœliers bigarrés.

- 528 Та ми закла иледа крави се ялувити, 530
 И ми закла иледа ювна се факлати;
 530 Какъ ги коле кржвъ ми тече као река,
 1 Нова града не се гледа утъ кржава река!
 2 Та заправи тешка гозба бележита,
 533 Вину точи две недели, 535
 Та е гозба наготвена,
 Златни трапези се турени,
 Пу трапези седетъ седемдесе крале,
 Та си чекатъ гозба да се гостетъ.
 Харापине крале още нема да си дойде, 540
 Той се кани на Талатинска крале,
 Чи си е залибилъ мома Талиана,
 Шо си била нему фтаксана.
 Чекали гу два дни дуръ и три дни,
 Па гу нема да си дойде. 545
 Дуръ тога се гозба загостиха седемдесе крале,
 Та си ядатъ и си пиетъ.
 Наяли се, напили се,
 Та си чинатъ жюмбушъ пу златни трапези;
 Кой си песна пее, кой си кавалъ свирѣ. 550
 Де си иде църна Харापине,
 Си ми яха рибна коне бележита;
 552 Какъ гу гледатъ седемдесе крале,
 553 Хрипнаха си утъ трапези на ноги-те,
 Та му праветъ месту на глава да седне, 555
 Чи си ми е мощне уморену;
 Та да яди и да пие;
 И па прошка да прощава,
 Оти гу се два дни дуръ и три дни чекали!

Quand il les tua le sang coule comme un ruisseau, 530
 On ne voit la ville neuve à cause de ce ruisseau de sang!
 Il fait une fête merveilleuse,
 Il verse du vin deux semaines;
 Et la fête est préparée
 Les tables d'or sont mises, 535
 Aux tables sont assis les soixante dix rois
 Attendant la fête.
 Le roi Harabe n'est pas encore arrivé,
 Il est en colère contre le roi Talatine;
 Car il est devenu amoureux de la fille Taliane, 540
 Qui lui était destinée.
 Ils attendaient deux et trois jours
 Et il n'est pas arrivé,
 Et après les soixante dix rois commencèrent à fêter.
 Ils mangèrent et buvèrent; 545
 Ils mangèrent assez et buvèrent assez,
 Et ils se divertirent aux tables d'or,
 L'un chantait un chanson
 L'autre joue à la flûte.
 Mais voilà qu'arrive le Harabe noir, 550
 Il est monté sur un cheval-poisson merveilleux.
 Quand les soixante dix rois le virent
 Ils se levèrent des tables sur leurs pieds,
 Et il lui font place pour s'asseoir à la tête de la table,
 Car il est très fatigué; 555
 Pour qu'il mange et boit,
 Et pour leur aussi pardonner
 Car ils l'ont attendus deux et trois jours.
 Et le roi Harabe s'assis à la tête de la table; 557

- 560 Та си седна Харапине крале на глава,
 Ела ниту яди, ниту пие,
 Лу се пудъ мустакъ смее!
 Та гу питатъ седемдесе крале и гу прашетъ:
 „Оти ми се, кралю, толку забавилу?
 Да л' бе море размързналу, 565
 Та не си можелъ море да заминешъ?
 Ил' ти сура ламие на пѣтъ излела,
 Та ти пѣтъ записала?“
 Море си бе замързналу,
 Мое коне бележита гу исплива; 570
 На пѣтъ ми излела сура ламие,
 Пѣтъ записа на дървене на клисуре,
 Не ми дава ни напрешъ, ни назадъ да си ида,
 Уста расинала, очи уторила,
 Иска пала да си ма погълне! 575
 Де ми Богъ сила прати дуръ утъ небе,
 Та си искарахъ утъ пазуфи сабе кулаклие:
 Разедих се, разлютихъ се,
 На десну си магнахъ сабе кулаклие,
 Дуръ тога ламие си бегала; 580
 Та си шетнахъ коне низъ поле широку,
 Да си стигне сура ламие.
 Та га гонихъ шо га гонихъ,
 Стигнахъ си га на белъ Дунавъ,
 Та си копнахъ коне и га с' ноги подроби! 585
 Охе си самъ люту налютену;
 Ниту ми се яди, ниту ми се пие,
 Крѣвъ ми се е люту запалила,
 Та не мога на трапеза да си седе;

Mais il ne mangea et ne bu pas, 560
 Mais il rit dans sa barbe.
 Et les soixante dix rois l'interrogent et prient :
 „Pourquoi es-tu si en retard ?
 La mer était elle dégélée
 Et tu ne pouvait la passer; 565
 Où le dragon cruel est survenu sur ton chemin
 Pour te le fermer.“
 La mer était gélée
 Mon cheval merveilleux la passa,
 Sur le chemin vint un dragon cruel 570
 Et ferma le chemin par les detroits et rochers,
 Ne me permet ni avancer ni reculer ;
 Ouvre la bouche et les yeux .
 Et veut m'engloutir tout entier !
 Mais Dieu m'envoya la force du ciel 575
 Et j'ai tiré mon sabre poigné,
 Je m'irrité et mis en colère
 Et à droit j'ai frappé avec mon sabre poigné,
 Et le dragon s'enfuit.
 Et j'ai forcé mon cheval sur le champ vaste 580
 Pour atteindre le dragon féroce.
 Et le poursuivant je l'atteignit sur le Danube blanc
 Et j'eperonais mon cheval.
 Et il le fracassa avec ses pieds.
 Et je suis encore à présent en colère 585
 Et ne demande ni à manger ni à boir.
 Mon sang s'est très enflammé
 Et je ne peux rester tranquille à la table,
 Je veux me lever et danser une danse.

На ноги ша стана хору да си играмъ.

590

Сова рече не отрече,

Стана си ми утъ златна трапеза,

Та си хору играе пу златна трапеза.

Игра малку шо игра,

Утъ пазуфи икара сабе кулаклие,

595

Сусъ сабе пу трапеза да играе;

Талатинска крале иска млада да погуби,

Да залиби негуву-ту първе либе мома Талиана.

Та си махна сабе пу Талатинска крале,

Де му Богъ помогна та гу сабе не дукачи.

600

Какъ ми стана Талатинска крале,

Разеди се, разлюти се,

Прошка тера утъ седемдесе крале,

Прошка тера мольба им сѣ моли,

Да си станатъ утъ трапеза на ноги-те,

605

Та и той сабе да замахне пу църна Харापине,

Сабе да си махне, заемъ да си върне,

Та макаръ сабе да гу не дукачи.

„Ша станеме, кралю, от' да не станеме.

Прошка имашъ и утъ назе,

610

Сабе да замахнешъ заемъ да си върнешъ;

Туку гледай църна Харापине да погубишъ,

Оти си е нашъ душманинъ,

Иска назе млади да погуби.“

Та ми стана Талатинска крале утъ трапеза,

615

Уткачи си негува-та осра сабе,

Сабе махна пу църна Харापине,

Лу га махна глава му на земе падна,

Утмалъ душе си продума:

A peine disant cela 590
 Il se lève de la table d'or,
 Et dansa une danse sur la table d'or.
 Il danse et danse un peu,
 Et tire de son côté son sabre poigné,
 Pour danser sur la table avec le sabre, 595
 Et il veut tuer le jeune roi Talatine
 Pour prendre son première amour la fille Taliana.
 Et il frappa avec le sabre après le roi Talatine,
 Mais Dieu l'aida et le sabre ne l'atteignit pas.
 Le roi Talatine se leva, 600
 S'irrita et devint furieux.
 Il demande pardon des soixante dix rois,
 Il demande pardon et les prie
 Qu'ils se lèvent de la table d'or,
 Et qu'il aussi frappe avec le sabre le noir Harabe; 605
 Qu'il frappe avec son sabre et lui rende le pareil
 Et si le sabre ne l'atteint.
 „Nous nous leverons o roi, pourquoi non,
 Tu as aussi notre permission
 Frapper avec le sabre et lui rends le pareil, 610
 Mais prends garde de tuer le noir Harabe,
 Car il est notre ennemi,
 Et veut nous tuer, nous jeunes.
 Et le roi Talatine se lève de la table
 Et tire son sabre aigue; 615
 Il frappe avec le sabre le roi Harabe.
 A peine il le frappa sa tête tomba à terre;
 A peine vivant il parla:
 „Que Dieu te punisse roi Talatine, 617

619 „Утъ Богъ да найдешъ, Талатинска кралю!
 620 Ти си билу мощне силувиту;
 Халалъ нека ти е мома Талиана,
 Шо га либишъ ету три години;
 Та е вече затруднела мъжку дете.“
 Сова рече не отрече, 625
 Душе си придаде дуръ на Бога.
 Какъ видели седемдесе крале,
 Чи е Талатинска крале толку силувиту,
 Борба да надбори църна Харапине,
 Фальба гу се пофалили; 630
 Па си седатъ на златна трапеза,
 Да си ядатъ, да си пиетъ,
 На трапеза ми седна и Талатинска крале,
 И той да си яди, да си пие.
 Туку седна порти се захлопали, 635
 Та ми пита Ситска крале и ми праши:
 „Кой ми хлопа, кой ми чука на железни порти?“
 Първа слуга си самъ на Талатинска крале.
 Негува стара майка майка си ма прати дури тука,
 Да му каза хаберъ да му чина, 640
 Чи му се е мъжку дете породилу;
 Мъжку дете бележиту нишанлие;
 Дете си е мощне силувиту,
 Утъ майка си още не падналу,
 Сита земе си заклати, 645
 Та се люле као люлька.
 Толку силувиту си е малку дете!
 Какъ ми чуе Талатинска крале,
 Чи му се е мъжку дете породилу,

Tu es très fort. 620
 Que la fille Taliana soit à toi,
 Qui tu aimes depuis trois ans
 Et qui est déjà grosse d'un garçon."
 Et cela disant
 Il donna son ame à Dieu. 625
 Quand cela virent les soixante dix rois
 Que le roi Talatine est si fort,
 Qu'il a vaincu le Harabe noir,
 Ils le louent fortement
 Et ils prirent place à la table d'or 630
 Pour manger et boir encore.
 A la table se mit aussi le roi Talatine,
 Pour manger et boir aussi.
 A peine assis on frappe à la porte
 Et le roi Site demande : 635
 „Qui frappe à ma porte de fer?“
 Je sui le premier serviteur du roi Talatine.
 Sa vieille mère m'envoie jusqu'ici
 Pour lui dire et apporter la nouvelle,
 Qu'un garçon lui vient de naître. 640
 Un garçon merveilleux !
 Le garçon est très fort,
 A peine tombé de la mère
 Toute la terre en trembla,
 Et trembla comme un berceau ; 645
 Si fort est le petit enfant.
 Quand cela entendit le roi Talatine,
 Qu'un garçon lui vient de naître,
 Un garçon très fort,

649 Мажку дете мощне силувиту, 650
 650 Тешка дарба си дари ду негува слуга,
 Па палуна рока на Ситска крале,
 Та си яхна рибна коне бележита,
 Да си иде при негуву пјрве либе, 655
 Та да види мажку дете бележиту,
 Шо си ми е толку фальба пофалену.
 С' нег' утиде и Фейска крале,
 Оти ми се као брате утѣ една майка.
 Фодили ми шо ми фодили, 660
 Утишли си на Талатинска земе;
 Месецъ билу дурѣ да идатѣ на негува земе,
 Тие си утишли за два дене!
 Туку флели афѣ сарае,
 Малку дете шо си билу духувиту, 665
 Позна си ми чи си иде негувѣ татку,
 Та се рукна и подрукна:
 „Ой ле, тате, мила тате!
 Е' да видишѣ, тате, тое дете бележиту!
 Още утѣ майка си непадналу, 670
 Сита земе си заклати,
 Та се люле као люлька!“
 Какѣ ми чули чи е дете продумалу,
 Сички ми се чудумѣ чудетѣ,
 Шо ша бode малку дете бележиту? 675
 Сита земе велет, ша записи!
 Та заправи Талатинска крале Боже име,
 Курбанѣ да си коле дурѣ на Бога,
 Чи си му е далѣ чеду утѣ сорце-ту;
 175 Та си закла деветѣ крави ялувити,

Il donne un grand présent à son serviteur, 650
 Et il baisa la main au roi Site,
 Et il monta son cheval-poisson merveilleux
 Pour retourner chez son première amour,
 Pour voir le garçon merveilleux,
 Qu'on loue si fortement. 655
 Avec lui alla aussi le roi Feise
 Car ils sont comme frères d'une mère.
 Ils marchèrent
 Et arrivèrent au pays Talatine.
 Un mois dura le voyage 660
 Ils sont arrivés en deux jours !
 Et à peine entrés dans les palais,
 Le petit garçon qui était très sage,
 Reconnu que son père vient.
 Et il cria très fortement : 665
 „O mon père mon petit père
 Viens voir ton enfant merveilleux,
 Qui à peine tombé de la mère
 Fait trembler toute la terre,
 Qui tremble comme un berceau!“ 670
 Quand on a entendit parler l'enfant
 Tous sont très surpris,
 Que deviendra cet enfant merveilleux.
 Ils disent, il maîtrisera toute la terre.
 Et le roi Talatine prepare un fête au nom de Dieu, 675
 Pour faire un sacrifice à Dieu même,
 Qu'il lui a donné un enfant de ses entrailles.
 Et il tua dix jeunes vaches.
 Et le sacrifice parvint jusqu'à Dieu, 677

- Курбанъ си утиде дуръ при Бога, 680
 Оти му е билу утъ се сорце.
 Па си иска гозба да гости седемдесе крале,
 Та си прати Фейска крале на Ситска земе запустена,
 Да си кани седемдесе крале,
 Да си дойдатъ на негува Талатинска земе, 685
 Тешка гозба да ги гости,
 Чи си има дѣте бележиту.
 Та утиде Фейска крале дуръ на Ситска земе,
 Де си найде седемдесе крале;
 Още не си утишли на техна-та земе. 690
 Та ги кани да си идатъ на Талатинска земе,
 Гозба да ги гости Талатинска крале,
 Чи му се е породилу малку дѣте бележиту.
 За день су утиде Фейска крале на Ситска земе запустена,
 За день си се върна на Талатинска земе; 695
 Я шо ми се седемдесе крале, мощне се бавили,
 Дуръ да дойдатъ недеде минала.
 Та заправи Талатинска крале тешка гозба,
 Да си гости седемдесе крале;
 Та си закла иледа юнче-та все на отбуръ, 700
 На уралу не-впрегнати,
 И си закла иледа ювна руди и факлати;
 Наточи си руйну вину три годишну;
 Гозба си е вече наготвена.
 Та си тури златна трапеза позлатена, 705
 Со елмаз-таши поднизана;
 На трапеза седнали ми седемдесе крале,
 Та си ядатъ и си пиетъ.
 Дуръ се вече ядене прияли,

Car il était de tout son coeur. 680
 Et il veut fêter les soixante dix rois,
 Et il envoie le roi Feise
 Dans le pays desert du Site,
 Pour inviter les soixante dix rois
 Qu'ils vient dans son pays Talatine 685
 Pour les fêter splendidement,
 A cause de son enfant merveilleux.
 Le roi Feise alla au pays Site
 Pour y trouver les soixante dix rois;
 Car ils ne sont pas encore retournes dans leurs pays. 690
 Il les invite à venir dans le pays Talatine,
 Que le roi Talatine les fête,
 Car un enfant merveilleux vient lui naître.
 Dans un jour arriva le roi Feise dans le pays Site,
 Dans un jour il retourna dans le pays Talatine, 695
 Et les soixante dix rois sont très en retard,
 Avant de venir une semaine se passa.
 Et le roi Talatine prepara une grande fête
 Pour fêter les soixante dix rois,
 Et il tua mille jeunes taureaux tous bien choisis, 700
 Jamais mis devant la charrue,
 Et tua mille noir beliers tachetés.
 Et versa un vin rouge de trois ans.
 La fête est déjà preparée,
 Il met la table d'or dorée, 705
 Ornée avec des diamantes.
 A la table se mirent les soixante dix rois.
 Ils mangent et boivent
 Jusqu'à ce qu'ils ont assez mangés, 710

- 710 И се руйну вину мощне понапили; 710
 Та си жѹмбунъ чинатъ сииръ си праветъ.
 Кой ми свирка свирѣ,
 Кой ми меданъ кавалъ свирѣ,
 Кой ми лепа песна пее;
 Жѹмбунъ чинатъ малу млогу, 715
 Малу млогу три недели,
 Дуръ хми се е вече дудеелу.
 Искатъ си ми седемдесе крале да си фодетъ,
 Чи не си се фодили ету три месеци.
 Талатинска крале не ги пуша: 720
 „Поседите още малку, седемдесе крале,
 Дуръ да ми се малку дете биска набизае,
 Да си земе малку дете афъ роки-те,
 Та да видетъ колку си е бележиту нишанлие;
 Па да си му туретъ лепу име хемъ и личну. 725
 Та ми седетъ седемдесе крале още две недели,
 Дуръ да си се дете биска набизае.
 Бизалу дете не се набизалу,
 Утмалъ гу се утъ биска истеглили!
 Татку му гу зелу афъ роки-те, 730
 Искара гу вонка на потоне,
 Да гу видетъ седемдесе крале колку си е бележиту,
 Хемъ и лепу име да му туретъ.
 Лу излелу дете земе се потресла,
 Ми се люле као люлька! 735
 Излели се седемдесе крале вонка на потоне,
 Какъ видели малку дете бележиту,
 Утъ лику му грее ясну сонце,
 Чудетъ ми се шо ша боде малку дете?

Et bu aussi beaucoup de vin rouge 710
 Et ils s'amuse et ils se reposent.
 L'un fait la musique sur le flûte
 L'autre fait la musique sur un corne métallique,
 Et un autre chant une belle chanson.
 Ils s'amuse un peu 715
 A peu près trois semaines.
 Et enfin ils se degoutent,
 Les soixante dix rois veulent partir,
 Car il sont de chez eux depuis trois mois.
 Mais le roi Talatine ne veut les laisser partir. 720
 „Restez encore un peu soixante dix rois
 Que mon enfant s'allait un peu.“
 Et il prenda son enfant dans ses mains
 Pour leur montrer combien il est merveilleux,
 Pour qu'ils lui donnent un nom beaux et fameux. 725
 Et les soixante dix rois restent encore deux semaines,
 Jusque l'enfant était assez allaité.
 L'enfant s'allaita mais pas assez.
 A peine on le put tirer de la mamelle!
 Son père le prit dans ses mains, 730
 Il le porta dehors
 Pour le montrer aux soixante dix rois
 Combien il est merveilleux,
 Pour qu'ils lui donnent aussi un bel nom,
 A peine fit on sortir l'enfant 735
 Et la terre trembla
 Et se bercea comme un berceau.
 Les soixante dix rois sortirent aussi dehors.
 Quand ils virent l'enfant merveilleux 739

722 Още малку земе си потресна, 740
 Ами да нарасне ше ша бode,
 Оти има духувита сила;
 Борба ша се бори и сусъ земе, и сусъ море.
 Та си му турили лепу име Сада крале,
 Чи ша сита земе си засели! 745
 Пуста земе запустена неша си устави,
 Дуръ и Ламийска земе ша заптиса,
 Шо ми се сури ламии, борба ша ги надбори.
 Още си ми малку дете тешка дарба подариха,
 1524 Сички си гу дарба дариха все дукати нишанлии, 750
 Со злату позлатени, со елмазъ таши подресени,
 Да ги има да ги чува:
 Кога си порасне да се жени,
 Дарба да си дари ду негуву първе либе,
 Та да помни кога се се гозба гостили седемдесе крале. 755
 Та си навървиха седемдесе крале да си фодетъ
 Кой на земе, кой на море.
 Какъ ги виде малку дете чи си фодетъ,
 Малку още продумалу та имъ вели утговори:
 726 „Фодите ми, седемдесе крале, на ваше-та земе, 760
 5 Ду година пакъ да дойдете на наше-та земе,
 6 Гозба да се гостите и на моета свадба.
 7 Година още не поминала,
 8 Ша си терамъ либе спроти мене,
 Лу да найда либе спроти мене ша се жене, 760
 Да ми се засели пуста земе запустена.
 Сова рече неотрече,
 728 Флезе си ми афъ худае дуръ при майка,
 Чи е малку биска да бизае.

De son visage brille le soleil brillant; 740
 Ils sont surpris que deviendra le petit enfant?
 Qui encore petit fait trembler la terre,
 Mais devenu grand que va-t-il devenir?
 Il a une force d'esprit,
 Il va se battre avec la terre et la mer. 745
 Et ils lui mirent le bel nom roi Sada,
 Qui va peupler tout la terre!
 Il ne laissera pas un pays desert
 Et il prendra aussi la terre des Dragons.
 Et qui sont les dragons cruels 750
 Il les vaincera.
 Ils ont faites des grands cadeaux à l'enfant.
 Tous lui font des cadeaux,
 Tous lui donent des ducats excellants
 Dorés avec d'or et ornés avec des pièrres precieux, 755
 Pour qu'il les a et les garde,
 Quand il devient grand et il se mariera,
 Pour les donner à son premier amour;
 Pour se souvenir quand ont fêtés les soixante dix rois.
 Et le soixante dix rois se préparent pour s'en aller 760
 L'un par terre, l'autre par mer.
 Quand le petit enfant vu qu'ils s'en vont,
 Si petit qu'il était il leur parle et dit :
 „Retournez o soixante dix rois dans vos pays,
 Dans une année venez encore dans notre pays 765
 Pour fêter aussi ma noce.
 L'année ne sera encore passée
 Je veux chercher un amour qui me conviendra.
 Si je trouve un amour qui me convient 769

- 775 Седемдесе крале какъ ми чуха малку дете, 770
 Чи ми още малку продумалу,
 Единъ другумъ си велеть:
 778 „Е бре шо е дете бележиту нишанлие,
 Духувита сила си ми има!“
 780 Па си дума Фейска крале на татку му: 775
 781 „Е бре, Талатински кралю, мой побратиме!
 Кога си ти малку дете порасне
 И му дойде време да се жени,
 Нийде мома да не му си тераль,
 785 Нийде мома за негу неси има. 780
 Мома има спроти негу дуръ на Рична земе.
 Рична крале си има ду три керки,
 И три-те се дюнягюзеллийки;
 Я шо си е наймалка-та мома Дурида;
 786 Утъ лику й грее ясну сонце! 785
 В' гради й е ясна месечина!
 В' скути й се дребни звезди!
 Коса й е ду земе-та.
 787 Ела Рична крале не ги жени,
 Иска си ми негува земе да засели, 790
 Закълучилъ ги афъ темна зандана,
 Та ги чуват ду три змии нишанлии,
 Сусъ три глави се, сусъ шестъ опашки!
 789 Не ми даватъ ни чувекъ да ми иде
 Ни пиле шо си фърка да прифъркне; 795
 Лу кой ми утишелъ на Рична земе,
 На задъ си се не враща,
 Ду три змии младу си гу загубеватъ.
 Ама тое дете мощне си е силувиту,

Je veux l'épouser, 770
 Pour peupler mon pays desert.
 Et ainsi parlant
 Il entra dans la chambre chez sa mère,
 Car il est encore petit, pour s'allaiter.
 Quand les soixante dix rois entendirent le petit enfant 775
 Que lui étant petit déjà parlait,
 Ils dirent l'un à l'autre:
 „Eh quel enfant merveilleux!
 Il a une force d'esprit.“
 Et le roi Feise dit à son père: 780
 „Eh mon roi T'alatine mon confrère!
 Quand ce petit enfant grandira
 Et il vient le temps de le marier,
 Ne lui cherche nulle part une fille,
 Car il n'y a point des filles pour lui. 785
 Un fille digne de lui n'est que dans le pays Ritchna.
 Le roi Ritchna a trois filles,
 Et toutes les trois sont extrêmement belles;
 Mais la cadete fille Dourida!
 De son visage brille le soleil, 790
 Sur son sein est la claire lune,
 Et sur ses habits sont des petits étoiles.
 Ses cheveux vont jusqu'à la terre,
 Et le roi Ritchna ne veut la marier,
 Il demande a peupler son pays. 795
 Il les a enfermées dans une prison sombre,
 Et elles sont gardées par trois serpents merveilleux.
 Chaqu'un a trois tête et six coudes.
 Ils ne permettent passer ni à l'homme 799

- 800 Сила има духувита,
 Ду три змии борба ша надбори.
 Той да иде дуръ на Рична земе,
 Да си тера малка мома Дурида.“
 Сова рече Фейска крале не одрече,
 Шетна коне си утиде. 805
- Малку дете раста шо порасна,
 Колку расте посилену си бива.
 На година ми излезе на чаире,
 Сииръ да си чини жюмбушъ да си прави,
 Сусъ юнаци каменъ да си фжрле. 810
- Та ми сички камен фжрлетъ
 Кой пу крачка, кой пу аршинъ;
 Малку дете как ми зева каменъ
 Фжрлилу гу в' средъ море-ту!
 Какъ видели сички се чудили, 815
- Шо си ми е дете още малку,
 Ела си е мощне силувиту.
 Афъ гора си има ду два змее,
 Та си гледатъ сииръ ми чинатъ.
 Как видели малку дете, 820
- Чи си ми е мощне силувиту,
 Каменъ фжрли дуръ афъ море,
 825-9 Мощне му каскандисали дуръ и зоби кжрцнали:
 „Утъ кучке родену малку дете,
 Мощне силувиту ша си боде; 825
- Още малку да си порасне,
 И нас борба ша надбори;
 Лу да си гу малку погубиме.“
 Та ми фодет ду два змее на чаире.

Ni a un oiseau qui vole de approcher. 800
Et qui est déjà allée dans le pays Ritchna
N'est jamais retourné.
Les trois serpents le tuent le jeune.
Mais ton enfant est extrêmement fort
Il a une force d'sprit, 805
Il vaincra les trois serpents.
Qu'il va dans le pays Ritchna
Pour y chercher la petite fille Dourida."
Et cela dit le roi Feise
Et monta son cheval et s'en alla. 810
Le petit enfant grandit,
En grandissant il devint toujours plus fort.
Après un an il va dans la prairie
Pour s'y amuser pour se distraire.
Pour jeter la pierre avec les héros. 815
Et tous jettent la pierre
L'un d'un pas et l'autre d'une aune
Le petit enfant prenant la pierre,
Le jeta au milieu de la mer!
Quand ils virent cela tous étaient surpris 820
Que l'enfant encore petit
Et pourtant extrêmement fort.
Et dans la montagne sont deux dragons,
Ils regardent et se rejouissent
Quand ils ont vu le petit enfant 825
Qui est si extrêmement fort,
Qu'il peut jeter la pierre jusque dans la mer.
Ils l'ont tres envié
Et ont grincé les dents;

- 836 Сусъ юнаци ми се борба боретъ, 830
 Та си сички борба надборили;
 Редъ си дойде и на малку дете
 839 Сусъ два змее борба да се бори.
 Та ми стана малку дете борба да се бори,
 Какъ ги фати на земе ги удари, 835
 Дуръ читреесте растега афъ земе-та си паднали!
 Кой виделъ се зачудилъ.
 Та си дете при татку утиде,
 Фальба си се на татку пофалилу.
 846 Чи си ду два змее борба надборилу. 840
 Та си иска вече да се жени,
 Ут татку си прошка тера:
 „Ой ти тате, мили тате!
 841 Молба ти се, тате, моле,
 Да ма пратишъ да се шетамъ пу земе-та, 845
 Белки найда либе спроти мене?“
 „Малку си си сину, на години,
 Не ми фоди още пу земе-та;
 Да не си нейде младу погинешъ.“
 „Малку си сам, тате, на години, 850
 Ела си самъ мощне силувиту,
 Никой мене не може борба да надбори,“
 851 Та му даде прошка Талатинска крале,
 Две години да се шета низ земе-та,
 Да си тера либе спроти негу. 855
 Навърви ми малку дете да се шета,
 Надена ми златну руху позлатену,
 Шо си билу за Юда Самуила;
 Афъ пазуфи тури сабе кулаклие;

„Fils d'une chiene le petit enfant, 830
 Il va devenir tres fort
 S'il grandit encore un peu
 Il nous vaincera aussi!
 Ferons le perir encore petit.“
 Et les deux dragons vont dans la prairie 835
 Pour se battre avec les héros.
 Et ils ont tous vaincus.
 Le tour vient aussi au petit enfant
 Qu'il se batte avec les deux serpents.
 Et le petit enfant comença à se battre 840
 Quand il les prit il les jeta par terre
 Qu'ils sont tombés quarante toises dans la terré.
 Tous qui le virent étaient surpris!
 Et l'enfant retourna chez son père,
 Et se loua devant son père 845
 Qu'il a vaincu le deux serpents.
 Et il veut déjà se marier;
 Il demande la permission du père:
 „O mon père mon cher père
 Je te prie instamment 850
 Laisse moi me promener sur la terre.
 Peut-être trouverai-je une épouse convenable.“
 „Tu est peu âgé, d'après les ans mon fils;
 Ne va pas encore te promener sur la terre
 Que tu encore jeune ne perisse pas.“ 855
 „Je suis peu âge d'après les ans,
 Mais je suis tres fort
 Personne ne peut me vaincre.“
 Et le roi Talatine lui donna la permission 860

- 866 Та си яхна рибна коне бележита. 860
 Как ми шетна коне низ поле-ту,
 Не се виде де утиде!
 Та се шета малу млогу две години,
 Дуръ прошета сита земе,
 Либе спроти негу не си найде. 865
 Та се вжрна натажену разжелану,
 Ниту яди, ниту пие.
 874 Талатинска крале какъ гу гледа натажену,
 Сорце му се наранилу,
 Ела нема шо да прави; 870
 Чудум си се чуди де да иде,
 Да му тера либе спроти негу?
 Де му на умъ дойде,
 Чи си има мома спроти негу дуръ на Рична земе.
 Рична крале си има ду три керки, 875
 И три-те се дюнягюзеллийки,
 Наймалка-та си ги надминува,
 На дете се вели утговори:
 886 „Е бре, сину, мили сину!
 7 Шо си ми си толку натажену, разжелану? 880
 Сичка земе си прошеталъ,
 Рична земе не си шеталъ,
 882 Де си има либе спроти тебе.
 Рична крале си има ду три керки,
 И три-те се дюнягюзеллийки, 885
 887 Я' шо си е наймалка-та мома Дурида:
 Утъ лику й грее ясну сонце!
 В' грѣди й е ясна месечина!
 В'скути й се дребни звезди!

De voyager deux ans sur la terre,	860
Pour chercher une épouse convenable.	
Et le petit enfant va déjà se promener;	
Il s'habilla avec un habit d'or doré	
Qui était destine pour Jouda Samovila.	
A' son côté il mit son sabre poigné	865
Et monta un cheval-poisson merveilleux.	
Quand il alla avec le cheval dans le champ	
On ne voyait pas où il allait.	
Il voyage ainsi plus ou moins deux ans,	
Jusqu'a ce qu'il a parcouru toute la terre;	870
Mais une épouse convenable il ne trouva pas.	
Et il retourne triste et abattu,	
Il ne mange ni boit rien.	
Le roi Talatine le voyant si triste	
Son coeur était affligé	875
Mais il ne sait quoi faire.	
Il pense où il doit aller	
Pour lui chercher une épouse convenable.	
Il se souvient	
Qu'il y'a une fille convenante à lui	880
Jusque dans le pays Ritchna.	
Le roi Ritchna a trois filles	
Et toutes les trois sont d'une beauté extraordinaire.	
Mais la cadette les surpasse toutes.	
Et il parle à son fils et lui dit:	885
„Oh mon fils mon cher fils	
Pourquoi est-tu si triste et abattu?	
Toute la terre tu as parcourru	
Et dans le pays Ritchna tu n'était pas,	889

- 697 Коса ѝ е ду земе-та. 890
 Ела Рична крале не ги жени,
 Иска си ми негува земе да засели;
 Та си ги заключилъ афъ темна зандана,
 Та ги чуватъ ду три змии нишанлии
 Сусъ три глави, сус шестъ опашки! 895
 Не си даватъ ни чувекъ да иде,
 Ни пиле шо си фжрка да прифжркне;
 Лу кой ми утишелъ на Рична земе,
 Назадъ си се не враща,
 Ду три змии младу си гу загубеватъ. 900
 Па Рична земе, сину, да си идешъ,
 Ша си найдешъ либе спроти тебе.“
 Какъ ми чулу малку дете,
 Праву си дуръ на ноги стана,
 Та си слезе доле афъ ехура: 905
 Наюзди си коне, наседли гу;
 Наточи си сабе кулаклие,
 Та си яхна рибна коне бележита;
 Афъ пазуфи си тури сабе кулаклие,
 Та си шетна коне низ поле-ту, 910
 Лу гу шетна на море се наиде,
 Хрипна коне афъ море-ту да си плива.
 Плива малку шо ми плива,
 Излегли ми ду две Юди Самуили,
 Афъ роки си доржетъ малки деца, 915
 Утъ лику хми грее ясну сонце!
 Наредени били пременени,
 Наредени с белу и шарилу,
 Пременени с' руху позлатену,

Ou il y a une épouse convenable pour toi. 890
 Le roi Ritchna a trois filles,
 Et toutes les trois sont d'une beauté extraordinaire,
 Et la plus petite la fille Dourida,
 De son visage brille le soleil brillant
 Sur son sein la lune claire 895
 Dans ses habits il y a des petits étoiles,
 Ses cheveux descendent jusqu'à la terre!
 Mais le roi Ritchna ne veut les marier
 Il veut peupler son pays,
 Et il les a enfermées dans une prison sombre; 900
 Elles sont gardées par trois serpents merveilleux
 Avec trois têtes et six caudes.
 Ils ne laisse approcher ni l'homme
 Ni oiseau qui veut voler dessus.
 Et quiconque est allé dans le pays Ritchna 905
 N'est plus retourné.
 Les trois serpents le tue jeune.
 Va donc mon fils dans le pays Ritchna,
 La tu trouvera une épouse convenable."
 Quand cela entendit le petit enfant 910
 Il se leva aussitôt sur ses pieds
 Et descende en bas dans l'écurie,
 Il brida et sella son cheval,
 Il prend son sabre poigné
 Et il monta sur le cheval-poisson merveilleux; 915
 Et il alla à cheval dans le champ.
 A' peine avait il le monté
 Il arriva à la mer;
 Le cheval sauta dans la mer pour nager,

- 927 Утѣ лику хми сонце грее!
 Очи им се као морски пиевици!
 Коса имъ е дуръ ду земе!
 Какъ си виде Сада крале ду две Юди Самуили,
 Чини му се чи се краљски керки,
 Шо си били дуръ утѣ Рична земе, 925
 Та си точетъ вода утѣ море-ту,
 Да напиетъ Рична крале.
 Самъ си вели утговори:
 „Я’ либе спроти мене!“
 Сова рече не отрече, 930
 Копна коне да си иде на край море,
 Де си бежа ду две Юди Самуили,
 Шо си точетъ студна вода,
 И си банетъ ду две малки деца;
 Копна коне да си иде дуръ при Юди, 935
 Да си пие студна вода морювита,
 Чи ми билу мошне ужеднелу;
 Хемъ да си залиби Юда Самуила,
 На рибна-та коне да га качи,
 Та да иде дуръ на негува земе. 940
 Дуръ да иде на край море,
 946 Дугледали гу ду две Юди Самуили,
 Седнали ми на гулема морна друма,
 Та си чекатъ да си видетъ Сада крале,
 Шо чувекъ е та си иде на край море. 945
 Дека чувекъ не е фодилъ!
 Пиле шо си фжрка не е прифжркналу!
 Фоди крале низъ море-ту шо ми фоди,
 Де си дойде ду две Юди Самуили,

Il nagea peu et peu. 920
 Voila que deux Joudes Samoviles apparurent,
 Dans leurs mains elles tiennent des petits enfants,
 De leur visage brille le soleil brillant,
 Elles etaient vetues et changés
 Avec du blanc et avec du bigarré, 925
 Changées avec des chabits dorés.
 De leur visage brille le soleil
 Les sourcils sont comme des sangsuires de mer,
 Les cheveux leur descendent jusqu'à la terre.
 Quand le roi Sada vu les deux Judes Samoviles 930
 Elles lui parurent d'être les filles royales
 Qui sont du pays Ritchna.
 Qu'elle veulent prendre de l'eau de mer
 Pour donner à boire au roi Ritchna.
 Il dit à soi même: 935
 „Voila une epouse convenable pour moi!“
 Et à peine a-t-il dit cela
 Il poussa le cheval pour aller sur la côte de la mer
 Où étaient les deux Joudes Samoviles
 Qui prennent de l'eau froide, 940
 Et baignent deux petits enfants.
 Il poussa le cheval jusque chez les Joudes
 Pour boire de l'eau fraiche de mer,
 Car il était très alteré.
 Et aussi pour aimer la Jouda Samovila, 945
 Qu'il la prende sur le cheval-poisson
 Pour retourner dans son pays.
 Pendant qu'il allait sur la côté de la mer
 Les deux Judes Samoviles l'aperçurent. 949

958 Та им вели утговори:

„Богъ помабог ви, ду две моми!

Шо ми сте, моми, толку замжркнали?

Та си вода не точите,

Та да си идете на Рична земе,

Студна вода да утнесете на Рична крале.

Мольба ви се моми моле:

Я' подайте ми ваше златна сжда,

Да си пие студна вода морювита,

Чи самъ мощне ужеднелу,

Дуръ уста ми се сагурели,

Языкъ ми се за уста-та залепилу!

Та не мога дума да си думамъ.

Исфодилъ самъ цалу поле и планини,

Па си вода не найдохъ.“

Ду две Юди си му велетъ и говоретъ:

„Е бре, Сада кралю, малку дете!

Шо та врагъ нанесе,

Да си дойдешъ на наше море запустену?

Не сме ду две кральски моми;

Не си точиме студна вода,

Да утнесеме на Рична крале,

Туку си сме ду две Юди Самуили,

Та си чуваме пусту море запустену,

Да не си чувекъ заmine презъ море-ту,

Ниту чувекъ, ниту пиле,

Та да иде на Рична земе,

Да залиби ду три кральски моми;

Лу кой си дойде на край море,

Назадъ си се не връща,

950

955

960

965

970

975

Elles prirent place sur la grand chemin de mer 950
 Pour voir et attendre le roi Sada,
 Qui est un homme et pourtant va sur la côté de mer .
 Où nul homme n'était venu,
 Ni oiseau qui vole n'est venu la!
 Le roi va le long de mer, 955
 Et quand il arriva aupre de deux Joudes Samoviles
 Il leur parla et dit:
 „Que Dieu vous soit en aide o deux filles,
 Pourquoi o filles êtes vous si en retard le soir
 Pourquoi ne prenez vous de l'eau 960
 Pour retourner dans le pays Ritchna,
 Pour porter de l'eau froide ou roi Ritchna.
 Je vous fais une demande,
 Donnez moi vos vases d'or
 Que je bois de l'eau froide de mer, 965
 Car je suis très alteré
 Que ma bouche est en flamme,
 Et ma langue ést colée sur les levres,
 Que je parle à peine.
 Je voyagé par tout le champ et toute la montagne 970
 Et n'y trouva nulle part de l'eau.“
 Les deux Joudes lui repondent et dirent:
 „Oh roi Sada petit enfant
 Quel demon t'a-apporté
 Pour venir sur notre mer deserte. 975
 Nous ne sommes pas les deux filles royales,
 Nous ne prenons de l'eau froide
 Pour la porter au roi Ritchna,
 Mais nous sommes deux Joudes Samoviles, 977

- 987 Фжрлеме гу афъ темна зандана, 980
 Дека седи стару Хару пристарелу,
 Той гу фжрле афъ море-ту,
 Да гу ядатъ риби-те и пилци-те.
 Е бре, Сада кралю, малку дете!
 От' си не пожала тое младостъ, 985
 Ам' си доиде тука на край море,
 Младу и зелену да погинешъ!
 Да бе зналу море да испливашъ,
 Та да дойдешъ на край море;
 Лу да ми бе пилу студна вода морювита, 990
 Назе борба ша ша си надборишъ.
 Сега нема никой да си ти помогне!
 1000 Колку силувиту и да ми си,
 Не можешъ назе борба да надборишъ.“
 1002 Сова рекоха Юди не отрекоха, 995
 Разедиха се, разлютиха се,
 Та задуха силунъ ветаръ Самуилски,
 Та си фатиха Сада крале малку дете;
 Вжрзаха му ду две бели роки,
 Та си гу фжрлиха афъ темна зандана. 1000
 Ду две очи не му искупали,
 1009 Жельба си гу пожелили,
 Чи си билу още младу и зелену.
 Той си хми се мольба моли,
 Да си му дукаратъ негува-та рибна коне, 1005
 Да гу прати на негува земе,
 Прощка да му тера утъ татку му,
 Чи ша погине младу и зелену;
 Нема вече да се вжрне на таткува земе.

Qui gardent la mer deserte, 980
 Que nul homme ne passe la mer
 Ni homme ni oiseau,
 Pour aller au pays Ritchná
 Pour aimer les trois filles royales.
 Mais qui vient sur la côte de la mer 985
 Il ne retourne plus,
 Nous le jetons dans la prison sombre
 Où demeure le vieux Kharo très âgé,
 Il le jete dans la mer
 Que les poissons et les oiseaux le devorent. 990
 Oh roi Sada petit enfant,
 Pourquoi n'as tu eu pitie de ta jeunesse,
 Mais tu es venu ici sur la côté de mer
 Pour perir y jeune et vert!
 Si tu savez nager par la mer 995
 Et arriver à la côte de mer,
 Et si tu avez bu de l'eau froide de mer,
 Tu aurais nous vaincu;
 Mais à présent personne ne peut te sauver.
 Soit tu si fort que tu veux 1000
 Tu ne péu nous vaincre."
 Et cela disaient le Joudes
 Et elles devint furieuses.
 Et il souffla un vent samovile,
 Et elles prirent le roi Sada le petit enfant 1005
 Elle lui lièrent ses deux mains blanches ;
 Et le jetèrent dans la prison sombre.
 Mais les deux yeux elles lui ne crevèrent pas
 Elles avaient pitié de lui, 1009

- 1017 Юди си му молба услушели,
 Уткарали му рибна коне бележита.
 Сада крале какъ си виде рибна коне,
 Изъ очи си солзи рони,
 Со уста си му вели утговори:
 „Ой ти, коню, рибна коню!
 Той ступанинъ младу си погина,
 Баремъ тина да не ми погинешъ!
 Шетни ми се низъ поле широку,
 Испливай ми пусту море запустену,
 Та си иди дуръ на наше земе при мой татку. 1020
 Утъ татку ми прошка да ми терапъ,
 Чи ша тука младу погина,
 Нема вече да се вѣрна на наше земе.
 Та да кажеш на мой татку,
 Чи ма се Юди заторили аѣ темна зандана, 1025
 Та и молба да му се молишъ,
 Да си прати тука дуръ при мене Фейска крале,
 Шо си му е пѣрвѣ побратимъ,
 Да си ма искара утъ темна зандана;
 Да ма куртолиса утъ стару Хару устарелу. 1030
 Аку си ми дойде Фейска крале,
 Тебе, коню, пу пѣтъ да си яха.
 Още море не испливали.
 Да идете на край море,
 Студна вода морювита утъ белъ кладнецъ да пиете, 1035
 Да ви дойде Юдна сила Самуилска,
 Кога си се сусъ Юди борба борите,
 Вие борба да си ги надборите,
 И мене да си ги куртолисате утъ темна зандана.“

Etant encore jeune et vert. 1010
 Il leur adresse la prière
 De lui amener son cheval poisson,
 Qu'il l'envoie dans son pays
 Pour chercher le pardon de son père
 Qu'il va perir jeune et vert, 1015
 Et qu'il ne va plus retourner dans le pays de son père.
 Les Joudes exausèrent sa prière,
 Elles lui amenèrent son cheval-poisson merveilleux.
 Quand le roi Sada vu son cheval-poisson
 Il verse des larmes de ses yeux, 1020
 Et avec sa bouche il lui parle :
 „O mon cheval, cheval poisson
 Ton maître va perir jeune,
 Que tu perisse pas
 Va par le champ vaste, 1025
 Nage par la mer deserte
 Et retourne dans notre pays chez mon père.
 Cherche à obtenir le pardon de mon père pour moi,
 Qui va perir ici jeune.
 Je ne retourne plus dans notre pays. 1030
 Et dis encore à mon père,
 Que les Joudes m'ont enfermées dans une prison sombre,
 Et le prie avec ferveur
 Qu'il envoie ici chez moi le roi Feise,
 Qui est son premier confrère, 1035
 Qu'il me sauve de la prison sombre,
 Qu'il me sauve du Kharo vieu très âgé.
 Si le roi Feise vient,
 Qu'il te monte mon cheval en chemin,

- 1048 Сова рече не отрече, 1040
 Шетна ми се коне низъ поле широку,
 Та си прошета поле широку;
 Заплива ми пусту море запустену,
 Та исплива пусту море запустену,
 За дeнь ми утуде на Талатинска земе. 1045
 Лу ми флезе афъ сарае,
 1050 Виде си гу Талатинска крале;
 Как си виде чи си нема Сада крале,
 Сада крале негуву-ту малку дете,
 Сорце му се люту наранилу, 1050
 Та си падна долу на земе-та,
 Душе си придава дуръ на Бога.
 Какъ си виде негуву-ту пжрве либе,
 Коси скубе, солзи рони.
 Де си иде Юда хикимцийка, 1055
 Де си лечба лечи Талатинска крале;
 Живи билки гу напила,
 Та си стана крале на ноги-те,
 Та утиде коньо да си пита,
 Де си ми е Сада крале негуву-ту малку дете: 1060
 1059 Да л' гу седемдесе крале младу погубили?
 Ил гу Юди афъ занданъ фжрили.
 Висна коньо та му дума:
 „Е бре кралю, Талатинска кралю!
 Седемдесе крале не гу погубили, 1065
 Лу гу Юди афъ занданъ фжрили,
 Дека седи стару Хару пристарелу,
 Той гу фжрле афъ море-ту,
 Да гу ядатъ риби-те и пилци-те.

Et avent passer la mer 1040
 Sortez sur la côte de mer,
 De l'eau de mer froide
 Buvez du puit blanc;
 Que vous vienne la force des Joudes Samoviles;
 Quand vous vous batterez avec les Joudes 1045
 Pour pouvoir les vaincre,
 Et pour me sauver de la prison sombre."
 Et cela parlant il dit.
 Le cheval alla par le champ vaste
 Et passa par le champ vaste, 1050
 Nagea par la mer déserte
 Et passa par la mer déserte.
 Dans un jour il arrive dans le pays Talatine.
 A peine entra-t-il dans le palais,
 Le roi Talatine l'aperçu, 1055
 Quand il a vu que le roi Sada n'était pas ici,
 Le roi Sada son petit enfant,
 Son coeur était très affligé
 Et il tomba en bas sur la terre,
 Et il va donner son ame à Dieu. 1060
 Quand il a vu son première amour,
 Il arrache ses chevaux et verse des larmes.
 Voila qu'arrive la Joude médecin
 Pour guerir le roi Talatine.
 Elle lui donna des herbes de la vie, 1065
 Et le roi se leva sur ses pieds,
 Et il va pour interroger le cheval,
 Où est le roi Sada son petit enfant?
 Si les soixante dix rois l'ont tué jeune,

- 1078 Саму очи не му испупали,
 Пожелиха гу чи е младу още и зелену.
 Сада крале си ма прати да ти каза,
 Да ти каза хабер да ти чина,
 Чи си ми е заторену афъ темна зандана,
 Та да пратиш Фейска крале, 1075
 С' мене да си дойде дуръ на пусту море запустену
 Да куртолисаме Сада крале тое дете.
 Фейска крале с' мене да си дойде,
 Язи ша си фодѣ на пусту море запустену,
 Ша си ида на край море на белъ кладнецъ, 1080
 Да пиеме студна вода морювита,
 Да ни дойде Юдна сила Самуилока;
 Кога си се с' Юди борба бориме.
 Нее да си ги борба надбориме.
 Как ми чу Талатинска крале, 1085
 Ни постоя, ни почека,
 Лу си прати младу татарче дуръ на Фейска земе,
 Да си кани Фейска крале,
 Да си дойде дуръ на негува земе.
 Има нещѣ да си му каже. 1090
 Молба да му се моли,
 Колку може рану да си дойде.
 Какъ си яхна младу татарче рибна коне,
 Шетна си гу низъ поле широку;
 Месець има дуръ да иде на Фейска земе, 1095
 Той си за день утиде.
 Де си найде Фейска крале чи се гозба гости,
 Та си му се мольба моли,
 Немой гозба да се гости,

Ou si les Joudes l'ont jeté dans la prison. 1070
 Le cheval hennit et lui dit:
 „Oh roi Talatine,
 Les soixante dix rois ne l'ont tué
 Mais le Joudes l'ont jetées dans la prison,
 Où demeure le vieux Kharo très âgé; 1075
 Il va le jetter dans la mer,
 Que les poissons et les oiseaux le mangent.
 Les yeux elle ne lui ont pas crevés,
 Elles avait pitié de lui car il est encore si jeune et vert.
 Le roi Sada m'envoie de te dire, 1080
 De te dire de t'apporter la nouvelle,
 Qu'il est enfermé dans un prison sombre.
 Et que tu envoie le roi Feise,
 Qu'il va avec moi jusqu'à la mer deserte
 Pour sauver ensemble le roi Sada ton enfant. 1085
 Le roi Feise qu'il va avec moi
 Je veux aller sur la mer deserte,
 Je veux aller sur la côté de mer auprès du puit blanc,
 Pour y boir de l'eau froide de mer,
 Que nous vienne la force de Joudes Samoviles, 1090
 Quand nous nous batterons avec les Joudes
 Pour pouvoir les vaincre.“
 Quand cela entendit le roi Talatine,
 Il ne tarda, n'attenda plus,
 Mais il envoie un jeune courrier dans le pays Feise, 1095
 Pour appeler le roi Feise,
 De venir dans son pays
 Qu'il a quelque chose à lui dire.
 Pour lui adresser la prière

Лу да иде на Талатинска земе, 1100
 Талатинска крале нешу ша му каже;
 Колку може рану да си иде.
 Фейска крале молба му услуше,
 Та си яхна негува-та бжрза коне,
 Навжрви ми да си иде на Талатинска земе; 1105
 С' нег' си фоди и младу татарче.
 Та фодили шо фодили,
 В' среди ноши си стигнали афъ кралева града.
 Сички спиетъ, нема никой да се види,
 Кралеви-те порти били заторени, 1110
 Та си хлопатъ и си чукатъ.
 Никой си ги не дучува!
 Копнали се ду два коне презъ дуваре,
 Та си флели на висе дивана,
 Па се щетатъ низъ потоне. 1115
 Па ги никой не дучува!
 Де ги дучу Талатинска крале,
 Та си стана утъ худае утъ потстели,
 Да си види кой си шета низъ потоне?
 Лу си виде Фейска крале, 1120
 Пригърна гу, цалуна гу,
 Па си му се мольба моли,
 Да си иде на пусту море запустену.
 Та да куртолиса Сада крале негуву-ту малку дете,
 Шо си билу заторену афъ темна зандана, 1125
 Та гу чуватъ ду две Юди Самуили;
 Дуръ да си се вжрне стару Хару пристарелу,
 Да гу фжрли афъ море-ту на риби-те, на пилци-те.
 Как ми чу Фейска крале,

De venir sitôt que possible. 1100
Quand le jeune courrier a monté le cheval poisson,
Il va avec lui dans le champ vaste,
Il a un mois pour arriver au pays Feise,
Mais il y arriva dans un jour.
Et quand il a trouvé le roi Feise en fêtant, 1105
Il lui adresse une prière:
Ne fêter plus
Mais venir dans le pays Talatine,
Car le roi Talatine a quelque chose à lui dire,
Qu'il vient autant vite que possible. 1110
Le roi Feise exausa sa prière,
Il monta son cheval coursier,
Il va déjà dans le pays Talatine,
Avec lui va aussi le jeune courrier.
Ils marchèrent et marchèrent 1115
A minuit ils arrivèrent dans la ville du roi,
Tous dorment, on ne voit personne;
La porte du roi était fermée.
Et ils frappent et frappent,
Mais personne les entendit. 1120
Ils sautèrent avec les deux chevaux au dessus des murailles,
Et monterent au haut balcon.
Et ils se promènent dans le corridor;
Mais personne les entendit.
Mais quand le roi Talatine les entendit, 1125
Il se leve de son lit dans sa chambre
Pour voir qui se promène dans le corridor;
Mais en voyant le roi Feise
Il l'ambrassa et baisa,

- 1138 Чи се Юди Сада крале заторили,
 Ни постоя, ни почека,
 Лу си слезе утѣ негува бжрза коне,
 Та си яхна рибна коне бележита;
 Шетна си гу низѣ поле широку.
 Рибна коне висна и зафуче, 1135
 Дурѣ да сжине си утиде на пусту море запустену,
 Та му вели конѣо утговори:
 „Е бре кралю, Фейска кралю!
 Шетни си ма да идеме на край море,
 Да пиеме студна вода морювита, 1140
 Да ни дойде Юдна сила Самуилска:
 Кога си се с' Юди борба бориме,
 Нее борба да ги надбориме,
 Та да си куртолисаме Сада крале.“
 Какѣ ми чулу Фейска крале, 1145
 Рибна коне шетна та утиде на край море,
 Лу утиде утѣ конѣо ми слезе,
 Та се напи студна вода морювита;
 Напи ми се и рибна коне бележита.
 Па си яхна рибна коне бележита, 1150
 Шетна си гу низѣ поле широку,
 Та утиде афѣ Юдни теманѣ занданѣ,
 Де си ми е заторену Сада крале
 Афѣ занданѣ ми седеѣ ду две Юди Самуили,
 Та си чуватѣ Сада крале малку дете, 1155
 Да не ми излезе да не си бега;
 Дурѣ да си се вжрне стару Хару пристарелу,
 Да гу фжрли афѣ море-ту на риби-те на пилци-те.
 Какѣ видели ду две Юди Фейска крале,

Et lui adresse la prière 1130
 D'aller dans la mer deserte
 Pour sauver le roi Sada son petit enfant,
 Qui est enfermé dans la prison sombre,
 Et qui est garde par deux Joudes Samoviles.
 Jusqu'à ce qu'il vient chez le Kharo vieux et âgé, 1135
 Qui veut le jeter dans la mer aux poissons et aux oiseaux.
 Quand cela entendit le roi Feise,
 Que les Joudes ont enfermées le roi Sada,
 Il ne tarde et ne s'arrête pas,
 Mais descende à bas de son cheval coursier 1140
 Et monte sur le cheval-poisson merveilleux,
 Il va avec lui dans le champ vaste.
 Le cheval-poisson hennit et souffla,
 Jusque vers le soir il arriva auprès la mer deserte,
 Et le cheval lui parle et dit; 1145
 „Oh roi Feise!
 Va avec moi à la côté de la mer
 Pour boir de l'eau froide de mer,
 Que nous vienne la force des Joudes Samoviles,
 Enfin que nous nous combattants avec les Joudes 1150
 Pourions les vaincre,
 Et après sauver le roi Sada.“
 Quand le roi Feise entendit cela,
 Il va avec le cheval-poisson
 Et arriva à la côte de la mer, 1155
 Et à peine arrivé il descende du cheval,
 Et il boit de l'eau froide de mer,
 Et le cheval-poisson a bu aussi.
 Il va avec lui dans le champ vaste

Пудъ мустакъ си се смеетъ, 1160
 Па му велетъ и говоретъ;
 „Е бре кралю, Фейска кралю!
 Кой та врагъ, кралю, нанесе,
 Да си дойдешъ тука дуръ аѣ зандана,
 И ти младу да погинешъ, 1165
 Какъ ми погиналу Сада крале малку дете.“
 Сова рекли не отрекли,
 Дунаха ми силунъ ветаръ Самуилски,
 Та се мочетъ Фейска крале да си вжрзатъ,
 Да си му искупаеъ ду две църни очи, 1170
 Па да гу фжрлетъ аѣ темна зандана.
 Фейска крале какъ си копна рибна коне,
 Зафуче ми коньо, захжрчи ми,
 Та си фати ду двѣ Юди за роки-те;
 Роки си хми назадъ вжрза, 1175
 Ясни очи иска да хми искупае.
 Дуръ тога се Юди усетили,
 Чи се пили студна вода морювита,
 Та ги се борба надборили;
 Та се мольба молетъ на Фейска крале: 1180
 „Е бре кралю, Фейска кралю!
 Отвжрзи, кралю, ду десни роки,
 Немой наши очи искуपाвай,
 Та и нее добро ша ви чиниме:
 Ша искараме Сада крале утъ темаъ занданъ 1185
 Та ша му кажеме дека има либе спроти негу,
 Та хми крале мольба услуше,
 Утвжрза хми ду десни-те роки,
 Църни очи не имъ искупа,

Et il arriva dans la prison sombre des Joudes, 1160
Où est enfermé le roi Sada.

Et dans la prison demeurent les deux Joudes Samoviles,
Et elles gardent le roi Sada le petit enfant,
Qu'il ne sort et ne s'enfuit pas,
Jusqu'à ce que retourne le vieux Kharo très âgé, 1165
Pour qu'il le jette dans la mer aux poissons et aux oiseaux.
Quand les deux Joudes ont vu le roi Feise,
Elles rient dans leur barbe

Et lui parlent en disant :
„Oh roi, roi Feise, 1170

Quel démon t'apporté, o roi,
De venir jusqu'ici dans la prison ;
Et tu va perir jeune
Comme a peri le roi Sada le petit enfant.
Et cela disant, 1175

Elles soufflèrent un vent Samovile
Et elles se forcent pour lier le roi Feise,
Pour lui crever les deux yeux noirs
Et pour le jetter dans la prison sombre.
Le roi Feise quand il a remué avec le pied le cheval-poisson, 1180
Le cheval souffla et hennit,

Et il prit les deux Joudes par les mains,
Et il leur lia les mains sur le dos,
Et il veut leur crever les yeux brillants.

Après cela les Joudes ont senties 1185
Qu'ils ont bu de l'eau froide de mer,
Et à cause de cela ils les ont vaincues.
Et elles font une prière au roi Feise :

„Oh roi, roi Feise,

1188 Та ги пита и ги праши: 1190

„Дека има либе за Сада крале?“

1200 „Тука долу си е Рична земе.

Рична крале има ду три моми,

И три-те се дюнягюзеллийки,

Я шо си е наймалка-та мома Дурида: 1195

Уть лику й грее ясну сонце!

В' гради й е ясна месечина!

В' скути й се дребни звезди!

Коса й е ду земе-та!

Тя си бива за Сада крале малку дете, 1200

Шо си е заторену афъ темна заздана.

Ела Рична крале не ги жени,

Иска си ми негува земе да засели,

Я' тие на негува земе не се женетъ,

Та си ги заключилъ афъ темна заздана, 1205

Де ги чуватъ ду три змии нишанлии

1215 Сусъ три глави, сусъ шестъ опашки!

Не си даватъ ни чувекъ да иде,

Ни пиле шо си фжрка да прифжркне;

Лу кой ми утишелъ на Рична земе, 1210

Назадъ си се не върналъ,

1215 Ду три змии младу си гу погубеватъ.

Та на Рична земе Сада крале либе ша си найде;

Нийде нейде либе да не тера,

Лу да иде уть тука на Рична земе.“ 1215

„Какъ ша иде Юди, Сада крале на Рична земе?

Лу да иде младу ша си ми погине;

Ду три змии младу ша си погубетъ.“

„За сова, крлю, кахжръ немой бери,

Deliez nous les mains droites, 1190
 Ne crevez pas nos yeux,
 Et nous vous ferons du bien ;
 Nous delivrerons le roi Sada de la sombre prison,
 Et nous dirons où il y a une épouse convenable pour lui.
 Le roi exausa leur prière, 1195
 Il leur delia les mains droites,
 Il ne leur creva les yeux noirs,
 Et après il les interroge et demande :
 „Où est une épouse pour le roi Sada ?“
 „La bas il y a le pays Ritchna, 1200
 Le roi Ritchna a trois filles,
 Et toutes les trois sont les plus belles au monde,
 Et qui est la plus petite la fille Dourida,
 De son visage brille le Soleil brillant,
 Sur son sein la lune claire 1205
 Sur ses habits de petits étoiles,
 Les cheveux lui vont jusqu'à la terre.
 Elle serait bonne pour le roi Sada le petit enfant,
 Qui est enfermé dans la prison sombre.
 Mais le roi Ritchna ne veut les marier, 1210
 Il veut peupler son pays
 Et elles dans son pays ne se marient pas ;
 Et il les a enfermées dans la prison sombre
 Où elles sont gardées par trois serpents merveilleux
 Avec trois têtes et six caudes ; 1215
 Qui ne permettent ni à l'homme à passer,
 Ni à un oiseau qui vole à voler dessus.
 Et quiconque est allé dans le pays Ritchna
 Il n'est jamais plus retourné. 1219

1228 Ду де сме нее нема да загине.“

1220

Сова рекли не отрекли,

Искара си прва Юда билька умаяна,

Шо умава, шо заспава,

Та му вели утговори:

„Земи, крало, сова билька умаяна.

1225

Кога си идете на Рична земе,

Па си флезете афъ Рични сарае,

Ичъ да ми се не боите.

На средъ дори си е теманъ занданъ,

На порти лежетъ ду три змии нишанлии;

1230

Още не ми флели на широки дори,

Сусъ рока да потриете билька умаяна;

Лу да билька потриете,

Ду три змии ша си паднатъ умаяни:

И три моми ша ми се умаетъ,

1235

Ша си легнатъ да си спиетъ.

Я' Рична крале мощне ша ми се умае,

Неша знае шо ша чини!

Тога ми се качнѣ на vise дивана,

Прегърните гу, цалуните гу,

1240

Па му кажите чи сте утъ Рична земе,

1238 Та си терате ду негуви-те две керки:

Найгулема-та ти да си залибишъ,

Наймалка-та Сада крале малку дете,

Я' средна-та нека си устане,

1245

На стару време изметъ да му чини.

Какъ ша чуе Рична крале,

Чи сте млади хемъ юнаци,

Мощне ша се зарадува,

Les trois Serpents le mangent jeune. 1220
 Et ainsi le roi Sada trouvera dans le pays Ritchna une épouse
 Qu'il ne va nulle part pour en chercher,
 Qu'il va seulement d'ici directement dans le pays Ritchna.
 „Comment o Joudes peut le roi Sada aller au pays Ritchna,
 S'il va la il y perira jeune, 1225
 Le trois Serpents le tueront jeune.“
 „Ne vous souciez pas à cause de cela,
 Car où nous sommes il ne perira point.“
 Et cela après avoir dites
 La première sortie une plante enivrante, 1230
 Qui enivre et endort,
 Et elle lui dit et parle ainsi :
 „Prenne o roi cette plante enivrante,
 Quand vous allez au pays Ritchna
 Et vous entrez dans le palais Ritchna, 1235
 Ne craignez rien.
 Au milieu de la cour est la prison sombre,
 Devant la porte couchent les trois Serpents merveilleux,
 Et avant d'entrer dans les cours vastes
 Frottez entre vos mains la plante enivrante. 1240
 A peine aurez vous frotté la plante
 Les trois Serpents tomberont enivrés,
 Et les trois filles seront enivrées,
 Elles se coucheront pour dormir,
 Et le roi Ritchna même sera très enivré, 1245
 Il ne saura quoi faire !
 Et après cela ascendez sur les hautes balcons
 Embrassez le, baisez le
 Et dites lui que vous êtes du pays Ritchna

1258

Та ша ви даде ду две керки; 1250

Хемъ и тешка дарба ша ва дари.

Той ша си ва кани гозба да ва гости,

Вие гозба да се не гостите,

Чи ша ми се сети ша ва познае;

Закарайте ду две сестри та си бегайте, 1255

Да не ва стигнатъ ду три змии.“

Подали му ду две Юди златни криле,

Да ги тури пудъ мишница Сада крале,

Та да фърка да си бега.

Лу ми зелу Фейска крале билька умаяна, 1260

И ми зелу златни криле;

Шетна коне та утиде афъ темна зандана,

Та си ми искара Сада крале малку дете.

Сада крале какъ си виде Фейска крале,

Сичку ми заборилу, 1255

Не си знае дека си е!

Та му се мольба моли,

Да си идатъ дуръ на Рична земе,

Та да зематъ ду две кральски керки.

Та ми навървили да си идатъ дуръ на Рична земе. 1270

1264

Фейска крале си ми яха рибна коне,

Не си знае де ми фоди!

Я Сада крале си ми тури златни криле,

Та ми фърка низъ поле широку;

За сахатъ утишли дуръ на Рична земе. 1275

Дуръ да идатъ се стемнилу,

Порти били заторени заключени,

Та се чудетъ какъ да флезатъ.

Фъркна си ми Сада крале та прифъркна,

Et que vous demandez ses deux filles, 1250
 La plus grande aime toi
 Et la plus petite le roi Sada le petit enfant,
 Et la moindre qu'elle reste
 Pour le servir dans ses jours vieux.
 Quand le roi Ritchna entende cela 1255
 Il se rejouira très fortement,
 Car vous êtes jeunes et aussi héros,
 Et il vous donnera les deux filles,
 Et il vous donnera aussi des grands cadeaux,
 Il vous invitera pour vous fêter, 1260
 Mais ne laissez vous point fêter,
 Car il se souviendra et il vous reconnaîtra.
 Prenez les deux soeurs et enfuiez vous
 Que vous ne rejoignent les trois Serpents."
 Les deux Joudes lui donnèrent aussi deux ailes d'or 1265
 Qu'il le met sous les bras du roi Sada,
 Pour voler quand il s'enfuira.
 Le roi Feise prit la plante enivrante
 Et prit aussi les ailes d'or,
 Il alla à cheval dans la prison sombre 1270
 Et fit sortir le roi Sada le petit enfant.
 Le roi Sada quand il vu le roi Feise
 Il a tout oublié,
 Il ne sait où il est!
 Il lui fait une prière 1275
 D'aller jusqu'au pays Ritchna
 Pour prendre les deux filles royales.
 Et ils partirent au pays Ritchna,
 Le roi Feise est monté sur le cheval-poisson.

- 1282 Фейска крале шетна коне 1280
 Та си прихрипна високи дуваре.
 На средъ дори си е теманъ занданъ,
 На порти лежетъ ду три змии нишанлии
 Сусъ три глави, сусъ шесть опашки:
 Какъ ги видели мощне се уплашили! 1285
 Де си на умъ дойде на Фейска крале,
 Та искара утъ пазуфи билька умаяна;
 Лу га потри афъ роки-те
 Змии си се умаяли,
 Легнали ми да си спиетъ; 1290
 Умаялъ се и Рична крале;
 Та се качетъ горе на дивана.
 Умалъ ми се крале као умаяну пиле,
 Та не знае шо ми чини!
 Пригърнали гу, цалунали гу, 1295
 Па му велетъ и говоретъ:
 „Нее си сме, краљу, утъ тое-та земе,
 Та си дойдохме да ни дадешъ ду тои-те две керки
 Нее да си ги залибиме,
 Та и тое земе да се засели.“ 1300
 1304 Какъ ми чу Рична крале мощне се зарадува,
 Чи ша жени ду две керки;
 Пуста земе да му се засели.
 Та заправи гозба да ги гости,
 Кани си ги да си седнатъ на трапеза, 1305
 Да си ядатъ, да си пиетъ;
 Га тога да си идатъ на техна-та земе.
 1312 Тие си ми на трапеза не седнуватъ,
 Лу си искатъ да си фодетъ;

Il ne sait où il va, 1280
 Et le roi Sada mit les ailles d'or,
 Et il vole sur le champ vaste,
 Dans une heure ils arrivèrent au pays Ritchna.
 Pendant qu'ils vont il devint noir,
 Les portes étaient fermées et closes, 1285
 Et ils sont dans l'embarras comment y entrer.
 Le roi Sada vola et vola dessus
 Et le roi Feise forca son cheval,
 Et il sauta de dessus les murs hauts.
 Au milieu de la cour est la prison sombre, 1290
 Devant la porte sont couchés les trois Serpents merveilleux
 Avec trois têtes et six caudes.
 Quand ils les virent ils s'effrayerent extrêmement!
 Mais le roi Feise se souvient
 Et il fit sortir de son sein l'herbe enivrante, 1295
 Et à peine a-t-il la frottée entre ses mains
 Les Serpents étaient enivres,
 Ils se couchèrent pour dormir.
 Et le roi Ritchna aussi était enivré.
 Et ils ascendent en haut sur les balcons. 1300
 Le roi était enivré comme un poulet enivré
 Il ne sait ce qu'il fait!
 • Ils l'embrassèrent et le baisèrent
 Et lui dirent et parlerent ainsi:
 „Nous sommes o roi de ton pays, 1305
 Et nous sommes venu que tu nous donnes tes deux filles,
 Et que nous les aimons
 Et que ton pays devint peuplé.“
 Quand le roi Ritchna a entendu cela 1309

- Рична крале да не си ги обсети. 1310
 Дуръ тога ми стана Рична крале,
 Фоди си ми као пиле умаяну!
 Та утключи шарени келаре,
 Искара си тенки дари и гюмлеци,
 Та си дарба дари ду два зете. 1315
 Уткара ги афъ темна зандана,
 Де си спиетъ ду негуви-те три керки;
 Я' змии се люту умаяни!
 Та си разбуди ду две керки.
 Найгулема-та беше дюнягюзеллийка, 1320
 Я' шо си бе наймалка-та мома Дурида,
 Утъ лику й грее ясну сонце!
 В' гради й е ясна месечина!
 В' скути й се дребни звезди!
 Коса й е ду земе-та! 1325
 Сада крале мощне га бендисалу.
 Рична крале имъ вели утговори:
 „Просту нека ви е, мои керки!
 Залибите ду два юнака утъ мое земе;
 Шо ша се роди пуста земе да засели. 11330
 Сова рече неотрече,
 Заплака ми, завика ми!
 Па си флезе афъ златна ехура,
 Та искара ду два коне нишанлии,
 Шестокрилца коне, Лестувица коне; 1335
 Шестокрилца коне си ми яхна гулема-та,
 Наймалка-та си ми яхна коне Лестувица;
 Фейска крале си яхна ribна коне;
 Я Сада крале си ми фърка као пиле.

Il se rejouit très fortement 1310
 Qu'il va marier ses deux filles,
 Et que son pays desert deviendra peuplé.
 Il prépare un festin pour les fêter;
 Il les invite de prendre place à la table
 Qu'ils mangent et boivent, 1315
 Et après qu'ils vont dans leur pays.
 Mais ils ne prirent pas place à la table,
 Mais ils veulent s'en aller
 Que le roi ne les decouvre.
 Et après cela le roi Ritchna se leva, 1320
 Il marche comme un poulet enivré,
 Et il ouvre les cellules bigarées
 Et il fait en sortir des fins cadeaux et des blanches chemises,
 Et il fait des cadeaux au deux gendres.
 Il les mena dans la prison sombre 1325
 Où dorment ses trois filles.
 Et les Serpents sont cruellement enivrés.
 Et il eveille les deux filles,
 La plus grande était très belle,
 Mais qui était la plus petite fille Dourida 1330
 De son visage se lève le soleil brillant,
 Sur sa poitrine luit la lune claire,
 Dans ses habits sont des petits étoiles,
 Les cheveux lui vont jusqu'à la terre!
 Le roi Sada l'aima beaucoup. 1335
 Le roi Ritchna leur parla;
 „Prennez mes deux filles je vous les donne,
 Aimez ces deux héros de mon pays,
 Et qui va naître de vous doit peupler le pays desert.“ 1339

- 1348 Испрати ги Рична крале дур на поле, 1340
Та имъ прошка даде,
Па се назадъ върна.
Още ми е умаяну као пиле,
Не си знае дека си е!
Та ми фодетъ ду два крале низъ поле-ту, 1345
Фъркатъ си ми као пилци.
Вървели низъ поле шо вървели,
Заминали презъ суха бунаре.
Наймалка-та потерала вода да си пие,
Чи е мощне ужеднела. 1350
Млада крале си ми фъркна афъ бунаро,
Да си точи вода морювита,
Да си пие негуву-ту първе либе.
Ега да види шо ша види:
Не си има вода афъ бунаро, 1355
Туку лежи афъ бунаро сура ламие;
Настъпи га на глава-та.
Разеди се, разлюти се сура ламие,
Погълна гу афъ уста-та ду поесо,
Още малку цала ша си гу погълне! 1360
Цикна викна Сада крале да си плаче,
1361 Мольба си се моли на Фейска крале,
Какъ гу куртолиса утъ темна зандана,
Па да си гу куртолиса утъ сура ламие.
Та ми слезе Фейска крале утъ рибна коне, 1365
Та утиде на суха бунаре;
Надникна си да си види шо е сура ламие?
Какъ си виде Сада крале афъ уста-та на ламие,
Още малку цала ша гу погълне,

Et cela en disant, il cria et pleura. 1340
 Et il entre dans l'étable doré,
 Et il en fit sortir deux chevaux merveilleux,
 Le cheval „Sixailes“ et le cheval „la Hirondelle.“
 Le Sixailes monta la plus grande,
 Et la plus petite la Hirondelle. 1345
 Le roi Feise monta son cheval-poisson,
 Et le roi Sada vole comme un oiseau.
 Le roi Ritchna les accompagna jusque dans le champ
 Et il leur fit ses adieux et retourna chez soi.
 Il est encore enivré comme un poulet, 1350
 Il ne sait où il se trouve.
 Et les deux roi passent par le champ,
 Ils volent comme les oiseaux.
 Ils marchèrent dans le champ se hâtant
 Et dépassèrent les puits secs. 1355
 La plus petite demanda de l'eau à boir,
 Car elle était très alterée.
 Le jeune roi vola dans les puits
 Pour prendre de l'eau de mer,
 Pour donner à boir à son première amour. 1360
 Mais voila ce qu'il a vu en dedans,
 Il n'y a pas de l'eau dans le puits,
 Mais il est couché la un dragon cruel;
 Il lui mit le pied sur la tête,
 Le dragon cruel s'irrita fortement 1365
 Et le engloutit jusqu'à sa ceinture,
 Il manqua peu qu'il ne l'engloutit entier!
 Le roi Sada cria et commenca à pleurer,
 Et il prie le roi Feise 1370

Уплаши се, убои се,
 Не се борба бори сусъ сура ламие, 1370
 Туку си се назадъ вѣрна,
 Та си яхна рибна коне,
 Да си иде сусъ две моми на негува земе.
 Фоди малку шо ми фоди,
 Де ми чуе пвижба гласувита; 1375
 Сада крале гласумъ си плаче.
 Мольба си се моли дуръ на Фейска крале,
 Назадъ да се вѣрне на суха бунаре,
 Борба да се бори сусъ сура ламие,
 Та да си гу утъ ламие куртолиса, 1380
 Немой младу афъ бунаро да загине.
 Какъ ми чулу Фейска крале,
 Мошне му се нажелилу, натжлилу,
 На две моми вели утговори:
 „Постойте ми, моми, на тие дервене, 1385
 Дуръ да ида на суха бунаре,
 Да се борба боре сусъ сура ламие:
 Ил' ламие мене млада да погуби,
 Ил' язъ нее борба да надборе,
 Та да куртолисамъ Сада крале малку дете: 1390
 Немой афъ бунаро младу да загине.“
 Та ми се запреха ду две моми на дервене,
 Я той си ми шетна рибна коне,
 Какъ ми фоди не се гледа!
 Фоди низъ поле-ту шо ми фоди. 1395
 Сада крале афъ бунаро мольба си се моли,
 Мольба си се моли дуръ на Бога,
 На Фейска крале сила да си даде,

Ainsi qu'il l'a sauvé de la prison sombre 1370
 De la sauver aussi du dragon feroce.
 Et le roi Feise descende en bas de son cheval-poisson,
 Et il va chez le puits secs,
 Il se baissa pour voir le dragon feroce.
 Mais quand il a vu le roi Sada dans la bouche du dragon feroce, 1375
 Qu'il la déjà presque entierement englouti,
 Il s'effraya et eut peur.
 Il ne va pas se battre avec le dragon feroce,
 Mais il retourna et monta son cheval-poisson,
 Pour aller avec les deux filles dans son pays. 1380
 Il va peu où beaucoup
 Et il entendit des pleures déchirants.
 Le roi Sada pleure hautement
 Il prie le roi Feise de retourner auprès du puits secs
 Pour se battre avec le dragon feroce, 1385
 Pour le sauver du dragon feroce,
 Qu'il ne perit jeune dans les puits.
 Quand le roi Feise entendit cela,
 Il eut pitié et grande compassion,
 Il parle aux deux filles : 1390
 „Restez, arretez-vous dans ce defilé
 Jusqu'à ce que j'aille au puits secs
 Pour me battre avec le dragon feroce,
 Où que le dragon me tue jeune
 Où que moi le vainque 1395
 Et que je sauve le Roi Sada le petit enfant,
 Qu'il ne perit jeune dans les puits."
 Et les deux filles s'arrêtent dans le defilé.
 Et il va sur le cheval-poisson. 1399

1405

Борба да надбори сура ламие;
 Какъ гу куртолиса утъ темна зандана,
 Да гу куртолиса и утъ сура ламие,
 Немой младу афъ бунаро да загине.

1400

Де му Богъ мольба услуже,
 Та си прати стара Юда срелувита,
 Шо си има срели нишандии,
 Тие си ми усрелеватъ сура ламие;

1405

Да си иде на поле-ту,
 Та да найде Фейска крале;
 Да му даде срела нишанлие,
 Та да си борба надбори сура ламие,
 Па да куртолиса Сада крале утъ бунаро.
 Та си дойде Юда на поле-ту,

0410

Афъ роки доржи срела нишанлие,
 Утъ нее си ясну сонце грее!

1415

Дуръ да найде Фейска крале сичку поле исфодила,
 Та се узноила, уморила;
 Дойде вече ду суха бунаре.
 Де си найде Фейска крале,

Та гу пита и гу праши:

1420

„Де ми фодишъ, кралю, шо ми терашъ?
 Да л' си терашъ ду две кральски моми?
 Ил' си терашъ Сада крале той побратима?“

Утмалъ душе й продумалу:

„Ой ти, Юду стара Самуилу!

1425

Не си терамъ ду две кральски моми,
 Тие си ма чекатъ на дервене,
 Туку фоде на суха бунаре,
 Да се борба боре сусъ сура ламие,

Quand il va on le voit à peine. 1400
 Il va dans le champ il marche
 Pendant que le roi Sada prie,
 Le roi Sada pria une prière dans le puit à Dieu,
 Pour qu'il donne de la force au roi Feise
 Qu'il peut vaincre le dragon feroce, 1405
 Et ainsi qu'il l'a sauvé de la prison sombre
 De le sauver du dragon feroce,
 Qu'il ne perit jeune dans les puits.
 Et Dieu exausa sa prière,
 Et il envoya une Jouda vieille avec une flèche, 1410
 Qui a des flèches merveilleuses
 Qui tuent les dragons ferores,
 Qu'elle va dans le champ pour y trouver le roi Feise
 Et qu'elle lui donne des flèches merveilleuses
 Pour vaincre le dragon feroce, 1415
 Pour sauver le roi Sada du puits.
 Et la Jouda arriva au champ
 Et tient dans sa main les flèches merveilleuses,
 Et d'elle sort le soleil brillant,
 Jusqu'à ce qu'elle trouva le roi Feise, 1420
 Elle marcha par tout le champ
 Et était toute en sueur et très fatiguée.
 Elle arriva auprès du puits secs,
 Où elle trouva le roi Feise,
 Et elle le demande et interroge: 1425
 „Où vas tu o roi, que cherches tu,
 Cherches tu les deux filles royales,
 Où cherches tu ton confrère le roi Sada?
 Il lui reponde à peine vivant:

Шо ми погълнала Сада крале мой побратима: 1430
 Или язъ борба да га надборе,
 Да си куртолисамъ Сада крале,
 Ил' и мене пала да погълне,
 Та да не са върна на мое-та земе.“
 Па гу пита Юда и гу праши: 1435
 „Е бре кралю Фейска кралю!
 Какъ ми фодишъ на суха бунаре,
 Борба да се боришъ сусъ сура ламие,
 Та да куртолисашъ Сада крале той побратима,
 Дека ти е срела нишанлие 1440
 Шо си усрелева сура ламие?
 Безъ срела какъ ша си се борба боришъ!“
 „Ниту срела имамъ, Юду, ниту сабе;
 Сабе ми е на дома устанала;
 Лу сусъ сила борба ша се боре. 1445
 Мольба ти се моле Юду:
 Да ми дадешъ тое срела нишанлие,
 Шо га доржишъ афъ десна-та рока;
 Туку борба да си надборе,
 Па си земи срела афъ рока-та; 1450
 Да се бранишъ борба да се боришъ.“
 Та му Юда мольба услуше,
 Подаде му срела нишанлие.
 Дуръ тога ми шетна рибна коне,
 Та утиде дуръ на суха бунаре, 1455
 Та се рукна и подрукна:
 „Я излези утъ бунаро, сура ламию!
 Борба двата да се бориме.“
 Какъ ми чула сура ламие,

„Oh Jouda veille Samovila, 1430
 Je ne cherche pas les deux filles royales,
 Elles m'attendent dans le défilé,
 Mais je vais au puits secs
 Pour me battre avec le dragon feroce,
 Qui a englouti mon confrère le roi Sada, 1435
 Ou moi que je le tue pour sauver le roi Sada,
 Ou qu'il m'englouti aussi entier
 Que je ne retourne dans mon pays.“
 Et la Joude lui parle: „Oh roi, roi Feise,
 Quand tu arrivera auprès du puits secs 1440
 Pour te battre avec le Dragon feroce,
 Pour sauver ton confrère le roi Sada,
 Où as-tu une flèche merveilleuse
 Qui tue le dragon feroce?
 Sans la flèche comment veu tu te battre?“ 1445
 „Je n'ai ni flèche ni sabre, o Jouda,
 Le sabre j'ai laissé à la maison,
 Avec ma force je veux me battre,
 Je te prie, o Jouda,
 Donnes-moi ta flèche merveilleuse, 1450
 Que tu tiens dans la main droite,
 Pour pouvoir vaincre,
 Et après reprends ta flèche dans ta main,
 Que tu puisse te défendre et te battre.
 Et la Jouda lui exausa sa prière 1455
 Elle lui donna la flèche merveilleuse.
 Et après cela il remua son cheval-poison
 Et alla jusqu'au puits sec
 Et il cria très fortement

Зафучела, заечила дуръ се земе потресла!

1460

Ѣа излезе утъ суха бунаре.

Сада крале не излева,

Ламие гу цала погжлнала!

Та се борба боретъ три недели,

Дуръ тога ми искара Фейска крале срела нишанлие, 1465

Та си усрели ламие афъ сорце-ту,

Паднала ми на средъ поле,

Утмалъ душе продумала:

„Утъ Богъ нашла, кралю, Юда срелувита,

Шо ти даде срела нишанлие,

1470

Та ма усрели афъ сорце-ту афъ цигеро.“

Сова рече не отрече,

Искара си Фейска крале потайну-ту ношче,

Та си разпра ламие на сорце-ту,

Дано си е Сада крале още жюву?

1475

Той си билу още жюву,

Та излелу утъ куремо цалу какъ си билу!

Пригжрна си, цалуна си Фейска крале,

Чи си гу куртолиса утъ сура ламие.

Та си фжрна Сада крале да си фжрка,

1480

Фейска крале шетна коне низъ поле-ту,

Та ми утидоха на тие дървене,

Де ги чекатъ ду две моми.

Малка мома какъ си виде Сада крале,

Слезе си ми утъ коне Лестувица,

1485

Пригжрна гу, цалуна гу,

Па ми шетатъ коне низъ поле-ту;

Сада крале си ми фжрка.

Стигнали се вече на Талатинска земе.

„Sors dehors du puits dragon feroce 1460
 Que nous deux nous batons.“
 Quand le dragon entendit cela il soufla et hurla
 Que la terre en trembla,
 Et sortit du puit sec.
 Mais le roi Sada ne sort point 1470 1465
 Le dragon l'a tout engloutit!
 Et ils se battent trois semaines,
 Et après le roi Feise prende la flèche merveilleuse
 Et il tira le dragon au coeur.
 Le dragon tomba au milieu du champ 1475
 Et à peine vivant il parla:
 „Que Dieu punisse la Jouda — fléchetirante, o roi,
 Qui t'a donnée la flèche merveilleuse,
 Avec la quelle tu m'as frappe au coeur et à la foie.“
 Et pendant qu'elle parlait ainsi 1480 1475
 Le roi Feise prit son couteau caché
 Et il coupa le ventre du dragon
 Pour voir si le roi Sada est encore en vie?
 Il était encore vivant,
 Et il sortit du ventre tout entier come il était! 1485
 Il embrassa et baisa le roi Feise
 Car il l'a sauvé du dragon feroce.
 Et le roi Sada vola et vola,
 Et le roi Feise marcha à cheval par le champ.
 Et ils arrivèrent au défilé 1490 1485
 Où les attendent les deux filles.
 La plus petite fille voyant le roi Sada
 Descende en bas de son cheval Hirondelle,
 L'embrassa et le baisa. 1495

- 1413 Фейска крале не ми фоди на Талатинска земе, 1490
 Чи ми се е мощне забавилу;
 Закара си ду негуве пжрве либе,
 Та утиде на негува си Фейска земе.
 И Сада крале си закара пжрве либе,
 Та утиде афъ Талатина града. 1495
 Талатинска крале си гу чека на капию,
 Какъ си виде Сада крале негува сина,
 Рригжрна гу, цалуна гу,
 Цалуна си и негуву пжрве либе;
 Пжрве либе мощне си бендиса: 1500
 Утъ лику й грее ясну сонце!
 В' гржди й е ясна месечина!
 В' скути й се дребни звезди!
 Коса й е ду земе-та!
 Та заправи Талатинска крале силна свадба, 1505
 На свадба си калеса седемдесе крале,
 Та ги гости и ги пои малу млогу
 Малу млогу три недели,
 Дуръ хми се е вече дудеелу.
 Излела е на трапеза ду млада невеста, 1510
 Та си рока цалуна на седемдесе крале;
 Какъ ми фоди сонце грее!
 Седемдесе крале дарба си га подариха,
 Та си утидоха кой на земе, кой на море.
 Устана си Сада крале млада зете, 1515
 Та си либи ду негуву пжрве либе.
 Мощне ми е силувиту, духувиту,
 Записалу сичка земе дур и море.
 Родилу ми десетъ сина, десетъ керки,

Et il vont à cheval par le champ,

149D

Et le roi Sada vole.

Ils arrivent enfin dans le pays Talatine

Mais le roi Feise n'alla au pays Talatine,

Car il était longtemps absent.

Il mena son premier amour

149500

Dans son pays de Feise.

Et le roi Sada mena son premier amour

Et arriva dans la ville Talatine,

Le roi Talatine l'attend à la porte,

Et quand il vu le roi Sada son fils

150D

Il l'embrassa et baisa,

Il baisa aussi son premier amour

De laquelle brille dans son visage le soleil brillant,

Sur sa poitrine est la lune claire

Et dans les habits des petits étoiles,

150500

Et les cheveux lui descendent jusqu'à la terre.

Et le roi Talatine fit une noce brillante

Et invita à la noce les soixante dix rois,

Et les fêta peu ou beaucoup,

Peu ou beaucoup pendant trois semaines,

151D

Jusqu'a ce qu'ils ont eu assez.

Et la jeune fiancé vint aussi à la table

Et baisa les mains des soixante dix rois,

Partout où elle allait sortait le soleil!

Les soixante dix rois lui donnèrent des cadeaux,

151500

Et ils partirent les uns par terre les autres par mer,

Et le roi Sada le jeune fiancé resta seul

Et aima son amour premier.

Il était très fort et très spirituel

15*

- 1522 Та ми заселили пуста земе запустена. 1520
- 1523 Утѣ Богѣ нашелѣ Турцка Крале,
- 4 Шо заправи силна ойске,
- 5 Та заптиса сичка земе дур и море;
- 6 Заптиса ми и Талатинска земе,
- 7 Сада крале си стару погубилу, 1525
- 8 Негуву пярве либе стара заробилу,
- 9 { Изметѣ да му чини,
- 10 { Да му бави мжжки деца.
- 30 Не се знае вече шо станали,
- 31 Лу хми песна устаналу, 1530
- 32 Да се помни чи се били силувити духувити.
- 33 Утѣ Бога здраве, од мене песна,

Et devint maître de toute la terre et de toute la mer.

1520

Et elle enfanta dix fils et dix filles,

1521

Et ils ont peuplés la terre deserte.

1522

Que Dieu punisse le roi Turque

Qui a levé une forte armée

Et qui a conquit toute la terre et la mer,

1523

Et qui a aussi conquit la terre Talatine

Et qui'a tué le vieux roi Sada,

Et prit prisonnière son premier amour très âgée,

Pour le servir et pour lui garder les petits enfants

On ne sait ce qu'ils sont devenus,

1530

Mais pour nous est resté cette chanson

Et la mémoire qu'ils étaient très forts et spirituels.

Que Dieu vous donne la santé et moi cette chanson.

ПАКЪ ЖЕНИДБА НА ТАЛАТИНСКА КРАЛЕ
НО ИНАКВО.

Талатина крале замина си ду белъ Дунавъ,
Иска да ми фоди пу сичка-та земе,
Да си тера мори либе спроти негу.
Та ми яха огнена кучие,
Си га каратъ ду три Юди Самуили: 5
Колку си е кучие огнена,
Утъ Юди си още пламень фжрка,
Лу кого стигне гу погурева,
Та си бива као църна главне!
Та ми фоди Талатина крале пу сичка-та земе. 10
Ела либе нема де да најде!
Па си фоди дуръ му са е вече дудеелу,
На Юди си вели утговори:
„Мари, Юди, ду три Самуили!
Как сте фодили пу земе-та, 15
Не ли сте видели краљска керка
Краљска керка шо приличе на мене,
Да си ми боде пјрве либе,
Кой га види на мене да завиди,

Les noces du roi Talatine.*(Une autre version.)*

Le roi Talatine passa le Danube blanc,
 Il veut passer par toute la terre
 Pour chercher une épouse convenable.
 Il monta sur un chariot de feu
 Mené par trois Joudes Samoviles. 5
 Autant que le chariot est de feu
 De Joudes même sort encore du feu,
 Tellement que quiconque en est atteint est brûlé,
 Et devient comme un tisson noir.
 Et ainsi le roi Talatine passa par toute la terre 10
 Mais il ne puit pas trouver une epouse!
 Il voyagea jusqu'à ce qu'il s'en degouta.
 Et il parle aux Joudes et dit:
 „O Joudes trois Samoviles
 Quand vous êtes passées par la terre 15
 N'avez vous pas vues une fille royale
 Une fille royale qui me ressemble
 Qui me soit la première amour,
 Et qui la voit me l'enviet

Чи си имамъ гюзелъ либе,
 Шо га нема нийде пу земе-та.“
 „Е бре, Талатине кралю!
 Кога бехме още млади и помалки,
 Наше сестра падна болна да лежи;
 Та ми лежа цали три години. 25
 Нее си ѝ изметъ чинехме,
 Саде понуда не е зевала,
 Терала е вода утъ край земе,
 Де си има студенъ кладнецъ;
 Ела ступанъ има люта змие, 30
 Не си дава никой утъ вода да пие;
 Аку си гу на кладнецъ найде,
 Фжрле си гу понуда на малки-те змии.
 Не сме хтели нее да идеме на край земе,
 Ела на е сестра люту заклела; 35
 Аку не ѝ донесеме вода утъ край земе,
 Нийде нейде да се не свартиме,
 Да фодиме пу земе-та као луди и завени!
 Какъ си чухме сестрина люта клетва,
 Утидохме на край земе на студенъ кладнецъ, 40
 Де си беше и люта змие;
 Лу какъ на виде глава си замаха,
 Кани ни се да на погуби.
 Нее си се чудумъ чудиме шо да правиме,
 Какъ да земеме вода утъ студенъ кладнецъ, 45
 Да утнесеме на наше та сестра?
 Де си запе пиле соколову:
 „Мари, Юди, ду три сестри!
 Шо стоите тука и се чудите?

Que j'ai une belle épouse 20
 Qui n'a pareille sur la terre.
 „Oh roi Talatine
 Quand nous étions encore plus jeunes et plus petites
 Notre soeur tomba malade,
 Et elle était malade trois ans entiers. 25
 Nous l'avons servies
 Mais elle n'avoit pris des rafraichements,
 Elle ne demandait que de l'eau de la fin de la terre
 Où il y a un puits froid.
 Mais dont le maitre est un serpent cruel 30
 Qui ne permet à personne d'en boir de l'eau,
 Si quelqu'un vient près du puits
 Il le jete aux petits serpents comme une douceur.
 Nous ne voulions pas aller à la fin de la terre
 Mais la soeur nous fortement conjurat, 35
 Que si nous lui n'aportons pas de l'eau de la fin de la terre
 Que nous ne trouvions nulle part du repos,
 Mais que nous courrons sur la terre comme folles et insanes.
 Quand nous avons entendues les jurons de notre soeur
 Nous sommes allées à la fin de la terre au puits froid 40
 Où était aussi le serpent cruel.
 Mais à peine nous a-t-il vu il remua la tête
 Il se prepare de nous faire perir.
 Mais nous étions toutes confondues ne sachaut quoi faire
 Et comment prendre de l'eau du puits froid, 45
 Pour la porter à notre soeur?
 Voila qui chante un oiseau faucon :
 „O Joudes trois soeurs
 Que restez vous la et êtes vous surprises,

Идите си на крайну-ту море, 50
 Там' си има дару дафинову;
 Да чекнете вейка утъ даро-ту,
 С' вейка змие да ударите,
 Та ша се умае и ша заспие;
 Тога си точите вода утъ студенъ кладнецъ.“ 55
 Та утидохме на крайну-ту море.
 Найдохме си дару дафинову,
 Та си чекнахме вейка утъ даро-ту,
 С' вейка си змие ударихме,
 Та се ума и си падна на земе-та. 60
 Дуръ тога си вода наточихме,
 Та си навървихме да си фодиме на наше-та земе,
 На наше-та сестра понуда да дадеме.
 Вървехме малку що повървехме,
 Се качихме горе на планина-та 65
 Де истица ду белъ Дунавъ.
 На край Дунавъ имаше кральски сарае,
 Афъ техъ си седи Ситска кралица,
 Шо си сжди на сичку-ту поле.
 Тия си има керка дюнягюзеллийка 70
 Шо га нема нийде на дюне-та:
 Утъ лику й греетъ деветъ сонца!
 Афъ гржди й свети ясна месечина!
 В' скути й се дребни звезди!
 Коса й е ду земе-та, 75
 Хемъ си свети као елмазъ камень!
 Кога си излезе утъ майчина худае,
 Да се бани на студни-те кладнеци,
 Шо се магли низъ поле-ту,

Allez sur l'extreme bord de la mer, 50
 La il y a un arbre de l' Eleagnus,
 Brisez une branche de cet abre,
 Avec la branche touchez le serpent
 Il s'enivrera et s'endormira.
 Et après prenez de l'eau du puits froid. 55
 Et nous allons à l'extrême bord de la mer
 Nous y trouvâmes l'arbre Eleagnus,
 Nous brisâmes une branche de cet arbre,
 Nous frappâmes avec la branche le serpent,
 Il s'enivra et tomba a la terre, 60
 Et après nous primes de l'eau
 Et nous nous allons pour retourner dans notre pays,
 Pour donner ce rafraichement à notre soeur.
 Nous allâmes beaucoup et peu
 Et nous ascendîmes sur la cime de la montagne 65
 D'où sort le Danube blanc.
 Sur le bord du Danube était un palais royale
 Et en dedans demeure la reine Site
 Qui gouverne tout le champ.
 Elle a une fille extrêmement belle 70
 Qui n'a pas pareille au monde.
 De son visage brille neuf soleil
 Et sur son sein brille la lune claire,
 Dans ses habits brillent de petits étoiles
 Les cheveux lui vont jusqu'à la terre. 75
 Et lui comme une pierre precieuse,
 Quand elle sort de la chambre de sa mère
 Pour se baigner dans les puits froids,
 Les brouillards qui sont sur le champ

Си ги гони на небе-ту, 80
 Та си свети на неина земе!
 Нее, Талатине, га сме видели,
 Тя си бива за тое първе либе.
 Ела има пуста сура ламие,
 Та не дава да се жени ни ту майка, 85
 Ниту майка ниту керка;
 Си ги чува никой при техъ да не фоди,
 Лу кой иде назадъ се не връща;
 Люту на сорце-ту гу наранева,
 И гу фърле афъ море-ту на риби-те.“ 90
 Какъ ми чу Талатине крале,
 Мощне му се сорце наранилу,
 На Юди си вели утговори:
 „Язъ ша ида, Юдй, на Ситска-та земе:
 Или таму младу да си погина, 95
 Или да си зема керка на Ситска кралица.“
 Сова рече не отрече,
 Си ми тржгна огнена кучие,
 Да си иде на Ситска-та земе.
 Юди си му недаватъ да иде: 100
 „Седи кралю, не ми фоди,
 Сички таму ша загинеме!“
 Той имъ мольба не слуше,
 Си кара кучие и ми фоди,
 Вече наблизиха ду Ситску ту поле; 105
 Юди ми се мощне уплашени,
 Па си му се мольба молетъ:
 „Седи, кралю, не ми фоди на Ситску-ту поле,
 Чи ша таму младу да погинешъ!

Elle les chasse jusqu'au ciel, 80
 Et elle luit sur son pays!
 Nous o roi Talatine avons vues
 Elle serait pour toi une épouse.
 Mais il y a là un dragon feroce, cruel,
 Et il ne permet à se marier 85
 Ni à la fille ni à la mère.
 Il les garde que personne ne vient auprès d'elles,
 Et celui qui va là ne retourne plus,
 Il le blesse feroceement au coeur
 Et le jete dans la mer au poissons. 90
 Quand le roi Talatine a entendu cela
 Son coeur était très blessé
 Et il parle aux Joudes et leurs dit:
 „Moi je veux aller dans le pays Site
 Ou pour y perir jeune 95
 On pour me marier avec la fille de la reine Site.“
 Et cela disant il tourna le chariot de feu
 Pour aller dans le pays Site.
 Les Joudes lui defendent d'y aller.
 „Reste o roi ne va là 100
 Nous tous y perirons!“
 Mais il n'ecouta pas leur demande
 Il mena le chariot et avanca.
 Ils s'aprocherent déjà du champ Site.
 Mais les Joudes étaient très effrayés 105
 Et elles lui adressent la prière:
 „Reste o roi ne va pas au champ Site
 Tu y periras jeune! 108
 Il y perirent déjà soixante dix rois,

- 29 Тамамъ седемдесе крале са погинали, 110
 30 Диле ти неша погинешъ!
 Саму крали Марку са е куртолисалъ.
 Той си има срела отровита,
 Шо га зелъ утъ люта ламие,
 Шо излегла на Талатинска земе. 115
 Пуста Ситска ламие усрелила Седемдесе крале,
 Найузадъ ми фоди крали Марку,
 Афъ рока си доржи срела отровита,
 И си гласумъ рука на ламие:
 „Назадъ, назадъ, пуста ламию! 120
 Чи ша си та на сорце-ту осреле.“
 Какъ си виде ламие срела отровита,
 Потресе се, мощне се уплашила,
 Та си падна на земе-та утпрешъ крали Марка,
 Па си му се молба моли, 125
 Да си тури срела афъ пазуфи,
 Немой нее млада да погуби,
 Да устане ситска земе пуста запустена;
 Молба му се моли и му путь дава да заминне.
 Та си замина саму крали Марку, 130
 И утиде на негува си гулема града.
 Негу, кралю, да повикашъ на ардаж на помощи,
 Той ша си усрели сава пуста ламие,
 И ша земешъ керка на ситска кралица;
 Я' крали Марку као постаръ, 135
 Ша си земе Ситска кралица,
 Да му бode първе либе.“
 Уплаши се Талатине крале,
 Та си тржгна назадъ огнена кучие,

Comment ne periras tu aussi! 110
 Le roi Marco seul s'en sauva,
 Il a une flèche venimeuse
 Qu'il a prit du dragon feroce
 Qui est arrive dans le pays Talatine.
 Le dragon feroce de Site a frappé les soixante dix rois 115
 Apres eux va le roi Marco
 Dans sa main il tient la flèche venimeuse
 Et il crie fortement au dragon :
 „En arrière dragon feroce
 Si non je veux te frapper dans ton coeur.“ 120
 Quand le dragon a vu la flèche venimeuse
 Il trembla et était très effrayé
 Et tomba à la terre devant le roi Marco,
 Et lui adresse une prière
 De cacher sa flèche sous son bras 125
 Et de ne le tuer si jeune,
 Que le pays Site reste desert.
 Il lui adresse la prière et lui donne passage.
 Et ainsi seul passa le roi Marco
 Et retourna dans sa grande ville. 130
 Mais lui appelle, o roi en aide
 Il va tuer avec la flèche ce dragon feroce
 Et tu prendra la fille de la reine Site,
 Et le roi Marco comme plus âgé
 Prendra la reine mère de Site pour son épouse.“ 135
 Le roi Talatine s'effraya
 Et il tourne son chariot de feu
 Et il retourne dans son pays Talatine.
 Et à peine descendu du chariot

- И утиде на негува си Талатинска земе. 140
 Още утѣ кучие не е слегалъ,
 Си ми рука ду негува башѣ китипинѣ,
 Та му вели утговори:
 „Е бре, китипине, башѣ китипине!
 Земи си бела книга и капка мурекепа, 145
 Та си пиши бела книга на крали Марка,
 Бела книга цѣрну писму,
 На книга да му пишешъ:
 Млогу здраве, крали Марку, утѣ Талатинска крале!
 Мољба ти се моли, 150
 Аманъ ти чини дурѣ ду земе,
 Да си земешъ тое срела отровита,
 Та да дойдешъ тука дурѣ при негу,
 Има нешу да ти каже;
 Аку дойдешъ, братъ ша си та фати; 155
 Па аку не дойдешъ пѣрвѣ душманинѣ ша та има.
 Две години има шо му чини едно добро,
 Шо утрепа пуста сура ламие,
 Шо излезе на наше-та земе;
 Сега ша му чинишъ и другу добро. 160
 Сова пиши и ми книга донеси,
 Да си прате дурѣ ду негу ду младу татарче.“
 Та си писа башѣ китипинѣ бела книга
 Бела книга цѣрну писму,
 Утнесе гу дурѣ на крале 165
 И той пармакъ да си удри.
 Гледа крале бела книга
 Бела книга цѣрну писму,
 Гледа си гу и си рони дребни солзи,

Il crie son chef écrivain 140
 Et lui parle et dit:
 „He toi chef écrivain
 Prends du papier blanc
 Et une goutte de l'encre
 Et écris une lettre jolie au roi Marco, 145
 Sur le papier blanc des lettres noires:
 Et dans la lettre dis lui:
 Sois salué o roi Marco du roi Talatine,
 Il te prie et il fait à toi la reverence jusqu'à la terre,
 Prends ta flèche venimeuse et vienne chez lui 150
 Il a quelque chose à te dire.
 Si tu vienne il te prendra pour frère,
 Mais si tu ne vienne pas il te regardera comme premier ennemi.
 Il y a deux ans que tu lui a rendu un bon service
 En tuant le dragon feroce 155
 Qui est venu dans notre pays,
 A présent rende moi un autre bon service.
 Cela écris et apporte moi la lettre
 Que j'envoie chez lui un jeune courrier.“
 Et le chef écrivain a écrit cette belle lettre 160
 Sur du papier blanc des lettres noires.
 Il l'apporte au roi
 Qu'il touche la lettre avec son doigt.
 Le roi regarde la jolie lettre
 Sur du papier blanc, des lettres noires, 165
 Il la regarde et pleure des larmes petites.
 Et il fait une prière à Dieu même:
 „O Dieu, mon bon Dieu,
 Donne de l'esprit et d'entendement au roi Marco,

- 167 Па си се и на бога мольба моли: 170
 Ой, Боже ле, мили Боже!
 Я' пусни си, Боже, на крали Марка умъ и разумъ,
 170 Лу какъ ша си види сава книга,
 Да си яхне бърза коне,
 Та да дойде тука дуръ при мене, 175
 Да си виде шо си прави.
 Мольба си се Богу моли
 И си рука ду младу татарче,
 Та му дава бела книга афъ роки-те,
 И му вели утговори: 180
 „Е бре, мое младу татарче!
 Немой седи, немой стои:
 Слезе си ми долу афъ ехура,
 Та си закарай мое бърза коне;
 Яхни коне и си иди афъ Търнува града, 185
 Да си найдешъ крали Марка,
 Нему да си дадешъ бела книга
 Бела книга църну писму;
 Цюхапъ да му дадешъ, да си дойде тука при мене,
 Цюхапъ утъ негу па да земешъ; 190
 Шо ша ти каже мене да си кажешъ.“
 Та си яхна младу татарче кралюва-та бърза коне,
 Дуръ да яхне Талатинска земе изминалу,
 Дуръ да седне харну на седло-ту,
 Си утиде на Търнува града. 195
 Там' си найде крали Марка,
 Чи вечере сусъ стара си майка.
 Какъ си виде крали Марку ду младу татарче,
 Хрипна утъ вечере утъ трапези,

Que quand il voit cette lettre 170
 Qu'il monte sur un cheval coursier
 Et vienne ici chez moi
 Pour voir ce qu'il y a ici.
 Il fait la prière à Dieu
 Et il appelle un jeune courier 175
 Et lui donne la lettre blanche dans le main
 Et lui parle et dit :
 „Oh mon jeune courier
 Ne reste pas, ne reste pas debout,
 Descende en bas dans l'écurie 180
 Et monte mon cheval coursier,
 Monte le cheval et va dans la ville Trnova
 Pour y trouver le roi Marco,
 Donne lui la lettre blanche
 La lettre blanche avec l'écriture noire, 185
 Fais lui savoir qu'il vienne ici
 Et prende sa reponse
 Et tout ce qu'il te dira, tu me dira.
 Et ainsi monta le jeune courier le coursier du roi.
 A' peine montée il dépassa le pays Talatine 190
 A' peine était il bien assis sur la selle
 Il arriva dans la ville Trnova.
 La il a trouvé le roi Marco
 Qui soupa avec sa vielle mère. —
 Quand le roi a vu le jeune courier 195
 Il se leva brusquement de la table,
 Et il va au devant du jeune courier ;
 Sa mère resta seule à la table.
 Et le roi Marco parla et dit :

- 107 Та утиде да дучека младу татарче. 200
 Сама майка му устанала на трапези.
 Та му вели Марку утговори;
 200 „Добре дошло младу татарче!
 Шо хаберъ носишъ утъ Талатинска земе?
 Шо ми прави Талатине крале?“ 205
 „Добре та найдохъ крали Марку!
 Нищу хаберъ не ти носе утъ Талатинска земе,
 Лу ти носе бела книга
 Бела книга църну писму:
 Талатине крале на госте та кани, 210
 Ла си дойдешъ да та види.“
 Та му даде бела книга
 Бела книга църну писму.
 Зе си крали Марку бела книга,
 Та га пее и се смее. 215
 Па си кани младу татарче на трапеза,
 Да вечере с негу сладки манџи,
 И да пие руйну вино тригодишну.
 Ядоха си и си пиха малу млогу
 Малу млогу две недели. 220
 Татарче иска да си иде,
 Та си тера цюхапъ утъ крали Марка;
 Да ли ша дойде или неша?
 „Ша си дойда, татарче, отъ да не дойда:
 Талатине крале ми е първъ побратимъ.“ 225
 Та си рука Марку башъ изметчие,
 Та му вели утговори:
 „Е бре изметчию, мои веранъ слуга!
 Искарый ми утъ ехура бърза-та коне,

„Sois bien venu jeune courier 200
 Quelle nouvelle apportes-tu du pays Talatine,
 Comment se porte le roi Talatine.
 „Bien j'ai te trouvé o roi Marco
 Je ne t'apporte pas des nouvelles du pays Talatine
 Mais je t'apporte une lettre blanche 205
 Avec une écriture noire.
 Le roi Talatine t'envite
 De venir qu'il te voit.“
 Et il lui donne la lettre blanche,
 Une lettre blanche avec l'écriture noire. 210
 Le roi Marco prit la lettre blanche
 Il la lue et rit.
 Et il invite le jeune courier à la table
 Pour manger avec lui des mets doux,
 Et qu'il boit avec lui du vin de trois ans. 215
 Ils ont mangé peu ou beaucoup
 Peu ou beaucoup deux semaines.
 Le courier veut s'en aller
 Et il demande la reponse du roi Marco
 S'il va venir ou non. 220
 „Je veux venir pourquoi non,
 Le roi Talatine est mon premier confrère.“
 Et le roi Marco appelle son chef domestique
 Et lui parle et dit:
 „Oh mon serviteur mon fidele serviteur, 225
 Amène moi de l'écurie mon cheval coursier
 Qui vole comme un oiseau dans le ciel,
 Selle le avec la selle d'or,
 Bride le avec la bride d'argent,

- 227 Шо си фърка као пиле на небе-ту; 230
 Наседли гу сусъ златну седло,
 Наюзди гу сусъ сребрена юзда;
 230 Назоби гу седемдесе ока бела пшеница,
 И гу напои седемдесе ока руйну вину;
 Колку си е фъркать 235
 Още толку да си фърка низъ Талатинска земе,
 Кой ма види да завиди.“
 Наседли гу изметчие наюзди гу
 Сусъ златну седло, сусъ сребрена юзда,
 И гу назоби, напои; 240
 Назоби гу седемдесе ока бела пшеница,
 Напои гу седемдесе ока руйну вину;
 Га не може бърза коне на ноги да стои,
 Иска да су фоди да си фърка:
 Утмалъ гу вързали на железна халка, 245
 Дуръ да Марку се наготви.
 На майка си Марку вели утговори:
 „Я’ отключи, мале, шарени сжндуци,
 Та искарай мое башъ руху,
 Шо е ушибену с голу злату сарманлие, 250
 Да се премене, мале, да се нареде.
 Чи ша ида на Талатинска земе;
 Талатине крале си ма кани на гозба,
 Канилъ си е сите крале и бануве.
 Искарар си и мое-та отровита срела, 255
 Нещу на путь да не пате:
 Аку си ма срещне Юда Самуила,
 Сусъ срела нее да си надборе.“
 Та утключи майка му шарени сжнджци,

Donne lui à manger soixante dix okas du grain blanc, 230
 Et donne lui à boir soixante dix okas du vin rouge,
 Autant qu'il peut voler,
 Qu'il vole encore mieux dans le pays Talatine,
 Que quiconque me voit m'envie. "
 Le serviteur le sella et brida 235
 Avec la selle d'or et la bride d'argent,
 Et il lui donne à manger et à boire
 Il lui donne soixante dix okas de grain blanc
 Et à boire soixante dix okas du vin rouge.
 Et le coursier ne peut rester debout tranquille, 240
 Il veut aller et voler,
 A' peine il l'ont attaché à un cercle de fer
 Pendant que le roi se prepare. —
 A' la mère Marco parle et dit:
 „Ouvre petite mère les coffres bigarés 245
 Et fais en sortir mon habit de fête,
 Qui est cousi avec de l'or pur,
 Que je m'habille petite mère, et me pare,
 Car je veux aller dans le pays Talatine
 Le roi Talatine m'a invité, 250
 Il a invité aussi tous les rois et bans,
 Sorte aussi ma flèche veneneuse
 Que je ne m'expose au danger en route,
 Si la Joude Samovile me rencontre
 Que je la vainque avec la flèche. "
 Et la mère deserra les coffres bigarés 255
 Et fit en sortir l'habit d'or,
 Et lui donna aussi la flèche vénéneuse.
 Marco changea les habits et se pare

257

Искара му сарманлие руху,
 Даде си му и срела отровита.
 Премени се Марку нареди се,

260

260

Па си пита майка:

„Кажи, мале, да ли си сам юнакъ?“

„Юнакъ си, сину, надъ юнаци!“

265

Дано намдаръ да излезешъ на кральска трапеза,
 Ситѣ крале да пофалетъ тоѣ стара майка,
 Шо си е родила сакавъ юнакъ на земе-та.“

Та си яхна Марку бърза-та коне,

Дуръ да яхне утмалъ гу е дудоржалъ,

270

Какъ ми фжкна пу небе-ту.

Не се виде де утиде!

Младу татарче дуръ да си яхне бърза-та коне,
 Марку утиде на Талатинска земе.

Талатине крале гу е чекалъ на башъ дървене,

275

Какъ гу виде лику му се засмее.

Та си слезе утъ огнена кучие.

И цалуна Марка на око-ту.

Марку си гу пита и гу праши:

„Кажи, кралю, шо ма терашъ?“

280

Дуръ не си ти изметъ свърше,

Не си флевамъ афъ Талатина града,“

„Исфодихъ си, Марку; сита земе,

Да си терамъ либе спроти мене,

Ела либе не си найдохъ.

285

Дуръ утидохъ на висока планина,

Де истица ду белъ Дунавъ,

Та си тече низъ Ситску-ту поле.

Ду белъ Дунавъ си има кральски сарае,

Et il demande sa mere: 260
 „Dis-moi o petite mère si je suis un héros?“
 „Tu es un héros, mon fils, héros des héros!
 Et quand tu viendra à la table royale
 Tous les rois loueront ta vieille mère
 Qui a enfantée un tel héros au monde.“ 265
 Et Marco monta sur son coursier,
 A' peine fut il monte, il le tienne à peine
 Et il vola sous le ciel,
 Et on ne voit pas où il est allé,
 A' peine le jeune courier monta son coursier 270
 Marco est déjà arrivé dans le pays Talatine.
 Le roi Talatine l'attendait dans le principal défilé.
 Quand il l'a vu son visage était riant,
 Et il descende du chariot de feu
 Et baisa Marco sur son oeil. 275
 Marco lui demande et interroge:
 „Dis moi roi pourquoi tu m'appelle?
 Avant que je n'aie rendu le service à toi
 Je ne veux pas entrer dans la ville Talatine.“
 „Marco j'ai voyagé par toute la terre 280
 Pour y chercher une épouse convenable,
 Mais je n'aie pas trouvé une épouse.
 Mais quand j'ai monte sur la montagne haute
 D'où sorte le Danube blanc,
 Et prende son course par la plaine de Site, 285
 Auprès du Danube blanc il y'a un palais royale
 Et en dedans loge la reine de Site.
 Elle a une fille la plus jolie au monde.
 Qui n'a pareille sur toute la terre,

- 287 Афъ техъ седи Ситска кралица; 290
 Тя си има керка дюнягюзеллийка
 Шо га нема нийде на дюне-та:
 290 Уть лику й греетъ деветъ сонца!
 Афъ грѣди й свети ясна месечина!
 В' скути й се дребни звезди! 295
 Коса й е ду земе-та!
 Хемъ си свети као елмазъ каменъ!
 Тя си бива за мое пѣрве либе.
 Ела има пуста сура ламие,
 Та не дава да се жени ниту майка, 300
 Ниту майка ниту керка;
 Си ги чува никой при техъ да не фоди;
 Лу кой иде назадъ се не враща,
 Мольба ти се, Марку, моле,
 Да си идешъ на Ситска земе, 305
 С' тое отровита срела да усрелишъ пуста ламие,
 Та да идеме афъ Ситски сарае.
 Ти да земешъ Ситска кралица,
 А язъ да си зема неина-та гюзелъ керка."
 Крали Марку ни постоя, ни почека, 310
 Лу си копна бѣрза коне,
 Та утиде на Ситска земе;
 С' негу фоди и Талатине крале.
 Лу утиде на Ситски сарае,
 Рукна Марку гласумъ се подрукна: 315
 „Лу де да си, сура ламию, тука да си!
 С' тебе борба ша се боре,"
 Още рече Марку не отрече,
 Подаде се утъ гора та сура ламие;

De son visage brille neuf soleils 290
 Et sur son sein brille la lune claire,
 Dans ses habits sont des petits étoiles,
 Les cheveux lui descendent jusqu'à la terre;
 Et elle brille comme un diamant.
 Elle serait mon première amour. 295
 Mais il y a là un dragon feroce et cruel
 Et il ne permet à se marier ni à la mère
 Ni à la mère ni à la fille.
 Il le garde que personne ne leur approche.
 Et qui va là ne revient plus. 300
 Eh mon cher Marco, je te prie
 Va dans le pays Site,
 Frappe avec ta flèche veneneuse le dragon feroce,
 Que nous pouvons entrer dans le palais Site,
 Afin que tu prenne la reine de Site 305
 Et moi sa jolie fille."
 Le roi Marco ne reste et n'attende plus
 Mais il poussa son coursier
 Et alla dans le pays Site.
 Avec lui va aussi le roi Talatine. 310
 A' peine sont ils arrivés auprès du palais de Site
 Que Marco cria avec une voix forte:
 „Où que tu sois dragon feroce viennes ici
 Je veux me battre avec toi."
 A' peine a Marco dit cela 315
 Voila que le dragon feroce descende de la montagne. 316
 Mais en voyant Marco il s'enfuit!
 Mais Marco n'était pas surpris.
 Mais il lanca sa flèche veneneuse

317 Какъ си виде Марка си забегал 320
 Марку си се не почуди,
 Ам' си фжрили отровита срела,
 320 Та га усрели люту афъ сорце-ту.
 Утиалъ душе си продума;
 „Утъ Богъ нашелъ, крали Марку! 325
 Шо ма усрели още млада и зелена.“
 Сова рече и си душе даде.
 Дуръ тога си утидоха афъ Ситски сарае,
 Де си найдоха Ситска кралица,
 Чи си вика и си плаче. 330
 „Немой викай, кралице, немой плачешъ!
 Ду сега си била пуста запустена,
 Утъ сега ша си башъ кралица на земе-та:
 Ти ша бодешъ пжрве либе на крали Марка,
 Я' тое-та керка ша си бode 335
 Пжрве либе на Талатинска крале.“
 Какъ ми чула ситска кралица
 Мощне ми се зарадува,
 Та ги гости и ги пои три месеци време,
 Чи е Марку усрелилъ сура ламие. 340
 Вече искатъ да си фодетъ,
 Крали Марку си закара Ситска кралица,
 Га уткара на Тжрнува града,
 Та направи силна свадба,
 Свадба е траяла три недели. 345
 Я' Талатине крале си устана на Ситска земе,
 Там' си прави силна свадба.
 Та скалеса сите крале на свадба-та,
 Си калеса и крали Марка;

Et le frappa atrocement au coeur.

320

Et lui à peine vivant parle :

„Que Dieu te punisse o roi Marco,

Quê tu m'a tuè encore jeune et vert.“

Et cela disant il expira.

325

Après cela ils sont allés dans le palais de Site

Où ils trouvèrent la reine Site

Qui lamente et pleure :

„Ne te lamente ne pleure pas o reine,

Jusqu'à présent tu étai desolée

330

Depuis le présent tu seras la vraie reine du pays,

Tu seras l'épouse du roi Marco,

Et ta fille sera l'épouse du roi Talatine.“

Quand cela a entendue la reine Site

Elle était joieuse d'une grande joie

335

Et elle les fêta trois mois,

Parceque Marco a tué le dragon feroce.

Ils veulent déjà s'en aller.

Le roi Marco mena avec lui la reine Site

Et la mena dans sa ville Trnova,

340

Et arrangea une grande noce

La noce dura trois semaines.

Et le roi Talatine resta dans le pays Site

Et la il fait une grande noce.

Et il invita tous les rois à la noce

345

Il invita aussi le roi Marco,

346

Et il fêta pendant trois mois :

Et après les convives veulent s'en aller,

Les soixante dix rois veulent s'en aller,

Mais la jeune fiancé parut

- 347 Та ги гости и ги поѣ три месеци; 350
Дурѣ тога се свадба расипала.
Седемдесе крале искатъ да си фодетъ,
355 Излегла е млада булька,
Да им рока цалуе,
Утѣ лику ѣ греетъ деветъ сонца! 355
В' грѣди ѣ свети ясна месечина!
В' скути ѣ се дребни звезди!
Коса ѣ е ду земе-та!
355 Хемъ си свети као елмазъ каменъ!
Сички крале си се чудетъ за неина гиздавина; 360
Секи си е дарба дари пу туваръ алтане.
Та се свадба вече расипала.
Талатине крале си заптиса и Ситска земе!
Утѣ Талатинска земе си дукара сите млади,
Та си тие заселиха ситска земе, 365
И посеха Ситску поле все пшеница.
Утѣ тамъ е излегла пшеница пу сичка-та земе!!
Утѣ тога е устаѣналу и песна да се пее,
Утѣ Бога здраве, утѣ мене песна,

Pour leur baiser les mains; 350
De son visage brillent neuf soleils
De son sein luit la lune claire,
Et dans ses habits brille des petits étoiles
Et les cheveux lui descende jusqu'à la terre,
Et elle brille comme un diamant! 355
Tous les rois admirent sa beauté,
Chaqu'un lui donna un fardeau de monnai d'or.
Et ainsi les convives s'en allerent.
Et le roi Talatine prit possession du pays Site.
Du pays Talatine il amena tous les jeunes gens 360
Et ils peuplèrent le pays de Site,
Et ils semerent la plaine de Site toute entiere avec du blé,
Et de la se propagea le blé sur toute la terre!
Et de la resta aussi cette chanson à être chantée
Que Dieu vous donne la santé 365
Et de moi prenez la chanson.

ЖЕНИДВА НА ТАЛАТИНА КРАЛЕ СО КЕРКА
НА КИТИЧЕСКА КРАЛЕ.

Талатина краля иска шедба да се шета,
Шедба да са шета любу да си тера;
Нийде си гу любу не харесува.
Та ми исходи утѣ край на край земя-та,
Ми утиде и на Китическу широку поле; 5
Тамъ си имаше ду стара града,
Талатина иска в' града да си флезе.
Белки таму любу си најде,
Любу що да си е спроти негу?
Той си презъ гулями порти флява, 10
Гулями порти му са затваретъ,
Не му даватъ в' градо да си флезе.
Чудилъ са е Талатина що да прави
Що да прави що да стори?
На ум си са науми да си копне бърза коня, 15
Да гу копне високи дуваре да прихрипне,
На китическа столнина да си иде,
Чи си таму има моми найубави;
Белки и той мома си хареса,

9.

La noce du roi Talatine avec la fille du roi
de Kite.

Le roi Talatine veut se promener
Pour se promener et chercher une épouse,
Il n'en trouva pas une aimable!
Il est allé par la terre d'une côté à l'autre
Et il arriva aussi dans le champ etendu de Kite. 5
La il y avait une ville ancienne.
Le roi Talatine veut entrer dans la ville
Pour y trouver peut-être une épouse,
Une épouse qui lui serait convenable.
Il entre par la grande porte. 10
On ferme la grande porte devant lui,
On ne lui permette pas d'entrer dans la ville.
Talatine est dans l'embarras songant quoi faire,
Songeant quoi faire quoi d'entreprendre.
Il lui vient à l'esprit de pousser son coursier, 15
Pour le pousser qu'il saute au dessus des murailles hautes
Pour entrer dans la capitale de Kite;
Car la il y a des filles les plus jolies;
Peut-être qu'il la aimera une fille,

- 20 Чи му са е вейке ергенлакъ дудялу. 20
 Та си копна бърза коня,
 Коня си са мѣчи високи дуваре да прихрипне,
 Ел' си не може не да утѣжпне.
 Разеди са Талатина краля,
 Та си обзе ду негува длега камшика, 25
 Бърза коня да си бия,
 Високи дуваре да си прихрипне:
 Той гу бия коня си сѣлзи рони,
 На Талатина си вѣли говори:
 „Що ма, Талатине, мой ступане бияшъ? 30
 Язъ си имамъ юнасту надъ коне-ту,
 Кога си с' мои криля фжркнехъ,
 Дуръ на синю небе си хрипкахъ,
 Ами сега що да праве?
 На Китическа града на врѣхъ дуваре-ту 35
 Си седетъ ду две Юди Самувили,
 Тие си ми не даватъ,
 Ду високи дуваре да си прехрипна:
 Една-та си ми очи заблескува
 Со нехини ду две сѣжнчовити очи, 40
 Друга-та си в' рѣки тици златни сряли,
 С' тяхъ са мѣчи да ма усрели.“
 Подрукна са Талатина краля:
 „Ой вия ду две Юди Самувили!
 Язъ братъ да ви самъ вия мой сестри, 45
 Лю си излезите утѣ прешъ меня,
 Да ва виде да ма видите;
 Та немой си моя коня запирайте:
 Язи или в' градо ша си фязя,

Car il était degouté de la vie de garçon. 20
 Il poussa son coursier.
 Le coursier s'efforce pour sauter dessus de murailles hautes,
 Mais il ne peut les franchir.
 Le roi Talatine devint furieux
 Et il prend en main son fouet long 25
 Pour frapper son coursier,
 Afin qu'il franchisse les murailles hautes.
 Il le frappe et le cheval fonde en larmes,
 Au Talatine il parle et dit:
 „Pourquoi mon maitre Talatine me battes tu,? 30
 J'avais eu plus de courage qu'un cheval,
 Quand je volai avec mes ailes
 Jusqu'au ciel bleu je suis sauté;
 Mais à présent que dois je faire,
 Car sur la hauteur des murailles de la ville Kite 35
 Sont assises deux Joudes Samoviles,
 Elles ne me permettent pas
 Pour franchir les hautes murailles.
 L'une m'éblouit les yeux
 Avec ses yeux pareils au soleil; 40
 L'autre tienne dans sa main des flèches d'or
 Avec qu'elles elle veut me tuer.“
 Le roi Talatine s'écria:
 „O vous deux Joudes Samoviles
 Que je sois votre frère et vous mes soeurs, 45
 Mais allez vous en de devant moi
 Que je vous vois et que vous me voyez;
 Et n'empêchez pas mon cheval.
 Car moi je veux ou entrer dans la ville

50	Или утъ желба ша си умра,	50
	Чи ми са е вейке ергенлакъ дудялъ:	
	Може тука да си има мома спроти меня?	
	Речь-та още не отрече,	
	Две Юди си утъ прешъ негу излязоха,	
	Утъ образъ хми ясну слънце грееше!	55
	Низъ челу хми звязди трепераха!	
	Коса хми са пу земя влачеше!	
	Лю какъ си ги виде Талатина краля,	
	На нег' си вѣли ютговори:	
	„Лю таква мома да си найда,	60
	Та ша заборе сички мои мжки,	
	Що самъ теглилъ кога самъ земя шеталъ,	
	Да си терамъ мома спроти меня.“	
	Юди си му велетъ и говоретъ:	
	„Ой ти Талатине млада краля!	65
	Да си флезешъ в' тоя стара града,	
	Ша си найдешъ мома още поубава!	
50 {	Китически краль си има една керка	
	Една керка що я на дюня нема,	
60 {	Ел' си в' негува сарае има чешма варувита,	70
	Що си е утъ мермеръ исдялана,	
	Вода хи е студна кату дибела леда;	
	Лю кой си утъ тая вода пия,	
	Бива кату конъ що е найфяргатъ!	
70 {	На чешма си излява ду люта змия,	75
	Люта змия с' две глави с' две опашки,	6
75 {	Та не дава никой вода да си пия,	7
	Ниту на чешма да си иде;	8
80 {	Лю кой иде слябъ си бива!	9

Ou va mourir du chagrin ; 50
 Car la vie du garçon je suis déjà dégouté ;
 Peut être qu'ici il y'a une fille convenable à moi."
 Et à peine à-t-il dit cela
 Que les deux Joudes sont venues devant lui.
 De leur visage brillait le soleil ! 55
 Sur leur front les étoiles étincellaient !
 Leurs cheveux trainèrent par la terre !
 Mais quand le roi Talatine les a vu
 Il leur parle et dit :
 „Si je trouve une telle fille 60
 Je veux oublier tous mes chagrins
 Que j'ai souffert voyageant par la terre
 En cherchant une fille convenable."
 Les Joudes lui parlent et disent :
 „O jeune roi Talatine 65
 Entre dans cette ville ancienne
 Tu y trouveras une fille encore plus belle !
 Le roi de Kite a une fille sans pareille au monde.
 Mais dans son palais il y a une fontaine fervente
 Faite de marbre ; 70
 L'eau en est comme la glace épaisse,
 Mais qui boit de cette eau
 Devient comme un cheval qui vole très vite !
 A cette fontaine vienne un serpent feroce
 Avec deux têtes et deux caudes, 75
 Et il ne permette à personne d'en boir
 Ni qu'il en approche. 77
 Mais qui va la devient aveugle ! 78

74	Краль си е искаралъ ду млада теляла,	80
80	Да си личи низъ стара града:	
	„Лю кой юнакъ са наемне да убия тая змия,	
	Той ща земе кральска мома;	
	Я' кой неще може змия да убия,	
	Негу на змия ща си фжрлетъ,	85
85	Курбанъ тия да гу изяде.“	
	Ти си Талатине юнакъ надъ юнаци,	
	Лю какъ ще чуешъ млада тияла,	
	Чи си така низъ стара града личи,	
	Ща си идешъ змия да погубишъ;	90
90	Ел' си толку юнасту немашъ.	
	Аку хи глава присечешъ,	
	На мясту две ща хи излязатъ!	
	Аку хи опашка присечешъ,	
	На мясту хи четри ща излязатъ;	95
	Та тебя младу ща си фжрлетъ,	
	Курбанъ змия да та изяде.	
	За това си нее порти заторихме,	
	И тоя бжрза коня си запираме,	
	Немой ти в' стара града да си флезешъ,	100
100	И в' негу младу още да погинешъ.	
105	Нее с' той си татку бѣхме знайни,	
	Та си тебя пожелихме.	
	И си дойдохме да ти кажеме;	
	Та аку си себя не желишъ,	105
	Флези в' градо мома да си терашъ.“	106
	Талатина краля какъ си Юди дучу,	107
107	Хми вѣли ютговори:	108

Le roi fit sortir un jeune herault	77
Pour proclamer dans la ville ancienne :	80
„Que, quel héros entreprendrai à tuer ce serpent	
Il aura en mariage la fille royale.	
Et celui qui ne peut tuer le serpent	
Sera jetté au serpent	
Pour en être mangé en sacrifice.“	85
Tu roi Talatine es un héros des héros,	
Quand tu entendra le jeune herault	
Qu'il proclame cela dans l'ancienne ville	
Tu ira pour tuer le serpent,	
Mais tu n'as pas autant de valeur.	90
Car si tu lui coupes la tête	
Il en sortira sur la même place deux têtes!	
Et si tu lui coupe la caude	
Il en sortira instamment quatre ;	
Et ainsi on te jettera jeune	95
Pour être dévoré en sacrifice par le serpent.	
Et au cause de cela nous avons fermés les portes,	
Et nous enfermons ton coursier	
Pour que tu n'entre dans la ville ancienne	
Et que tu ne perisse la encore jeune.	100
Nous étions de bonnes connaissances avec ton père	
Et à cause de cela nous avons pitié de toi,	
Et nous sommes venu de t'informer ;	
Que si tu n'a pas compassion de toi même	
Entre en dedans dans la ville pour y chercher la fille.“	105
Quand le roi Talatine a entendu les Joudes	106
Il leur parle et dit:	107

108	„Брат да ви самъ Юди,	109
107	Братъ да ви самъ сестри да ва имамъ,	110
110	Лю да си ми вярну кажете,	
	Какъ да си обия тая люта змия,	
	Та да си зема тая кральска керка,	
	Чи ми са е вейке ергенлакъ дудялъ;	
	Сичка земя самъ исфодилъ,	115
	Мома спроти меня не си найдохъ;	
	В' стара града мома спроти меня има;	
	Или тая мома ща си зема,	
	Или тука младу ща си погина;	
	Какъ самъ утъ моя кральщина излялъ,	120
110	Тжй на кральщина не са вращамъ.“	
	Юди си му вѣлетъ и говоретъ:	
	„Е бре Талатине млада краля!	
	Малку си си на години,	
	Я' си имашъ умувита глава;	125
	С' насъ са братъ побрати.	
	Та ни сѣрце усрели;	
	Нее вярну ща ти кажеме,	
	Какъ да си тая люта змия убияшъ.	
	Лю и ти насъ дарба да даришъ.	130
130	Кога презъ порти с' невеста заминешъ,	
131	Да си рукнешъ и да си подрукнешъ:	2
	Чуете ли, ду две Юди, мои сестри!	3
	Лю дѣ да сте тук' да сте;	4
	Моя люблю тенка дарба да ва дари.	135
	Тенка дарба купринена махрама,	6
	Шо си га я сама на разбой клала.	7
13	Закълни са на тоя Бога и на тоя майка,	8

„Que je sois votre frère o Joudes, 108
 Que je sois votre frère et vous regarde comme soeurs, 109
 Mais dites moi sûrement 110
 Comment dois-je tuer ce serpent feroce,
 Pour prendre en mariage la fille royale,
 Car je suis déjà fatigué de la vie de garçon,
 Par toute la terre je suis voyagé
 Et je ne pas trouvé une fille convenable; 115
 Dans la ville ancienne il y a une fille pour moi;
 Et ainsi ou je prendrai' cette fille
 Ou je vais perir ici jeune;
 Ainsi que je suis sorti de mon royaume
 Ainsi je ne veux plus y retourner.“ 120
 Les Joudes lui parlerent et dirent:
 „Oh roi jeune roi Talatine!
 Tu es jeune en années
 Mais tu as une tête plein d'esprit;
 Tu t'es nommé notre frère 125
 Et ainsi tu a prit nos coeurs;
 Nous te dirons sincerement
 Comment tu peut tuer ce serpent feroce,
 Mais tu aussi doit nous donner des présents.
 Quand tu passeras par la porte avec ta fiancé. 130
 Tu crierà et crierà fortement:
 „Entendez-vous o Joudes mes soeurs! 1
 Quel part que vous soyez. soyez ici; 2
 Que mon amour vous donne un cadeau fin. 3
 En cadeau fin un mouchoir de soie, 4
 Qu'elle a tissée elle même sur le métier de tisserand. 135
 Jure cela par ton Dieu et ta mère 7

Чи това ща сторишъ,	139
Кога през тези порти поминешъ,	140
Силна свадба малку да запреешъ	
И насъ дарба да си даришъ.“	
Талатина краля клетва са закле,	
Люта клетва на негува Бога	
И на негува стара майка :	145
„Аку, вѣли, свадба не си запремъ.	
Невяста вазе дарба да си дари,	
Моя Бога младу да си ма погуби ;	
Моя стара майка да си ма не дучека.“	
Юди си му велеть и говореть :	150
„Е бре кралю, кога идешъ на варувита чешма,	
Тая люта змия да убияшъ,	
Да са соблечешъ голъ голнетичекъ,	
Какъ си утъ майка падналъ ;	
Саму земи тоя отрувита срела.	155
Та кога си при змия идешъ,	
Немой змия пу глави да удришъ,	
Ниту пу глави, ниту пу опашки ;	
Лю си гледай да я усрелишъ в' средъ сжрце-ту :	
Лю какъ ще си я на сжрце усрелишъ.	160
Тя ща са фжрли ф' вода варувита ;	
Лю ти да не хи дадешъ,	
Да са умия ф' вода варувита,	
Чи ща си сжрце излекува,	
Та тога тебя младу ща погуби ;	165
Лю я грабни та я утъ земя фжрли,	166
Земя ща са расзине та ща си я погжлне ;	167
Тога ти кральска мома ща си земешъ.	168

Que tu feras cela, 58
 Quand tu passera par cette porte, 139
 Arrête un peu tes nombreux hotes 140
 Pour nous donner le cadeau."
 Le roi Talatine jura cela,
 Il jura par son Dieu et sa vieille mère :
 „Si je n'arrête les convives de la noce
 Afin que la fiancé vous peut donner des cadeaux, 145
 Que Dieu me fait perir jeune,
 Et que ma vieille mère ne me voit plus."
 Les Joudes lui parlèrent et dirent :
 „Oh roi quand tu ira à la fontaine fervente,
 Pour tuer le serpent feroce, 150
 Deshabille toi nue parfaitement nue
 Ainsi que tu es tombé de la mère,
 Prends seulement ta flèche vénéneuse.
 Et quand tu t'approche du serpent
 Ne frappes le serpent à la tête, 155
 Ni à la tête ni à la caude ;
 Mais prends garde de le frapper au milieu du coeur ;
 Et quand tu l'auras frappé au coeur
 Il se jettera à l'instant dans l'eau fervente ;
 Mais tu ne dois pas le permettre 160
 Qu'il se lave dans l'eau fervente,
 Car il guerira son coeur,
 Et après il te tuera jeune ;
 Mais prends le et jettes le par terre,
 La terre s'ouvrira et l'englouttera ; 165
 Et après tu prendra en mariage la fille royale. 166

- 167 Яхни сега тоя бжрза коня,
Та си ходи скоро змия да убияшъ. 169 170
- Лю гледай, що са си фтаксалъ да не забуришъ!“
- 170 Талатина краля яхна ду негува бжрза коня.
Та утиде при Китическа краля,
Му вѣли ютговори;
„Язи, кралю, на змия дохакъ ща си дойда, 175
Лю си искамъ да ми дадешъ тоя керка,
Да си биде моя пжрву люблю.“
Краля си му вѣли ютговори:
177 „Гледай, млада кралю змия да погубишъ,
Та язъ моя керка ща ти дамъ 180
Да си биде тоя пжрву люблю;
Лю аку не си змия погубишъ,
Тебя на змия ща си фжрлимъ,
Курбанъ тя да си та земе.“
- 183 Талатина краля ни постоя, ни почака, 185
Са соблече голъ голнетичакъ,
Какъ си бѣ утъ майка падналъ;
Си зе и негува отрувита сряла.
Та си утиде на чешма варувита.
Още утъ далеку на сжрце си змия усрели, 190
Не хи даде баремъ да са помжрда.
За седемъ опашки си я грабна,
Та я фжрли утъ високу на земя-та,
Земя си са расзина и си змия погжлна!
Какъ си виде Китическа краля ду негуву юнасту, 195
Облече гу с' дрехи голи сарманлии, 196
И си кладе тилиалъ да личи низъ стара града, 197
Чи той свадба ща устори; 198

Montes à present ton coursier 167
 Pour bientôt y arriver et tuer le serpent. 8
 Mais prends garde de tenir ce que tu as promis. 9
 Le roi Talatine monta son coursier 170
 Et alla chez le roi Kite,
 Et lui parle en disant :
 „Je finirai sûrement avec le serpent,
 Mais je veux que tu me donnes ta fille,
 Qu'elle soit mon premier amour.“ 175
 Le roi lui parle et dit ;
 „Prends peine de tuer le serpent, o jeune roi,
 Et moi je te donne ma fille
 Qu'elle soit ton premier amour ;
 Mais si tu ne tuera pas le serpent 180
 Je te veux jeter au serpent
 Qu'il te prenne en sacrifice.“
 Le roi Talatine ne s'arrête plus
 Mais il se deshabillement nue
 Comme il est tombé de la mère ; 185
 Il prend sa flèche venéneuse
 Et il va chez la fontaine fervente.
 Et encore de loin il frappe le serpent au cœur.
 Il ne lui donna le temps de remuer,
 Il le prend par ses sept caudes 190
 Et le jette d'en haut par terre ;
 La terre s'ouvrit et l'engloutit, le serpent ! 2
 Quand le roi Kite a vu sa valeur. 3
 Il l'habille avec des habits dorés, 4
 Et il envoie un herault pour crier dans la ville ancienne 195
 Qu'il veut faire une noce ; 196

107	Да са собератъ малки и гулями.	199
8	Негува керка да си испратетъ.	200
9	Та са собраха малки и гулями, Излязоха да испратетъ кральска керка. Извадиха млада невяста:	
109	Утъ образъ хи угрялу ясну слънце! На раму хи има месечина! На челу хи дребни звязди! Вейке дойдоха ду високи порти. Приручна са Талатина млада краля:	205
115	„Ой вие сестри, ду две Юди Самувили! Кадѣ да сте да ми дойдете, Да си видите моя пжрву любу, И да си ва тенка дарба дари, Тенка дарба купринена махрама.“	210
120	Лю гу чуха Юди и си дойдоха. На невяста си дувакъ уткриха, Да си видетъ нехину-ту бялу лику: Какъ утериха куприненъ дувакъ, Утъ образъ хи угря ясну слънце!	215
125	На Талатина си вѣлетъ и говоретъ: „Ой ти Талатине млада кралю! Любу ти е млогу убаву!“ Тога вѣли Талатина краля: „Ой ти, любу, пжрву любу, Искарай си ду две купринени махрами, Да си даришъ мои сестри Самувили.“	220
	Искара си ду две купринени махрами, Та си дари ду негуви-те сестри; Юди си я дариха пу десетъ алтане,	225 226 227 228

Que les petits et les grands s'assemblèrent	197
Pour congédier la fille du roi.	5
On amena la jeune fiancé :	9
De son visage brille le soleil brillant !	200
Sur son epoule luit la lune !	
Sur son front des petits étoiles !	
Ils sont déjà arrivés à la haute porte.	
Voilà que le roi Talatine s'écria :	
„O mes soeurs deux Joudes Samoviles !	205
Quel part que vous soyez soyez ici,	
Pour voir mon premier amour,	
Qu'elle vous donne un present fin,	
Un présent fin un mouchoir de soie.	
A' peine les Joudes l'ont entendues, elles vinrent,	210
Elles souleverent à la fiancé le voile	
Pour voir son visage blanc.	
Quand elles ont soulevé le voile de soie	
De son visage brilla le soleil brillant !	
Elles parlent au Talatine et disent,	215
„O Talatine o jeune roi,	
Ta fiancé est très belle !“	
Et après dit le roi Talatine :	
„O mon amour, mon premier amour,	
Prends deux mouchoirs de soie	220
Pour les donner à mes soeurs Samoviles.“	1
Elle sortit deux mouchoirs de soie	2
Et elle les donna à ses soeurs ;	3
Les Joudes lui donerent chaqu'une dix ducats	4
Et elles lui parlent et disent :	225
„Quel part que tu metterais ces pièces d'or	226

225	И хи вълетъ и говоретъ:	229
226	„Лю на що кладешъ тези алтане,	230
227	Сичку алтане да си бива!	
8	Тога си Талатина краля на негува земя утиде,	
9	Та устори силна свадба.	
228	Това е Талатина краля усториля,	235
1	И е устанала да му са пие тая пясна.	236

10.

Бой на Талатине крале со Сура Ламие
утъ Рична земе.

Талатине млади кралю!
Талатинска земя са е запустила,
Сега има малу млогу
Малу млогу две години,
Утъ какъ си излява пуста сура ламия 5
Изъ Рична земя широка.
Седемъ глави има сасъ три опашки!
Сите ниви подробява,
Сите жита поява.
Шо е младу не дава презъ таму да помине. 10
Сичку поля вейке испоеде,
Нема вейке що да яди,

Tout doit devenir or! —	227
Et après cela le roi Talatine alla dans son pays,	228
Et il fit une grande noce	229
Et cela a fait le roi Talatine	230
Et cette chanson resta pour être chantée.	231

10.

**Le combat du roi Talatine avec le dragon feroce
du pays Ritchna.**

Talatine o jeune roi!	
Le pays Talatine est devenu desolé,	
C'est depuis deux ans plus ou moins	
Depuis quand vient ici un dragon feroce	
Du pays spacieux de Ritchna.	5
Il a sept têtes avec trois coudes!	
Il devaste tous les champs	
Et mange tous les grains.	
Aux jeunes il ne permet à y passer.	
Tous les champs il a déjà depâturé	10
Et il n'a plus quoi à manger,	
Il est venu déjà jusqu'à la ville Tourne.	

- 12 Си дупря и ду Турна града.
 13 Уть вжнѣ градо на порти седи,
 Не уставе да заmine ниту стару, ниту младу; 15
 Ниту мѣжку, ниту женску.
 Чудетъ си су Турици що да праветъ?
 Чекатъ белки си су ламия дигне,
 На другу мясту да си иде. 20
 Година время помина
 Ламия не си става,
 Лю си полюта бива.
 Кога сасъ уста свирка свирне,
 Цала града потресува!
 Турици неможаха вейке да си теглетъ: 25
 Ни на поля можатъ да излязатъ,
 Ни уть чешми вода да наточетъ.
 Сички, вѣлетъ, да излязатъ да я гонятъ,
 Кой сасъ сряла, кой сасъ праща;
 Белки можатъ да я утепатъ, 30
 Турна града да куртолисатъ.
 Чакали су да си дойде день Куледувъ день,
 Сите людя да су собератъ,
 Мольба Богу да су молятъ
 Дано града той да куртолиса. 35
 Месец время помина
 И Куледувъ день си дойде.
 Сите людя у цѣрква су собраха,
 Мольба Богу зеха да су молятъ,
 Дано града той да куртолиса. 40
 Уть цѣрква навжрвixa при сура ламии
 Кой сасъ сряла, кой сасъ праща;

Et reste dehors devant la porte 13
 Et ne laisse passer ni jeune ni vieux,
 Ni mâle ni femelle. 15
 Et les habitants de Tournai ne savent quoi faire ?
 Ils attendent que peut-être le dragon se levera,
 Pour aller dans un autre lieu.
 Ainsi un an passa
 Le dragon ne se lève pas 20
 Mais devint plus féroce.
 Et quand il siffle avec sa bouche
 Toute la ville en tremble.
 Les habitants de Tournai ne pouvaient plus endurer cela ;
 Ils ne pouvaient ni sortir aux champs 25
 Ni prendre de l'eau de la fontaine.
 Tous dirent qu'il veulent sortir et le chasser,
 L'un avec la flèche l'autre avec la fronde ;
 Peut-être ils pourraient le tuer,
 Pour sauver la ville Tournai. 30
 Ils attendaient l'arrivée du jour de Koleda
 Que tous les hommes s'assemblent
 Et font une prière à Dieu,
 Qu'il sauve cette ville,
 Un mois passa 35
 Et le jour du Koleda arriva.
 Tous les hommes s'assemblerent dans l'église
 Et commencèrent à prier Dieu
 Qu'il sauve la ville.
 De l'église ils allèrent au dragon féroce 40
 L'un avec la flèche l'autre avec la fronde ;

Кату гладанъ волеъ фафъ бюлюка флезе, 454

454

Седми-те моми утъ едночъ погжлна,

Я' три-те си вържа за три-те опашки,

50

Да не и тяхъ накуска устори.

Кога ги расзина земя су потресе,

55

„Ой граждани, ой Туричане!

Язи си вейке куремъ позаситихъ,

60

Утѣ тука сетне тайнѣ ке гу имамѣ,

Дури редъ не дойде и ду ваше млада краля,

65

И ќе си ида на Рична земя широка.“

Утидоха на кралски сарая,

70

Сура ламия не можаме да надборимъ!

Ils se battirent trois jours et trois nuits
 Mais le dragon feroce les vaincu tous,
 Comme si un loup affamé entre dans la foule,
 Et il prit dix filles choisies; 45
 Et il avala sept filles tout d'une fois
 Comme s'il aurait avalé sept perdrix,
 Et les trois il attacha aux trois caudes
 Pour les garder pour le gouter.
 Tous les Touriens se retirèrent 50
 Pour qu'il ne le prend pour son gouter.
 Le dragon feroce ouvrit sa guêle,
 Quand il l'ouvrit la terre en tremble,
 Et il leur parle et dit:
 Et sa voix était comme le tonère : 55
 „O citoyens o Touriens !
 Ne fuiez pas ne courrez pas,
 Je remplis déjà mon estomac,
 J'en aie assez par jour avec dix filles
 Dix filles et dix garçons; 60
 Dorenavant autant sera ma portion,
 Chaque jour je prendrai dix filles,
 Jusqu'à ce que le tour ne vient à votre jeune roi,
 Et lui aussi je prendrai pour le gouter !
 Et après cela je m'en irai de votre ville 65
 Et j'irai dans le spacieux pays de Ritchna-“
 Tous les hommes tremblèrent de la fièvre !
 Ils allèrent au palais royale
 Et au roi ils parlerent et dirent.“
 „O roi roi Talatine ! 70
 Nous ne pouvions vaincre le dragon feroce !

Утъ назе си грабна десетъ моми все на отбуръ:

Седми-те ги утъ едночъ погжлна,

Кату да погжлна седемъ яребици;

75

Я три-те си вѣрза за три-те опашки,

Да ги има за южина за накуска.

Сите нея забягахме.

Тя си уста расзина,

Та ни вѣли ютговори:

80

„Ой граждане, ой Туричане!

Немой бягайте, немой тѣрчите!

Язи си вейке куремъ позаситихъ;

На меня ми стигатъ сяки день пу десетъ моми

Пу десетъ моми и юнаци;

85

Утъ тука сетне тайнъ ке гу имамъ,

Сяки день пу десетъ моми да си грабемъ,

Дури редъ не дойде и ду ваше млада краля,

И негу накуска да гу осторе!

Тога вейке ке си бягамъ утъ ваше града,

90

И ке си ида на Рична земя широка.

Гледай, кралю, Турна града да куртолисашъ.

Пуста ламия ке гу пусту запусти.“

Талатина краля мощне млогу су нажели.

Що да прави незнаеше?

95

Падна боланъ да лежи.

Лежалъ ми е тамамъ месецъ.

Сяки день ми слухе цвижба и викове:

Кой си керка увикува!

Кой си синъ уплакува!

100

Дуръ му су е вейке дудеялу.

Халаикъ си прати да му рука стара майка,

De nous il a prit dix filles d'élite
 Les sept il avala tout d'un coup,
 Comme s'il aurait sept perdrix ;
 Et les trois il attacha à ses trois coudes 75
 Pour les garder pour son gouter.
 Nous tous nous sommes enfuis.
 Et il ouvrit sa guèble
 Et il nous parla en disant :
 „O citoyens o Touriens! 80
 Ne vous enfuiez pas, ne courez pas !
 J'ai déjà rempli mon estomac ;
 J'en aie assez de dix filles par jour,
 Dix filles et dix garçons ;
 Dorenavant d'ici j'aurai cette portion, 85
 Chaque jour je prendrai dix filles,
 Jusque le tour ne vient au votre jeune roi,
 Et lui aussi que je prends pour mon gouter !
 Et après je m' irai de votre ville,
 Et j'irai dans le pays spacieux de Ritchna. 90
 Songe o roi ! a sauver la ville Tourna.
 Le dragon feroce va la desoler entièrement.“
 Le roi Talatine eut grande pitié,
 Il ne savait quoi faire ?
 Il en tomba malade. 95
 Il fut malade un mois entier.
 Chaque jour il entendit les gémissement et les cris :
 L'un pleure sa fille !
 L'autre pleure son fils !
 Finalement il en était fatigué. 100
 Il envoie un confident serviteur d'appeler sa vielle mère,

Утъ нея прошка да си земе.
 Та да иде сасъ ламия борба да су бори:
 Или града да си куртолиса, 105
 Или той млада да погине.
 Халаикъ си рука стара негува майка:
 „Ела, краля си та рука,
 Има няшу да ти каже.“
 Стара му майка зе да вика, зе да плаче; 110
 Стори й са чи е краля млогу боланъ,
 Млогу боланъ ще да умре.
 Са запади да гу види,
 Дуръ да худая утори,
 Душе хи дуръ на гърлу дойде! 115
 Ега да види шо ке види:
 Краля си утъ потстеля станалъ,
 Си надява руху сарманлия,
 Фафъ ржки си държи седемъ сряли позлатени,
 Утъ тяхъ си грятъ седемъ сонца незаходни! 120
 Ду негу стои ду длега музрака;
 Какъ ги виде стара му майка,
 Цала су потресе,
 Лику хи поцърня, пожелтя,
 Ржки хи су затресоха, 125
 Утмалъ душе приговори:
 „Добро утру ти, Талатине кралю,
 Талатине кралю, мое милу сину!
 Шо си, сину, надявашъ руху сарманлия,
 В' ржки си държишъ седемъ сряли позлатени, 130
 Утъ кои си грятъ седемъ сонца незаходни?
 Шо ду тебя стой ду длега музрака!

Pour lui faire ses adieux
 Et d'aller se battre avec le dragon feroce;
 Où qu'il sauva la ville
 Où qu'il perit jeune. 105
 Le confident appelle sa vieille mère :
 „Viens donc le roi t'appelle
 Il a quelque chose à te dire.“
 Sa vieille mère commença à crier et à pleurer;
 Il lui semble que le roi était très malade, 110
 Très malade et qu'il va mourir.
 Elle va le voir,
 Et ouvrant la chambre
 L'ame lui vient à la gorge !
 Mais voila qu'elle va voir : 115
 Le roi s'était levé de son lit,
 Il s'habille avec les habits dorés,
 Dans ses mains il tient sept flèches dorées,
 Dont brillent sept soleils qui ne se couchent jamais !
 Auprès lui est posée une lance longue. 120
 Quand la vieille mère le vu
 Elle en trembla toute,
 Le visage devint noir et jaune,
 Les mains lui tremblèrent,
 A' peine vivante elle parlait; 125
 „Bon jour o roi Talatine,
 O roi Talatine mon fils chérie !
 Pourquoi tu t'habilles avec les habits dorés,
 Pourquoi tu tiennes dans tes mains les sept flèches dorés,
 Dont brillent sept soleils qui ne se couchent jamais ? 130
 Pourquoi est auprès de toi la lance longue !

С' когу искашъ да су бияшъ?“

„Далъ ти Богъ добро, стара маля!

Сасъ сура ламия искамъ да су боре.

135

Или язи нея да надборе,

Наше града да куртолисамъ,

Или тия меня млада да погуби,

Не мога вейке да си слушемъ цвижби и викове;

140

Кой керка да увикува!

Кой синъ да уплакува!“

„Немой, сину, на срещ' ламия излявай.

Сите людя су изляли да я гонетъ,

Та не можаха да я надборетъ,

145

Дила тина самъ ке я надборишъ;

Тия тебя цала ке погжне!

Тоя майка утъ желба ке си умре.“

„Молчи, молчи, маля, не та слушемъ!

Язъ ке ида с' нея борба да су боре;

150

Саму прошка да ми дадешъ,

Аку си ма ламия борба надбори,

Тоя прошка да си имамъ,

Немой Хару ф' моря да ма удави.“

„Прошка ке ти дадемъ, сину;

155

Лю си малку тука почекай,

Дуръ да отворе подземни келаре,

Да искарамъ таткува ти огнена музрака.

Шо му гу даде стара Рична краля,

С' негу тина можешъ да надборишъ сура ламия;

160

Саму гледай ф' първа глава да я ударишъ,

Та ке хи са сичка снага запали;

Синъ пламенъ утъ нея ке излява,

Avec qui veux tu te battre ?“

„Que Dieu donne du bien à toi ma vieille mère,

Je veux me battre avec le dragon feroce,

Où moi que je le vainque,

135

Pour sauver notre ville

Où qu'il me détruit jeune.

Je ne peux plus entendre les cris et les gémissements,

Comme l'un pleure sa fille,

Comme l'autre pleure son fils.“

140

„Ne va pas mon fils contre le dragon,

Tous les hommes sont sortis pour le chasser

Et ils ne purent le vaincre

Comment tu veux le vaincre seul ?

Il va te avaler tout entier

145

Et ta mère mourra de chagrin.“

„Tais-toi ma petite mère, je ne t'écoute pas !

Je veux aller me battre avec lui ;

Donnes-moi ta permission,

Si le dragon va me vaincre

150

Pour avoir ton pardon,

Que le Kharou ne me noye dans la mer morte.“

„Je veux te donner mon pardon, mon fils,

Mais attends un peu ici

Jusqu'à ce que j'ouvre les souterrains,

155

Pour en sortir la lance de feu de ton père,

Que lui a donné le vieux roi Ritchna,

Avec elle tu peux vaincre le dragon feroce ;

Mais prends garde de le frapper dans la première tête,

Et ainsi elle va brûler tout son corps ;

160

Une flamme bleuatre va sortir de lui ;

Та ке са утѣ зорѣ фжрли фафѣ гуляму езеру,
 Белки оганѣ си загаси;
 Утѣ езеру нема вейке да излезе.“ 165
 „Скору, маля, искарай таткува ми огнена музрака,
 Да си види ламия що юнакѣ самѣ на земя-та!
 Чи тия су и на меня канила,
 Дурѣ и меня накуска не устори,
 Тога вейке ке си бяга утѣ наше града.“ 170
 Майка му си утори подземни келаре,
 Кога искара огнена музрака
 Сите людя су потресоха!
 Да не града погури.
 Та гу даде на милна си сина, 175
 На милна си сина Талатина краля:
 „Земи сину огнена музрака!
 Давамѣ си ти и майчина прошка,
 Та ми фоди скору при сура ламия,
 Чи си время вейке дойде, 180
 Да си грабне десетѣ моми все на отбурѣ;
 Барямѣ тяхѣ да куртолисашѣ,
 Немой вейке цвижби да слушеме.“
 Талатина крале тиялѣ тури
 Да личи низѣ Турна града: 185
 „Лю кой иска сиирѣ да си гледа,
 Да излезе утѣ вѣнѣ града на башѣ капия,
 Дека седи сура ламия,
 Таму язи с' нея борба ке су боре.“
 Та ми сички излягоха сиирѣ да си гледатѣ, 190
 Що ке прави тахна млада краля:
 Да ли борба ке надбори?

Et de douleur il va se jeter dans le grand lac
 Pour y éteindre son feu.
 Mais il ne va plus sortir du lac.
 „Va bien vite de m'apporter la lance du feu de mon père, 165
 Que le dragon voit que je suis un héros sur la terre
 Qu'il avait aussi des intentions sur moi
 Jusqu'a ce qu'il m'aussi devore pour son gouter,
 Et après il veut s'en aller de notre ville.“
 La mère ouvrit les souterrains 170
 Et quand elle en sortit la lance de feu
 Tous les hommes en tremblèrent,
 Qu'elle ne brûle pas la ville.
 Et elle la donna à son fils bienaimé,
 A' son fils bien aimé le roi Talatine: 175
 „Mon fils prends la lance de feu
 Je te donne aussi la permission maternelle,
 Et va bien vite auprès le dragon feroce,
 Car le temps est déjà arrivé
 Qu'il veut prendre les dix filles d'élite; 180
 Sauve au moins celles ci
 Que nous n'ayons plus des cris et gémissements à entendre.“
 Le roi Talatine envoya un crieur
 Pour anoncer dans la ville Tourna:
 „Qui veut voir le spectacle 185
 Qu'il va sortir à la grande porte de ville
 Où reste le dragon feroce,
 Car la je veux me battre avec lui.“
 Et tous sortirent pour voir le spectacle
 Que va faire le jeune roi, 190
 Pour voir s'il va vaincre

Или младъ ќе си погине?
 Сура ламия на порти лежеше,
 Седемъ глави бя каде града расзинала, 195
 Да погжне седемъ моми все на отбуръ;
 Опашки бя развѣрзала
 Да си вѣрзе ду три моми;
 Да ги има за южина за накуска.
 Талатина краля още ду ламия не приближилъ, 200
 Мощне яце су подрукна;
 „Ламия, сура ламия!
 На бяла пуляна излези,
 Нее с' тебя борба да су бориме:
 Или язи тебя борба да надборе, 205
 Или ти меня млада да поядишъ,
 Чи су вейке тое-ту не трае,
 Искашъ града да запустишъ;
 Сите моми и юнаци да поядишъ,
 На сетнина дуръ и меня! 210
 Та тога вейке да си идешъ.“
 Лю какъ чу пуста сура ламия,
 Чи си иде Талатина краля,
 С' неа борба да су бори,
 Налюти са мощне, разеди са; 215
 Очи кату месечина каде негу извуртя,
 Уста си кату пещъ расзина,
 Да си негу жювъ погжне.
 Талатина краля ни постоя,
 Ни постоя, ни почака, 220
 Лю си фѣрли огнена музрака,
 Та удари сура ламия фаѣ пѣрва глава;

Ou s'il va perir jeune ?

Le dragon était couché auprès de la porte de ville,
Les sept têtes avec des bouches beantes il tourna vers la ville,
Pour avaler sept filles d'élite, 195

Les coudes étaient deroulées
Pour attacher les trois filles,
Pour le garder pour son gouter.

Le roi Talatine ne s'était pas encore approché du dragon
Et il cria fortement: 200

„O dragon, dragon feroce
Sors sur le champs blanc,
Je veux me battre avec toi,
Où moi que je te vainque
Ou que tu me manges jeune, 205
Car ton temps s'est passé ;

Tu veux desoler la ville,
Manger toutes les filles et tous les garçons
Et finalement aussi moi!
Et après tu veux t'en aller.“ 210

Quand cela entendit le dragon feroce
Que le roi Talatine vient
Pour se battre avec lui,

Il se mit fortement en colère,
Il tourne les yeux contre lui comme la lune 215
Et ouvrit la gueule comme un fourneau
Pour l'avalier vivant.

Le roi Talatine n'attende pas,
Il n'attende pas il ne s'arrête pas,
Mais il jette la lance de feu 225
Et frappa le dragon feroce dans sa première tête.

Лю що я удари,
 Сичка снага хи су запали;
 Синь пламенъ уть нея зе да плахте; 225
 Та су фжри фафъ гуляму езеру,
 Белки оганъ хи загасне:
 Утмалъ душе приговори:
 „Уть Богъ да найдешъ, Талатине крало!
 С' тоя юнасту ти меня не надбори! 230
 Уть Богъ да найде тоя стара майка,
 Що ти даде таткува ти огнена музрака,
 Що му гу даде мой срика Рична краля.“
 Това рече не отрече,
 Нема вейке уть езеру да излезе. 235
 Сички людя Талатина фалба пофалиха,
 Чи си ламия надбори,
 Та си града куртолиса.
 Това чуду е направилъ Талатина краля!
 И е устаналу пясна да са пея, 240
 Уть Бога зравя, уть меня пясна.

A' peine l'a-t-il frappé
 Tout son corps s'enflamma;
 Une flamme bleuâtre en sortit,
 Et il se precipite dans le grand lac, 230
 Pour éteindre le feu.
 A' peine vivant le dragon a dit:
 „Que Dieu te punisse o roi Talatine ! 233
 Avec ton courage tu ne m'a pas vaincu !
 Que Dieu châtille ta vieille mère 235
 Qui t'a donné la lance de feu de ton père,
 Que lui a donné mon oncle le roi Ritchna.“
 Et à peine a-t-il dit cela
 Il ne sortit plus du lac.
 Tous les hommes ont loué le roi Talatine 240
 Par ce qu'il a vaincu le dragon,
 Et parce qu'il a sauvé la ville.
 Ce miracle a fait le roi Talatine !
 Et la chanson est resté pour être chantée.
 Que Dieu vous donne la santé, de moi prenes la chanson. 245

11.

РОЖЕНИЕ ОРФЕОВО.

Ой ти Боже, мили Боже!
 Що си Боже толку чудувиту?!
 Месець има шо си чуду чинилъ,
 Та се сита земе дуръ потресла!
 Сега па си чуду правишъ. 5
 Родила се мома на земе-та гюзеллийка,
 Що га нема нийде на дюне-та;
 Та ниту майка има, ниту татку,
 Пуста устанала афъ средъ гора,
 Що си била Ламийска земе поламена. 10
 Та ми седе афъ гора-та малу многу,
 Малу многу три месеци.
 Дуръ се вече Вишню Бога за нега дусети,
 Та си прати ду два Дефа афъ гора-та,
 Да си видетъ шо ми чини малка мома, 15
 Да л' е жива илъ умрела?
 Какъ ми слевать ду два Дефа на земе-та,
 Чуду ми станалу долу на поле-ту.
 Сонце си угреелу ясну яснувиту,
 Да си свети на два Дефа, 20

La naissance d'Orphée.

O Dieu cher Dieu,
 Comme es tu mon Dieu miraculeux !
 Il y a un mois que tu as fait un miracle,
 Que toute la terre en trembla,
 Et a présent tu fais un miracle. 5
 Il vient de naître une jolie fille sur la terre
 Qui n'a pas de pareille sur la terre,
 Elle n'a ni mère ni père ;
 Elle est restée orpheline au milieu d'une montagne,
 Qui était le pays des dragons. — 10
 Elle resta dans la montagne peu ou beaucoup
 Pendant trois mois ;
 Jusqu'à ce que le Dieu Vishnou s'en souvint.
 Et il envoya deux Dèves dans la montagne
 Pour voir ce que fait la petite fille, 15
 Si elle est en vie ou morte ?
 Quand les deux Deves descendirent à la terre
 Il s'est passé un miracle en bas sur le champ.
 Le soleil brilla splendidement
 Pour éclairer aux deux Dèves, 20

- 21 Да но си ми наидатъ малка мома афъ гора-та.
 Лу ми слели ду два Дефа на земе-та,
 Найдоха си малка мома афъ гора-та,
 Чи си плаче, чи си вика;
 Майка тера биска да й даде: 25
 Татку тера вода да си я напои.
 Ниту майка има, ниту татку!
 Татку й си беше първа крале на Ламийска земе,
 Сила духувита има афъ сорце-ту,
 Та се бие сусъ гори и сусъ планини! 30
 Де му на умъ дойде мисла се намисли,
 Да заптиса и сова море широко;
 Та си хрипна афъ море ту на джну-ту,
 Да се бие ценкъ да чини сусъ море-ту.
 Ела Господъ каилъ не се чинилъ, 35
 Да се бие ценкъ да чини и с' море-ту,
 Та си му обзе сила духувита;
 Си ми бode као други-те на сорце-ту,
 Та устана афъ море-ту на джну-ту,
 Утъ де вече не излезе. 40
 Я негуву първе либе си гу чека,
 Да излезе утъ море ту на земе-та;
 Чека си гу малу млогу
 Малу млогу три години,
 Па гу нема да си дойде! 45
 Цикна, викна да си плаче:
 „Ой ти Боже, Вишню Боже!
 Шо си стори, Боже, ти сусъ мене!
 Нема вече либе да си виде,
 Млада си самъ още шо ша праве?“ 50

Afin qu'ils trouvent la petite fille dans la montagne.
 A' peine descendirent les deux Déves sur la terre
 Ils trouvèrent la petite fille dans la montagne.
 Elle criait et pleurait
 Et cherchait la mère de l'alaiter, 25
 Et cherche son père qu'il lui donne de l'eau à boir.
 Mais elle n'a ni mère ni père!
 Son père était le premier roi dans le pays de dragons.
 Il avait de force spirituelle dans son coeur,
 Et il se battait avec des forêts et montagnes! 30
 Il lui vient en esprit et il songe
 De conquérir aussi la mer spacieuse.
 Et il sauta au fond de la mer
 Pour se battre avec la mer.
 Mais Dieu n'aproba cela, 35
 Qu'il se batte avec la mer;
 Et il lui ôta la force spirituelle,
 Et il devint comme les autres dans son coeur,
 Et il resta au fond de la mer
 D'où il ne sortit plus. 40
 Et son premier amour l'attende
 Qu'il sort de la mer sur terre.
 Elle attende peu ou beaucoup
 Peu ou beaucoup trois ans;
 Mais il ne vient point! 45
 Elle cria et elle pleura:
 „O Dieu Dieu Vishnou!
 Qu'a tu fait de moi o Dieu,
 Je ne verrai plus mon amour,
 Je suis encore jeune, que farai-je?“ 50

5. Какъ ми плаче сонце га дучулу,
 Та ми се навелу утъ небе-ту,
 Да си види кой ми плаче на земе-та?
 Ега да види шо да види!
 Млада булька ми се шета низъ гора-та, 55
 Та си роки кърши и си солзи рони,
 Какъ се шета утъ лику й сонце грее!
 Лу га виде сонце мощне га бендиса,
 Та си слезе утъ небе-ту на земе-та,
 Да си либи млада булька шо си плаче; 60
 Чи Господъ каилъ не се чинилъ,
 Млада булька да се качи висе дуръ на небе;
 Чи не била малка мома као Дефка,
 Да си чини изметъ дуръ на Бога.
 Та си ми се сфоди сонце сусъ млада булька, 65
 Лу се сфодилу затруднела.
 Дойде вече време да си роди,
 Та си роди мома гюзеллийка,
 Шо га нема нийде на земе-та!
 Утъ Богъ нашла пуста сура ламие, 70
 Зоби кърцна на млада булька,
 Зоби кърцна люту й се заканила,
 Чи ша си га фжрли афъ темна зандана,
 Тамъ да си й кости изпогниетъ,
 Чи се сфодила сусъ ясну-ту сонце. 75
 Млада булька мощне ми се уплашила утъ сура ламие,
 Та се фжрли афъ море-ту на джну-ту:
 „Шо ша ми гниетъ кости афъ темна зандана,
 Нека ми се снага бане афъ море-ту.“
 Ду тога се били ламии на земе-та, 80

Quand elle pleurait le soleil l'entendit
 Et descendit du ciel,
 Pour voir qui pleure sur la terre ?
 Mais voila ce qu'il va voir,
 Une jeune femme se promène sur la montagne 55
 Et elle brisse en lamentant ses mains et pleure.
 Quand elle se promenait de son visage brille le soleil !
 Quand le soleil la vu elle lui plaisait beaucoup ;
 Et il descende du ciel sur la terre
 Pour aimer la jeune femme qui pleure ; 60
 Mais parce que Dieu n'aprouva pas
 Que la jeune femme se lève jusqu'au ciel,
 Car elle n'était pas une petite fille comme une Déve
 Pour faire le service à Dieu même ;
 Le soleil connu le jeune femme, 65
 Et à peine l'a-t-il connu elle devint grosse.
 Il arriva le temps de l'enfantement,
 Et elle enfanta une très jolie fille
 Qui n'a pas pareil sur la terre !
 Que Dieu punisse le dragon féroce, 70
 Il grinca avec ses dents à la jeune femme,
 Il grinca avec les dents et jurat
 Qu'il la jettera dans une prison sombre
 Que ses os pûrisse la,
 Parce qu'elle a connu le soleil brillant. 75
 La jeune femme était très effrayée par le dragon féroce ;
 Et elle se jetta au fond de la mer :
 „Si mes os doivent purrir dans une prison sombre
 Il est mieux que mon corps se baigne dans la mer.“ —
 Jusqu'à ce temps étaient les dragons sur la terre, 80

- 81 Утѣ тога се вече афѣ море-ту.
 Малка мома си устана запустена афѣ 'гора-та,
 Нема никой да я види.
- Дурѣ на Бога си се нажелилу, натяжилу,
 Та си прати ду два Дефа утѣ небе-ту, 85
 Да си идатѣ долу на земе-та афѣ гора-та;
 Аку си е малка мома жива афѣ гора-та,
 Да га зематѣ на небе-ту да си га дукаратѣ,
 Да си седи афѣ сончеви ясни сарае,
 Та да чини изметѣ дурѣ на Бога. 90
 Та га зели ду два Дефа на небе-ту.
 Малка мома си седи афѣ сончеви сарае,
 Па си изметѣ чини дурѣ на Бога.
 Още мома месецѣ не седела на небо-ту,
 Гласѣ се слуше дурѣ на небе утѣ земе-та, 95
 Ринда крале си ми плаче, си ми вика,
 Чи си чеду нема утѣ сорце-ту,
 Да си му засели пуста земе запустена.
 Та се мольба дурѣ на Бога моли:
 „Ой ти, Боже, Вишню Боже! 100
 Я дай си ми, Боже, чеду утѣ сорце-ту;
 Кога си гу гледамѣ афѣ сарае афѣ худае,
 Сорце да ми се радува.
 Чи си имамѣ чеду утѣ сорце-ту;
 Та ша си засели мое пуста земе запустена.“ 105
 Та и Богѣ си му мольба услуше;
 Наеѣ чини чеду да му даде,
 Да засели негува пуста земе запустена.
 Ела Ринда крале си е стару устарелу,
 Коса му е вече побелела као бела снега; 110

Mais depuis ce temps ils sont dans la mer.
 La petite fille resta orpheline dans la montagne,
 Il n'y avait personne pour la garder.
 Dieu même eut pitié,
 Et il envoya deux Dèves du ciel 85
 Pour descendre en bas dans la montagne,
 Si la petite fille est en vie dans la montagne,
 Qu'elles la prennent et apportent au ciel,
 Qu'elle reste dans le palais splendide du soleil
 Et qu'elle sert à Dieu même. 90
 Et les deux Dèves la prirent au ciel,
 La petite fille reste dans le palais du soleil
 Et fait le service à Dieu même. —
 La fille n'était qu'un mois au ciel
 Voila qu'on entendit une voix de la terre jusque dans le ciel ; 95
 Le roi Rinda crit et pleure
 Parce qu'il n'a pas un enfant de ses entrailles,
 Pour qu'il peuple son pays desert et desolé.
 Et il fait la prière jusqu'à Dieu :
 „O Dieu Dieu Vishnou ! 100
 Donne — moi un enfant de mes entrailles
 Que quand je le verrai dans mon palais dans mes appartements
 Que mon coeur en soit rejouit,
 Que j'ai un enfant de mes entrailles,
 Et ainsi je peuplerai mon pays desert.“ — 105
 Et Dieu même exausa sa prière,
 Il a l'intention de lui donner un enfant
 Pour peupler son pays desert.
 Mais le roi Rinda est déjà très âgé,
 Ces cheveux sont blancs comme la neige blanche, 110

Та си нема либе на потстеле,
 С' либе на потстеле да се сфоди,
 Та да си роди чеду уть сорце-ту.
 Та се Господъ чудумъ чуди,
 Какъ да си му чеду даде уть сорце-ту? 115
 Чуди ми се тамамъ три месеци,
 Па не може на умъ да се науми,
 На умъ да се науми мисла да се смисли.
 Какъ се чуди три месеци си забурилу,
 Чи си му се Ринда крале мольба моли, 120
 Да му даде чеду уть сорце-ту.
 Чека си ми Ринда крале тамамъ три месеци,
 Дано си му Господъ чеду даде уть сорце-ту;
 Чека си ми па си чеду нема!
 Та си му се нажелилу натжлилу, 125
 Писна, викна гласумъ да си плаче:
 „Ой ти Боже, Вишну Боже!
 Шо самъ, Боже грехъ чинилу;
 Та не си ми мольба слушешъ,
 Да ми дадешъ чеду уть сорце-ту; 130
 Да си засели мое земе пуста запустена;
 Аку си ми Боже, молба услушешъ,
 Да си ми дадешъ чеду уть сорце-ту,
 Да си засели мое земе пуста запустена,
 Хемъ да си ми изметъ чини на стару време, 135
 Тешка курбанъ на земе-та ша ти коле:
 Ша си флеза утре още рану афъ бухче-ту,
 Де си пасатъ и си пилетъ пилци фъркувити,
 Та ша фате деветъ пуйки църнувити,
 Курбанъ ша ги коле дуръ на тебе, 140

Et il n'a pas une épouse dans son lit
 Pour connaître son amour dans son lit,
 Qu'elle lui enfante un enfant de ses entrailles.
 Et Dieu même en était embarrassé
 Comment lui donner un enfant de ses entrailles ? 115
 Il était embarrassé pendant trois mois
 Et il ne lui vient rien dans l'esprit,
 Rien dans l'esprit pour inventer quelque chose.
 Quand il était embarrassé pendant trois mois
 Il l'oublia que le roi Rinda l'avait prié 120
 De lui donner un enfant de ses entrailles.
 Le roi Rinda attende trois mois
 Si Dieu lui donnera un enfant de ses entrailles,
 Il attende et il n'y a point d'enfant !
 Et il devint triste et chagrin, 125
 Il cria et pleura hautement :
 „O Dieu, Dieu Vishnou
 Quelle péché ai-je commis
 Que tu n'exauces pas ma prière
 Pour me donner un enfant de mes entrailles, 130
 Qu'il peuple mon pays desert et desolé
 Si tu o Dieu ma prière exauces,
 Et me donneras un enfant de mes entrailles,
 Qu'il peuple mon pays desert et desolé,
 Et qu'il me sert dans ma vieillesse, 135
 Un grand sacrifice je veux faire à toi sur la terre :
 Je veux demain descendre de bon heure dans le jardin
 Ou paissent et se multiplient les oiseaux volants,
 Et je veux prendre neuf dindes noirs,
 Pour les tuer en sacrifice à Toi, 140

Чи си ми си далъ чеду утъ сорце-ту,
 На стару време изметъ да ми чини;
 Хемъ да си засели мое земе пуста запустена.“
 Какъ се моляба моли дуръ на Бога,
 Заикна се утъ сорце-ту та си ми заплака. 145
 Не може на ноги вече да си стои,
 Та си легна на златна потстеле,
 Да си почине малку да поспие,
 Чи си му се очи солзувити затегнали.
 Та си думиле вече дуръ на Бога, 150
 И Богъ каилъ не се чинилъ,
 Да си нема Ринда крале чеду утъ сорце-ту.
 Та се чудумъ чуди шо да прави
 Шо да прави шо да стори?
 Де му на умъ дойде, 155
 Та си прати ду два Дефа,
 Да си идатъ дуръ при сонце-ту афъ сарае;
 Утъ сонце-ту изимъ да си тератъ,
 Да имъ даде малка мома бележита,
 Да га пратетъ долу на земе-та, 160
 Да си бode керка дуръ на Ринда крале;
 Чи си чеду нема утъ сорце-ту,
 Хемъ си либе нема да се сфоди,
 Та да си роди чеду утъ сорце-ту!
 Та ми утидоха ду два Дефа при сонце-ту афъ сарае. 165
 Сонце си ми още спие,
 Та гу будетъ ду два Дефа:
 „Стани, стани сончице, немой спиешь!
 Ду тебе на прати Вишню Бога,
 Да та питаме изимъ да ти тераме, 170

Que tu m'a donné un enfant de mes entrailles
 Qui me servira dans ma vieillesse,
 Et qui peuplera mon pays desert et desolé."

Quand il fit la prière à Dieu même

Il soupira de son coeur et pleura.

145

Il ne peut se tenir debout sur ses pieds,

Et il se couche sur le lit d'or

Pour se reposer et pour dormir un peu ;

Car ses yeux pleine de larmes veulent se fermer.

Et Dieu même en eut pitié.

150

Et Dieu ne l'approuva plus

Que le roi Rinda n'a pas d'enfant de ses entrailles.

Et il est dans l'embarras ne sachant quoi faire

Quoi faire et quoi d'entreprendre !

Mais voila il se souvient

155

D'envoyer deux Dèves,

D'aller jusque dans le palais du soleil

Pour demander la permission du soleil,

Qu'il leur donne la fille petite miraculeuse,

Pour qu'ils la mènent en bas sur la terre

160

Qu'elle soit la fille du roi Rinda,

Qui n'a pas d'enfant de ses entrailles,

Et qui n'a pas une epouse pour la connaître

Qu'elle lui enfante un enfant de ses entrailles!

Et les deux Dèves allèrent chez le soleil dans son palais,

165

Le soleil était encore couché,

Et le deux Dèves l'éveillent:

„Leve-toi o petite soleil, ne dorme plus ;

Le Dieu Vishnou nous envoie chez toi

Pour demander ta permission

170

- 171 Да си дадешъ малка мома бележита,
 Да га пратиме долу на земе-та,
 Да си бode ќерка дуръ на Ринда крале;
 Чи си чеду нема утъ сорце-ту.
 Хемъ си либе нема да се своди, 175
 Та да си роди чеду утъ сорце-ту!
 „И утъ мене, ду два Дефа, изимъ има.
 Земите га, пратите га долу на земе-та,
 Нека си ми бode ќерка дуръ на Ринда крале;
 И на негу изметъ да си чини, 180
 Та и мене немой да уставе.“
 Та си зеха ду два Дефа малка мома афъ роки-те,
 Та си слеватъ долу на земе-та,
 Праву идатъ дуръ при Ринда крале;
 Си ми флеватъ дуръ афъ негува златна худае, 185
 Де си спие Ринда крале мощно желувиту.
 Чекали гу да си стане тамамъ три дни,
 Ела си ми спие као умаяну!
 Ниту глава си замахува,
 Ниту око си подига, 190
 Да си види кой е душелъ афъ худае.
 Не ми чекатъ вече ду два Дефа,
 Фъркнаха си висе дуръ на небе,
 Да си чинатъ изметъ дуръ на Бога.
 Малка мома си устана афъ худае, 195
 Та си чека още три дни,
 Да си стане Ринда крале;
 Чекала гу па не си ми става!
 Малка мома си гу буди:
 „Стани, тате, немой спиешъ! 200

Si tu donnes la petite fille merveilleuse
 Afin que nous la menons en bas sur la terre,
 Qu'elle soit la fille du roi Rinda,
 Car il n'a pas d'enfant de ses entrailles,
 Et point d'épouse pour la connaître 175
 Qu'elle lui enfante un enfant de ses entrailles.
 „O deux Dèves je vous donne la permission,
 Prenez la menez-la en bas sur la terre
 Qu'elle soit la fille du roi Rinda,
 Qu'elle lui fait le service, 180
 Mais aussi moi qu'elle ne délaisse pas.“
 Et les deux Dèves prirent la petite fille dans leur bras
 Et descendirent en bas sur la terre.
 Ils vont tout droit au roi Rinda,
 Ils entrèrent jusque dans sa chambre dorée 185
 Où dorme le roi Rinda très atristé.
 Ils l'attendaient qu'il se leve pendant trois jours,
 Mais il dormait comme enivré,
 Il ne remuait ni sa tête
 Il ne levait ni ses yeux, 190
 Pour voir qui est venu dans sa chambre.
 Les deux Dèves ne vouillent plus attendre,
 Ils se lèverent en haut au ciel
 Pour faire le service à Dieu,
 La petite fille resta dans la chambre 195
 Et elle attendait encore trois jours
 Que le roi Rinda se lève.
 Elle attendait mais il ne se lève pas!
 La petite fille l'éveille :
 „Eveille toi o père, ne dors plus, 200

Да си видишъ тое чеду уть сорце-ту,
 Шо ти прати Вишню Бога уть небе-ту,
 Да ти чини изметъ на стару време;
 Хемъ да си засели тое земе пуста запустена.“
 Дуръ тога си Ринда крале глава замаха, 205
 Око си подигна понависе,
 Та си виде малка мома ду негува керка,
 Шо му пратилъ Вишню Бога уть небе-ту:
 Уть лику й ясну сонце грее!
 В' гръди й е ясна месечина! 210
 В' скути й се дребни звезди!
 Облечена си е с' златна дреха позлатена!
 Дуръ тога си му се сорце нарадува,
 Чи си има чеду уть сорце-ту.
 Та си слезе долу афъ бухче-ту, 215
 Де си пасатъ и си пилетъ пилци фъркувити;
 Та си фати деветъ пуйки църнувити,
 Курбанъ ги закла дуръ на Вишну Бога,
 Чи му даде чеду уть сорце-ту
 Та си курбанъ утиде дуръ на Бога, 220
 И Богъ си бендисалъ негува курбане,
 Та си наетъ чини да му даде бележита мнука,
 Той да си му засели пуста земе запустена.
 Па си пита Вишню Бога ясну сонце и гу праши:
 „Я' кажи ми, ясну сонце: 225
 Какъ си греешъ долу на земе-та,
 Не ли виде нейде Юдинска млада крале?
 Той ша бode първе либе на тое-та керка.
 С' нея да се сфоди утре още рану предъ зорница,
 Лу да ми се сфоди ша затруднее, 230

Afin que tu vois ton enfant de tes entrailles,
 Qui t'envoie le Dieu Vishnou du ciel,
 Qu'ille te sert dans ta vieillesse
 Et qu'ille peuple ton pays desert et desolé.
 Pendant ce temps le roi Rinda remuat se tête, 205
 Il lève sés yeux et se retourne
 Pour voir la petite fille son enfant,
 Que lui a envoyé le Dieu Vischnou du ciel.
 De son visage brille le soleil brillant,
 Sur son sein était la lune splendide, 210
 Et dans le pan de son habit il y a des petits étoiles,
 Et elle est habillée avec un habit d'or et doré !
 Après cela son coeur se rejouit
 Qu'il a un enfant de ses entrailles.
 Il descende en bas dans son jardin 215
 Où paissent et se multiplient des oiseaux volants,
 Et il prende neuf dindes noirs,
 Il les tua en sacrifice à Dieu Vishnou
 Parcequ'il lui a donné un enfant de ses entrailles.
 Et ce sacrifice arriva jusqu'à Dieu ; 220
 Et Dieu eut plaisir de son sacrifice.
 Et il se propose de lui donner un petit fils merveilleux,
 Qui doit lui peupler son pays desert et desolé.
 Et le Dieu Vishnou demand le soleil brillant :
 „Dis moi, o soleil brillant, 225
 Quand tu luis en bas sur la terre
 N'as tu pas vu quelque part le jeune roi des Joudes ?
 Il sera le premier amour de ta fille,
 Qu'il la connaisse demain matin avant l'aurore ;
 A peine la connaîtra-t-il elle deviendra grosse, 230

231

Та ша роди бележиту дете нишанлие!
 Шо ша ми засели сита земе запустена.“

„Ой ти Боже, Вишну Боже!

Днеска си гу видехъ на негува земе,

Какъ ше шеташе низъ широко поле,

235

Та си тераше либе спроти негу;

Ела либе спроти негу не си найде.“

Още рече сонце не отрече,

Де си иде малка мома дуръ на небе,

Криле нема па си фърка на облаци;

240

Още при сонце ни утишла,

Сонце си й вели утговори:

„Мари моме, малка моме!

Немой фъркай висе дуръ на небе,

Туку си ми слези долу на земе-та,

245

Та си иди на Юдинска земе,

Да си терашъ либе спроти тебе.

Либе има спроти тебе на Юдинска земе,

Юдинска крале си е младу гюзеллийче,

Та си тера либе спроти негу,

250

Ела либе нема на негува земе;

Туку да си види тебе,

Чи си мощне гюзеллийка,

Шо та нема нийде на земе-та,

Ша си та бендиса, ша си та залиби.

255

Туку да не си се сфодишъ на църна година,

Чи ша ти е рожба халувита;

Лу да си се сфодишъ на бела година,

На бела година на Сурва-та дене,

260

Кога си се Юди афъ езеру банетъ,

260

Et elle enfantera un enfant merveilleux
 Qui peuplera toute la terre deserte. —
 „O Dieu, Dieu Vîshnou,
 Aujourd'hui je l'ai vu dans son pays
 Quand il se promena dans le champ spacieux, 235
 Et il chercha un épouse convenable,
 Mais il n'en trouva point. —
 Et le soleil parlait encore
 Et la petite fille alla jusqu'au ciel,
 Elle n'a point des ailes mais elle vole sur les nuages. 240
 Elle n'est pas encore arrivée chez le soleil
 Quand le soleil lui parle :
 „Prends garde petite fille,
 Ne vole plus haut jusqu'au ciel,
 Mais descende en bas sur la terre 245
 Et va dans le pays de Joudes,
 Pour chercher un épouse convenable.
 Il y a un épouse pour toi dans le pays de Joudes.
 Le roi Joude est jeune et beau
 Et il cherche une épouse convenable. 250
 Mais il n'a pas d'amour dans son pays.
 Mais quand il te verra
 Qui es très belle,
 Qui n'a pas pareille sur la terre.
 Tu lui plairas et il t'aimera. 255
 Mais tu ne dois le connaître dans l'année noir,
 Car ton enfantement serait dangereux ;
 Mais tu dois le connaître dans l'année blanche,
 Dans l'année blanche. le jour de Sour,
 Quand les Joudes se baignent dans le lac, 260

261

И си пеетъ гласувита песна:

„Ой ти Боже, Сурва Боже!

Дай ни, Боже, сура сурувита година,

Лу де фодиме злату да си гледаме,

Дуръ и златни канати афъ пещери да имаме, 265

Со златни канати руйну вину да си пиеме;

Та и тебе, Боже, фальба да си фалиме,

Чи ми седишъ дуръ на небе,

Та ми чинишъ чуда долу на земе-та.““

Аку ми се сфодишъ, Горску Юду, на църна година, 270

Кога ми се Юди църни поцърнели,

Си ми носетъ църна махрама на глава-та,

Рожба ша си ти е мощне халувита.

Па аку си родишъ тое дете бележиту,

Кога си ми порасне да се жени, 275

Ша си иде дуръ на Морна крале либе да си тера.

Таму ша си има либе спроти негу,

Ела си ми има ду три змии,

Шо си иматъ криле фжркувити,

Та си чуватъ ду три кральски керки, 280

Шо ги нема нийде на дюне-та.

Какъ ша видетъ тое сина бележита,

Младу ша си гу погубетъ,

Та нема вече да гу видишъ;

И ти утъ жельба млада и зелена ша погинешъ. 285

Па аку си се сфодишъ на бела година,

Кога ми се Юди афъ езеру банетъ,

Неша ти е рожба халувита,

Туку ша си родишъ малку дете бележиту.

Шо ша си гу нема нийде на дюне-та. 290

Et quand elles chantent une chanson melodieuse :

„„Dieu, o Dieu Sour !

Donne nous o Dieu, un an de Sour,

Par où nous allons partout que nous voyons de l'or,

Et dans nos cavernes que nous avons des coups d'or, 265

Et que nous buvions le vin rouge de coups d'or ;

Et que nous aussi louons toi o Dieu,

Qui tu habites le ciel,

Et qui tu fais des miracles en bas sur la terre.““

Si tu conais le Jouda de montagne dans l'année noir, 270

Quand les Joudes sont noirs et noircies,

Quand elles portent un mouchoir noir sur la tête,

Ton enfantement sera très dangereux ;

Et si tu enfanteras ton enfant merveilleux,

Quand il grandira pour se marier 275

Il va aller jusqu'au roi Morna pour y chercher une épouse ;

La sera une épouse convenable pour lui,

Mais il y a la trois serpents

Qui ont des ailes pour voler,

Et ils gardent les trois filles du roi, 280

Qui n'ont pas de pareilles sur terre.

Quand elles veront ton fils merveilleux

Ils le tueront jeune,

Et tu ne le verras plus ;

Et tu periras de chagrin jeune et verte. 285

Mais si tu le connaitras dans l'année blanche,

Quand les Joudes se baignent dans le lac,

Ton enfantement ne sera pas dangereux,

Car tu enfanteras un petit enfant merveilleux

Qui n'a pas de pareil nulle part sur la terre. 290

291 Ша порасте малку дуръ порасне.
 Шедба ша се шета пу земе-та,
 Да си тера либе спроти негу;
 Та ша иде дуръ на Морна крале,
 Да си тера ду негува-та наймалка керка, 295
 Шо га нема нийде на дюне-та;
 Ду три змии неша си гу младу погубетъ,
 Туку той ша си ги надбори;
 Ша си хми искара дуръ цигеро утъ куремо,
 Та ша си закара малка мома дюнѣгюзеллийка.“ 300
 Още рече сонце не отрече,
 Блесна си ми vise на небе-ту,
 Да си грее да си свети долу на земе-та.
 Я' малка мома Горска Юда не ми фоди на небе-ту,
 Туку си ми слева долу на земе-та, 305
 Та утиде дуръ на Юдинска земе,
 Де ми гледа ду млада Юдинска крале,
 Чи се шета пу широку поле,
 Та си тера либе спроти негу;
 Ела либе нема да си найде! 310
 Какъ гу виде Юда, мощне гу бендиса.
 Не ми фоди вече пу облаци,
 Туку слезе долу дуръ на земе,
 Та си утиде при Юдинска крале,
 Пригърна гу, цалуна гу, 315
 Па му вели утговори:
 „Ти ша ми си, кралю, първе либе!
 И крале га мощне бендиса.
 Заправи ми силна свадба,
 На свадба си кани седемдесе крале, 320

Il grandira, et après avoir grandi
 Il voyagera par toute la terre,
 Pour chercher une épouse convenable.
 Et il ira jusque chez le roi Morna
 Pour y demander sa plus jeune fille, 295
 Qui n'a pas de pareille nulle part sur la terre.
 Les trois serpents ne le tueront pas jeune,
 Mais il les vaincra,
 Il leur fera sortir la foie de leur ventre;
 Et ainsi il prendra la petite fille la plus belle du monde." 300
 A' peine le soleil a dit cela
 Il brilla en haut sur le ciel,
 Pour luir et chauffer en bas la terre.
 Mais la petite fille la Joude de montagne n'allait au ciel,
 Mais descendait en bas sur la terre 305
 Et alla jusqu'au pays des Joudes,
 Où elle vit le jeune roi de Joude
 Qui se promenait dans le champs spacieux,
 Cherchant un amour convenable,
 Mais il n'en trouve point! 310
 Quand la Joude le vit elle devint amoureuse de lui;
 Elle n'allait plus sur les nuages
 Mais descende en bas sur la terre.
 Et elle va auprès du roi de Joude,
 Elle l'embrassa et baisa 315
 Et lui parlait et dit:
 „Tu o roi seras mon premier amour."
 Et le roi devint très amoureux.
 Il arrangea une grande noce
 Et invita à la noce les soixante dix rois, 320

- 321 Да ги гозба гости, руйну вину да ги пои,
 Чи си најде либе спроти негу.
 Свадба иска да си прави на негува земе;
 Ела Юда каилъ не се чини,
 Свадба да си прави на негува земе, 325
 Лу си иска свадба да си прави на неина земе:
 „Имамъ татку, кралю, мощне старувити!
 Керка си самъ на Ринда крале,
 Нема кой изметъ да му чини,
 Та ма чека да си ида. 330
 Мольба ти се кралю моле,
 Силна свадба да си правишъ на таткува земе,
 И на татку сорце да му се радува,
 Чи си има млада зете гюзеллие.“
 Та ѝ крале мольба услуше. 335
 Јхна си ми Юдна коне бележита,
 Шо си фжрка као пиле пу море-ту;
 Фжрка си ми и негуву пжрве либе;
 С' техъ си фодетъ и седемдесе крале.
 Та си утидоха дуръ при Ринда крале. 340
 Той си спие на златна потстеле.
 Горска Юда си гу буди:
 „Стани тате, немой спиешъ!
 Стани да си видишъ тое млада зете,
 Да л' си бива да си ми е пжрве либе? 345
 Аку бива, мольба ти се моле,
 Да заправишъ силна свадба,
 Гозба да си гостишъ седемдесе крале;
 Гозба да ги гостишъ, вину да ги поишъ,
 Чи се тебе стара сайдисали, 350

Pour les fêter et leurs donner du vin rouge à boire,
 Parcequ'il a trouvé une épouse convenable.
 Il veut faire la noce dans son pays,
 Mais la Joude ne veut le permettre,
 Qu'il fait la noce dans son pays, 325
 Mais elle demande à faire la noce dans son pays :
 „J'ai un père, o roi, qui est très âgé,
 Je suis la fille du roi Rinda,
 Il n'y a la personne pour le servir,
 Il m'attende que je vienne ; 330
 Je t'adresse donc ma priere o roi,
 Que tu fasse la grand noce dans le pays de mon père,
 Afin que le coeur du père s'en rejouit
 Qu'il a un jeune gendre très beau.“
 Le roi lui exauca sa prière, 335
 Il monta sur un cheval merveilleux de Joude
 Qui vole comme un oiseau sur la mer ;
 Son premier amour vole aussi,
 Avec eux allèrent aussi les soixante dix rois,
 Et arriverent jusqu'au roi Rinda. 340
 Il dort sur un lit d'or.
 La Joude de la montagne l'eveille :
 „Lève-toi père, ne dors plus,
 Lève-toi pour voir ton gendre
 S'il est convenable d'être mon premier amour. 345
 Si cela peut être je t'en prie
 Fais une noce splendide,
 Pour fêter les soixante dix rois,
 Pour les fêter et leur donner du vin a boire,
 Parce qu'il t'ont honoré toi vieux, 350

- 351 Та се дошли дуръ на тое земе.“
 Ринда крале си ми стана утъ потстеле,
 Очи му се мощне сонувити,
 Не може да си види млада зете; 355
 Вода си потеря утъ малка мома,
 Да си умие сонувити очи.
 Па тога да си види млада зете.
 Малка мома вода му донесе,
 Лу си умие сонувити очи, 360
 Погледна си да си види млада зете;
 Лу гу виде, мощне гу бендиса:
 „Бива керку, да си ти е първе либе!
 И ти ми си дюнягюзеллийка,
 И той си е дюнягюзеллийче, 365
 Шо гу нема нийде на земе-та.“
 Та си ми заправи Ринда крале силна свадба,
 Гозба да си гости седемдесе крале,
 Гозба да ги гости, вину да ги пои,
 Чи си гу се стара сайдисали; 370
 Та се дошли дуръ на негува земе.
 Та си свадба траела малу млогу
 Малу млогу три месеци.
 Дуръ хми се е вече дудеелу,
 Искать да си фодетъ дуръ на техна-та земе. 375
 Та си ми излезе млада булька,
 Рока да си хми цалуе:
 Утъ лику й ясну сонце грее!
 В' гръди й е ясна месечина!
 В' скути й се дребни звезди!
 380 Облечена си е с' златна дреха позлатена! 380

Et sont venu jusqu'e dans ton pays."
 Le roi Rinda se lève de son lit;
 Ses yeux sont pleines de sommeil,
 A' peine peut-il voir son jeune gendre.
 Il demande de l'eau de la jeune fille 355
 Pour laver ces yeux pleins de sommeil,
 Afin qu'il voit son jeune gendre.
 La petite fille lui apporte de l'eau.
 A' peine a-t-il lavé ses yeux pleine de sommeil
 Il regarde pour voir son jeune gendre, 360
 A' peine le vit il, il l'aima fortement:
 „Je consent qu'il soit ton premier amour,
 Et toi, tu es une beauté du monde,
 Et il est aussi une beauté du monde,
 Qui n'a pas pareil nulle part sur terre." 365
 Et le roi Rinda fit une grande noce
 Pour fêter les rois et leur donner du vin à boir,
 Parcequ'il l'ont honoré, lui si vieux,
 Et sont venus jusqu'e dans son pays.
 Cette noce dura moins ou plus, 370
 Moins ou plus de trois mois.
 Jusqu'à ce qu'ils ont eu assez.
 Ils veulent retourner dans leurs pays,
 Voila que la jeune fiance aparue
 Pour leur baiser les mains, 375
 De son visage brille le soleil brillant!
 Sur son sein est la lune claire!
 Sur le pan de sa robe des étoiles petites!
 Elle est habillée d'un habit d'or doré!
 Les soixante dix rois l'admirerent fortement; 380

- 386 Седемдесе крале мощне га се бендисали;
 381 Юда си хми рока цалуна,
 Я' тие си га дарба даретъ,
 Кой сусъ злату, кой сусъ сребру;
 Па си ми утидоха седемдесе крале. 385
 Самъ устана Юдинска крале при Ринда крале,
 Да си либи ду негуву първе либе.
 Ела си е година църна поцърнена;
 Юди си ми носетъ църни махрами на глава-та,
 Та си чекатъ да си дойде бела година, 390
 Да се сфодетъ на бела година на Сурва-та дене,
 Кога си се Юди афъ езеру банетъ,
 Да не си е рожба халувита.
 Чекали се малу млогу три месеци;
 Още нема да си дойде бела година, 395
 Та имъ се е вече дудеелу.
 Дуръ и Ринда крале му се дудеелу,
 Зоръ ми прави на керка си Горска Юда,
 Да не си ми чека бела година,
 Туку да се сфоди с' първе либе, 400
 Та да си роди малку дете бележиту;
 Да си му засели пуста земе запустена.
 Зоръ й прави мольба й се моли.
 Тя си му мольба не слуше,
 Туку си ми чека бела година; 405
 Та тога да се сфоди с' първе либе.
 Ринда крале й се люту заканилу:
 Още два дни да си чека,
 Па аку не се сфоди с' първе либе,
 Ша си га затори афъ темна зандана, 410

La Joude leur baisa les mains,
 Et eux lui donnèrent des cadeaux
 L'un lui donna de l'or, l'autre de l'argent ;
 Et après les soixante dix rois s'en allèrent.
 Le roi de Joude resta seul chez le roi Rinda 385
 Pour aimer son premier amour.
 Mais l'an était noire et sombre ;
 Les Joudes portent des monchoirs noirs à leurs têtes.
 Et ils attendent l'arrivé de l'année blanche
 Qu'elles s'assemblent dans l'année blanche le jour de Sour, 390
 Quand les Joudes se baignent dans le lac,
 Afin que l'enfantement ne soit dangereux.
 Ils attendaient plus ou moins trois mois,
 Mais l'année blanche n'arrive encore.
 Et ils étaient fatigués d'attendre. 395
 Et le roi Rinda aussi en était fatigué
 Il engageait sa fille la Joude de montagne,
 De ne pas attendre l'année blanche
 Mais quelle connaît son premier amour,
 Pour qu'elle enfante un petit enfant merveilleux, 400
 Pour lui peupler son pays desert et desolé.
 Il l'engage et la prie,
 Mais elle ne regarde sa prière,
 Mais elle attende l'année blanche,
 Pour connaître alors son premier amour. 405
 Mais le roi Jouda la conjura fortâment :
 Il veut attendre encore deux jours
 Mais si elle ne connaît alors son premier amour
 Il veut l'enfermer dans une prison sombre,
 Où gîte le dragon feroce, 410

Де ми лежи сура ламие,
 Тамъ да си й кости изпогниетъ!
 На Юда се нажелилу, натжлилу,
 Та си флезе афъ неина фудае;
 Соблече си ясна дреха с' злату позлатена, 415
 Тури си я афъ шарена ковчега,
 Та си метна на глава-та църна махрама,
 Па си ми утиде на суха бунаре,
 На суха бунаре близу ду езеру;
 Утъ татку си да се крие, 420
 Дуръ да си ми дойде бела година;
 Та да си се сфоди с' първе либе.
 Та ми седи афъ бунаро тамамъ три месеца,
 Не ми знае да л' си дойде бела година?
 Де си дойдоха Юди афъ езеру, 425
 Фърлили си църна махрама утъ глава-та,
 Та се бане банетъ афъ езеру,
 И си пеетъ гласувита песна:
 „Ой ти Боже, Сурва Боже!
 Дай ни, Боже, сура сурувита година, 430
 Лу де си фодиме злату да си гледаме;
 Дуръ и златни канати афъ пещери да имаме,
 Со златни канати руйну вину да си пиеме,
 Та и тебе, Боже, фальба да си фалиме,
 Чи ми седишъ дуръ на небе, 435
 Та ми чинишъ чуда дуръ на земе-та.“
 Как ми чула Горска Юда песна гласувита,
 Дусети се чи си душла бела година;
 Излезе ми утъ суха бунаре,
 Та си ми утиде дуръ при татку афъ сарае; 440

Que la ses os pourissent! 411
 Et la Joude devint soucieux et triste ;
 Et elle entre dans sa chambre,
 Elle s'deshabille des habits dorés,
 Elle les serre dans un coffre bigaré, 415
 Et elle mete sur sa tête un mouchoir noir
 Et elle va chez le puits deseché ;
 Chez se puits deseché près du lac,
 Pour se cacher de son père
 Jusqu'à l'arrivé de l'année blanche; 420
 Afin qu'alors elle connaisse son premier amour.
 Et elle rest dans le puits trois mois entiers,
 Mais elle ne sait pas si l'année blanche est venue?
 Voila que les Joudes arriverent au lac ,
 Elles jettèrent les mouchoirs noirs de leurs têtes, 425
 Et elles se baignèrent dans le lac,
 Et elles chantèrent une chanson melodieuse :
 „O Dieu, Dieu Sour!
 Donne nous o Dieu, une année de Sour,
 Que partout où nous allons nous voyons de l'or, 430
 Et que nous ayons aussi dans nos cavernes de coups d'or
 Pour boir le vin rouge de coups d'or,
 Et que nous te louons o Dieu, avec des louanges;
 Toi qui reside jusqu'au ciel
 Et qui fait des merveilles jusque sur la terre.“ 435
 Quand la Joude de la montagne a entendue la chanson melodieuse,
 Elle s'en aperçue que l'année blanche est venue ;
 Elle sortit du puits déséch  ,
 Et elle alla jusqu'à son pere dans le palais, 440
 Elle deserra le coffre bigaré,

Утклучи си ду шарена ковчега,

Соблече си църна махрама утъ глава-та,

Та си облече ясна дреха с' злату позлатена;

Па си утиде афъ худае дуръ при либе.

Либе си й спие мощне кахжрену,

445

Кажръ си ми има дуръ на сорце-ту,

Чи му либе загиналу,

Нема вече да га види!

Та си легна Юда на потстеле.

Сусъ рока гу буди,

450

Со уста си му дума дума;

„Стани либе, немой спиешь!

Чи е вече бела година настигнала;

Немой си ми вече спиешь саму самичку.“

455

Утмалъ душе си продума:

„Кой ма буди, кой ми дума?

Поболе да си спие на потстеле,

Та да ни ми е сорце наранену,

Чи ми либе забегалу, загиналу!“

„Стани, стани крало, немой спиешь!

460

Тое либе не е бегалу, не е загиналу,

Стой си ду тое потстеле.“

Дур тога му се сорце зарадува,

Та си стана утъ златна потстеле.

Какъ си виде ду негуву първе либе,

465

Пригърна га, цалуна га,

Па га пита и га праши:

„Де си ми бе, либе, толку време?

Та си ми си сорце наранила.“

Немой питай, крало, немой праши!

470

Elle defait le mouchoir noir de sa tête,
 Et elle s'habilla avec l'habit splendide d'or,
 Et elle entra dans la chambre chez son amour.

441

Mais son amour dort très triste.

Il a du chagrin jusqu'au coeur

445

Que son amour a perie,

Et qu'il ne la verra plus!

Et la Joude se coucha dans le lit;

Elle l'éveille avec sa main

Et avec sa bouche elle lui dit ces mots:

450

„Reveille toi mon amour, ne dors plus,

Car l'année blanche est déjà arrivée;

Tu ne dormira plus seul.“ —

Il lui reponde à peine:

„Qui m'éveille, qui parle a moi?

455

Il est mieux pour moi dormir dans le lit,

Que mon coeur ne soit vulnéré,

Parce que mon amour s'en est allée et a perie!“

„Lève toi o roi, ne dors plus,

Ton amour n'est en allée et n'a pas perie,

460

Elle est debout auprès de ton lit.“

Son coeur alors se rejouit

Et il se leve de son lit d'or;

Quand il a vu son premier amour

Il l'embrassa et la baisa,

465

Et lui demande et l'interroge:

„Où était tu mon amour depuis si long temps

Que tu a mon coeur si affligé.“

„Ne me demande o roi, ne m'interroge;

469

J'ai attendue l'arrivé de l'année blanche,

470

- 470 Чекала самъ да си дойде бела година,
 471 Та тога с' тебе да се сфодѣ,
 Да си роде малку дете бележиту;
 Чи ми ясну сонце казалу и заржчелу:
 Да не си се сфодѣ с' тебе на цѣрна година, 475
 Кога ми се Юди цѣрни поцѣрнели,
 Си ми носетъ цѣрна махрама на глава-та;
 Чи ша ми е рожба мощне халувита.
 Сега вече настанала бела година,
 Бела година Сурва-та дене, 480
 Та си дойдохъ дуръ при тебе на потстеле,
 Да се сфодѣ с тебе, дете да си роде.“
 Та се' сфоди крале с' Горска Юда,
 Туку си се сфоди затруднела.
 Какъ га гледа Ринда крале мощне се радува, 485
 Чи ша си има бележита мнука;
 Той ша си му засели пуста земе запустена.
 Трудна била три месеци,
 На четвѣрти рожба си ѣ дойде.
 Та си роди малку дете бележита, 490
 Свирка доржи аѣ десна си рока!
 И дете бележиту и свирка бележита!
 Дете си ми има криле пудъ мишица!
 Хемъ си му е коса с' злату позлатена: .
 Гласъ му ечи дуръ на висе небе! 495
 Лу ми падналу утъ майка си,
 Гласувита песна си запелу;
 Песна му се слуше дуръ на висе небе!
 Собрали се свите пилци аѣ сарае,
 Да си слушетъ гласувита песна; 500

Pour alors te connaître,
 Pour enfanter un enfant merveilleux,
 Comme m'a dit et commandé le soleil brillant,
 Que je ne dois te connaître dans l'année noire,
 Quand les Joudes sont noirs et noircies 475
 Et quand elles portent des mouchoirs noirs sur leurs têtes,
 Car mon enfantement serait très dangereux.
 Mais à present a commencée l'année blanche,
 L'année blanche le jour de Sour;
 Et au cause de cela je suis venu chez toi dans ton lit, 480
 Pour te connaître et pour enfanter un enfant."
 Et le roi a connu la Joude de montagne,
 A' peine l'at-il connu elle devint grosse.
 Quand cela vu le roi Rinda il était très joyeux,
 Qu'il aura un petit-fils merveilleux 485
 Qui lui peuplera son pays desert et desolé.
 Elle etait grosse pendant trois mois,
 Le quatrième mois arrivait le temps d'accouchement;
 Et elle enfanta un petit enfant merveilleux
 Qui tenait dans sa main droite une flûte! 490
 L'enfant est merveilleux, la flûte est merveilleuse!
 L'enfant a des ailes sous ses bras,
 Et ses cheveux sont d'or doré!
 Sa voix sonne jusqu'au ciel haut!
 A' peine était il tombé de sa mère, 495
 Il chantait une chanson mélodieuse,
 Son chant va jusqu'au ciel haut!
 Tous les oiseaux s'assemblèrent dans le palais
 Pour entendre la chanson melodieuse.
 Et la chanson étant si melodieuse, 500

500-501

Утѣ шо била гласувита дурѣ се пилци умаяли!
 Не ми фжркатѣ, не ми бегатѣ утѣ сарае,
 Лу си стоетѣ та си слушетѣ гласувита песна.
 Дурѣ си ми е малку дете песна биттисалу,
 Тога ми се пилци утмаяли та си фжркатѣ. 505
 И дете билу бележиту и свирка бележита!
 Какѣ ми засвири свирка бележита!
 Гласѣ си ечи дурѣ на висе небе!
 Шо си били пилци и зверщини афѣ планина,
 Сите ми се чудумѣ чудетѣ, 510
 Де си свири свирка бележита?
 Сите си ми фодетѣ дурѣ при малку дете,
 Да си слушетѣ ду негува свирка бележита.
 И шо си ми били пилци овчевити,
 И тие души афѣ сарае дурѣ при дете, 515
 Та ми лежетѣ као умаяни низѣ широки дори.
 Малку дете свирка си утѣ рока не уставе,
 Па си ми засвири песна хорувита.
 Какѣ си ми свири планини играетѣ!
 Дурѣ тога су и пилци проиграли. 520
 Излела е на дивана ду негува майка,
 Да си гледа, сиирѣ да си чини,
 Какѣ си свири малку дете свирка бележита,
 Та си игратѣ и планини дурѣ и пилци!
 Сиирѣ ми гледала тамамѣ три недели, 525
 На нищу ашикѣ не ми стана,
 Лу ашикѣ ми стана на пилци овчевити,
 Чи се голи бели питумити:
 Иска да ги има афѣ сарае,
 Немой вече афѣ гора да идатѣ. 530

Les oiseaux devint comme enivrés.
 Ils ne volèrent, ils ne s'en allerent plus du palais
 Mais ils restent pour entendre le chant melodieux.
 Quand le petit a fini le chant
 Les oiseaux se desenivrèrent et volèrent! 505
 Et l'enfant était merveilleux et la flûte merveilleuse.
 Quand il jouait sur la flûte merveilleuse
 Le son va jusqu'au ciel haut!
 Et les oiseaux et les bêtes qui étaient dans la montagne
 Ils sont surpris tous qu'il joue la flûte merveilleuse 510
 Tous vont jusque chez le petit enfant
 Pour entendre sa flûte merveilleuse.
 Et les petits agneaux et brebis
 Ils aussi arrivèrent au palais chez l'enfant,
 Et ils se couchent comme enivrés dans la cour spacieuse. 515
 Le petit enfant ne laisse sa flûte de ses mains.
 Mais il joue une melodie de khoros. (de danse)
 Quand il joue les montagnes dansent!
 Et après cela les animaux dancent aussi.
 Sa mère est sortit sur le balcon, 520
 Pour voir et regarder cela,
 Comme le petit enfant joue la flûte merveilleuse,
 Et comme à cause de cela dansent les animaux.
 Elle regardait pendant trois semaines;
 Et elle ne desira rien de cela 525
 Mais elle desira les animaux brebis,
 Parcequ'ils sont très blancs et aprivoisés.
 Elle les desire à avoir dans son palais
 Et qu'ils ne retournent plus dans la montagne.
 Elle fait la priere jusqu'à Dieu : 530

630 Та се молба моли дуръ на Бога:
 631 „Ой ти Боже, мили Боже!
 Молба ти се Боже, моле:
 Какъ ми даде дете бележиту утъ сорце-ту,
 Шо ми свирѣ свирка бележита, 535
 Та си собира сите пилци да си слушетъ,
 Дуръ и планини хору си играетъ;
 Остори си Боже, ош' едно чуду на земе-та,
 Какъ ми свирѣ малку дете свирка бележита,
 Душли ми се афъ сарае пилци овчевити, 540
 Шо си ми се голи бели питумити;
 И тие душли свирка да си слушетъ,
 Та ми лежетъ пу широки дори као умаяни.
 Измела самъ на висе дивана,
 И язъ да си гледамъ, сииръ да си чинамъ; 545
 Та самъ гледала тамамъ три недели.
 Па на нишу ашикъ не си станахъ,
 Лу си ашикъ станахъ на пилци овчевити,
 Чи се голи бели питумити,
 Та си искамъ да ги имамъ се афъ сарае, 550
 Немой вече афъ гора да си идатъ.
 Та ти се Боже молба моле,
 Да си ги заприешъ афъ мое сарае,
 Да ги гледамъ сорце да ми се радува.
 Аку си ми Боже молба услушешъ, 555
 Курбанъ ша ти коле деветъ пуйки царнувити,
 Шо ги има татку афъ бухче-ту.“
 Де га дучу Вишну Бога утъ небе-ту,
 Та си й молба услуше.
 На сонце си вели утговори: 560

„O Dieu, cher Dieu! 531
 Je t'adresse ma prière o Dieu,
 Comme tu m'a donné un enfant merveilleux de mes entrailles
 Qui joue la flûte merveilleuse,
 Et qui rassembla tous les animaux qu'ils l'écoutent, 535
 Et que les montagnes même dansent un khoros,
 Fais o Dieu encore un miracle sur la terre ;
 Quand le petit enfant a joué la flûte merveilleuse
 Il sont venus dans le palais les animaux brebis,
 Qui sont si blancs et si apprivoisés, 540
 Et ils aussi sont venus pour entendre la flûte,
 Et ils couchent dans la cour vaste comme enivrés!
 Je suis sorti sur le haut balcon
 Que moi aussi regarde et vois.
 Et j'ai regardée pendant trois semaines 545
 Et rien je n'ai désirée ;
 Mais j'ai désirée les animaux brebis
 Parcequ'ils sont blancs et apprivoisés ;
 Et je desire pour toujours les avoir dans le palais,
 Et qu'ils ne retournent plus dans la montagne; 550
 Cette prière o Dieu je t'adresse
 Fais les rester dans mon palais,
 Que en les regardant je me rejouis.
 Si o Dieu tu exause ma priere
 Je veux tuer en sacrifice à toi neuf dindes noirs 555
 Qui a mon père dans son jardin.“
 Quand cela a entendu le Dieu Vishnou au ciel il exausa sa priere
 Et il parle au soleil en disant :
 „O soleil, petit soleil brillant!
 Demain de bonne heure brille sur le ciel, 560

„Ой ти сончице, ясну сончице!
 560 Утре още рану да си блеснешъ на небе-ту,
 561 Та да греешъ на земе-та люту налютену;
 Сите пилци шо се афъ сарае да си идатъ
 Кой афъ гора, кой афъ море; 565
 Пилци овчевити немой да си идатъ,
 Лу да си ми седетъ афъ кралски сарае,
 Чи е тое керка ашикъ станала за техъ;
 Оти си се голи бели питумити.
 Тамамъ три месеци да си греешъ люту налютену, 570
 Дуръ да си устанатъ пилци овчевити афъ сарае:
 Тие си се утъ той-те ясни зари мощне боетъ,
 Та ша ми се криетъ афъ подземни сарае,
 Та неша си фодетъ вече на планина,
 Лу ша ми устанатъ афъ сарае на поле-ту.“ 575
 Още рече Вишну Бога не отрече,
 Сонце си ми изгреелу на небе-ту,
 Та си грее долу на земе-та люту налютену;
 Не ми дава никой на поле-ту да си иде.
 И на малку дете вече му се свирка дудеела, 580
 Та си ми устави свирка афъ худае;
 Дуръ тога си биска забизалу утъ майка си.
 Я' шо били пилци умаяни,
 Дуръ тога ми се утмаяли и фъркнали
 Кой афъ гора, кой афъ море; 585
 Пилци овчевити устанали на широки дори;
 Лу да си ми навърветъ да си идатъ,
 Ясну сонце си изгрева мощне налютену.
 Та не имъ дава да си фодет на планина;
 И тие се утъ сонце-ту мощне боетъ, 590

Et chauffe sur la terre très chaudement, 561
 Que tous les animaux qui sont dans le palais s'en vont,
 Les uns dans les montagnes, les autres dans la mer.
 Que les animaux brebis ne s'en vont,
 Mais qu'il restent dans le palais royale, 565
 Car ta fille les aime
 Parcequ'ils sont si blancs et apprivoisés.
 Chauffe trois mois entières fortement,
 Et pendant ce temps que les bêtes brebis restent dans le palais;
 Car ils ont peur de tes rayons brillants 570
 Et ils se cacheront dans les souterraines,
 Et ils ne s'en iront plus dans les montagnes
 Mais ils resteront dans le palais et dans ses champs."
 Et cela à peine a dit le Dieu Vishnou
 Le soleil brilla sur le ciel 575
 Et chauffe la terre fortement.
 Et il ne permet à personne à sortir dans les champs,
 Et le petit enfant aussi était satisfait de sa flûte,
 Et laissa sa flûte dans la chambre.
 Après cela il commence à teter sa mère, 580
 Et les bêtes qui étaient enivrés,
 Ils devinrent desenivrés
 Et s'en envolèrent.
 L'un dans la montagne, l'autre dans la mer;
 Mais les bêtes brebis restaient dans la cour spacieuse. 585
 A' peine voulaient elles s'en aller
 Le soleil commence à briller très fortement,
 Et ne leurs permet pas s'en aller dans la montagne.
 Et elles avaient grande peur du soleil. 590
 Et ainsi elles se cachent dans les caves souterraines,

Та си ми се криетъ афъ подземни келаре;
 Крили ми се тамамъ три месеци,
 Дуръ ми са се вече научили афъ сарае:
 Не си фодетъ вече на планина,
 Лу си фодетъ на поле-ту та си паша пасатъ, 595
 Па дуфодатъ афъ сарае дуръ при малку дете.
 Какъ ги гледа Горска Юда мощне се радува,
 Та си флезе афъ таткуву бахче,
 Па си фати деветъ пуйки църнувити,
 Курбанъ си ги коле дуръ на Вишню Бога, 600
 Чи си й е мольба услушелъ,
 Та се устанали афъ сарае цилци овчевити:
 Курбанъ си й утиде висе дуръ на небе,
 Дуръ и сонце курбанъ си бендисалу;
 Та си грее долу на земе-та. 605
 Дуръ е вече лету застигналу,
 Сите пилци овчевити затруднели,
 Та си родили агне сугаруву,
 Та си агне-та биска бизаетъ.
 Какъ ги гледа Горска Юда се радува, 610
 На умъ си й дойде и тия да бизае,
 Какъ бизала млеку мощне гу бендисала!
 Та си дуи млеку утъ овци щерици,
 Та ми дава и на татку и на либе.
 И тие гу мощне бендисали, 615
 Та си фальба фалетъ Горска Юда,
 Чи тия ми искарала млеку на земе-та,
 Да си ядатъ люде млеку,
 Па и нега да си фалетъ.
 Дуръ тога ми вече Горска Юда седнала при либе, 620

Elles se cachent pendant trois mois 591
 Jusqu'à ce qu'elles s'acoutument dans le palais,
 Elles ne s'en vont plus dans la montagne
 Mais elles s'en vont aux champs pour paitre,
 Et elles retournent dans le palais chez le petit enfant. 595
 Quand la Joude de la montagne a vu cela elle était très joyeuse ;
 Et elle entre dans le jardin de son pere,
 Et elle prende neuf dindes noirs,
 Elle les tue en sacrifice à Dieu Vishnou
 Parcequ'il lui a exausé sa prière, 600
 Et ainsi sont resté les bêtes brebis dans le palais.
 Son sacrifice va droit au ciel,
 Ainsi que au soleil plutôt ce sacrifice
 Et il chauffe en bas sur la terre.
 Pendant cela survint aussi l'été, 605
 Toutes les bêtes brebis sont devenus grosses
 Et elles ont prodiutes des agneaux noiratres;
 Et les agneaux têtent du lait.
 Quand cela a vu la Joude de la montagne elle est joyeuse,
 Il vient à elle de têter aussi. 610
 Quand elle a tétée le lait il lui parût agreable!
 Et elle en prit du lait des brébis sans agneau;
 Elle en donna a goûter a son père et à son epoux
 Et ils aussi le trouve agreable.
 Et ils louent pour cela la Joude de la montagne. 615
 Parqu'elle a entroduite le lait sur la terre,
 Que les hommes mangent du lait
 Et qu'ils le trouvent agreable.
 Et depuis ce temps la Joude de montagne resta chez son époux
 Et elle allaite le petit enfant le tenant sur ses bras. 620

Та си бизае малку дете афъ роки-те.
 Какъ си гледа Ринда крале малка мнука,
 Сорце му се мощне радува,
 Та си кани седемдесе крале,
 Да си дойдатъ на негува пуста земе запустена, 625
 Тешка гозба да ги гости,
 Руйну вину да ги пои,
 Чи си има малка мнука бележита,
 Шо гу нема нийде на дюне-та;
 Та ша му засели пуста земе запустена. 630
 Та си дойдоха седемдесе крале на негува земе.
 Ринда крале гозба си ги гости,
 Руйну вину си ги пои,
 Я' Горска Юда си ги гости млеку овчевиту.
 Седемдесетъ крале си ми фальба фалетъ Горска Юда, 635
 Чи ми искара ла млеку на земе-та,
 Шо си ми гу незналу на стару ни младу!
 Та се гозба гостили тамамъ три недели,
 Дуръ хми се е вече дудеелу.
 Искатъ вече да си фодетъ на земе-та, 640
 Па си искатъ да си видетъ малку дете бележиту.
 Та излезе малку дете утъ майчина худае,
 И си флезе афъ худае де си беа седемдесе крале.
 Какъ гу гледатъ седемдесе крале ми се чудетъ,
 Шо е толку бележиту нишанлие: 645
 Свирка си доржи афъ десна-та рока!
 Криле има пудъ мишница!
 Хемъ си му е коса со злату позлатена!
 Гласъ му ечи дуръ на висе небе!
 Та ми запе малку дете песна гласувита, 650

Quand le roi Rinda regarde son petit fils 621
 Son coeur en est très rejoui.
 Et il envite les soixante dix rois
 Qu'ils viennent dans son pays desert et desolé
 Parcequ'il veut les fêter splendidement 625
 Et leurs donner du vin rouge à boir;
 Parcequ'il a un petit fils merveilleux,
 Qui n'a pas de pareil au monde,
 Qui lui peuplera son pays desert et desolé.
 Et le soixante dix rois arrivèrent dans son pays, 630
 Le roi Rinda les fête,
 Il leurs donne du vin rouge à boir.
 Et la Joude de montagne les traite avec du lait des brebis.
 Les soixante dix rois louent la Joude de la montagne
 Parcequ'elle a introduite du lait sur la terre 635
 Qui n'était connu jusqu' alors ni aux vieux ni aux jeunes!
 Et ils se fêtèrent pendant trois semaines
 Jusqu'à ce qu'ils ont eu assez.
 Ils veulent déjà retourner dans leurs pays
 Et ils demandent à voir l'enfant merveilleux. 640
 Et le petit enfant sort de la chambre de sa mère
 Et entre dans la chambre où étaient les soixante dix rois.
 Quand les soixante dix rois le virent ils l'admirent
 Parcequ'il est si merveilleux.
 Il tient sa flûte dans sa main droite, 645
 Il a des ailes sous ses bras,
 Et ses cheveux sont dorés d'or,
 Sa voix resonance jusqu'au ciel haut!
 Et le petit enfant chante une chanson melodieuse. 649
 Et joue un air de khoro; 650

- 650 И ми засвири свирка хорувита,
 651 Гласъ ми ечи дуръ на висе небе!
 Та ми хору заиграли планини дуръ и гори!
 Я' шо ми се пилци си ми фжкратъ афъ сарае,
 Та си слушетъ песна гласувита; 655
 Фжкратъ шо ми фжкратъ афъ сарае,
 Па си падатъ као умаяни на земе-та!
 И седемдесе крале мощне се шанландисали,
 Не ми седетъ, не ми стоетъ ни на ноги,
 Лу си игратъ хору на кральска трапеза; 660
 Си играли малу млогу три недели,
 Дуръ се вече уморили!
 Ела малку дете не се уморева,
 Не уставе свирка утъ рока-та!
 Какъ ми видели Горска Юда, 665
 Чи се крале мощне уморили,
 Па не можетъ да си седнатъ на земе-та,
 Чи ги свирка гласувита не уставе.
 На малку дете си се мольба моли:
 „Е бре сину, мили сину! 670
 Я' остави си сину свирка утъ рока-та,
 Чи седемдесе крале мощне се се уморили.“
 Дуръ тога си дете свирка устави,
 И седемдесе крале на трапеза ми седнали.
 Ела малку дете не ми седи на трапеза, 675
 Лу си иска да си фжркне,
 Та да иде висе дуръ на небе,
 Фальба да си фали Вишну Бога,
 Чи ми се е породилу бележиту на земе-та!
 Утмалъ гу е майка му дудоржела: 680

Et la voix resonance jusqu'au ciel haut
 Et les montagnes et les bois commencerent à danser !
 Et les animaux arrivent au palais
 Et ils écoutent la chanson melodieuse ;
 Ils volent sûrement jusqu'au palais,
 Mais après ils tombent sur la terre comme enivrés !
 Et les soixante dix rois en étaient très joieux ;
 Ils ne reste assis, ils ne reste tranquilles sur leurs pieds
 Mais ils dansent le khoros sur la table royale,
 Ils dansèrent peu ou beaucoup pendant trois semaines
 Jusqu'a ce qu'ils sont fatigué
 Mais le petit enfant n'est pas fatigué,
 Il ne laisse sa flûte de ses mains !
 Quand la Joude de la montagne a vu
 Que les rois sont très fatigués,
 Et qu'ils ne peuvent plus s'asseoir sur la terre.
 Parce que la flûte melodieuse ne leurs permiette pas,
 Elle prie le petit enfant :
 „O mon fils, mon cher fils,
 Laisse o fils la flute de ta maine
 Car les soixante dix rois sont très fatigués.“
 Et après cela le petit enfant laissa la flûte.
 Et les soixante dix rois prirent place à la table.
 Mais le petit enfant n'est pas assi à la table,
 Mais demande à s'en. envoler,
 Pour aller en haut jusqu'au ciel
 Pour louer le Dieu Vishnou ;
 Parcequ'il est si merveilleusement venu à la terre !
 La mère put le retenir à peine :
 „Reste o mon fils ne va t'en

651

660 655

660

670 665

670

680 675

680

„Седи сину, не ми фоди,
 Дуръ да си ти седемдесе крале лепу име туретъ,
 Па тога си фоди дека искашъ.“
 Та ми постоелу малку дете,
 Дуръ да си му туретъ лепу име седемдесе крале. 685
 Та му се турили седемдесе крале лепу име,
 Лепу име Уфренъ юнакъ,
 Чи ша ми е свирелжие на земе-та.
 Хемъ ша фжрка као Рену пиле на небе-ту,
 Да си свири, фальба да си фали дуръ и Бога. 690
 Лу си му турили седемдесе крале лепу име,
 Си ми фжрна та утиде на небе-ту.
 Тамъ си ми седелу тамамъ три години,
 Фальба си фалилу Вишну Бога,
 Чи се породилу бележиту на земе-та! 695
 Та ми седе на небе-ту дуръ си вече порасналу.
 Време дойде да се жени,
 Та си слезе долу на земе-та дуръ при майка.
 Майка найде, татку нема!
 Татку му бегалъ на негува земе, 700
 Да си сжди на негуви Юди Самуили;
 Чи на Уфренъ юнакъ мощне каскандисалъ:
 „Утъ кучка родену мое земе ша зароби,
 Та ша бode пжрва крале на земе-та!“
 Той бегалъ, либе му не бегала, 705
 Чи татку й е мощне устарелу,
 Нема кой изметъ да му чини.
 Туку си залибила Јанска крале,
 Той ми седи афъ неини сарае,
 Та си Уфренъ има другу татку. 710

Jusqu'à ce que les soixante dix rois te donnent un nom, 681
 Et après va t'en où tu veux."
 Et le petit enfant resta,
 Jusqu'à ce que les soixante dix rois lui donnent un nom,
 Et les soixante dix rois lui donnerent un nom, 685
 Un joli nom Oufren, le héros,
 Parcequ'il sera un musicien sur la terre,
 Et parcequ'il volera comme un oiseau Renou sur le ciel,
 Et qu'il jouera les louange à Dieu même.
 A' peine les soixante dix rois ont ils lui donné le joli nom 690
 Il s'envola en haut au ciel.
 Et la il resta pendant trois année,
 Et loua le Dieu Vishnou,
 Parcequ'il est venu si merveilleusement sur la terre.
 Et resta au ciel jusqu'à ce qu'il devint grand. 695
 Le temps arriva de se marier.
 Et il descend en bas chez sa mère,
 Il trouve la mère mais pas le père!
 Car son père s'en est allé dans son pays
 Pour gouverner ses Joudes Samoviles; 700
 Car il était très en colère contre le heros Oufren.
 „Celui qui est né d'une chienne va conquerir mon pays
 Et il sera le premier roi sur la terre!"
 Il s'en est allé mais son epouse est restée,
 Car son père est devenu très vieux 705
 Il n'y a personne pour le servir.
 Mais elle devint amoureuse du roi de Jane
 Qui loge dans son palais.
 Et ainsi Oufren a un autre père.

710

Лу ми дойде Уфренъ афъ сарае дуръ при татку,
 Ытъ майка си прошка тера,
 Прощка да му даде да се шета пу земе-та,
 Да си тера първе либе спроти негу,
 Чи ми иска вече да се жени.

715

„Шетай ми се, сину, отъ да не ми се шетапъ.
 Белки си найдешъ либе спроти тебе?“

Та ми фъркна да се шета пу земе-та.

Та ми се шеталу тамамъ две години,

Дуръ си исфодилу сита земе,

720

Па не си найде либе спроти негу.

Та се вярна назадъ дуръ при майка.

Натъжену билу мощне, нажелену,

Още афъ худае не ми флелу,

На дивана падна болну да ми лежи,

725

Болну лежи ша умрие.

Никому си не казува ша си има афъ сорце-ту,

Дуръ утиде майка да гу пита:

„Кажи сину, шо ми имашъ афъ сорце-ту?“

Та ми болну лежишъ ша умриешъ.“

730

„Нищу немамъ, мале, афъ сорце-ту,

Лу си самъ натъжену мощне, нажелену,

Чи се шедба шетахъ пу сита земе,

Па не си найдохъ либе спроти мене!

Белки, мале, знаешъ нейде либе спроти мене?“

735

„За сова ли сину, ти кахъръ берешъ!“

Либе има спроти тебе дуръ на Морна земе,

Морна крале си има ду три керки гюзеллийки,

Шо си е наймалка-та нема друга као негa!

Тя си бива да си ти е първе либе.

740

Mais à peine arriva Oufren dans le palais chez son père 710
 Il demande la permission de sa mère,
 Qu'elle lui donne la permission de voyager sur la terre
 Pour chercher une épouse convenable,
 Car il veut se déjà marier.
 „Voyage mon fils, pourquoi non; 715
 Peut-etre trouveras tu un amour convenable.“
 Et ainsi il s'envola pour voyager sur la terre.
 Et il voyagea pendant deux ans
 Jusqu'a ce qu'il a parcourri toute la terre,
 Mais il ne trouve pas une épouse convenable. 720
 Et il retourne chez sa mère.
 Il était très chagrin et très triste.
 Il n'était pas encore entré dans la chambre
 Il tomba malade sur le divan,
 Il était malade à la mort. 725
 Il ne dit à personne ce qu'il a dans son coeur,
 Jusqu'à ce que sa mère vient l'interroger :
 „Dis mon fils ce que tu as dans ton coeur
 Que tu est malade prêt à mourir?“
 „Je n'ai rien dans le coeur o petite mère, 730
 Mais je suis chagrin et très triste,
 Car j'ai parcourri toute la terre
 Et je n'ai trouvé pas une épouse convenable;
 Peut-être sais-tu ma mère une épouse convenable pour moi ?“
 „C'est donc la raison que tu es triste mon fils! 735
 Il y a un épouse pour toi dans le pays Morna.
 Le roi Morna a trois filles très jolies,
 Qui est la plus jeune n'a pas de pareille!
 Elle serait pour toi, — ton premier amour;

- 745 Ела на Морна земе си има ду три змии,
 Шо си иматъ криле фжркувити,
 Та си чуватъ ду три кральски керки;
 Лу кой си иде на Морна земе,
 Да си тера кральска керка, 745
 Назадъ си се не враща,
 Змии си гу младу погубеватъ.
 Мене ми е ясну сонце казалу,
 Чи ти ша си надборишъ ду три змии,
 Ша си хми искарашъ дуръ цигеро утъ куремо! 750
 Та ша си закарашъ малка мома дюнягюзеллийка.
 Лу да идешъ сину, на Морна земе,
 Ша си найдешъ либе спроти тебе;
 Туку да си гледашъ со свирка змии да умаешъ,
 Да не си та младу погубетъ.“ 755
 Лу ми чулу Уфренъ юнакъ,
 Чи си има либе спроти негу на Морна земе,
 Станалу си праву на ноги-те,
 Та си засвири свирка бележита,
 Да му се малку сорце зарадува; 760
 Та ми свири малу млогу,
 Малу млогу тамамъ три недели.
 Вече иска да си иде дуръ на Морна земе,
 Да си тера либе спроти негу;
 Па утъ майка си прошка тера: 765
 „Нека ти е просту сине и утъ мене!
 Лу се чувай утъ три змии,
 Да не си та младу погубетъ.“
 Та си искара ду нейни златни криле,
 Искара си утъ поесо и златну-ту ношче, 770

Mais dans le pays Morna il y a trois serpents 740
Qui ont des ailes pour voler,
Et ils gardent les trois filles du roi.
Mais celui qui va dans le pays Morna,
Pour demander la fille royale,
N'en retourne plus. 745
Les serpents le detruisent jeune.
Mais le soleil brillant m'a dit
Que tu vaincra les trois serpents,
Et que tu leur fera sortir la foie de leurs ventres,
Et que tu prenderas la petit fille la plus belle au monde. 750
Mais va mon fils dans le pays Morna
Tu y trouveras une épouse convenable.
Mais prends garde d'enivrer les serpents avec ta flûte
Qu'ils te ne detruissent jeune."
A peine le héros Oufren a entendu cela 755
Qu'il y'a une epouse convenable pour lui dans le pays de Morna,
Il se lève aussitôt sur ses pieds
Et il joue sur sa flûte merveilleuse,
Afin que son coeur devint un peu plus enjoué.
Il joue peu ou beaucoup trois semaines ; 760
Il veut déjà partir pour le pays Morna
Pour chercher une épouse convenable.
Et il demande la permission de sa mere :
„Je te donne la permission mon fils,
Mais prends garde de trois serpents, 765
Qu'ils ne te detruissent jeune."
Et elle prend ses ailes d'or,
Elle prend de sa ceinture son couteau d'or,

- 769 Та му вели утговори;
 770 „Земи сину, и мои златни криле!
 Кога си закарашъ тое първе либе,
 Да ѝ туришъ криле пудъ мишница,
 И тя с' тебе да си фжрка, 775
 Да не си ва стигнатъ ду три змии.
 Земи сину, и мое-ту златну ношче!
 Аку си ва ду три змии стигнатъ,
 С' ношче да си хми искарашъ дуръ цигеро утъ куremo!
 Лу ми гледай свирка да не оставишъ: 780
 С' десна рока свирка да си свиришъ,
 Я' с' лева рока либе да си доржишъ,
 Да не си я грабнатъ ду три змии.“
 Та ми зе Уфренъ златни криле и златну-ту ношче,
 Па си фжрка да си иде дуръ на Морна земе. 785
 Та ми фжрка шо ми фжрка,
 Де си дойде дуръ на Морна земе.
 Още афъ сарае не ми флелу,
 Запе си ми песна гласувита,
 Засвири си свирка хорувита, 790
 Дуръ и поле хору заигралу,
 Люле ми се као люлька!
 Дуръ да си ми флезе афъ краљски сарае,
 Ду три змии се мощне умаяли;
 Умая ми се и Морна крале, 795
 Та ми лежеть као мертви на земе-та!
 Та ми флезе Уфренъ афъ женска худае,
 Де ми седеть ду три краљски моми,
 И три-те се дюнягюзеллийки,
 Я' шо си е наймалка-та мома Росида, 800

Et elle lui parle en disant :

767

„Prends mon fils mes ailes d'or,

770

Quand tu amenera ici ton premier amour

Mets lui les ailes sous ses bras,

Afin qu'elle aussi vole avec toi ;

Que les trois serpents ne vous atteignent pas.

Prends aussi mon fils mon couteau d'or,

775

Et si les trois serpents vous atteignent

Fais leur sortir la foie de leurs ventres avec le couteau.

Mais prends garde de ne pas cesser à jouer,

Avec la main droite joue la flûte,

Avec la gauche tiens ton amour

780

Que les trois serpents ne la prennent.“

Et Oufren a prit les ailes d'or et le couteau d'or,

Et il vola pour arriver dans le pays Morna.

Et il vole autant qu'il vole

Jusqu'il arrive dans le pays Morna.

785

Il n'est pas encore entré dans le palais

Et il comence à chanter une chanson melodieuse,

Et il joue un air de dance sur la flûte

Que les montagnes commencèrent à danser, .

Ils se bercent comme un berceau !

790

Pendant qu'il entrait dans le palais royale

Le trois serpents devinerent très enivrés ;

Le roi Morna devint aussi enivré,

Et ils restent couchés sur la terre comme morts !

Et Oufren entre dans la chambre de femmes,

795

Où logent les trois filles royales,

Toutes les trois sont des beauté du monde,

Mais la plus jeune, la fille Rosida,

799

Утѣ лику ѣ грее ясну сонце!

В' грѣди ѣ е ясна месечина!

В' скути ѣ се дребни звезди!

Коса ѣ е ду земе-та!

Кога дума бисеръ блюва!

805

Мощне си е гюзелъ на земе-та!

Какъ га виде Уфренъ мощне га бендиса;

И Росида си Уфрена бендиса:

„Ету юнакъ, вели, за мене!

Утѣ Богъ да найде Харাপине крале,

810

Шо си ма е малка още залибилу;

Лу да не си е тука Харапине крале,

Ша залибе Уфренъ юнакъ свирелжие.“

Сова рече Росида не отрече,

Зарони си дребни солзи.

815

Па ми Уфренъ засвири песна хорувита,

Та ми се играли ду три моми;

Играли се малу многу три недели,

Дуръ хми се е вече дудеелу.

И на Уфренъ се вече дудеелу,

820

Иска вече да си фоди на негува земе,

Лу си гледа да закара мома Росида;

Ела чи га не уставетъ ду две сестри.

Та си ми засвири Уфренъ песна шо умава,

Та се мощне умаяли ду три змии;

825

Умаяли ми се и два крале;

Ду две сестри не се умаяли,

Лу си гледатъ Уфренъ юнакъ свирелжие.

Па се чудумъ чуди Уфренъ шо да прави,

Шо да прави шо да стори:

830

De son visage brille le soleil brillant,
 Sur son sein est le lune claire! 800
 Sur le pan de son habit sont de petits étoiles!
 Ses cheveux lui descendent jusqu'à la terre!
 Quand elle parle de perles tombent de sa bouche.
 Elle est très belle sur la terre!
 Quand Oufren la vu il en devint très amoureux, 805
 Et Rosida l'aima aussi Oufren:
 „Voilà un héros pour moi! dit elle,
 Que Dieu punisse le roi Kharabe
 Qui m'aime depuis mon enfance,
 Mais si le roi Kharabe ne serait ici 810
 J'aimerais le héros Oufren le musicien.“
 Et à peine Rosida a dit cela,
 Elle commence à pleurer de petites larmes ;
 Et Oufren joue une chanson de danse,
 Et les trois filles dansèrent, 815
 Elles jouèrent peu ou beaucoup trois semaines
 Jusqu'a ce qu'elles eurent assez.
 Et Oufren en eut assez déjà,
 Car il veut déjà aller dans son pays.
 Et il cherche à emener avec soi la fille Rosida, 820
 Mais les deux autres filles ne permettent pas,
 Et Oufren joue alors un air qui enivre,
 Et les trois serpents devinrent enivrés
 Et les deux rois aussi devinrent enivrés ,
 Mais les deux soeurs ne devinrent enivrées, 825
 Mais elles regardent le héros Oufren le musicien.
 Et Oufren est embarrassé ne sachant quoi faire,
 Quoi faire et quoi entreprendre,

829

Какъ да си закара мома Росида?
 Де му на умъ дойде
 Та гу фати с' лева рока за рока-та,
 Тури си й златни криле пудъ мишница,
 Я' с' десна си рока свирѣ свирка бележита; 835
 Та си фъркна да си иде на негува земе.
 Утъ Богъ нашили ду две сестри,
 На мома Росида мощне каскандисали;
 Качили се горе на дивана.
 На Харапине крале велетъ и говоретъ: 840
 „Е бре кралю, Харапине кралю!
 Шо ми седишъ, кралю, шо ми стоишъ?
 Тое либе е бегалу!
 Залибила друга крале свирелжие,
 Шо ми свирѣ свирка бележита; 845
 Кога си ми засвири свирка бележита,
 Дуръ и поле си играе!
 Какъ ми чу Харапине крале,
 Мощне ми се разедилу, налютилу,
 Ела нема шо да прави, 850
 Чи си ми е умаяну, сонувиту,
 Не може да си стои на ноги-те.
 Утъ Богъ нашили ду две сестри,
 Слели ми се долу афъ зандана,
 Де си лежетъ ду три змии фъркувити. 855
 Лу си ми излезе Уфренъ утъ сарае,
 Ду три змии си се утмаяли,
 Не ми спиетъ вече, не ми лежетъ.
 Ду две сестри хми велетъ и говоретъ:
 „Е бре змии, фъркувити змии! 860

Et comment emener la fille Rosida ?

Il lui vient l'idée

830

Et il la prit de sa main gauche,

Il lui a mis les ailes d'or sous ses bras

Et avec la main droite il joue sur la flûte merveilleuse ;

Et ainsi il s'envola dans son pays.

Que Dieu punisse les deux soeurs !

835

Elles ont très envié la fille Rosida,

Elles ascendirent sur le haut balcon

Elles parlent au roi Kharabe et lui dirent :

„Oh roi, roi de Kharabe,

Pourquoi restes tu assis, pourquoi es tu tranquille o roi,

840

Ton amour s'est enfui !

Elle aime un autre roi musicien,

Qui jout une flûte merveilleuse.

Quand il jout la flûte merveilleuse

Ils dansent les champs mêmes.“

845

Quand cela entendit le roi Kharabe

Il se mit en colère et devint très furieux,

Mais il ne sait quoi faire

Car il est enivré et someilleux.

Il ne peut ni rester debout sur ses pieds !

850

Que Dieu punisse les deux soeurs !

Elles descendirent en bas dans la prison

Où sont couchés les trois serpents volants.

Et à peine Oufren est sorti du palais

Les trois serpents se desenivrèrent.

855

Ils ne dorment plus, ils ne sont plus couchés.

Les deux soeurs leurs parlent et disent :

„O vous serpents, serpents volants ?

Шо ми седите тука афъ заңдана?
 Не ли сте видели шо станалу афъ сарае?
 Наше сестра мома Росида е бегала,
 Залибила друга крале свирелжие,
 Шо си свири свирка бележита, 865
 Кога си засвири дуръ и поле си играе!
 Бегала е вече нема да си дойде.
 Харापине крале на васъ са е млогу налютилу,
 Ша си слезе горе утъ дивана,
 Та ша си ва млада погуби, 870
 Оти не сте чували негуву първе либе.
 Лу ми фжркни-те висе дуръ на небе,
 Да си фатите негуву първе либе;
 Тя е още не бегала.
 Фатите га, назадъ си га върнете, 875
 Харापине крале млада да си га погуби.“
 Какъ ми чули ду три змии фжркувити,
 Чи си е залибила мома Росида друга крале,
 Та си е бегала дуръ на негува земе,
 Мощне ми се разедили, налютили, 880
 Наеъ са чинили млада да си га погубеъ.
 Та ми фжркнаха висе дуръ на небе,
 И си гонетъ мома Росида.
 Гонили га шо га гонили,
 Мома Росида не ми знае да си фжрка, 885
 Наблизили вече да га фатетъ;
 Още га се не фатили люту й се канетъ!
 Цикна, викна мома да си плаче:
 „Ой ле Боже, мили Боже!
 Шо да праве Боже, шо да сторе? 890

Pourquoi restez vous ici dans la prison ?
 N'avez vous pas vu ce qu'est arrivé dans le palais, 860
 Notre soeur la fille Rosida s'est enfuie,
 Elle devint amoureuse d'un autre roi musicien
 Qui jout la flûte merveilleuse;
 Quand il la jout les champs mêmes dansent !
 Elle s'est enfuie et ne reviendra plus. 865
 Le roi Kharabe est très fâcheux contre vous,
 Il veut descendre d'en haut du divan
 Et il vous tuera jeunes,
 Parceque vous n'avez pas gardé son premier amour.
 Mais volez jusqu'au haut ciel 870
 Pour prendre son premier amour,
 Afin qu'elle ne s'enfuit pas.
 Prennez la et ramenez la
 Que le roi Kharabe la fait perir.
 Quand les trois serpents volants entendirent cela, 875
 Que la fille Rosida devint amoureuse d'un autre roi
 Et qu'elle s'est enfuie dans son pays,
 Ils se mirent très en colère et se fâchèrent,
 Ils ont en le dessein de le faire perir,
 Et ils volerent en haut au ciel, 880
 Et ils persecutent la fille Rosida.
 Ils la persecutent energiquement,
 Mais la fille Rosida ne sait pas voler.
 Ils se sont approchés et près déjà à la prendre,
 Ils ne l'ont pas encore pris et il la déjà mandisent furieusement. 885
 Et voila que la fille commence à crier et à pleurer :
 „O Dieu, mon cher Dieu!
 Que dois je faire qu'entreprendre,

Да самъ знала не самъ бегала.
 Какъ ша ида сега при Харапине крале?
 Той си ми е мощне налютену,
 Лу да си ида на таткуви сарае,
 Ша ма фжрли афъ темна зандана, 895
 Де си лежеть ду три змии фжркувити;
 Афъ занданъ ша ми кости изпогниеть!“
 Как ми плаче наблизили вече змии,
 Уста си расзинали да си га погжлнеть.
 Какъ ми гледа Уфренъ юнакъ, 900
 Чудумъ си се чуди шо да прави,
 Шо даъ прави шо да стори?
 Де му на умъ дойде,
 Чи си има златну ношче афъ поесо,
 Шо му гу дала негува майка; 905
 Та си искара златну ношче утъ поесо:
 Со лева-та рока си доржи златну ношче,
 Я' с' десна-та рока си доржи свирка бележита;
 Та си ми засвири песна шо умава;
 Лу ми засвирилу песна шо умава, 910
 Ду три змии мощне ми се умаяли,
 Паднали ми на земе-та као мертви,
 Та си хми искара дуръ дигеро утъ куремо!
 Истекли се ду три кржави реки:
 Та ми се заезили цалу поле, 915
 Дуръ си поле море станалу!
 Па си фжркна Уфренъ да си фжрка,
 С' негъ си фжрка и мома Росида.
 Фжркала шо фжркала,
 Не можела вече да си фжрка! 920

Si j'aurais su cela je ne me serais pas enfuie.
 Comment veux je retourner auprès le roi Kharabe. 890
 Il est très fâcheux contre moi ;
 Et si je retourne dans le palais de mon père
 Il me jettera dans une prison sombre
 Où couchent les trois serpents volants
 Et dans la prison mes os pouriront ! " 895
 Quand elle pleure les serpents se sont plus approchés,
 Ils ouvrent les gueules pour l'avaler.
 Quand le héros Oufren voit cela
 Il est embarrassé ne sachant quoi faire,
 Ne sachant quoi faire quoi entreprendre. 900
 Il se souvint qu'il a un couteau d'or dans sa ceinture,
 Qui lui a donnè sa mère.
 Et il sort le couteau d'or de sa ceinture,
 Avec la main gauche il tient le couteau d'or
 Et avec la main droite la flûte merveilleuse, 905
 Et il joue une chanson qui enivre.
 A' peine a-t-il joué la chanson qui enivre
 Les trois serpents devinrent très enivrés.
 Ils tombèrent à terre comme morts,
 Et il leurs sortit la foie des entrailles, 910
 Il en courirent trois fleuves pleins de sang,
 Et ils ont inondés tout le champ,
 Ainsi que le champ devint une mer !
 Et Oufren volé, vole plus loin,
 Avec lui vole aussi la fille Rosida. 915
 Elle volait autant qu'elle pouvait,
 Mais elle n'en puit plus !

Иска да си слезе на поле-ту да си фоди,
Ела поле си е море станалу;

Дуръ и пилци неможеѣ да ми фодетъ!
Та се чудум чуди Уфренъ шо да прави,
Какъ да си уткара либе на негува земе?

925

Какъ се чуди на умъ му дойде,

Та си слезе долу ду море-ту;

Си ми фжрка все ду море,

Па си доржи свирка афъ рока-та;

Свирка се дупира ду море-ту,

930

Та си пакъ чини на мома Росида,

Та си фоди мома као на суха земе,

Испливали вече ду кржаву море.

Дуръ тога се дума продумали ду три змии:

„Утъ Богъ нашелъ Уфренъ юнакъ,

935

Юнакъ си е билъ надъ юнаци-те!

Да сме знали несме гонили мома Росида,

Тя си бива да си либи Уфренъ юнакъ.“

Оше рекли не отrekli,

Шо си билу море загиналу,

940

Па ми се подалу суха земе.

Та си фоди Уфренъ на негува земе,

С' нег' си фоди и мома Росида.

Фодили шо фодили,

На мома се вода припилу,

945

Та си вода тера утъ Уфренъ юнакъ,

Уфренъ си ми фоди пу поле-ту,

Да си тера вода за мома Росида;

Та си ми исфоди цалу поле,

Па не може вода да си найде:

950

Elle veut descendre sur le champ pour marcher,
 Mais le champ est devenu mer,
 Et les animaux même-ne peuvent y marcher! 920
 Et Oufren est embarrassé ne sachant quoi faire,
 Et comment emmener son amour dans son pays?
 Il se souvient cependant
 A descendre en bas sur la mer,
 Et il vole vers la mer. 925
 Et il tient la flûte dans sa main,
 La flûte touche la mer,
 Et fait un chemin à la fille Rosida,
 Et la fille marche comme sur terre ferme.
 Ils ont passé la mer de sang. 930
 Pendant cela les trois serpents ont dit:
 „Que Dieu punisse le héros Oufren,
 Il était un héros des héros.
 Si nous avions su cela nous n'aurions persecutés la fille Rosida,
 Car elle est digne d'être aimée par le héros Oufren.“ 935
 Et à peine ont ils dit cela,
 La mer disparut et la terre ferme apparut.
 Et Oufren va dans son pays,
 Et avec lui aussi la fille Rosida;
 Ils ont marché assez long temps 940
 Et voila que la fille demande de l'eau à boir,
 Et elle demande de l'eau de héros Oufren.
 Oufren marche sur le champs
 Pour chercher de l'eau pour la fille Rosida,
 Et il a parcourri tout la champ 945
 Mais il ne trouve pas de l'eau:

947

„Фоди либе, на мое земе вода има,
Таму ти вода ша си пиешъ.“

„Вода ми се либе, млогу припилу,
Дуръ ми се ноги изсжхнали!

950

Аку не си найдешъ вода пу поле-ту,
Ша си загина млада и зелена тука на средъ поле.“

Та се чуди Уфренъ шо да прави,
Мольба си са моли дуръ на Водна Бога:

„Ой ти Боже, Водна Боже!

955

Я' кажи ми Боже, де си има вода?

Да си напое мое пярве либе,
Немой тука млада и зелена да загине;

Аку нема Боже, вода пу поле-ту,
Отори си Боже, ду тои студни кладнеци,

960

Та си прати долу на земе-та,

Да си пие мое пярве либе.“

И Господъ му мольба услуше,

Та си рука малка Дефо изметчие,

Та му вели утговори:

965

„Е бре малка Дефо, мой изметчие!

Слези си ми долу на земе-та,

Де ми седи Уфренъ с' пярве си либе,

Та си чека да му прате вода утъ небе-ту,

Да си напои ду негуву пярве либе;

970

Чи й са е вода мощне припилу,

Дуръ й се ноги изсжхнали!

Та ша си загине млада и зелена на средъ поле.

Да му кажешъ, малка Дефо, да си му продумашъ:

„Е бре, Уфренъ юнакъ свирелжие!

975

Шо се мольба молишъ дуръ на Бога,

„Viens mon amour dans mon pays, il y a de l'eau;
La tu boirais de l'eau.“

„Mon amour je suis très altérée
Que mes pieds ont devenus secs ; 950

Si tu ne trouvez pas de l'eau dans le champs
Je perirais jeune et verte ici au milieu du champs.“
Et Oufren est dans l'embarras, ne sachant quoi faire.
Il fait une prière à Dieu Vodane :

„O Dieu, Dieu Vodane 955

Dis moi ou il y'a de l'eau,
Pour desalterer mon premier amour,
Afin qu'elle ne perisse pas ici jeune et verte.

S'il n'y a pas de l'eau dans le champ,
Ouvre o Dieu! tes puits froids 960

Et envoie les en bas sur la terre,
Afin que mon premier amour en boit.“

Et Dieu exausa sa prière,
Et il appelle une petite Deva servante
Et il lui parle et dit : 965

„Ma servante, ma petite Deva,
Descende en bas sur la terre,
La où est assis Oufren avec son premier amour,
Où il attende que je lui envoie de l'eau du ciel,
Qu'il desaltère son premier amour ; 970

Car elle est très altérée,
Ainsi que ses pieds sont devenus secs,
Et elle va perir jeune et verte au milieu du champs.
Dis lui petite Deva et parle lui :

„O héros Oufren, o musicien, 975
Qui fait la prière jusqu'à Dieu,

477 Да ти прати вода утъ небе-ту,
 Та да си напоишъ тое първе либе,
 Афъ рока си доржишъ свирка чудувита,
 Лу шо искашъ со свирка ша си чинишъ. 980
 Фърли си свирка долу на земе-та,
 Лу де си ти падне свирка чудувита.
 Вода ша излезе кладнецъ ша си боде,
 Та ша пие тое първе либе;
 Ша си пиетъ и пилци шо си фъркатъ на небе-ту; 985
 Хемъ нема вече вода да си запре.“
 Та ми слезе малка Дефа долу на земе-та,
 Де ми седи Уфренъ с' първе си либе,
 Та му вели утговори:
 „Е бре Уфренъ юнакъ свирелжие! 990
 Шо се мольба молишъ дуръ на Бога,
 Да ти прати вода утъ небе-ту,
 Та да си напоишъ тое първе либе,
 Афъ рока си доржишъ свирка чудувита,
 Лу шо искашъ со свирка ша си чинишъ. 995
 Фърли си свирка долу на земе-та,
 Лу де си ти падне свирка чудувита,
 Вода ша излезе кладнецъ ша си боде,
 Та ша пие тое първе либе;
 Ша си пиетъ и пилци шо си фъркатъ на небе-ту; 1000
 Хемъ нема вече вода да се запре.“
 Та си фърли Уфренъ свирка чудувита на земе-та,
 Лу де си паднала свирка чудувита,
 Излела ми вода студувита,
 Та си боде студенъ кладнецъ; 1005
 Та си пила студна вода мома Росида,

Qu'il t'envoie de l'eau du ciel,
 Pour desalterer ton premier amour,
 Et qui tiens dans ta main la flûte merveilleuse,
 Tu peux faire tous ce que tu veux avec cette flûte ; 980
 Jettes la flûte par terre,
 Et ou tombera la flûte merveilleuse
 A l'instant sortira de l'eau et se fera un puits ;
 Et ainsi se desaltera ton premier amour,
 Et les oiseaux qui volent sous le ciel boiront aussi, 985
 Car le puits ne se desechera plus."
 Et la petite Deva descende sur la terre,
 Où est assis Oufren, avec son premier amour.
 Et elle lui parle et dit :
 „Oh. héros Oufren o musicien, 990
 Pourquoi fais tu la prière jusqu'à Dieu
 Qu'il t'envoie de l'eau du ciel,
 Pour en desalterer ton premier amour,
 Et qui tiens dans ta main une flûte merveilleuse ;
 Tous ce que tu veux tu feras avec la flûte , 995
 Jettes la flûte en bas par terre,
 Et ou tombera la flûte merveilleuse,
 Il en sortira de l'eau et deviendra un puits ;
 Et ainsi va boir ton premier amour
 Et les oisax aussi qui volent sous le ciel en boiront, 1000
 Car l'eau ne se desechera plus."
 Et Oufren jette sa merveilleuse flûte par terre,
 Mais à pein la flûte merveilleuse est tombée
 L'eau fraiche est sortie de la terre ,
 Et devint un puits froid. 1005
 Et la fille Rosida but de l'eau fraîche,

1007

Лу си пила профодила.

Утъ тога си устаналу студентъ кладнецъ,

Вода да си пиетъ пилци шо си фъркатъ пу небе-ту.

Фоди си ми Уфрентъ шо профоди,

1010

Дуръ си дойде на негува земе.

На край земе си гу чека Горска Юда,

Какъ гу виде, пригърна гу, цалуна гу;

Цалуна си и мома Росида;

Мощне си га Юда бендисала:

1015

Утъ лику й грее ясну сонце!

В' гръди й е ясна месечина!

В' скути й се дребни звезди!

Коса й е ду земе-та!

Кога дума бисеръ блюва!

1020

Мощне си е гюзелъ на земе-та.

Кога си ми флезоха афъ кральски сарае,

Янска крале на дори гу дучекалу.

Та заправи Янска крале силна свадба,

Да си жени ду негува бележита сина.

1025

На свадба си калеса седемдесе крале,

Да ги гости, да ги пои,

Чи ша жени негува бележита сина.

Та ги гости и ги пои тамамъ три месеци.

Гозба вече хми се дудеела,

1030

Искатъ жюмбушъ да си чинатъ,

Па да си идатъ на техна-та земе.

Та си ми излезе млада зете утъ женска худае,

Афъ роки си доржи свирка бележита,

Та си ми запе песна гласувита,

1035

Засвири си свирка бележита,

A peine en a-t-elle but, qu'elle marcha,
Depuis ce temps est resté un puits froid,
Que les oiseaux qui volent sus les cieux en boivent.
Oufren marcha et marcha, 1010
Jusqu'a ce qu'il arriva dans son pays.
Sur les confins de son pays l'attend la Joude de montagne,
Quand elle le vit elle l'embrassa et baisa,
Elle baissa aussi la fille Rosida.
Elle plut beaucoup à la Joude. 1015
De son visage brille le soleil brillant,
Sur la poitrine est la lune claire,
Sur le pan de sa robe il y a des petites étoiles,
Les cheveux lui descendent j'usqu'à la terre.
Et quand elle parle des perles sortent de sa bouche! 1020
Elle est tres jolie sur la terre.
Quand ils sont entrés dans le palais royale
Le roi de Jan vint au devant d'eux jusqu'à la cour.
Et le roi de Jan arrangea une grande noce,
Pour marier son fils merveilleux. 1025
Il invita aux noces les soixante dix rois;
Pour les fêter et leur donner à boir,
Parce qu'il marie son fils merveilleux.
Il les fêta et leur donna à boir pendant trois mois.
Ils étaient fatigues du festin, 1030
Ils veulent faire un amusement
Pour retourner dans leur pays.
Et le jeune gendre sorte de la chambre nuptiale
Il tient dans sa main la flûte merveilleuse;
Et il commença à chanter une chanson melodieuse 1035
Et il joue sur la flûte merveilleuse.

1037

Гласъ му ечи дуръ на vise небе!
 Шо се пилци пу небе-ту,
 Сите ми се собрали афъ сарае,
 Да си слушетъ песна гласувита. 1040
 Па си запе песна хорувита;
 Утъ шо била песна хорувита,
 Дуръ и планини проиграли!
 И седемдесе крале ми станали утъ трапеза,
 Та ми хору игратъ афъ сарае: 1045
 Играли се малу млогу
 Малу млогу три недели,
 Дуръ хми се е вече дуделу.
 Мольба си се молетъ на Уфренъ юнакъ,
 Да устави свирка на земе-та, 1050
 Немой вече да си свири песна хорувита,
 Чи си искатъ вече да си фодетъ на земе-та.
 Та си хми Уфренъ мольба услуше,
 Устави си свирка на земе-та,
 Не ми свири песна хорувита. 1055
 Дуръ тога ми излела мома Росида,
 На седемдесе крале рока да цалуе:
 Утъ лику й грее ясну сонце!
 В' грѣди й е ясна месечина!
 В' скути й се дребни звезди! 1060
 Коса й е ду земе-та!
 Кога дума бисер блюва!
 Росида си рока цалуе,
 Я седемдесе крале си га дарба даретъ
 Кой сусъ дреха, кой сусъ злату; 1065
 Па си утишли на земе-та.

Sa voix ascend jusqu'au ciel haut!
Et les oiseaux qui sont sous les cieux,
Tous ils se rassemblerent dans les palais
Pour entendre la chanson melodieuse. 1040
Et après il chante une chanson de dance.
Et la chanson de dance était telle
Que les montagnes même comencerent à danser!
Et les soixante dix rois se levent de la table
Et ils dansent un khoro dans le palais. 1045
Ils ont dancés plus ou moins
Pendant trois semaines entières,
Jusqu'à ce qu'ils étaient fatigués.
Ils adresse une demande a Oufren le héros
Pour qu'il depose sa flûte sur la terre, 1050
Et qu'il ne joue plus un chant de danse,
Parcequ'il veulent déjà partir dans leur pays.
Et Oufren exausa leur demande,
Il deposa sur la terre sa flûte,
Et il ne joue plus un chant de danse. 1055
Et après cela sortit la fille Rosida,
Pour baiser la main aux soixante dix rois,
De son visage brille le soleil brillant,
Sur sa poitrine est la lune claire,
Dans le pan de sa robe brillent des petites étoiles, 1060
Les cheveux lui descendent jusqu'a la terre,
Quand elle parle des perles sortent de sa bouche!
Rosida leur baisa la main,
Et les soixante dix rois lui donnent des cadeaux
L'un un habit, l'autre de l'or, 1065
Et ils partirent dans leur pays,

1067

Устаналу Уфренъ юнакъ афъ сарае,

Та си либи негуву първе либе;

Хемъ си свирѣ свирка бележита.

Дойде време па шедба да се шета пу земе-та, 1070

Да си гледа де ша гу бендиса земе,

Таму той да ми се заседне,

Чи негува земе не бендисалу.

Та ми се шета пу земе-та тамамъ три години,

Лу утъ де ми поминалу, 1075

Сите крале загубилу,

Сита земе заптисалу!

Ела нийде земе не гу бендисалу.

Па си фжркна да се шета,

Утиде си и на таткува Янска земе, 1080

Та си сита таткува земе исфодилу.

Таткува си земе мощне бендисалу,

Чи е плодувита, мощне берекетлие,

Хемъ е пуста запустена;

Ниту люде си му фодетъ пу поле-ту, 1085

Ниту пилци си ми фжркатъ пу небе-ту.

Та си вели утговори:

„Ету де е била земе шо си терамъ!

Шо се люде пу мое-та земе,

Тука ша ги докарамъ да ми се заседнатъ, 1090

Да си копатъ, да си оратъ плодувита земе,

Па язъ да си самъ първа крале на земе-та.“

Сова рече не отрече.

Фжркна си ми па утиде на негува земе.

Либе му гу пита и гу праши: 1095

„Е бре Уфренъ, мое първе либе!

Le hero Oufren resta dans le palais
 Et il aima son premier amour.
 Et il joue sur la flûte merveilleuse.
 Le temps arriva d'aller se promener sur la terre, 1070
 Pour voir ou la terre lui plaira
 Pour qu'il s'établît là.
 Car il n'aima pas sa terre.
 Et il se promène sur la terre pendant trois année,
 Mais par où il passa, 1075
 Tous les rois il a tué;
 Et il prit possession de tous les pays,
 Mais nulle part il ne lui plaisait le pays.
 Et il vole pour se promener,
 Il vint aussi dans le pays de Jane de son père. 1080
 Et il parcourt tout le pays de son père.
 Le pays de son père lui plaisait beaucoup,
 Car il était fertile et très abondant,
 Mais il est desert et abandonné,
 Il n'y a pas des hommes qui marchent dans le champs, 1085
 Il n'y a des oiseaux qui volent sous les cieux.
 * Et il parle à soi même et dit:
 „Voilà une terre que je cherche!
 Et les hommes qui sont dans mon pays,
 Je veux les amener ici, pour les coloniser, 1090
 Afin qu'il bêche et cultivent la terre fertile
 Et moi que je sois le premier roi sur la terre.“
 Et cela après avoir dit,
 Il vola et retourna dans son pays,
 Son amour lui demande et l'interoge: 1095
 „Oh Oufren mon premier amour,

1097

Какъ ми се шета пу земе-та,
 Не ли та нейде земе бендисалу,
 Таму ти да ми се заселишъ,
 Та да бодешъ първа крале на земе-та? „ 1100
 „Бендисахъ си либе, таткува Янска земе,
 Чи е мощне плодувита,
 Хемъ е пуста запусена!
 Шо се люде пу мое-та земе,
 Ша ги откарамъ на таткува Янска земе, 1105
 Да си оратъ, да си копатъ плодувита земе;
 Я татку ми тука да устане,
 Да си сѣди на старци и бабици.“
 Още рече не отрече,
 Си засвири песна гласувита, 1110
 Та си собра сите люде пу негува земе.
 Шо билу младу гу закаралу,
 Шо си билу стару гу уставилу,
 Да си седетъ на негува земе,
 Да хми сѣди Янска крале. 1115
 Утъ майка си прошка зева,
 Прощка зева, прошка и дава.
 Та си навървилу да си иде на Янска земе,
 С' негъ си фоди първе либе;
 Пу първе му либе фодетъ млади юнаци, 1120
 Млади юнаци, малки моми.
 Вървели малку шо вървели,
 Душли ми се ду църну-ту море;
 Зацрели се сички на край море,
 Та се чудумъ чудетъ, 1125
 Какъ ша си испливатъ църну-ту море?

Comment es tu promené sur la terre ?

La terre t'at-elle plut quelle parte,

Pour la coloniser ?

Que tu sois le premier roi sur la terre ! " 1100

„Il m'a plu, mon amour, le pays de mon pere, le pays de Jan

Car il est très fertile,

Mais desert et desolé.

Et autant qu'il y a des hommes dans mon pays

Je les menerai dans le pays de mon père à Jana, 1105

Afin qu'il bêchent et cultivent la terre fertile.

Et que mon père reste ici

Pour juger les vieux et les vieilles."

Et cela à peine a-t-il dit,

Il comence à jouer un chant melodieux. 1110

Et il assambla tous les hommes de son pays

Et qui étaient jeunes il les mena,

Et les vieux il les laissa,

Pour qu'ils restent dans son pays,

Afin que le roi de Jana les jouge. 1115

Il prend la permission de sa mère de s'en aller,

Il se congedient entre eux.

Et il partit pour aller dans le pays de Jana,

Avec lui va aussi son premier amour.

Après son premier amour s'en allerent les jeunes héros, 1120

Les jeunes héros et les petites filles.

Ils marcherent plus ou moins,

Ils arriverent à la mer noir.

Ils arretèrent tous sur la côte de la mer !

Et ils sont très embarrassés, 1125

Comment ils passeront la mer noire ?

1127

Та се чудили шо се чудили,
 Уфренъ си ми фжрка все на долу,
 Дуръ си дойде ду море-ту;
 Туку си дупрелу свирка бележита ду море-ту, 1130
 Море-ту си пжтъ чинилу,
 Та си заминали као пу суха земе;
 Утидоха вече дуръ на Янска земе.
 Земе си е мощне плодувита,
 Ела си е пуста запустена; 1135
 Ниту люде си ми фодетъ пу поле-ту!
 Ниту пилци си ми фжркатъ пу небе-ту!
 Дуръ си Уфренъ свирка засвири,
 Тога си се пилци разфжркали пу небе-ту.
 Та ми се пуста земе заселила. 1140
 Шо е младу си ми оратъ плодувита земе.
 Та ми награди Уфренъ пжрва града на земе-та,
 И ми боде пжрва крале
 Чи е заселилу пуста земе.
 Там' си либи ду негуву пжрве либе, 1145
 И си свири свирка бележита.
 Родилу е тамамъ седемъ сина,
 Седемъ сина седемъ крале на земе-та.
 Сова ми усторилу Уфренъ юнакъ!
 И е устаналу песна да се пее, 1150
 Да се помни чи сме имали бележита крале,
 Шо ми правилу чуда со свирка бележита.
 Утъ Бога здраве, утъ мене песна,

Et surpris ils restèrent embarrassés.
 Et Oufrene vole en bas
 Jusqu'il vient à la mer.
 A' peine a-t-il touché la mer avec sa flûte merveilleuse 1130
 Voila qu'un chemin se fit dans la mer,
 Et ils passèrent comme par la terre ferme.
 Et ils ariverent déjà dans le pays Jansca.
 Le pays est très fertile,
 Mas très desert et abandonné; 1135
 Il n'y a pas des hommes marchant dans les champs,
 Il n'y a pas des oiseaux volants sous les cieux!
 Pendant que Oufrene joue sur sa flûte
 Les oiseaux aussitôt couvrent le ciel.
 Et ainsi devint peuplé un pays desert! 1140
 Ceux qui sont jeunes labourent la terre fertile.
 Et Oufren aussi bâtit la première ville sur la terre,
 Et il devint le premier roi;
 Parcequ'il a colonisé le pays desert,
 La il aima son premier amour, 1145
 Et il joua sa flûte merveilleuse.
 Il engendra sept fils,
 Sept fils, sept rois sur la terre.
 Cela tous a accompli le héros Oufren!
 Et la chanson est restée pour être chantée 1150
 En souvenir que nous eûmes un roi merveilleux,
 Qui a fait des merveilles avec sa flûte merveilleuse.
 Que Dieu vous donne la santé et de moi prenez la chanson.

ПАКЪ ЗА РОЖДЕНИЕ-ТО НА ОРФЕЯ,
НО РАЗЛИЧНО.

Ой ти Боже, мили Боже!
 Шо си творишъ чуду и нишане,
 Да се чудеть люде на земе-та,
 И Юди Самуили низъ планини.
 Днеска още рану хаберъ си ми дойде, 5
 Синце крале писму ми е пратилъ,
 Сусъ писму си кани седемдесетъ крале,
 Да си дойдатъ у негува земе гозба да се гостетъ.
 Писму ми дунесе ду младу татарче,
 На писму крале сусъ радостъ напева; 10
 Та си дума и говори:
 „Е бре вие седемдесе крале!
 Лу шо ми земете бела книга
 Бела книга църну писму,
 Да си яхнете ваши бързи коне, 15
 Та да дойдете у мое земе цървенуга;
 Язъ да си ва гозба госте,
 Чи ми се е породилу дете бележиту;
 Фафъ роки си доржи свирка кеменига,

12.

De la naissance d'Orpheus.

(Une autre version.)

O Dieu, cher Dieu!

Qui fais des signes et des merveilles,

Que les hommes les admirent sur la terre,

Les Joudes Samoviles dans les montagnes.

Aujourd'hui encore matin une nouvelle m'arriva,

5

Le roi Sindche m'a envoyé une lettre,

Par la lettre il invite les soixante dix rois

De venir dans son pays pour un festin.

La lettre m'a apportée un jeune courrier,

Dans la lettre le roi chante joieusement,

10

Et il parle en disant:

„Oh vous les soixante dix rois

Quand vous recevrez ma lettre blanche,

• La lettre blanche avec l'écriture noire,

Montez vos cheveaux coursiers

15

Et venez dans mon pays Tservenouga

Que je vous fête avec un festin;

Parceque me vient naître un enfant merveilleux;

Il tient dans sa main une flûte Kemenika,

20 Та ми свирѣ како Юда гласувита; 20
 Свирка ми се слуше пу сичка-та земе!
 Я шо си е бележиту нишанлие.
 Си има пилковити криле,
 Та ми фжрка низъ небе-ту као пиле,
 Као пиле шо е найфжркату! 25
 Оше утѣ майка си не падналу,
 Ми засвири тава Юдна свирка,
 Гласъ се слуше пу сичка-та земе!
 Шо си бежа пилци пу земе-та,
 Сите си дойдоха фафъ мои сарае. 30
 Утѣ свирка умаяни не си фжркатъ,
 Лу ми стоетѣ свирка да си слушетѣ.
 Си ми дойде и пиле славекову,
 И славекъ си зафати гласувиту да си пее;
 Я шо си е мое бележиту дете, 35
 Пиле славекову си надбори.
 Та си падна пиле славекову умрелу на дори,
 Катѣ да гу е Юда усредила!
 Дойдете ми седемдесе крале у мое земе цървенуга.
 Сами да си видите шо е дете бележиту. 40
 Ела бележита крале на гозба не каните,
 Чи си ми е мощне инатчие,
 Неша да си има друга бележита пу земе-та;
 Ша си каскандиса на мое бележиту дете,
 Ша си стане с негу борба да се бори. 45
 Та ша падне убитѣ низъ трапези;
 Кржви ша текатѣ као мжтни реки!
 Та ша си трапези мощне загнусетѣ.“
 Младу татарче оше рану приранилу,

Il joue comme une Joude chanteresse, 20
 La flûte est entendue dans toute la terre,
 Et autant qu'il est marqué et merveilleux
 Il a des ailes d'oiseaux,
 Et il vole sous le ciel comme un oiseau,
 Comme un oiseau qui sait voler le mieux! 25
 A' peine tombé de sa mère,
 Il a joué sur cette flûte de Jouda,
 La voix était entendue dans toute la terre
 Et les oiseaux qui étaient dans le pays,
 Tous ils sont venus dans mon palais. 30
 Et enivrés par la musique ils ne volent plus.
 Mais ils restent pour écouter la musique.
 Et il vint aussi l'oiseau le rossignole;
 Et le rossignol commença aussi à chanter melodieusement,
 Et mon enfant merveilleux 35
 A vaincu l'oiseau rossignole,
 Et l'oiseau le rossignole tomba mort dans la cour,
 Comme si une Joude l'aurait atteint avec une flèche!
 Venez mes soixante dix rois dans mon pays rouge,
 Que vous voyez vous même que l'enfant est merveilleux. 40
 Mais le roi merveilleux n'invitez pas au festin,
 Car il est un grand querelleur,
 Il ne veut pas qu'un autre soit merveilleux sur la terre.
 Il enviera mon enfant merveilleux,
 Il commencera un combat avec lui. 45
 Et il tomberait mort sous la table,
 Et le sang coulerai comme des ruisseaux troublés!
 Et la table deviendrait très odieuse."
 Le jeune courrier s'est levé de bon matin

- 55 Та ми дойде предъ зорница фафъ краљски сарае, 50
 Де си найде седемдесе крале.
 Уфъ средъ земе ми се собрали,
 Да ми гледатъ шо е сова чуду на небе-ту?
 Сите звезди на небе си стоетъ,
 Ниту греетъ, ниту ми заходатъ! 55
 Лу си гледатъ чуду на земе-та.
 Малку дете си ми свири свирка кеменига,
 Та ми е собралу сите пилци у дори си.
 Седемдесе крале чудумъ си се чудетъ,
 Шо е сова чуду на земе-та? 60
 Я шо беже младу татарче,
 Утъ пазуфи си искара бела книга.
 Та я даде на седемдесе крале.
 И имъ вели утговори:
 „Е бре вие, седемдесе крале! 65
 Шо се чудумъ чудите за звезди-те.
 Чи ми стоетъ пу небе-ту?
 Звезди си слушетъ наше дете бележиту,
 Какъ ми свири свирка кеменига,
 Та ми е собралу сите пилци у дори си, 70
 Да си слушетъ негува чудувита свирка.“
 Какъ ми пеха седемдесе крале бела книга.
 Бела книга църну писму,
 Сите велетъ, да си идатъ на земе цървенуга.
 Да си видетъ шо е дете бележиту. 75
 Та ми навървиха седемдесе крале.
 Да ми идатъ на земе цървенуга.
 Бележита крале на гозба не каниха,
 И той да ми види бележиту дете.

Et il arriva devant l'aube dans le palais royale
 Où il trouva les soixante dix rois.
 Ils se sont assemblés au milieu de la terre,
 Pour regarder quel est ce merveil sur la terre.
 Toutes les étoiles se sont arrêtées sur le ciel,
 Elles ne marchent et ne se couchent pas! 55
 Mais elles regardent le merveil sur la terre.
 Le petit enfant joue sur la flûte melodieuse
 Et il a rassemblé tous les oiseaux dans sa cour.
 Les soixante dix rois sont tous ébahis,
 Quel est ce merveil sur la terre? 60
 Et le jeune courrier
 Sort de son sein la lettre blanche
 Et il la donne aux soixante dix rois,
 Et il leurs parle en disant:
 „Oh vous les soixante dix rois. 65
 Que ce que vous admirez les étoiles
 Qu'elles sont fixées sur le ciel?
 Les étoiles écoutent notre enfant merveilleux,
 Comment il joue la flûte kemenika.
 Et il a rassamblé tous les oiseaux dans sa cour, 70
 Qu'ils entendent sa flûte merveilleuse.“
 Quand les soixante dix rois ont chanté la lettre blanche.
 La lettre blanche avec l'écriture noire,
 Tous disent qu'il veulent aller dans le pays rouge
 Pour voir l'enfant merveilleux. 75
 Et les soixante dix rois marcherent,
 Pour aller dans le pays rouge,
 Mais le roi merveilleux ils n'ont pas invité au festin,
 Qu'il voit aussi l'enfant merveilleux.

- Та ми утидоха на земе цървенуга. 80
 Кундисали на поле широку,
 Де ми беха сите манци наготвени.
 Таму си ги чекаше Синце крале,
 Лу да дойдатъ на гозба да ми седнатъ.
 Та ми седнаха седемдесе крале на трапези, 85
 Си ми ядоха и ми пиха тамамъ три недели.
 Още бележиту дете не видели,
 Иска секи да си фоди на земе-та.
 Синце крале ги запира:
 „Седели сте, седемдесе крале, три недели, 90
 Седите ми още една недеде.
 Дуръ да дойде мое бележиту дете;
 Жюмбушъ малку да ви чини:
 Чи ми фъркна днесъ недеде на небе-ту,
 Още нема да си дойде.“ 95
 Още рече Синце крале не отрече,
 Ету фърка бележиту дете пу небе-ту;
 Фъркалу е малу млогу два сахате,
 Та ми слезе вече на широку поле,
 Си ми седна на краљски трапези, 100
 И той гозба да се гости.
 Яде малку шо пояде,
 Още беше малку не едеше;
 Иска биска да бизае,
 На татку си вели утговори: 105
 „Искамъ тате, биска да си бизамъ,
 Чи самъ мощне уморену утъ длега пжте.“
 Още рече дете не отрече,
 Де си дойде Юда Самуила:

Et ils partirent pour le pays rouge. 80
 Ils se sont arrêtés dans un champ spacieux,
 Où étaient préparés toutes sortes des mets.
 La le roi Sindche les reçut,
 Que arrivés ils, comence le festin.
 Et les soixante dix rois se placèrent aux tables, 85
 Ils mangèrent et buverent pendant trois semaines,
 Mais ils n'ont pas encore vu l'enfant merveilleux.
 Et chacun veut déjà retourner chez soi.
 Le roi Sindche les retient :
 „Vous êtes restés trois semaines, o soixante dix rois ; 90
 Restez encore une semaine
 Jusqu'à ce que vient mon enfant merveilleux
 Qu'il vous amuse un peu, —
 Car il s'est envolé depuis une semaine au ciel,
 Et il n'est pas encore retourné.“ 95
 Et quand le roi disait cela
 Voila que l'enfant merveilleux vole sus le ciel.
 Il vole plus ou moins deux heures
 Et il descend sur le champ spacieux.
 Il se mit à la table royale, 100
 Afin que lui aussi prend part au festin.
 Il mangea un peu,
 Il était très petit pour manger beaucoup,
 Mais il demande à teter la mamelle,
 Il parle à son père en disant : 105
 „Je demande mon père à teter la mamelle,
 Car je suis très fatigué du grand voyage.“
 Et à peine l'enfant a dit cela
 Voila que vient une Joude Samovile,

Утѣ лику ѿ сонце греељу! 110
 Низъ ноги ѿ звезди трептели!
 В скути има ясна месечина!
 Та искара ду бели си биски,
 Та си набиза бележиту дете.
 Тя си беше ду негува майка, 115
 На дете си вели утговори:
 „Е бре дете, милу сину,
 Сега вече си се биска набиза,
 Земи тое свирка кеменига,
 Та си запей песна радустлива, 120
 Да си сторишъ жюмбушъ на седемдесе крале,
 Чи се душли тебе да си видетъ,
 Шо си дете мощне бележиту.“
 Сова рече Юда Самуила,
 Та си фжрна и утиде на Юдинска планина. 125
 Я шо беше дете бележиту,
 На майка си хатъръ не расипа,
 Си искара утѣ пазуфи свирка кеменига,
 Та засвири песна мощне радустлива.
 Сите пилци шо си бежа низъ поле-ту, 130
 Си дойдоха у широку поле,
 Да си слушетъ тае свирка кеменига;
 Си стоеха пу поле-ту као умаяни!
 Саму пиле славекову утѣ ядости се пукаше,
 Та си каскандиса на дете бележиту, 135
 Чи си мощне харну свири.
 На пеене гу млогу млогу надминува!
 Та си фжрна пиле славекову умаяну,
 И ми фжрка пу небе-ту и ми пажда!

De son visage brille le soleil, 110
 Sur ses jambes les étoiles tremblottaient,
 Sur le pan de sa robe était la lune claire,
 Et celle fit sortir ses mamelles blanches,
 Et donna à teter à l'enfant merveilleux.
 Et elle était sa mère. 115
 Et elle parla à l'enfant :
 „Oh mon enfant, mon cher fils,
 Tu as assez tété la mamelle,
 Prends ta flûte merveilleuse,
 Et joue un chant joyeux, 120
 Pour amuser les soixante dix rois.
 Car il sont venus pour te voir,
 Parce que tu es un enfant très merveilleux.“
 Et quand la Joude Samovile a dit cela
 Elle s'envola à la montagne des Joudes. 125
 Et l'enfant merveilleux,
 Il ne contraria pas sa mère,
 Il sort de son sein la flûte kemenika,
 Et il joua une très joyeuse chanson.
 Et tous les oiseaux qui étaient dans le champs, 130
 Sont venus dans le champs spacieux
 Pour écouter cette flûte kemenika.
 Ils restèrent dans le champs comme enivrés
 Seulement l'oiseau rossignol était fâché,
 Et a envié l'enfant merveilleux, 135
 Parce qu'il joua si bien,
 Parce qu'il le surpasse beaucoup avec son chant!
 Et l'oiseau rossignol enivré s'envola,
 Et vola sous le ciel et tomba en bas.

Дуръ ми се е вече утмаялу, 140

Та утиде у бележита крале.

Той ми спие на бахче-ту пудъ дарве-ту,

Пиле славекову си застана на дарве-ту,

Та ми пее и ми писка:

„Стани стани бележита кралю! 145

Шо ми спиешъ у джлбока сона,

Синде крале сите крале е поканилъ на гозба,

Чи му се е породилу дете бележиту,

Саму тебе не е канилъ,

И ти на гозба да ми идешъ. 150

Та ми ядатъ и ми пиетъ седемдесе крале,

Я шо си е дете бележиту жюмбушъ хми прави;

Си хми свире свирка кеменига,

Песна си напева на тои ядости,

Чи и тебе може да надбори.“ 155

Какъ ми чу бележита крале пиле славекову,

Разлюти се, разеди се,

Олъ и негу Синде крале да не кани на гозба.

Та си яхна ду негува змийна коне.

Шо ши имаше седемъ глави сусъ езици; 160

Колку си бе змийна,

Още си гу и сусъ змии обружи,

Сички крале сусъ змии да усрели!

Лу си яхна тае люта коне,

И се найде в' средъ поле-ту, 165

Де си найде седемдесе крале,

Чи си още ядатъ и ми пиетъ;

Бележиту дете си хми свирка свире;

Околъ негу стоетъ сите пилци умаяни.

Quand il était desenviré 140
 Il va chez le roi merveilleux,
 Qui dort dans le jardin sous un arbre ;
 L'oiseau rossignol percha sur l'arbre,
 Et il chante en gazouillant :
 „Lève toi o roi merveilleux, 145
 Pourquoi dors tu un sommeil profonde.
 Le roi Sindche a invité tous les rois,
 Parcequ'il lui vient naître un enfant merveilleux.
 Toi seulement il n'a pas invité
 Que tu aussi aille au festin. 150
 Et les soixante dix rois mangent et boivent.
 Et l'enfant merveilleux les amuse ,
 Il leurs joue sur la flûte kemenika,
 Il chante un chanson pour te fâcher,
 Car il peut vaincre aussi toi.“ 155
 Quand le roi a entendu l'oiseau rossignol,
 Il se fâcha et s'enragea,
 Que le roi Sindche ne l'a pas invité au festin.
 Et il monte son cheval serpent
 Qui avait sept têtes avec des langues. 160
 Autant qu'il était serpent
 Il l'enveloppa encore des serpents,
 Pour tuer tous les rois avec les serpents !
 A peine a-t-il monté sur le cheval furieux,
 Il se trouve déjà au milieu du champs 165
 Où il trouve les soixante dix rois,
 Qui mangent et boivent encore.
 L'enfant merveilleux leur joue sur la flûte,
 Et tout autour de lui restent tous les oiseaux enivrés.

Какъ гу виде бележита крале. 170
 Иска негу да убие,
 Немой и другъ као негу да си има пу земе-та.
 Сите крале си му месту праветъ,
 Си гу канетъ и той на трапези да си седне;
 Немой хатаръ да му устане, 175
 Чи се негу на гозба неканили;
 Тие си гу канетъ, той си не седнува.
 Лу си гледа на бележиту дете,
 Какъ да негу малку погуби?
 На коне си вели утговори: 180
 „Ой ти коню, змийна коню!
 Аку си юнакъ сега да та виде:
 Сова дете с той ноги да подробишъ,
 Немой и той нишанлие на земе-та да си боде.
 И негу фальба да си фалетъ.“ 185
 Сова рече и си коне копна.
 На дете си утговори:
 „Излезъ дете, на мегдано борба да се бориме!
 Или ти мене да погубишъ,
 Или язъ тебе малку да погубе, 190
 Лу кой утъ насъ устане животъ да живова,
 Пу сичка земе единъ да е прочуенъ.“
 Как ми чулу бележиту дете,
 Чи си иска бележита крале негу да погуби,
 Си устави свирка неменига, 195
 Та си хрипна на ноги-те,
 Та му вели утговори:
 „Е бре бележита крало!
 И ти си нишанлие на земе-та,

Quand le roi merveilleux le vit, 170
 Il veut le tuer ;
 Qu'un autre comme lui ne soit sur la terre.
 Tous les rois lui font place.
 Ils l'invitent de prendre place à la table
 Qu'il ne se fâche point, 175
 Qu'ils ne l'ont pas invité au festin.
 Ils l'invitent mais il ne prend pas place,
 Mais il regarde l'enfant merveilleux
 Pour le tuer jeune.
 Il parle à son cheval : 180
 „O mon cheval serpent,
 Si tu es un héros, je veux voir à présent,
 Avec tes pieds écrase cet enfant,
 Que lui aussi merveilleux ne soit sur la terre.
 Et que lui aussi ne soit loué.“ 185
 Et cela disant il frappa avec son pied le cheval.
 Et il parle à l'enfant :
 „Sors enfant dans le champs que nous combattons,
 Afin que tu moi perdes,
 Ou que moi te tue jeune. 190
 Et qui restera de nous qu'il reste en vie,
 Que lui seul soit fameux sur toute la terre.“
 Quand l'enfant merveilleux a entendu cela,
 Que le roi merveilleux veut le perdre,
 Il cesse à jouer sur la flûte kemenika 195
 Il se saute sur ses pieds,
 Et il lui dit, en parlant :
 „Oh roi inerveilleux,
 Tu aussi es merveilleux sur la terre,

Я и малку дете си е мощне нишанлие.“ 200
 Та си фати бележита крале за коса-та.
 Гу подигна дуръ на vise небу,
 Та гу фърли као малка каменъ на земе-та,
 Си потжна читреесте растега уфъ земе-та!
 Писна, цикна крале да ми плаче, 205
 Ела никой не гу sluше!
 На коне си се мольба моли,
 Да си флезе при негу уфъ земе-та.
 Немой дете бележиту да га земе,
 Сусъ негу фальба да се фали. 210
 Конe си му мольба не услuше.
 Лу утворю змийни уста,
 Та му вели утговори:
 „Е бре кралю. мой ступане!
 Ти не си билъ вреданъ мене да си яхашъ, 215
 Вредну си е бележиту малку дете;
 Той мене ша си яха низъ поле-ту,
 Мощне харну с негу ша се уйма уйдисаме;
 И малку дете нишанлие и язъ нишанлие!“
 Утъ жельба бележита крале ношче си искара. 220
 Самъ самичекъ си гу на курома забодe!
 Утъ крѣви му истече мѣтна река,
 Та заези сите кральски трапези.
 Дуръ тога ми слезе дете бележиту утъ небе-ту,
 Та ми трѣгна змийна коне уфъ дупка-та: 225
 „Пий ми коню, да испиешъ тая река,
 Чи е заезила ду сички трапези;
 Седемдесе крале не можеть вейке да си ядатъ
 Да си ядатъ, да си пиетъ:

Mais le petit enfant est aussi très merveilleux.“ 200
 Et il prend le roi merveilleux par ses cheveux,
 Et il le leva jusqu'au ciel haut,
 Et le jetta comme une petite pierre sur la terre,
 Et il s'enfonça quarante toises dans la terre!
 Le roi gemissa et commença à pleurer; 205
 Mais personne ne l'écoute.
 Il adresse sa prière au cheval,
 Qu'il vient chez lui dans la terre,
 Que l'enfant merveilleux ne le prend pas,
 Pour se glorifier avec lui. 210
 Le cheval n'exausa sa prière,
 Mais il ouvrit sa bouche de serpents
 Et lui parle en disant :
 „Oh roi mon maître,
 Tu n'étais pas digne de me monter, 215
 L'enfant merveilleux est plus digne ,
 Il me montera dans le champs.
 Nous nous accorderons merveilleusement!
 L'enfant est merveilleux, moi je suis aussi merveilleux.“
 Dans son depit le roi merveilleux sorti son couteau 220
 Et il l'enfonce lui même dans ses entrailles!
 De son sang sort un fleuve troublé,
 Et couvrit toutes les tables royales.
 Apres cela descendit du ciel l'enfant merveilleux,
 Et il tira le cheval serpent devant la fosse : 225
 „Bois o cheval, vide ce fleuve,
 Qui a couvrit toutes les tables,
 Les soixante dix rois ne peuvent plus manger,
 Ni manger ni boir.

Или си испий тава река, 230
 Шо истече утѣ крѣви-те на бележита крале,
 Илѣ и ти као негу ша погинешъ!“
 „Ша я йспие, малку дете бележиту;
 Андекъ за сова си имамъ седемъ глави,
 Цалу море ша испие, 235
 Дилѣ ки река да не испие.“
 Какъ расзина змийна коне тие седемъ глави.
 Си испи сичка река ду капка!
 „Още една, вели, да имаше,
 Чи самъ мощне жеданъ.“ 240
 Та си яхна бележиту дете змийна коне,
 Та утиде дуръ на небу,
 На Гулема Бога свирка да си свери,
 Свирка да си свери, песна да му пее.
 На поле-ту устанаха седемдесе крале, 245
 Та гу гледатъ какъ си фѣрка пу небе-ту;
 И се чудумъ чудетъ шо е сова дете бележиту?
 На татку му велетъ и говоретъ:
 „Е бре, Синѣ кралю, нашъ побратиме!
 Шо ша та питаме праву да ни кажешъ. 250
 Утѣ какъ се е породилу тое дете
 Колку месеци се поминали?
 И какъ се е заченалу уфѣ майчино си куремъ?
 Та е станалу толку нишанлие,
 Да си яха нишанлие змийна коне. 255
 С негу да си фѣрка пу небе-ту.“
 Синѣ крале хми вели утговори:
 „Е бре седемдесе крале, мои побратиме!
 Язи праву ша ви кажемъ,

Ou vide ce fleuve , 230
 Qui sort du sang du roi merveilleux,
 Ou tu perira ainsi come lui.“
 „Je veux le vider, o enfant merveilleux,
 Car pour cela j'ai sept têtes,
 Toute la mer je peux vider 235
 Et comment ne pouvoir vider ce fleuve.“
 Quand le cheval serpent ouvrit ses sept têtes,
 Il vida tous le fleuve jusqu'à la dernière goutte!
 „S'il y avait encore un, dit il,
 Car je suis très altéré“. 240
 Et l'enfant merveilleux monta le cheval serpent;
 Et alla jusqu'au ciel
 Pour jouer la flûte au grand Dieu,
 Pour jouer la flûte et chanter des chansons.
 Sur le champ les soixante dix rois se levaient 245
 Pour regarder comment il vole sous le ciel,
 Et ils admirent combien est cet enfant merveilleux,
 Et ils parlent à son père et disent:
 „O roi Sindche notre confrère!
 Cela que nous te demanderons, dis nous la verité, 250
 Depuis que ton enfant est né
 Combien des mois se sont passés ?
 Et comme il est originé dans les entrailles de sa mère,
 Qu'il est devenu si merveilleux,
 Qu'il monte le cheval serpent merveilleux, 255
 Qu'il vole sur lui sous le ciel?“
 Le roi Sindche leurs reponde et dit:
 „O vous les soixante dix rois mes confrères !
 Je veux vous dire la verité

Ела вие неша ма верувате. 260
 Мое дете днесъ месецъ стори утъ какъ се е породилу.
 Лу си падна утъ майчинутъ куремъ,
 Со свирка засвири и со ноги профоди!
 Какъ си ми е дете нишанлие,
 И майка му гу сусъ нишанъ заченала. 265
 Язъ се вече устарехъ дете не бехъ стигналъ.
 Мое кралица афъ куремо бе расипана.
 За дете се млогу тжжехъ и желехъ,
 На Бога се молба молахъ,
 На стару време дете да ми даде. 270
 Лу да виде дете и да умра.
 Та ми Богъ молба услуше,
 Та си прати ду негува силна изметчие.
 Хаберъ да ми чини, да ми каже,
 Чи на стару време дете ша си стигна. 275
 Шо та бode мощне бележиту.
 Фафъ роки ша доржи свирка кеменига.
 И ша има пилювита криле.
 Да си фжрка пу небе-ту,
 Хаберъ ми чини силна Богува изметчие. 280
 И си фжркна та утиде на небе-ту.
 Не поминалу малку време ду единъ месецъ.
 Ету дойде Юда Самуила утъ гора-та.
 Утъ кралица си изимъ потера,
 Да си легне при мене на потстеле, 285
 Да се сфоди с' мене ду три пжте,
 За кралица тя да си роди мжжку дете.
 И тя майка на стару време да си бode.
 Мое кралица какъ ми чу мощне се зарадува.

Mais vous ne me croyerez pas, 260
 Mon enfant accomplira un mois aujourd'hui depuis sa naissance,
 Et à peine est il tombé des entrailles de sa mère,
 Il joua la flûte et marcha sur ses pieds.
 Et autant que l'enfant est merveilleux
 Sa mère l'a conçu aussi merveilleusement. 265
 J'ai été déjà très vieux et n'avais pas des enfants.
 Ma reine était dans ses entrailles dérangée,
 Et j'ai beaucoup désiré d'avoir un enfant et me plaignit.
 J'ai adressé une prière à Dieu,
 De me donner dans ma vieillesse un enfant, 270
 Pour voir un enfant et de mourir après.
 Et Dieu exausa ma prière.
 Et il envoya son puissant serviteur,
 Pour m'annoncer des nouvelles et me dire,
 Que je dois avoir dans ma vieillesse un enfant 275
 Qui sera très merveilleux.
 Dans la main il tiendra une flûte kemeniga,
 Et il aura des ailes d'oiseau
 Pour voler sous le ciel.
 La nouvelle m'annonça le puissant serviteur de Dieu 280
 Et il vola et s'envola aux cieux.
 Il ne se passa plus d'un mois
 Voila qu'une Joude Samovila vient de la montagne.
 Elle demanda la permission de la reine
 Pour se coucher près de moi dans le lit, 285
 Pour me connaître trois fois.
 Qu'elle enfantera pour la reine un enfant mâle.
 Qu'elle aussi soit mère dans sa vieillesse.
 Quand ma reine a entendue cela elle se rejouit,

Чи за нея Юда Самуила ша си роди мъжку дете, 290
 Та й вели утговори:
 „Сфоди си се, Юду, с' мое крале,
 Отъ да не се сфодишъ,
 И язъ майка на стару време да си бода.
 Та си легна Юда Самуила на мое потстеле, 295
 На три пѣте си се с мене сфоди,
 Дуръ си стана вейке сасдетина.
 Хранилъ си самъ Юда Самуила афъ мои сарае
 Тамамъ осемъ месеци и три недели,
 Дуръ й дойде вейке време да си роди. 300
 На деветъ месеци се замочи за рожба,
 Мочила се е тамамъ две недели,
 Па си дете не родева.
 Дуръ си рукахъ изъ планина Юда хикимѣийка,
 Та й донесе лекувити бильки. 305
 Сусъ техъ си запи Юда мое любовница.
 Шо си билька испила,
 И си мъжку дете породилъ,
 Породи гу и си афъ гора пойде;
 Ни постое ичъ ни почека, 310
 Баремъ дете да си види шо е породила.
 Сега е душла биска да си гу бизае,
 Тая си е Юда што сте видели.
 Ету си ви казахъ рожба чудувита,
 Какъ се е зачелу мое бележиту дете.“ 315
 Какъ си чуха седемдесе крале, мощне дете пофалили,
 Чи ша бode юнакъ на земе-та,
 Шо гу нема ни на небе-ту!
 И на небу фоди свирка да си свире,

Que pour elle la Joude Samovile veut enfanter un enfant mâle, 290
 Et elle lui dit en parlant :
 „Connais toi o Joude, mon roi
 Pour quoi non pas le connaitre,
 Que moi aussi sois mère dans ma vieillesse.“
 Et la Jouda Samovile se coucha sur mon lit 295
 Et je la connu trois fois,
 Jusqu'a ce qu'elle devint grosse.
 J'ai gardé la Jouda Samovilé dans mon palais,
 Pendant huit mois et trois semaines entières,
 Jusqu'à ce qu'arriva le temps de son accouchement. 300
 Dans le neuvième moi les douleurs d'enfantement arrivèrent,
 Elle avait les douleurs pendant deux semaines
 Et n'enfanta point d'enfant,
 Jusqu'à ce que j'ai appelé une Joude medecin de la montagne,
 Elle lui aporta des herbes médicales, 305
 Des lesquelles elle donna à boire à mon amour,
 Et à peine a-t-elle bu des plantes
 Elle enfanta un enfant mâle.
 Elle l'enfanta et s'en alla à la montagne,
 Elle ne resta plus et n'attendait plus 310
 Pour voir au moins l'enfant qu'elle a enfantée.
 A présent elle est venue pour lui donner à teter.
 C'est la Joude que vous avez vu.
 Voila je vous raconté un enfantement merveilleux
 Comment est originé mon enfant merveilleux. 315
 Quand les soixante dix rois ont entendu il louèrent fortement l'enfant.
 Parcequ'il sera un héros sur la terre
 Qui n a ni pareil aux cieux !
 Il va aussi au ciel pour jouer la flûte,

320

Свирка да си свери, песна да си пее.
 Та си чекаха седемдесе крале дете бележиту,
 Да си дойде утъ небе-ту дарба да гу даретъ.
 Техни побратимъ да си бode.

320

Чекали гу още две недели,
 Па гу нема да си дойде.

325

Станали се вече да си бегатъ,
 Ега слушетъ гърмешъ низъ небе-ту,
 Едни велетъ, Громна Бога гърми пу небе-ту,
 Други велетъ, дете бележиту си духода.
 Та си фоди пу облаци.

330

Още рекли не отrekli,
 Ега гледатъ бележиту дете низъ поле-ту,
 Змийна коне яха као пиле;
 Сусъ роки си свери свирка кеменига,
 Я' со уста си пее песна хорувита,
 Да ми играетъ седемдесе крале юначку хору.
 Та ми се фатиха седемдесе крале на юначку хору.
 Ми играха малу млогу ду три дене,
 Дуръ ми са се вече уморили.

335

Та си бележиту дете дарба дариха
 Секи пу с туваръ желти желтици,
 И се с' негу побратиха.

340

Та си навървиха да си идатъ секи пу земе-та.
 Шо си беше дете бележиту ги испрати мощне на далеку.
 Ги испраща и си хми поръче:

345

Още две години мома да му тератъ,
 Мома шо си на негу приличе.
 Сите крале велетъ, ша ти найдеме!
 Дано си та Богъ ду тогана поживи.

Pour jouer la flûte et chanter des chanson. 320
 Et les soixante dix rois attendèrent l'enfant merveilleux
 Qu'il retourne des cieus pour lui donner des cadeaux,
 Qu'il soit leur confrère.
 Ils attendaient pendant deux semaines encore
 Et voila qu'il ne retourne pas, 325
 Ils veulent déjà s'en aller,
 Mais ils entendent un tonnère dans les cieus,
 Les uns disent le Dieu de tonnère gronde sur le ciel;
 Les autres disent que l'enfant merveilleux vient,
 Qu'il vient et marche sur les nuages. 330
 Et à peine ont ils dit cela,
 Voila qu'on voit l'enfant merveilleux dans le champs.
 Il monte le cheval — serpent comme un oiseau,
 Avec les mains il joue l'instrument kemeniga,
 Et avec là bouche il chante une chanson de danse! 335
 Que les soixante dix rois dancent une danse des héros,
 Et les soixante dix commencèrent à danser la danse des héros.
 Ils dansèrent plus ou moins trois jours
 Jusqu'à ce qu'il devinrent fatigués,
 Et ils donnerent des cadeaux à l'enfant merveilleux; 340
 Chacun une charge de jaunes ducats,
 Et devinrent ses confrères.
 Et chacun se prépara pour retourner chez soi.
 Et l'enfant merveilleux les accompagna très loin;
 Il les accompagne et leurs ordonne: 345
 Encore deux ans et chercher après une fille pour lui,
 Une fille qui lui soit convenable.
 Tous les rois répondent, nous la trouverons,
 Que dieu te garde jusqu'à ce temps.

Я шо беше Самандаръ крале, 350
 На дете си вели утговори:
 „Е бре дете, мой побратиме!
 Още две години ти при мене да си дойдешъ,
 Да ти каза дека има мома спроти тебе,
 Тава мома си приличе за тебе. 355
 Раста дете бележиту вече си порасна,
 Дойде време да се жени.
 Сита земе си убиде утъ край дуръ ду край,
 Ела нема мома спроти негу да си найде.
 Чудумъ си се чуди шо да прави, 360
 Шо да прави дека мома да си тера?
 Де му на умъ дойде,
 Да си иде при Самандаръ крале,
 Да гу пита дека има мома спроти негу?
 Та си яхна змийна коне, 365
 И утиде на Самандарска земе,
 Та ми флезе у Самандарски сарае,
 Самандаръ крале мощне храну си гу дучека,
 Гу нагости и напои,
 Па си му се мольба моли, 370
 Да засвири свирка кеменига,
 Да запее песна хорувита;
 Да поигратъ ду негуви изметчии.
 Шо си беше дете бележиту Форленъ юнакъ,
 Не хтее свирка да засвири, 375
 Ниту песна хорувита да запее,
 На Самандаръ си вели утговори:
 „Е бре Самандаре кралю, мой побратиме!
 Язи не самъ душель свирка да си свире,

Et qui était le roi Samandar 350
 Il parle à l'enfant et lui dit :
 „O mon enfant, mon confrere,
 Après deux ans vienne chez moi,
 Pour que je te disse où il y a une fille
 Qui est convenable pour toi.“ 355
 L'enfant merveilleux grandissait et devint grand,
 Il arriva le temps de se marier.
 Il parcourit tout la terre d'un bout à l'autre
 Mais il ne trouve pas une fille convenable pour lui.
 Il est embarrassé ne sachant quoi faire ; 360
 Quoi faire et où chercher une fille.
 Et après il se souvient
 De visiter le roi Samandar,
 Pour lui demander où il y a une fille pour lui ?
 Il monta le cheval — serpent, 365
 Et alla dans le pays Samandar
 Et entra dans le palais de Samandar,
 Le roi Samandar le reçut très bien,
 Il lui donna à boire et le fêta,
 Et après il lui adresse la prière, 370
 De jouer l'instrument kemeniga,
 Et de chanter la chanson de danse
 Que ses serviteurs dansent.
 Et l'enfant merveilleux le héros Forlen
 N'a pas voulu jouer l'instrument 375
 Ni chanter une chanson de danse,
 Mais il parle au Samandar et dit :
 „O mon roi Samandar, mon confrère,
 Je ne suis pas venu pour jouer l'instrument,

Ниту песна хорувита да си нее. 380
 Лу самъ душелъ тебе да си питамъ.
 Дека има мома спроти мене?
 Да ли на умъ ша ти дойде шо ми си казалъ
 Кога си та утъ наше земе испратихъ?
 Ми се фтакса тина мома да ми најдешъ, 385
 Сега дойдох да та питамъ.
 Дека си е тава мома?
 Чи ми вейке време дойде да се жене.
 Сичка земе самъ убишелъ утъ край дуръ ду край.
 Па не можехъ мома да си најда, 390
 Мома шо приличе за мене.“
 Самандаръ крале му вели утговори:
 „Е бре бележиту дете Форленъ юнакъ!
 Мома има за тебе у горна земе уфъ пещера.
 Майка й е либила златну сонце, 395
 Та и тя си грее као сонце!
 Пещера дека седи си е темна тамница.
 Мома си пещера усветева,
 Уфъ пещера си греегъ ду деветъ сонца!
 Елъ си изъ пещера не излева, 400
 Клетва утъ майка си има,
 Утъ пещера да не излезе,
 Чувекъ немой да е види,
 Чи ша си сонце налюти,
 Та ша си нее погури сусъ златни-те си зари. 405
 Сички крале уфъ пещера се пошли,
 Дано мома со измама измаметъ
 Да излезе утъ темна пещера,
 Да се жени за техна-та сина;

Ni pour chanter une chanson de danse. 380
 Mais je suis venu pour te demander,
 Où il y a une fille convenable pour moi?
 Si tu te souviens de cela que tu m'a dit,
 Quand j'ai te congedie de notre pays
 Tu m'a promis de me trouver une fille. 385
 A prèsent je suis venu pour t'interroger
 Où est donc cette fille — là?
 Car le temps est déjà venu pour me marier,
 Toute la terre j'ai parcourru d'un bout a l'autre
 Et n'a pas puis trouver une fille, 390
 Une fille convenable à moi."
 Le roi Samandar lui parle et dit:
 „Oh enfant merveilleux héros Forlen,
 Il y a une fille pour toi dans la montagne dans une caverne.
 Sa mere avait aimé le soleil d'or, 395
 Et elle brille aussi comme le soleil!
 La caverne où elle habite est sombre, très sombre.
 La fille éclaire la caverne,
 Dans la caverne lousent neuf soleils!
 Mais elle ne sorte de la caverne 400
 La mère l'a conjurée
 De ne pas sortir de la caverne,
 Que nul homme la voit,
 Parce que le soleil se facherait,
 Et il la brûlerait avec ses rayons d'or. 405
 Tous les rois sont allés à la caverne
 Pour persuader la fille
 A sortir de la caverne sombre,
 Qu'elle se marie avec leur fils ;

410 Ела мома не се измамюва,
 Утъ пещера никакъ не излиза,
 Тина можешъ, Форленъ юнакъ, мома да измаишъ.
 Кога идешъ у горна земе уфъ пещера,
 Засвири си тое свирка кеменига,
 И си запей тава песна хорувита: 415
 Какъ ша чѹе мома тое свирка,
 И чи пеешъ лепа песна хорувита,
 Ша излезе утъ темна пещера хору да играе.
 Как ша си мома хору играе,
 Да й земешъ златна китка утъ глава-та, 420
 Шо й е далу татку й ясну сонце;
 Та си яхни змийна коне,
 И си фоди у ваше земе цървенуга,
 При той татка Синце крале.
 Какъ ша и земешъ златна китка утъ глава-та, 425
 Ша навърви пу тебе да си фоди,
 Златна китка да си тера;
 Златна китка да не й давашъ:
 Бели роки ша си кърши,
 Дребни солзи ша си рони, 430
 Тина мома да не желишъ,
 Чи ша прави сичку за тое измама.
 Кога идешъ у дома си,
 Дуръ тога китка да й дадешъ;
 Неша знае назадъ да се върне, 435
 Та ша се за тебе венчее.
 Та си янха Флоренъ юнакъ змийна коне,
 Да си иде горна земе;
 Копна змийна коне да си фърка,

Mais la fille ne veut être persuadée 410
 Et ne sorte point de la caverne.
 Mais toi peut la faire sortir, o héros Forlen,
 Quand tu va dans la terre supérieure dans la caverne
 Joue sur ton instrument kemeniga
 Et chante ta chanson de danse. 415
 Quand la fille entendra ta musique,
 Et que tu chantes une chanson de danse,
 Elle sortira de la caverne sombre pour danser un khoros,
 Quand la fille dansera le khoros
 Prend lui le bouquet d'or de sa tête, 420
 Qui lui a donne son père le soleil brillant,
 Et monte sur le cheval — serpent,
 Et retourne dans ton pays Tservenouga,
 Chez ton père le roi Sindche.
 Quand tu lui prendra le bouquet d'or de sa tête, 425
 Elle marchera après toi
 Pour reprendre son bouquet d'or,
 Mais ne lui donne pas le bouquet d'or.
 Elle tordera ses mains blanches
 Elle repandera des larmes minces, 430
 Mais n'aye pitié de la fille,
 Car elle fera tout pour te tromper.
 Quand tu arrivera à la maison,
 Donne lui après le bouquet d'or,
 Elle ne connaîtra plus le chemin pour retourner 435
 Et elle se mariera avec toi.
 Et le héros Forlen monta son cheval serpent,
 Pour aller dans le pays montagneux,
 Il poussa le cheval serpent qu'il vole.

- 440 Дуръ да яхне утиде у горна-та земе. 440
 Шеталъ се е низъ горна-та земе малу многу
 Малу многу три недели.
 Дуръ да найде потайна пещера;
 Три недели си га тера.
 Па не може да га найде. 445
 Вейке ми се мощне уморилу,
 Легналу ми е пудъ бука дарву да ми спие.
 Де ми свирѣ ду люта змие.
 На Форленъ юнакъ хаберъ си чини.
 Дека си е потайна пещера. 450
 Та му дума змие и говори:
 „Е бре белажиту дете Форленъ юнакъ!
 Стани немой спиешь пудъ бука дарву,
 Тука си е мое гнезду.
 Ша си смачкашь мои малки змийки!“ 455
 Утговори Форленъ юнакъ:
 „Не си ставамъ люта змию. утъ тое-ту гнезду!
 Кажи си ми дека си е потайна пещера.
 Дуръ тога утъ тое гнезду ша си стана.“
 Та му каза люта змие дека си е потайна пещера. 460
 „Фоди. вели. низъ гора-та
 Дека ша си найдешъ дарву сивлие.
 Пудъ негу е потайна пещера;
 У пещера си седи мома дюнягюзеллийка.“
 Та ми стана Форленъ юнакъ. 465
 Си фоди низъ гора-та.
 Де си гледа дарву сивлие,
 Вейки му се засенили потайна пещера.
 Утмалъ си се пещера гледа.

A peine avait il monté il arriva dans le pays montagneux. 440
 Il se promena dans le pays montagneux,
 Plus ou moins trois semaines,
 Jusqu'à ce qu'il trouva la grotte secrète.
 Trois semaines il la chercha,
 Et ne puit la trouver. 445
 Il était déjà très fatigué,
 Il se coucha sous un arbre fagus pour dormir.
 Voila que lui siffle un serpent venimeux
 Et lui fait savoir au héros Forlen.
 Où est la grotte secrète, 450
 Et le serpent parle en disant :
 „Oh enfant merveilleux, héros Forlen,
 Lève toi ne dors plus sous l'arbre
 Ici est mon nid
 Tu écrasseras mes petits serpents.“ 455
 Le héros Forlen parle:
 „Je ne me lève de ton nid serpent venimeux :
 Dis moi où est la grotte secrète
 Et après je me leverai de ton nid.“
 Et le serpent venimeux lui dit où est la grotte secrète. 460
 „Va dit il, en bas de la montagne.
 Où tu trouvera un arbre sivia,
 La sous lui se trouve la grotte secrète.
 Dans la grotte demeure la fille la plus belle du monde.“
 Et le héros Forlen se leve, 465
 Et va en bas de la montagne.
 Pour chercher l'arbre sivia.
 Dans son ombre est la grotte secrète,
 Mais elle était à peine à voir.

470

Та си слезе Форленъ юнакъ утъ змийна-та коне. 470

Нема мома да си види уфъ пещера,

Си се крие као змие афъ гнездо-ту.

Лу засвири свирка кеменига,

И запе лепа песна хорувита,

Си излезе мома утъ пещера хору да играе. 475

Какъ е виде Форленъ юнакъ,

Почуди се за неина гиздавина,

Чи си грее као ясну сонце!

Златна китка носи на глава-та,

Хору си играе и си китка со рока доржи, 480

Да не й га никой грабне.

Чудилъ се е Форленъ юнакъ шо да прави,

Какъ да й китка уткжне утъ глава-та?

Та засвири песна шо умава.

Играла мома шо играла, 485

Да се вече мощне умаяла,

Та й уткжна Форленъ юнакъ утъ глава-та златна китка.

Ти си яхна змийна коне да си иде.

Дуръ тога се мома утмаяла,

Златна китка й нема на глава-та; 490

Запади се да си тера златна китка,

Златна китка не и дава.

Цикна, писна мома да си плаче,

Бели роки си кжрши,

Дребни солзи си рони, 495

Си се мочи да измами Форленъ юнакъ,

Дано китка й даде,

Да се вжрне пак назаде;

Ела китка Форленъ не й дава.

Et le héros Forlen descende de son cheval serpent, 470
 Il ne voit pas la fille dans la grotte,
 Elle se cache comme un serpent dans son nid.
 Mais quand il joue sur la kemeniga
 Et chanta une belle chanson de dance.
 La fille sorte de la grotte pour danser un khoro. 475
 Qand le héros Forlen la vit,
 Il était surpris de sa beauté,
 Car elle brille comme le soleil brillant!
 Elle a sur sa tête un bouquet d'or,
 Elle dance le khoro et tienne le bouquet avec sa main 480
 Que personne ne le lui prenne.
 Le héros Forlen était embarrassé quoi faire,
 Comment il lui cueillerait le bouquet de sa tête.
 Et il joue une chanson qui enivre,
 La fille danca autant qu'elle pouvait, 485
 Jusqu'à ce qu'elle était très enivrée,
 Et le héros Forlen cueillit de sa tête le bouquet d'or.
 Et il monta son cheval serpent pour partir.
 Pendant cela la fille se desenvirva,
 Mais elle n'a plus le bouquet d'or sur sa tête. 490
 Elle le suit pour recouvrir son bouquet d'or.
 Mais il ne lui donne le bouquet d'or,
 La fille cria et commença à pleurer,
 Ella torda ses mains blanches et versa des larmes minces,
 Elle se force pour tromper le héros Forlen, 495
 Qu'il lui rende le bouquet
 Pour retourner après.
 Mais Forlen ne lui donne pas le bouquet.

500

Мома си все пу коне фоди,
Дуръ си пойде Форленъ у негува земе,
При негувъ татка Синце крале.

500

Тога си й вече златна китка даде:

Земи си златна китка мому!

Та ми фоди дека сакашъ.“

505

Утмалъ мома си му утговори:

„Дека сега ша си фодѣ бре юначе!

Пжтю не си знамъ що си фоди на наше земе!

На ваше земе ша се жене.

Тебе юнакъ ша си зема.

510

Лу си заправи силна свадба,

На свадба си калесай седемдесе крале,

Чи да стане свадба чудувита.“

Се покачи Форленъ горе на потоне,

Де си найде Синце крале чи ми спие;

515

Чудилъ се е какъ да си гу разбуди,

Немой нему да се налюти.

Та си обзе китка бусилькува,

Накваси га сусъ студена вода;

Китка си пржсна пу таткуву лице,

520

Расхлади гу, разбуди гу.

Ега стана чи си гледа Форленъ юнакъ,

Загърна гу, цалуна гу,

Па гу пита да л' е нашелъ мома спроти негу?

„Найдохъ тате, мома спроти мене,

525

Си се шета низъ бахче-ту,

Я излези, тате, на кйоскю,

Подай си се утъ шарени пармаци,

Да си видишъ мома шо дукарахъ,

La fille suit partout le cheval, 500
 Jusqu'à ce que Forlen arriva dans son pays,
 Chez son père le roi Sindche.
 Après il lui rend le bouquet d'or :
 „Prends ton bouquet d'or, o fille,
 Et va où tu veux.“ 505
 La fille lui reponde à peine :
 „Où dois je aller à présent, o héros,
 Je ne sais pas le chemin qui mène dans notre pays!
 Dans votre pays je veux me marier,
 Et veux marier toi, o héros. 510
 Prépare une grande noce,
 Invite à la noce les soixante dix rois,
 Afin que la noce soit merveilleuse.“
 Le héros ascendit en haut de la maison,
 La il trouva le roi Sindche endormi, 515
 Il était embarrassé comment l'éveiller,
 Qu'il ne soit fâché contre lui.
 Et il prit un bouquet de basilicum,
 Il le trempa dans l'eau froide,
 Il arrosa avec le bouquet le visage de son père, 520
 Il l'a rafraichit et eveillait.
 Quand il se leva il voit le héros Forlen,
 Il l'embrassa et le baisa,
 Et lui demanda s'il a trouvé une fille convenable?
 „J'ai trouvé, o père, une fille convenable.
 Elle se promène dans le jardin.
 Sort o père, sur le kiosque,
 Descende en bas des escaliers bigarrés
 Pour voir la fille que j'ai amenée,

530 Да л' и тебе ша хареса? 530
 Подаде се Синџе крале на пармаџи,
 Та погледа уфъ бахче-ту.
 Какъ се шета малка мома,
 Утъ лику ѝ грее ясну сонце!
 Мощне си га бендиса Синџе крале, 535
 Чи е мома дюнягюзеллийка,
 Та заправи силна свадба.
 Та си прати негувъ сина,
 Да калеса сички крале пу земе-та,
 И Турцка крале утъ Стамболъ града, 540
 Да си бode свадба чудувита.
 Си ми фжркна Форленъ юнакъ сусъ криле пу небе-ту,
 За единъ денъ си исфоди сита земе,
 Та ми калеса сички крале пу земе-та,
 И Турцка крале утъ Стамболъ града. 545
 Та ми дойдоха седемдесе крале у земе цярвенуга,
 Найсетне ми дойде и Турцка крале утъ Стамболъ града.
 Чи си билъ на буйну-ту поле.
 Още сабе уфъ роки си носи,
 Роки му се ду лахте укржавени! 550
 Си гу питатъ седемдесе крале, си гу прашетъ:
 „Е бре Турцка кралю!
 Шо си сабе носишъ уфъ роки-те?
 И шо ти се роки укржавени?“
 „Сабе си носе за мои душмане 555
 Роки ми се укржавени,
 Чи самъ билъ на буйну-ту поле,
 Самъ самичекъ сите душмане искардисахъ.“
 Какъ ми чуха седемдесе крале,

Si elle sera aussi chère à toi. " 530
 Le roi Sindche descende en bas les escaliers,
 Et il regarde dans le jardin,
 Comme se promène la petite fille.
 De son visage luit le soleil brillant!
 Elle plaisait beaucoup au roi Sindche, 535
 Car la fille était la plus belle au monde.
 Et il fait une noce magnifique,
 Et il envoie son fils
 Pour inviter tous les rois de la terre,
 Et aussi le roi turc de la ville de Stambol; 540
 Afin que la noce soit merveilleuse.
 Le héros Forlen vola avec ses ailes sous le ciel,
 Pendant un jour il traversa toute la terre,
 Et il invita tous les rois de la terre,
 Et aussi le roi turc de la ville Stambole. 545
 Et les soixante dix rois arriverent dans le pays rouge.
 Enfin arriva aussi le roi turc de Stambol,
 Car il était dans le camp de bataille,
 Il tenait encore son sabre dans la main,
 Les mains lui étaient ensanglanteés jusqu'aux coudes. 550
 Les soixante dix rois l'interogent, lui demandent:
 „Oh roi turc!
 Pourquoi tiennes tu la sabre à la main,
 Pourquoi tes mains sont elles ensanglantées?"
 „Je porte mon sabre pour mes ennemis, 555
 Mes mains sont ensanglantées
 Car j'ai été dans la bataille,
 Tout seul j'ai massacré tous mes ennemis."
 Quand les soixante dix rois entendirent cela,

560 Сички паждатъ и му се кланетъ. 560
 Лу шо си бе Форленъ юнакъ,
 Той не падна да му се поклони,
 Чи си билъ поюнакъ утъ турцка крале.
 Та заправи Синџе крале силна свадба,
 Гозба си гости седемдесе крале, 565
 Служба си ги служи ду млада невеста,
 Утъ лику й грее ясну сонце
 Та си свети низъ трапези!
 Сички крале си се чудетъ за млада невеста,
 Чи си е дюнягюзеллийка; 570
 Сички си га дариха пу туваръ алтане;
 Я шо беше Турцка крале,
 Си га дари два тувара,
 Чи си е той кралъ надъ сите крале.
 Свадба ми траела три недели. 575
 Седемдесе крале си утидоха кой на земе, кой у гора,
 Дуръ тога се расипала силна свадба.
 Сова ми усторила Форленъ юнакъ
 И е устанала песна да се пее.

Tous se prosternent devant lui et le saluent. 560
Mais le héros Forlen,
Il ne se prosterna pas pour le saluer,
Car il était un plus grand héros que le roi turc.
- Et le roi Sindche a fait une noce magnifique,
Il fête les soixante dix rois, 565
Et la jeune fiancé les sert.
De son visage luit le soleil brillant,
Et elle éclaire les tables!
Tous les rois admirent la jeune fiancé
Parce qu'elle est la plus belle au monde. 570
Tous lui donnèrent un fardeau de ducat,
Et le roi turc,
Il lui donna deux fardeaux ;
Parcequ'il est roi de tous les rois.
La noce dura pendent trois semaines. 575
Les soixante dix rois partirent
L'un dans son pays, l'autre dans la montagne.
Et ainsi après cela les noces magnifique se dispersèrent.
Cela a accompli le héros Forlen.
Et la chanson est restée pour être chantée.

13.

ПАКЪ ЗА РОЖДЕНИЕ-ТО НА ОРФЕЯ,
НО РАЗЛИЧНО.

Брава крале, шо си сжди сичка земе,
 Ми е собралъ силна ойске сто иледи,
 Да се бие да се борба бори сусъ седемдесе крале.
 Та ми надбори седемдесе крале,
 Техна земе сита си обзе, 5
 Па си стана първа крале на земе-та.
 Ела си е вече стару устарелу,
 Па си още чеду нема утъ сорце-ту.
 Та се жельба жели, тжжба се тжжи,
 Глас си виси дуръ на небе, 10
 На Гулема Бога молба си се моли:
 „Ой ти Боже, Вишню Боже!
 Я дай си ми Боже, на стару време едно чеду,
 Лу да си гу виде па да си умра,
 Той да си ми земе наследи, 15
 Немой мое име да загине,
 Нитъ име да загине,
 Нитъ земе да ми се запустѣ.“
 Брава крале молба си се моли,

13.

**Encore sur la naissance d'Orpheus, mais une
autre version.**

Le roi Brava qui regne dans toute la terre
Assembla une grande armée cent mille hommes,
Pour combattre des batailles aux soixante dix rois.
Et il a vaincu les soixante dix rois
Et il a conquis tous leurs pays, 5
Et il devint le premier roi sur la terre.
Mais il était déjà vieux et très âgé,
Et il n'a pas encore d'enfant de son cœur.
Et il lamente et se plaint,
Sa voix s'élève jusqu'au ciel, 10
Il fait sa prière au grand Dieu :
„O Dieu, Dieu Vichnou,
Donne moi dans ma vieillesse un enfant,
Afin que je le vois et meurs après,
Qu'il hérite mes pays, 15
Afin que mon nom ne perisse,
Ni mon nom qu'il ne perisse pas,
Ni mon pays qu'il ne devint désert.“
Le roi Brava fait sa prière

20 Вишню Бога мольба му не слуше,
 Лу си грее сова ясно сонце,
 Катъ да си му мольба ичъ не слуше!
 Та се чуди шо да прави шо да чини?
 Разболе се боланъ да лежи,
 Та ми лежи на потстеле малу многу три години, 25
 Дуръ му се вече кости испогнили,
 Боланъ лежи вече ша умрие.
 Шо си беше сое и роднина,
 Сички фодетъ да гу видетъ,
 Па да си гу и утешетъ, 30
 Ела жельба му се не утеше,
 Още толку си се тажба натажева.
 Дуръ си вече думиле Бишну Богу,
 Та си прати негувъ змее стара деда,
 Да му каже оти чеду ша си има. 35
 Та ми дойде стари деду уфъ негува сарае,
 День си беше още спроти Сурва,
 Порти бежа заторени, заключени,
 Сусъ църна махрама покриени;
 Та удари порти сусъ рока-та 40
 Порти избегаха три дюнума месту!
 Та си флезе фафъ краљска златна худае,
 Де си боланъ лежи Брава крале;
 Та гу дигна ут тригодишна потстеле,
 Па му дума и говори: 45
 „Е бре краљу, Брава краљу!
 Стигна си се вече мольба молишъ!
 Вишню Бога мольба ти услуше,
 Та си прати мене да ти каза,

Et Dieu Vichnou n'écoute pas sa prière, 20
 Mais fait briller son soleil brillant
 Comme s'il n'entende point sa prière!
 Et il est embarrassé ne sachant quoi faire ?
 Il tombe malade et se couche,
 Et il couche sur son lit plus ou moins trois années, 25
 Enfin que ses os devint pourris,
 Il est malade et va mourir.
 Et ceux qui étaient ses parents et de sa famille
 Tous vont pour le voir,
 Et aussi pour le consoler, 30
 Mais dans sa tristesse il est inconsolable,
 Il devint de plus en plus desolé.
 Jusqu'à ce que Dieu Vichnou en eut pitié,
 Et il envoie son serpent le vieux aïeul
 Pour lui dire qu'il aura un enfant. 35
 Et le vieux aïeul arriva dans son palais,
 Il manqua un jour encore à la nouvelle année,
 Les portes étaient fermées et serrées,
 Et couvertes avec des monchoirs noirs ;
 Et il frappa sur la porte avec sa main 40
 Et la porte recula de trois pouces d'espace !
 Et il entra dans la chambre dorée du roi,
 Où était couché le roi Brava malade ;
 Et il le leva de son lit de trois ans,
 Et lui parle en disant : 45
 „Oh roi, roi Brava!
 Tu as assez fait des prières !
 Dieu Vichnou a éxauté ta priere,
 Et il m'envoie pour t'anoncer

50 Оти дете на стару време ша си имашъ. 50
 Ела ти уфъ средъ градо църква да наградисъ,
 Уфъ средъ църква чешма нишанлие,
 Шо га нема нийде пу земе-та;
 Утъ чешма вода да си точетъ Юди Самуили.
 Ша си дойде и башъ Юда вода да наточи, 55
 Стара майка да си напои:
 На лице й грееъ три сонца!
 На гръди й грее ясна месечина!
 Кога дума ситенъ бисеръ блюва!
 Тае Юда кога си дойде на тое чешма, 60
 Да й земешъ влакну утъ коса-та,
 Да гу туришъ афъ тое шарена ковчега.
 Юда влакну ша си тера,
 Тина влакну да не й си давалъ,
 Нека си ти бode Юда първе либе. 65
 Сусъ нее тина на тришъ да се сфодишъ,
 Ша ти роди мъжку дете юнакъ надъ юнаци!
 Хемъ ша свиря свирка нишанлие,
 Кога свиря пилци ша собира,
 Да си слушетъ гласувита свирка; 70
 Я шо си е поле широку хору ша играе!
 Име ша си му е Фжркенъ юнакъ,
 Ша си фжрка утъ земе-та на небе-ту,
 Сусъ свирка Вишню Бога да си фали.
 Сова дете мощне нишанлие ша си бode, 75
 Ша заптиса сита земе и планини,
 Да си бode първа крале на земе-та.“
 Рече стару деду не отрече,
 Па си фжрчна горе на небе-ту,

Que tu aura un enfant dans ta vieillesse. 50
 Mais tu dois bâtir un temple au milieu de ta ville,
 Au milieu de temple une fontaine admirable
 Qui n'a pas de pareil sur la terre;
 Que de la fontaine viennent prendre de l'eau les Joudes Samoviles.
 Et il viendra le chef des Joudes pour prendre de l'eau, 55
 Pour apaiser la soif de sa vieille mère :
 De son visage luisent trois soleils !
 De son sein luit la lune claire !
 Quand elle parle elle vomit des perles minces !
 Quand cette Joude viendra à ta fontaine 60
 Prend lui un crin de sa chevelure,
 Met le dans ton coffre bigarré.
 La Joude demandera son crin
 Mais ne lui rend pas le crin,
 Que la Joude soit ton premier amour. 65
 Tu la dois trois fois connaître,
 Et elle va te donner un enfant mâle héros des héros !
 Et il jouera une musique merveilleuse.
 Quand il jouera il assemblera les oiseaux,
 Qu'ils entendent la musique mélodieuse; 70
 Et autant que le champ est spacieux il dansera le khor.
 Son nom sera Frnklen le héros volant.
 Il volera de la terre au ciel,
 Pour louer avec sa musique Dieu Vichnou.
 Cet enfant sera très merveilleux, 75
 Il prendra possession de tous les pays et montagnes.
 Et il sera le premier roi sur la terre.
 Et le vieux aïeul parla ainsi
 Et s'envola en haut au ciel,

80

Ду си фали Вишню Бога,
 Шо си прави чуда на земе-та.
 Утре още рану пред зорница
 Брава крале утъ потстеле си стана,
 Та си собра сички soi и роднини,
 Па имъ каза шо е на сонъ слушель,
 Какъ му думалъ стари деду:
 „Е бре кралю, Брава кралю!
 Тое рока мошне си е длега,
 Немой стоишъ, немой чекашъ,
 Скору прати люде на тое-та земе,
 Да дукаратъ сите масторе и дюльгере,
 Да наградетъ уфъ средъ градо тае църква:
 Уфъ средъ църква чешма нишанлие,
 Шо га нема нийде пу земе-та.
 За месецъ църква да саградеть,
 За три месеца чешма да наградетъ,
 Скору чеду да си стигнешъ,
 Тое земе да наследи.“
 Брава крале ни постое, ни почека,
 Я си прати ду негуви верни слуги,
 Си имъ даде и негува башъ фермане,
 Да исфодеть сита земе на дюне-та;
 Да си тератъ масторе дюльгере.
 Лу де найдатъ масторе дюльгере,
 Да ги закаратъ църква да си градетъ;
 Ошъ и чешма нишанлие.
 За месецъ време сита земе исфодили,
 Та собрали ду иледа масторе,
 Ду иледа масторе все на отбуръ,

80

85

90

95

100

105

Pour louer le Dieu Vischnou, 80
 Qui fait des merveilles sur la terre.
 Le matin encore avant l'aube
 Le roi Brava se lève de son lit,
 Et rassemble toute sa famille,
 Et leur dit, ce qu'il a entendu dans le sommeil, 85
 Comment lui a parlé le vieux grand père :
 „Oh roi, roi Brava !
 Ta main est très longue,
 Ne reste plus et n'attende plus.
 Envie vite tes gens dans ton pays, 90
 Qu'ils amènent tous les artisans et charpentiers
 Qu'ils bâtissent au milieu de la ville le temple,
 Au milieu du temple une fontaine excellent
 Qui na pas de pareil au monde.
 Pendant un mois qu'ils finissent le temple, 95
 Et en trois mois qu'ils finissent la fontaine,
 Pour avoir bientôt un enfant
 Qui héritera ton pays.“
 Le roi Brava ne reste et n'attend plus.
 Et il envoie ses fidèles serviteurs 100
 Et leurs donne ses ordres écrits,
 Qu'ils parcourent tous les pays du monde
 Pour chercher des artisans charpentiers.
 Et partout où ils vont trouver des artisans-cherpentiers
 Qu'ils les amènent pour construire le temple, 105
 Et aussi la fontaine extraordinaire.
 Dans un mois ils parcourirent tout la terre,
 Et assemblerent mille artisans,
 Mille artisans tous bien choisies,

- 110 И иледа калфи все юнаци; 110
 Уткараха ги на техна земе при Брава крале,
 Вече искатъ църква да саградетъ,
 Ела никой си незнае,
 Де тимелъ за църква да си туретъ?
 Скору си на крале хаберъ дойде. 115
 Чи ни масторъ, нитъ калфа знае,
 Дека тимелъ да си тури,
 Нитъ какъ църква да саградетъ.
 Крале ми се чудумъ чуди шо да прави,
 Шо да прави шо да чини? 120
 Та ми падна боланъ да лежи.
 Вишну Богу си се мольба моли,
 Да си прати змее стара деда,
 Той да каже на масторе и на калфи,
 Какъ да ми тава църква заградетъ, 125
 На кое страна тимелъ да си туретъ.
 Та си дойде змее стари деду,
 И си каза на масторе и на калфи,
 Какъ да ми тава църква заградетъ.
 За година църква наградиха 130
 Шо е нема нийде на земе-та.
 Вече искатъ чешма да заградетъ,
 Ела шо си елмазъ таши нематъ.
 Та се чудетъ масторе шо да праветъ.
 Утъ де елмазъ таши да искарать: 135
 Далъ утъ земе иль утъ море?
 Я шо си се ду иледа калфи,
 Сите иматъ криле на мишница,
 Оти си се водни утъ море-ту;

Et mille aides braves tous ; 110
 Et les amenèrent dans leur pays chez le roi Brava.
 Ils veulent déjà commencer à bâtir le temple,
 Mais personne ne connaît pas
 Où mettre les fondaments du temple.
 Bientôt la nouvelle arrive au roi, 115
 Que ni les maîtres ni les aides ne savent pas
 Où mettre les fondements,
 Ni comment bâtir le temple.
 Le roi est surpris ne sachant quoi faire,
 Quoi faire et quoi entreprendre 120
 Et il en tomba málade.
 Il adresse sa prière au Dieu Vichnou
 Qu'il lui envoie le serpent, le vieux grand père,
 Qu'il dit aux maîtres et aux aides,
 Comment bâtir ce temple 125
 Et de quel coté à mettre les fondements.
 Et le vieux serpent grand père vint
 Et dit aux maîtres et aux aides
 Comment construire ce temple.
 Dans une année le temple était fini 130
 Qui n'a pas de pareil au monde.
 Ils veulent déjà bâtir la fontaine,
 Mais ils n'ont pas une pierre diamant.
 Et les maîtres sont embarrassés quoi faire?
 D'où prendre la pierre diamant, 135
 S'ils la doivent prendre de la terre ou de la mer.
 Et ceux qui étaient les mille aides
 Tous ont des ailles sur leurs bras,
 Car ils sont des gens de l'eau de mer.

- 140 Сите хрипатъ афъ море-ту на джне-ту,
 Да искаратъ тие елмазъ таши;
 Та ми сите искараха пу елмазъ таши;
 Сите калфи беха иледа,
 И камене беха иледа.
- 145 Та наградиха тава чешма нипанлие,
 Утъ нее си греетъ ду деветъ сонца!
 Кой е види чудумъ си се чуди.
 Хаберъ ойде дуръ на Юда Самуили,
 Чи е Брава крале чешма наградилъ,
 Утъ чешма си греетъ ду деветъ сонца! 150
 Та ми фодетъ Юди Самуили вода да си точетъ.
 Я шо си е ду башъ Юда,
 Не се маме, не се лаже;
 Не ми фоди вода да наточи.
- 155 Лу си седи афъ сарае,
 Та си гледа стара майка;
 Болна лежи деветъ години.
 „Каже мале, шо понуда искашъ?“
 „Чухъ си керку, чи е Брава крале чешма наградилъ.
 Утъ тава чешма вода да си пие, 160
 Па нека си вече умра,“
 „Ша ида мале, отъ да не ида,
 Кешки ти вода да си искашъ.“
 Та ми зева башъ Юда афъ роки-те ду две стомни
 И ми фоди вода да си точи. 165
 Какъ ми флела афъ краљски сарае,
 Афъ сарае се изгреели три сонца!
 Дуръ да иде Юда на чешма-та,
 Брава крале хрипна утъ потоне,

Tous s'élancent dans la mer jusqu'au fond, 140
 Pour faire sortir la pierre diamant.
 Et chacun apporte une pierre diamant.
 Tous les aides étaient mille
 Et des pierres il y avaient aussi mille.
 Et ils bâtirent cette fontaine admirable. 145
 D'elle luisent neuf soleils!
 Qui la voit il s'étonne.
 La nouvelle vient jusqu'aux Judes Samouiles
 Que le roi Brava a construit une fontaine,
 De la quelle luisent neuf soleils. 150
 La vont les Judes Samouiles pour y puiser de l'eau.
 Et celle qui était la chef — Joude,
 Ne se laisse pas séduire et tromper,
 Elle ne va pas pour y puiser de l'eau,
 Mais elle reste dans son palais 155
 Et soigne sa vieille mère,
 Qui est malade depuis neuf ans.
 „Dis — moi ma petite mère que desires — tu qu'on t'offre?“
 „J'ai entendue dire ma fille, que le roi Brava a bati une fontaine.
 De cette fontaine je veux boire de l'eau 160
 Et après je veux mourir.“
 „J'y veux aller ma mère, pourquoi non,
 Tu desires peut — être de l'eau.“
 Et la chef — Jouda prende deux amphores
 Et va pour puiser de l'eau. 165
 Quand elle entra dans le palais royale,
 Dans le palais se levèrent trois soleils.
 Pendant que Jonda va à la fontaine
 Le roi Brava saute d'en bas

170 Та ѝ кждна златну влакну утѣ коса-та, 170
 Си гу тури афѣ шарена ковчега.
 Писна Юда влакну да си тера,
 Той си ѝ влакну не дава,
 Та си боде Юда негуву пѣрве либе.
 Още тришѣ сусѣ нее не се сфодилѣ 175
 И ми Юда тешка стана,
 Тешка стана вече ша си роди.
 Какѣ ми виде Брава крале,
 Чи Юда дете ша му роди,
 Курбанѣ си заправи на Вишну Бога, 180
 Та утиде курбанѣ да си коле афѣ цѣрква-та,
 И да си гости сои и роднини.
 Та ми седе афѣ цѣрква-та малу млогу,
 Малу млогу два месеца.
 Дурѣ да си дома иде, 185
 Хаберѣ си му на пѣтѣ дойде,
 Чи се е Юда мощне затрудила,
 Мѣжку дете ша си роди,
 Ела рожба си е чудувита:
 Сега има две недели 190
 Утѣ какѣ се е Юда затрудила,
 Па не може дете да си роди.
 Какѣ ми е чулѣ Брава крале,
 Мощне му се нажелилу, натѣжилу,
 Та си рукна ду негува пѣрвѣ биларинѣ, 195
 Шо си гледа на небе-ту на звезди-те,
 Па му дума и говори:
 „Е бре биларине, мой приятелю!
 Юда мое пѣрве либе си е затрудила

Et lui arracha un cheveu d'or de sa chevelure, 170
Et le mit dans un coffre bigaré.
La Jouda cria et cherche son cheveu
Mais il ne le lui donne pas.
Et ainsi devint la Jouda son premier amour.
Et il ne la pas connu plus que trois fois, 175
Et la Joude devint grosse ;
Grosse devint elle et veut déjà enfanter.
Quand le roi Brava vit cela,
Que Jouda veut lui naître un enfant,
Il fait un sacrifice au Dieu Vichnou. 180
Et il va pour sacrifier dans le temple,
Pour fêter sa famille et ses parents.
Il reste dans le temple plus ou moins,
Plus ou moins pendant deux mois.
Quand il voulut aller chez lui, 185
Il lui arriva en chemin la nouvelle
Que la Jouda souffre fortement,
Elle va enfanter un enfant mâle,
Mais l'enfantement est très extraordinaire.
Il y a déjà deux semaines 190
Depuis que la Jouda a ressenti les douleurs,
Et elle ne peut pas accoucher.
Quand cela a entendu le roi Brava
Il se chagrina et affligea fortement.
Et il appelle son premier médecin 195
Qui regarde aussi les étoiles au ciel,
Et il lui parle en disant :
„Entends-tu médecin, mon bon ami,
Mon premier amour la Joude ressent des douleurs,

200

Сѣга има две недели,

200

Да си роди мѣжку дете,

Ела рожба си е чудувита,

Опѣ не може да гу роди.

Тебе думамъ молба ти се моле,

Да си гледашъ на небе-ту на звезди-те.

205

Да ми кажешъ шо си иска Вишну Бога:

Да ли курбанъ да му коле?

Или три кули имане сюрумаси да си раздамъ?“

Башъ биларинъ вели утговори:

„Е бре крало, Брѣва крало!

210

Јѣзи днеска оше рану предъ зорница

Пу небе погледнахъ и си на звезди видехъ,

Чи утъ тебе си иска Вишну Бога.

Тешекъ курбанъ да му колешъ,

И три кули имане пу сюрумаси да раздадешъ;

215

Дуръ тога тоѣ пѣрве либе дете ша си роди.“

Брѣва крале ни постое, ни почека,

Курбанъ Вишну Богу си принесе иледа юнци невпрегнати,

И иледа ювна все факлати;

Си раздаде и три кули имане пу сюрумаси;

220

Пѣрва кула за кралеву зраве,

Втора кула за Юдинску зраве,

Ј трета кула за малку дете.

Лу шо си с крале курбанъ дуфтасалъ,

Јуда си е малку дете породила,

225

Шо е дете мошне чудувиту,

Крѣле има пудъ мишница,

Та ми фѣрка као пиле найфѣркату:

Ј кога си свѣрка засвири,

Il y en a déjà deux semaines, 200
 Pour accoucher d'un enfant mâle.
 Mais l'enfantement est très étrange,
 Elle ne peut depuis accoucher.
 A toi je parle et je t'en prie,
 Regarde les étoiles du ciel 205
 Enfin pour me dire que ce que desire le Dieu Vichnou,
 Si je lui dois offrir un sacrifice,
 Ou que je distribue trois tours de mon bien aux pauvres ?
 Le chef-medecin dit en parlant :
 „Oh roi, roi Brava, 210
 Encore ce matin avant l'aube
 J'ai regardé le ciel et dans les étoiles j'ai vu,
 Que le Dieu Vichnou demande de toi
 Que tu lui offres un grand sacrifice,
 Et aussi que tu distribus trois tours de bien aux pauvres. 215
 Et après cela ton premier amour enfantera.“
 Le roi Brava ne reste et n'attende point.
 Il sacrifie au Dieu Vichnou mille boeufs jamais attelés,
 Et mille moutons tous selects.
 Il partage aussi trois tours de biens aux pauvres. 220
 La premier tour pour la santé du roi,
 La seconde tour pour la santé de la Joude,
 La troisième tour pour le petit enfant.
 A peine que le roi a fini le sacrifice
 Voila la Jouda enfanta l'enfant. 225
 Et l'enfant était très merveilleux
 Il a des ailles sous les bras,
 Et il vole comme un oiseau le plus agile.
 Mais quand il commence à jouer de la musique,

230

Околъ негу си собира сите пилци,

Да си слушетъ гласувита свирка;

Я шо си е поле хору си играе!

Как ми чулу Брава крале,

Чи му се е дете чудувиту породилу,

Мощне се е много зарадувалъ,

На слуги си вели утговори:

„Е бре вие слуги, мои изметчи!

Гозба искамъ да си госте сои и роднини.

Заколите ошъ иледа юнци невпрегнати,

И иледа ювна все факлати;

Заколите зготвите ги сладки манџи;

Источите и баш бжчва руйну вину,

Та си калесайте мои сои и роднини,

Да си ядатъ да си пиетъ за детюву зраве.“

Гозба се е вече наготвила,

На гозба си дойдоха сите сои и роднини,

Та си туретъ име на малку дете,

Име му е Фжркленъ юнакъ.

Лу му име туриха

И си фжркна утъ земе-та на небе-ту,

Да си фали Вишню Бога сусть негува свирка.

Гозба си се траела три недели и три дене,

Още нема дете да си дойде.

Дуръ хми сѐ е вече дудеелу,

Искатъ да си фодетъ пу дома си.

Браве крале молба имъ се моли,

Да си седетъ още два дни,

Дури дете да си дойде,

Сииръ нешу да имъ устори.

230 •

235

240

245

250

255

Il assemble autour de lui tous les oiseaux, 230
 Pour qu'ils écoutent la musique melodieuse.
 Et tout le champs danse un choro.
 Quand cela a entendu le roi Brava,
 Que lui est né un enfant merveilleux,
 Il ressentit la joie la plus vive, 235
 Et à ses serviteurs il commende et dit :
 „Oh vous mes serviteurs, mes domestiques,
 Je veux donner une fête a ma famille et mes parents,
 Tuez encore mille boeufs pas atellés
 Et mille moutons tous selects. 240
 Tuez les et en preparez des mets agréables.
 Faites couler le grand tonneau du vin rouge,
 Et invitez ma famille et mes parents
 Enfin qu'ils mangent et boivent à la santé de l'enfant.“
 Le festin était déjà prêt. 245
 Au festin vinrent toute la famille et tous les parents ;
 Et on donna un nom au petit enfant.
 Son nom est le héro Frklen (volant.)
 A peine on lui a donné le nom
 Et il s'envola de la terre aux cieux, 250
 Pour glorifier le Dieu Vichnou avec sa musique.
 Le festin dura trois semaines et trois jours
 Et l'enfant n'est pas encore retourné.
 Et ils étaient fatigués d'attendre
 Et veulent retourner chez eux. 255
 Le roi Brava les prie,
 De rester encore deux jours,
 Jusqu'à ce que l'enfant retourne,
 Il veut leurs faire un amusement.

260

Още рече крале не отрече,
 Де си фжрка малку дете пу небе-ту,
 И си свирки свирка гласувита,
 Свирка си се слуше дуръ на край земе!

260

Пу негъ си фодетъ пилци као облакъ,
 Я шо си е земе хору си играе!

265

Та си дойде малку дете на трапези,
 Си цалуна рока на сои на роднини.

Малку билу на три недели,

Я си умъ ималу као стару деду,

Вредну си е земе да наследи.

270

Пжрва крале на земе-та да си боде.

Брава крале си гу кани,

Да посвири свирка гласувита,

Сои и роднини да разшани.

Та засвири тае свирка гласувита,

275

И си запе песна мощне радустлива.

Утъ де чуха тие пусти пилци,

Се собраха као облакъ околъ негу!

Слушели се свирка шо се слушели,

Си паднаха као умаяни на земе-та,

280

Я той си се смехъ насмева,

Чи си пилци лежатъ као умаяни низъ трапези;

Дуръ си свирка на земе устави,

Тоба си пилци изфжркаха.

Та ми седаха на трапези още два дни и два ноца.

285

Ставатъ вече да си фодетъ,

Малку дете си дарба даретъ,

Кой желтица, кой кара грошъ,

Та си секи ойде пу дома си.

A peine le roi a dit cela, 260
 Voilà que le petit enfant vole sous le ciel,
 Et fait la musique melodieuse.
 La melodie est ouïe jusqu'au bout de la terre.
 Après lui vont les oiseaux comme un nuage.
 Et la terre danse un choro. 265
 Et le petit enfant vient près de la table
 Et baise la main à ses parents.
 Il était encore petit à peine trois semaines,
 Mais il était sage comme un vieux grand père.
 Il est digne de heriter la terre, 270
 Et d'être le premier roi de la terre.
 Le roi Brava l'engage
 De jouer de la musique melodieuse,
 Pour rejouer la famille et les parents.
 Et il commence à jouer la musique melodieuse 275
 Et chante une chanson tres joieuse.
 Quand cela entendirent tous les oiseaux
 Ils assemblèrent comme un nuage autour de lui,
 Ils écoutèrent la musique pendent quel temps,
 Et tomberent à la terre comme enivrés. 280
 Mais il se moquait d'eux et ria,
 Que les oiseaux couchent autour les tables.
 Quand il a remit l'instrument par terre
 Après seulement les oiseaux s'envolerent.
 Et ils restèrent à la table encore pendant deux jours et deux nuits, 285
 Ils se levent déjà pour partir,
 Mais ils donnent des cadeaux au petit enfant,
 L'un donne une pièce d'or l'autre une pièce noire,
 Et chacun retourne après chez soi.

290

Сама крале си устана,

290

На дивана седи и си малку дете гледа,

Кога да порасте още по на умъ да си дойде,

Да гу прати книга да си учи,

Църна книга да си пее,

И църну писму да си пише.

295

За день книга ми се научилу,

Църна книга да си пее,

И китипе да си пише.

Толку умну си бе,

Кога беше на година,

300

Таткува си столнина наследи,

И си бode първа крале на земе-та.

Сите крале се душли поклонъ да му се поклонетъ,

Ощъ и дарба да гу даретъ,

Сусъ негу побратиме да си бодатъ.

305

Раста дете шо порасна,

Иска вече да се жени,

Ела нема мома спроти негу;

Исфоди си сита негува земе,

Па не може да си найде.

310

Навжрвилу вече да си дойде афъ негува града,

Лу си флезе афъ сарае,

Падна боланъ да лежи;

Болка му е многу тешка ша си умрие.

Брава крале ми се чуди шо да прави,

315

Шо да прави шо да чини,

Си га пита си га праши:

„Кажи, сину, шо си имашъ афъ сорце-ту?

Татку тебе ша лекува.“

Le roi reste enfin seul. 290
Il est assis au divan et regarde le petit enfant.
Quand il grandira et deviendra encore plus intelligent,
Il l'envoyet pour étudier les lettres,
Pour qu'il lise le livre noir
Et écrit l'écriture noire. 295
Dans un jour il apprit les lettres,
Lire le livre noir
Et écrire comme un écrivain.
Tellement il était intelligent.
Quand il eut atteint la première année 300
Il herita le trône de son père,
Et devint le premier roi de la terre.
Tous les rois sont venus pour lui faire hommage
Et pour lui offrir des cadeaux
Pour devenir ses confrères. 305
L'enfant grandit et devint grand,
Il veut déjà se marier,
Mais il ne se trouve pas une fille digne de lui.
Il parcourt tout son pays
Et n'en peut pas trouver. 310
Il s'en retourne déjà dans sa ville,
Et à peine il entre dans son palais
Il tomba malade dans le lit.
Sa maladie était très grave, il va mourir.
Le roi Brava s'étonne ne sachant quoi faire, 315
Quoi faire quoi d'entreprendre.
Il le demande et l'interroge:
„Dis-moi mon fils, qu'as tu dans ton coeur,
Ton père te guérira.“

Той га пита он му не кажува. 320
 Та ми рукна ду негува башъ биларинъ,
 Та му дума и говори:
 „Е бре биларине, мой побратиме!
 Мое сина Фжрклень юнакъ боланъ лежи,
 Боланъ лежи ша си умре: 325
 Мене не кажува шо си има афъ сорце-ту?
 Утре още рану предъ зорница
 Ти да гледашъ на небе-ту,
 На небе-ту на звезди-те,
 Да познаешъ шо си има афъ сорце-ту? 330
 Да си тераме Юда хикимцийка
 Тя да гу лекува да гу дигне.“
 Та ми стана башъ биларинъ още рану,
 Още рану предъ зорница,
 Та ми гледа на небе-ту, 335
 Ела звезди не кажуватъ
 Шо си има Фжрклень юнакъ афъ сорце-ту!
 Башъ биларинъ си се моли на звезда месечина,
 Та й дума и говори:
 „Ой ти звезду, звезду месечину! 340
 Кажи си ми, звезду, шо си има Фжрклень юнакъ?
 Чи ша мене крале млада погуби,
 Оти си ма има за такова време да се найда.“
 Звезда месечина смехъ се насмеела,
 Па си дума биларину и говори: 345
 „Е бре биларине нашъ побратиме!
 Шо ма питашъ шо ма прашипъ?
 Фжрклень юнакъ нема нищу афъ сорце-ту.
 Бреме си му дойде да се жени,

Il le questionne mais il ne reponde pas. 320

Et il appelle son chef médecin

Et lui dit en parlant:

„Oh mon médecin, mon frère choisi,

Mon fils le héro Frklen est malade,

Il est malade et va mourir. 325

Il ne me dit pas ce qu'il a au coeur.

Demain matin avant l'aube

Tu dois regarder le ciel,

•Le ciel et les étoiles,

Pour reconnaître ce qu'il a au coeur. 330

Enfin que nous amenons la Jouda-medecine

Qu'elle le guerit et lui rende la santé.“

Le médecin se leva de bon matin,

De bon matin avant l'aube,

Et il regarde le ciel ; 335

Mais les étoiles ne disent rien

De cela que l'héro Frklen a au coeur.

Le chef-médecin prie l'étoile la lune

Et lui dit en parlant:

„Oh étoile la lune, 340

Dis-moi étoile qu'a le héro Frklen ?

Car le roi va me tuer dans ma jeunesse

Ne regardant que je lui sers depuis long temps.“

L'étoile la lune commence à rire

Et dit au médecin en lui parlant: 345

„Oh médecin notre confrère,

Pourquoi tu demandes et m'interoge tu ?

Le héro Frklen n'a rien au coeur.

Son temps est venu pour se marier,

Ела нема либе спроти негу, 350
 За сова му е сорце наранену,
 Па си гу е срамъ на татку да си каже.
 Тука долу има афъ поле-ту Юда Самуила.
 Тя си има билька севдалие,
 Лу да си гу с билька напои, 355
 Ша си стане на ноги-те,
 Та ша иде да си тера либе спроти негу. “
 Още рече звезда месечина не отрече,
 Си ми флезе афъ средъ облаци-те,
 Обви се сусъ темну темнилу. 360
 Я шо беше ду башъ биларинъ утиде при Брава крале,
 Та му каза шо е чулъ утъ звезда месечина.
 Да си тератъ афъ поле-ту Юда Самуила,
 Да гу пои с' тава билька севдалие,
 Да но на ноги-те да си стане, 365
 Немой младу да погине.
 Чуди ми се Брава крале да е тава Юда Самуила?
 Чуди ми се на умъ не му духожда,
 Та си пита ду негуву първе либе:
 „Е бре Юду, мое първе либе! 370
 Да ли знаешъ дека си е Юда Самуила
 Шо си има билька севдалие?
 С' билька да си пои наше дете
 Да си стане на ноги-те,
 Та да иде да си тера либе спроти негу, 375
 Немой младу да погине.
 Той си нема нишу афъ сорце-ту,
 Лу си иска да се жени,
 Ела нема либе спроти негу.

Mais il ne trouve pas un amour digne de lui. 350
 A cause de cela son coeur souffre.
 Et il à honte de le dire à son père.
 La-bas il y a dans le champs une Jude Samouila,
 Elle a une plante pour l'amour,
 A peine elle lui donnerait à boire de cette plante 355
 Il se levera sur ses pieds,
 Et il ira chercher un amour digne de lui."
 A peine a dit cela la lune,
 Elle se cacha au milieu des nuages,
 Et se couvrit de noirs tenebres. 360
 Mais le chef-medecin alla chez le roi Brava
 Et lui dit ce qu'il a aprit de l'étoile la lune;
 Qu'il doit chercher dans le champ la Joude Samovila,
 Qu'elle lui donne à boire de la plante d'amour,
 Afin qu'il se lève sur ses pieds, 365
 Qu'il ne meure pas dans sa jeunesse.
 Le roi songe où sera cette Jouda Samouila ?
 Il songe et il ne s'en souvient.
 Il va demander son premier amour :
 „Oh Jouda mon premier amour, 370
 Est ce que tu ne sais pas où est la Joude Samouila
 Qui possède la plante d'amour,
 Qu'elle donne à boir de cette plante à notre enfant,
 Qu'il se lève sur ses pieds,
 Enfin qu'il va chercher un amour digne de lui, 375
 Qu'il ne meurt encore jeune.
 Il n'a rien au coeur,
 Mais il veut se marier
 Et il ne trouve pas un amour digne de lui."

Утговори Юда Самуила:

380

„Знамъ, кралю, дека си е Юда Самуила

Шо си има билька севдалие:

Теа си е мое милна сестра!

Лу да си ѝ хаберъ прате,

Ша си дойде да ма види;

385

Лу си нема кой да иде долу афъ поле-ту,

Утъ менъ поклонъ да ѝ каже,

И мое златна китка да ѝ утнесе,

Да си види мое нишана.“

„Ша си прате, вели Брава крале, мой биларинъ,

390

Той ша свърши тава рабута.“

Та си рукна ду негувъ биларинъ:

„Е бре биларине, мой побратиме!

Ти ша идешъ долу афъ поле-ту

Дека седетъ Юди Самуили,

395

Да дукарашъ Юда Самуила,

Шо си има билька севдалие.“

„Ша ида кралю, отъ да не ида,

Лу ми кажи какъ да докарамъ Юда Самуила?

Тя ми фърка као пиле найфъркату,

400

Какъ ша мога да е фана?“

Утговори Юда кралеву пярве либе:

„За сова биларине, кахъръ ми берешъ!

Теа си е мое милна сестра.

Какъ ша идешъ долу афъ поле-ту,

405

Кога вече идешъ ду Юдински пещери,

Колку можешъ яче подрукни се:

Ой ти Юду Сурвалию, кральска керку!

Лу де да си тука да си;

La Joude Samouile lui reponde: 380

„Je le sais bien où reste la Joude Samouile

Qui possède la plante d'amour ;

Elle est ma soeur bien chérie ;

Mais je veux lui faire dire,

Qu'elle vient me voir. 385

Mais il n'y a personne ici pour aller dans le champs,

Pour la saluer de ma part,

Et pour lui porter mon bouquet d'or,

Pour reconnaître mon signe.“

„Je veux envoyer dit le roi Brava, mon médecin, 390

Il va finir cette affaire.“

Et il cria à son médecin :

„He médecin mon frère choisi,

Tu vas aller là bas dans le champ,

Où resident les Joudes Samouiles, 395

Pour amener ici la Jouda Samouila

Qui possède la plante d'amour.“

„Je veux y aller mon roi, pourquoi non ;

Mais dis moi comment amener la Jouda Samouila ?

Elle vole comme un oiseau le plus vite, 400

Comment peus je la saisir.“

La Joude le premier amour du roi, lui reponde :

„Est ce que cela te donne de soucis médecin ?

Elle est ma soeur bien chérie,

Quand tu descendra là bas dans le champs, 405

Et tu arriveras déjà près des grottes des Joudes,

Crie de toutes tes forces, et crie :

„He toi Jouda Sourvalia fille royale,

Sois tu où tu veux, viens ici,

A 'C

Поклонъ ша ти каза утъ тое-та сестра, 410
 Шо си води наше стара крале.
 Лу какъ ша си чуе,
 Ша си дойде да та види.
 Тина тога поклонъ да й кажешъ,
 Мое златна китка да й дадешъ: 415
 Иска, речи, тое сестра да та види!
 Да си дойдешъ у наше земе,
 Има нещю да ти каже;
 Лу да земешъ и билька севдалие,
 Да лекувашъ неини-ту малку дете, 420
 Чи си болну лежи ша умрие."
 Та си зева башъ биларинъ неина-та златна китка
 И си фоди долу афъ поле-ту.
 Кога вече дойде при Юдински пещери,
 Колку може яче се подрукна: 425
 „Ой ти Юду Сурвалию, кральска керку!
 Лу де да си тука да се најдешъ,
 Поклонъ ша ти каза утъ тое-та сестра,
 Шо си води наша стара крале."
 Още рече не отрече, 430
 Де излезе Юда Сурвалие,
 Утъ нее си греетъ деветъ сонца!
 Коса й се ду земе-та!
 Па гу пита и гу праши:
 „Шо ма рукашъ, бре юначе, шо ма викашъ? 435
 Казувай ми, чи ша ида на езеру,
 Да си бане мое мжжу дете."
 „Имашъ поклонъ Юду утъ тое-та сестра."
 Си й даде и златна-та китка.

Je veux te saluer de la part de ta soeur, 410
 Qui est mariée à notre vieux roi."
 A peine elle va entendre cela,
 Elle va venir pour te voir ;
 Tu la salueras de ma part
 Et lui remet mon bouquet d'or, 415
 Ta soeur, dis lui, veut te voir,
 Viens dans notre pays,
 Elle a quelque chose à te dire ;
 Mais prends aussi la plante d'amour
 Pour guerir son petit enfant, 420
 Qui est couché malade et va mourir."
 Et le chef médecin prend le bouquet d'or
 Et descend la bas dans le champs.
 Et quand il arriva près des grottes des Joudes
 Il se mit à crier de toutes ses forces : 425
 „He toi Jouda Sourvalie, fille r yale,
 Soit tu où tu veux viens ici,
 Je veux te saluer de la part de ta soeur,
 Qui est mariée   notre vieux roi."
 A peine a-t-il dit cela 430
 Voilà la Joude Sourvalie paraît.
 D'elle luisent neuf soleils,
 Et la chevelure lui va jusqu'  la terre.
 Et elle lui demande et le questionne :
 „Pourquoi tu m'appelles-tu, mon héros, 435
 Dis-moi car je veux aller sur le lac
 Pour baigner mon enfant mâle."
 „Re oie o Jouda, le salut de ta soeur."
 Et il lui remet le bouquet d'or.

Какъ га виде солзи си зарони,
 Роки си закърши па си китка цалуна. 440
 „Иска, Юду, тебе да си види.
 Да си дойдешъ у наше-та зѣме,
 Има нешу да ти каже;
 Лу да земешъ и билька севдалие, 445
 Да лекувашъ неину-ту малку дете,
 Чи си болну лежи ша умрие.“
 Шо си бе Юда Сурвалие му вели утговори:
 „Иди си ти, бре юначе, у ваше-та земе,
 Дуръ да идешъ ти и язъ ша си дойда, 450
 Чи си немамъ билька севдалие.
 Ша ида на наше планина афъ езеру-ту,
 Да си бера билька севдалие.“
 Та утиде Юда афъ планина,
 Ела езеру бе присажналу, 455
 Нема билька севдалие.
 Та си дуна сова тиху ветарче,
 И зароси тава дребна роса,
 Та се езеру напжлни.
 Дуръ тога ми найде билька севдалие, 460
 Та си фжркна као пиле найфжркату
 И утиде при милна си сестра.
 Още биларинъ не е душелъ!
 Лу утиде и запита шо си има Фжркенъ юнакъ?
 „Ела, сестру, да га видишъ, 465
 Да га видишъ билька да га поишъ,
 Дано на ноги да си стане.“
 Лу га виде и га позна,
 Чи си иска да се жени,

Quand elle le vit elle commenca à pleurer, 440
 Elle lève se bras et baisa le bouquet.
 „La Jouda desire te voir,
 Vienne dans notre pays
 Elle a quelque chose à te dire ;
 Mais prends aussi la plante d'amour, 445
 Pour guérir son petit enfant
 Qui est couché malade et va mourir.“
 Et la Joude Sourvalie lui reponde :
 „Va mon héros, retourne dans ton pays,
 Jusqu'à ce que tu arrivera la j'y serrais aussi, 450
 Car je ne possède pas la plante d'amour,
 Je veux aller dans notre montagne près du lac,
 Pour y cueillir la plante d'amour.“
 Et la Joude va dans la montagne,
 Mais le lac était deséché, 455
 Et il n'y avait pas là plante d'amour.
 Et il souffla un vent calme,
 Et il tomba une rosée mince,
 Et le lac s'en remplit.
 Apres cela elle trouva la plante d'amour, 460
 Et elle s'envola comme l'oiseau le plus agile
 Et alla chez sa soeur chérie.
 Le medecin n'était pas encore revenu,
 Elle va pour demander ce qu'il a le héro Frklen.
 „Vien soeur pour le voir, 465
 Pour le voir et pour lui donner de la plante à boire,
 Enfin qu'il se lève sur ses pieds.“
 A peine elle le vut et elle reconut
 Qu'il desire de se marier,

470

Ела либе нема спроти негу.

470

Та га запой тава билька севдалие,

Фжрклень юнакъ на ноги си стана,

Та си зе свирка гласувита,

Та засвири песна радустлива,

Малку сорце да разшани.

475

Какъ ми виде Юда Сурвалие,

Чи си има Фжрклень гласувита свирка,

И си има криле пудъ пазуфи,

Пудъ мустакъ се смехъ насмее,

Па му дума и говори:

480

„Е бре юнакъ, Фжрклень юнакъ!

И ти за женете кахъръ берешъ!

С' тава гласувита свирка

Ша си найдешъ либе спроти тебе,“

„Нема да си найда, Юду Сурвалию!

485

Сичка земе самъ исфодилъ,

Па не можехъ да си найда либе спроти мене!“

„Да идешъ Фжрклень на Харапска земе,

Таму има либе спроти тебе.

Харапска крале има ду три керки,

490

И три-те се мощне гюзелли,

Я шо си е наймалка-та,

Утъ нее си греетъ деветъ ясни сонца!

Коса ѝ е златна ду земе-та,

Та си бива за тое първе либе.

495

Да си земешъ гласувита свирка,

Та да идешъ на Харапска земе.

Харапска крале гозба гости седемдесе крале,

И ти на гозба да си идешъ,

Mais qu'il n'y a pas un amour digne de lui. 470
 Et elle lui donne à boire de la plante d'amour
 Frnklen le héro se lève aussitôt,
 Et il prit sa musique melodieuse,
 Et il jona une chanson joieuse,
 Pour rejouer son coeur. 475
 Quand cela vit la Joude Sourvalia
 Que Frnklin a une musique melodieuse
 Et qu'il a des ailles sous ses bras,
 Elle rit en cachette,
 Et lui dit en parlant: 480
 „Oh héros, Frnklin héros!
 Et toi, tu te soucis des femmes?
 Avec cette musique melodieuse,
 Tu trouveras un amour digne de toi.“
 „Je ne puis pas trouver o Joude Sourvalia, 485
 J'ai parcouru toute la terre
 Sans trouver un amour digne de moi.“
 „Va Frnklin dans le pays arabe
 Là il y a un amour digne de toi,
 Le roi arabe a trois filles, 490
 Et toutes les trois sont très belles,
 Mais celle qui est la plus jeune,
 D'elle lousent neuf soleils brillants!
 Sa chevelure d'or lui descende jusqu'à terre.
 Elle peut devenir ton premier amour. 495
 Prends ta musique melodieuse,
 Et va dans le pays arabe.
 Le roi arabe fête les soixant-dix rois,
 Va aussi à ce festin,

Тина да оставишъ песна хорувита, 530
 Да засвиришъ песна затеглива,
 Па да излезешъ утъ бахче-ту,
 И малка мома пу тебе ша навърви,
 Свирка ша е тегли као мухладузъ железу!
 Лу какъ ша излезе утъ бахче-ту, 535
 Да ѿтуришъ пудъ мишници мои фжркати криле,
 И теа као тебе да си фжрка,
 Скору да дойдете на ваше земе,
 Да си види той стари татку
 Каква гюзеллийка снѣха ша си има.“ 540
 Та му даде Юда Сурвалие ду неини две криле,
 Майка си му даде потайну-ту ношче,
 Си зе свирка гласувита,
 Па си фжрна као пиле найфжркату,
 Шо си фжрка дуръ на висе небе, 545
 Та утиде на Харапска земе.
 Тамъ си найде седемдесе крале,
 Чи ги гости Харапска крале.
 Какъ видеха чи си иде пѣрва крале,
 Сички се на ноги станали, 550
 Та гу канетъ да си седне на трапези,
 Да имъ посвири свирка гласувита,
 Да им пее песна радустлива,
 Малку да си се разшанетъ.
 Та си седна на краљски трапези, 555
 Та поеде малку и попи.
 Па засвири свирка гласувита,
 Не ми пее песна радустлива,
 Лу си пее песна шо умава,

Et toi cesse la chanson de dance, 530
 Mais chante la chanson attractive,
 Et sors du jardin.
 Et la petite fille va marcher après toi.
 La musique va l'attirer comme l'aimant le fer.
 Mais quand elle sera sorti du jardin 535
 Attache lui sous les bras mes ailles volants,
 Qu'elle vole aussi comme toi-même,
 Pour bientôt arriver dans votre pays,
 Enfin que ton vieux père voit,
 Quelle jolie belle-fille il va avoir. " 540
 Après la Jouda Sourvalia lui donne ses deux ailles,
 La mère lui donne le couteau en cachette,
 Et il prend sa musique melodieuse
 Et s'envole comme un oiseau le plus agile,
 Qui vole jusque sous les cieux ; 545
 Et va dans le pays arabe.
 La il trouve les soixante dix rois,
 Lesquels fête re roi arabe.
 Quand ils virent que le premier roi vient
 Tous se levent debout sur leur pieds, 550
 Et ils l'envitent pour prendre place à table,
 Pour leur jouer la musique merveilleuse,
 Et pour chanter la chanson joyeuse,
 Enfin qu'ils se rejouissent un peu.
 Il prend place à la table royale 555
 Et mange et boit un peu.
 Après il comence à jouer la musique merveilleuse,
 Mais ne chante pas la chanson joyeuse,
 Mais il chante la chanson enivrante,

Та си ума седемдесе крале, 560
 Као умрели си лежетъ пу трапези!
 Та ми слезе Фжрклень юнакъ долу на дворове,
 И сѣ флезе афъ бахче-ту.
 Де си гледа две ламии найфжркати,
 Си се шетатъ и си фжркатъ пу бахче-ту. 565
 Какъ си видеха Фжрклень юнакъ,
 Искараха срили да гу усрелетъ;
 Я той си искара свирка гласувита,
 Та засвири песна шо умава,
 Та си ума ду две ламии найфжркати, 570
 Си се валетъ пу земе-та као умаени!
 Фжрклень юнакъ си искара потайну-ту ношче,
 Та убоде афъ сорце-ту ду две ламии.
 Тоба флезе фнетре афъ бахче-ту.
 Ега гледа шо ша види! 575
 Три моми се шетатъ низъ бахче-ту,
 И три-те се мощне гюзеллии;
 Я шо си е наймалка-та,
 Утъ нее си греетъ деветъ ясни сонца!
 Коса ѝ е златна ду земе-та! 580
 Мощне си е бендиса Фжрклень юнакъ,
 Та засвири песна хорувита,
 И си запе песна радустлива.
 Ду три моми си играетъ хору харабиту.
 Две-те погулеми си се умориха, 585
 Та си легнаха малку да поспиетъ;
 Я шо си бе наймалка-та,
 Наймалка-та найгюзеллийка,
 Тя се ичъ не уморева,

Et il enivre les soixant-dix rois; 560
Ils sont couchés comme morts a la table.
Et le héro Frnklin descende dans la cour
Et il entre dans le jardin,
Où il voit les deux dragons volants,
Qui volent et se promenant dans le jardin. 565
Quand ils virent le héros Frklin
Ils sortent des flèches pour tirer sur lui,
Mais il sorte sa musique merveilleuse
Et joue la chanson enivrante.
Et les deux dragons volants s'enivrent, 570
Ils se roulent par terre comme ivre.
Le héros Frklin sort son couteau en cachette
Et il perce le coeur des deux dragons.
Et après il entre dans le jardin.
Mais merveille ce qu'il voit ! 575
Trois filles se promenant au jardin,
Et toutes les trois sont fort belles.
Mais celle qui est la plus petite,
D'elle louisent neuf soleils brillants !
Sa chevelure d'or lui descende jusqu'à la terre. 580
Elle plut beaucoup au héros Frklin.
Il commence à jouer la musique de dance,
Et chante une chanson joyeuse,
Toutes les trois filles dancent le choros arabe,
Les deux plus grandes se fatiguerent 585
Et se couchèrent pour dormir un peu ;
Mais qui était la plus petite,
La plus petite et la plus belle,
Elle ne se fatigue point,

Ниту легна малку да поспие, 590
 Лу си сама хору играе.
 Фжркенъ юнакъ си устави песна хорувита,
 Та засвири песна затеглива,
 Пу негъ да си тегли малка мома.
 Та си излезе утъ бахче-ту, 595
 И малка мома пу негу си навжрви,
 Свирка си е тегли као мухладузъ железу!
 Лу излезе утъ бахче-ту,
 Си й тури пудъ мишница фжркати криле,
 Шо ги даде Юда Сурвалие, 600
 Та и теа си фжркна као пиле на небе-ту;
 И два-та си фжркатъ као пилци другарџии,
 Та си дойдоха на техна-та земе,
 Де ги чека Брава крале;
 Какъ ги виде мощне се зарадува, 605
 Та заправи силна свадба.
 Ми калеса сите кралуве и бануве,
 Да ги гости, да ги пои,
 Чи си има снжха джунягюзеллийка,
 Шо е нема нийде пу земе-та; 610
 Та ги гости три месеци и недеље,
 Вече искатъ да си фодетъ.
 Измела е млада невеста,
 Рока да цалуне на седемдесе крале:
 Утъ нее си греетъ деветъ ясни сонца! 615
 Коса й е златна ду земе-та!
 Невеста хми рока цалуне,
 Крале си е дарба даретъ.
 Ду тога е била свадба траела.

Elle ne se couche pas pour dormir un peu, 590
 Mais elle dance le choros seule.
 Le héros Frklin cesse la chanson de dance
 Et joua la chanson attractive,
 Pour attirer après soi la petite fille.
 Et il sort du jardin. 595
 Et la petite fille marche derrière lui,
 La musique l'attire comme l'aimant le fer.
 A peine sorti du jardin
 Il lui attache sous les bras des ailles volants,
 Qui lui a donné la Juda Sourvalia, 600
 Et elle aussi vola comme un oiseau sous les cieux,
 Et tous deux ils volent comme deux oiseaux camerades.
 Et ils arrivent dans leur pays,
 Où les attende le roi Brava.
 Quand il les voit il se rejouit fortement,
 Et il arrange des noces grandieusês,
 Et il invite tous les rois et seigneurs
 Pour les fêter et pour leur donner à boire;
 Parce qu'il a une belle-fille la plus belle au monde,
 Qui n'a pas de pareille sur toute la terre. 610
 Il les fête trois mois et semaines,
 Ils veulent déjà partir.
 La jeune fiancée sort
 Pour baiser la main aux soixant-dix rois.
 D'elle louisent neuf soleils brillants ! 620
 Sa chevelure d'or lui descende jusqu'à terre!
 La fiancée baise leur la main
 Et les rois lui donnent des cadeaux.
 Ainsi durèrent les noces,

670

Я шо си бе Фжркенъ юнакъ,
 Си надбори сите крале пу земе-та,
 Та заптиса сита земе;
 Саму турцка крале не надбори,
 Негува земе не заптиса,
 Чи и той е юнакъ на земе-та;
 Сусъ, негу си се брате побратиха.
 Сова ми стори Фжркенъ юнакъ!
 И е устаналу песна да се пее,
 Да се помни шо юнакъ е билъ на земе-та.

620

625

14.

ПАКЪ ЗА РОЖДЕНИЕТО НА ОРФЕЯ,
 НО РАЗЛИЧНО.

Забахта се жива Юда, замочи се,
 Да си роди ду неина милна сина,
 Та се бахте и се мочи малу млогу
 Малу млогу три месеци,
 Па не може рожба да си роди.
 Та се рулна гласумъ и подрукна:
 „Лу де да си, сестру, тука да си,
 Да си земешъ мое душе,
 Да си умра млада и зслена,
 Немой вече да се бахта, да се моче!

5

10

Mais le héros Frklin, 630
 Il a vaincu tous les rois de la terre
 Et il prit possession de toute la terre.
 Mais il ne vaincu pas le roi turc,
 Et ne prit son pays.
 Car il il est aussi un héros sur la terre; 635
 Avec lui il devint confrere.
 Cela a accompli le héros Frklin,
 Et la chanson est restée pour être chantée
 Pour se souvenir quel héros il était sur la terre.

14.

**Encore de la naissance d'Orphée mais
 autrement.**

La Joude Shiva était en peine et se débattait,
 Pour enfanter son fils bien-aimé.
 Elle se débattait plus ou moins,
 Plus ou moins pendant trois mois,
 Mais elle ne peut pas enfanter. 5
 Elle cria d'une forte voix :
 „O ma soeur où que tu soit viens ici
 Pour prendre mon ame.
 Que je meurs jeune et verte
 Enfin que je ne me débatta plus, 10

Пусту устаналу мое дете
 Шо се зачиналу кришемъ афъ темнилу!“
 Още рече Юда не отрече,
 Гора заечила с' църну се облекла,
 Чи си иде Мора Юда афъ църну облечена; 15
 Афъ десна си рока носи осра сабе,
 Афъ лева си рока носи бильки отрувити,
 Още близу не е приближала
 Гласъ возвиси дуръ на синю небу,
 Па на сестра си дума продумала: 20
 „Кажи, сестру, шо ма рукашъ шо ма викашъ?
 Язи си бехъ дуръ на крайна земе.
 Дуръ да дойда дуръ при тебе.
 Мощне ми се дудеелу,
 Ела шо да праве оти ми си сестра.“ 25
 Какъ га виде Жива Юда мощне се потресала,
 Утмалъ душе продумала:
 „Ой ти сестру, Мора сестру!
 Я зи си та викамъ да си ми помогнешъ,
 Рожба, сестру, вече да си роде, 30
 Чи ми се е вече рожба дудеела;
 Я ти ми си душла афъ църну облечена:
 Афъ десна си рока носишъ осра сабе.
 Афъ лева си рока бильки отрувити,
 Може мене да погубишъ млада и зелена?“ 35
 „Аку носе, сестру, ша ги фжрле;
 Како тебе, сестру, ша си погубе,
 Аку ти погинешъ сита земе погинила!“
 Още рече не отрече,
 Си соблече църна дреха поджрнела, 40

Et mon enfant ne soit pas,
 Qui a été conçu en cachette et dans les tenebres."
 A peine la Joude a dit cela,
 La montagne rugit et se couvre de noir,
 Car la Joude Mora arrive habillée en noir;
 Dans sa main droite elle porte un sabre aigue,
 Et dans sa main gauche des plantes venimeuses,
 Elle n'était pas encore trop près,
 Elle leva sa voix jusqu'au ciel bleu
 Et elle dit en parlant à sa soeur :
 „Dis moi ma soeur pourquoi tu cries et m'appelles,
 J'ai été jusqu'au bout de la terre,
 Et pour arriver jusqu'à toi,
 Il me dura trop longtemps,
 Mais quoi faire car tu es ma soeur."
 Quand la vue la Joude Shiva elle trembla fortement;
 Et à peine vivant encore elle lui dit :
 „O tu ma soeur, ma soeur Mora!
 Je t'appelle enfin que tu m'aides
 Pour enfin enfanter;
 Car l'enfantement dure déjà trop long temps,
 Et tu es venue habillée en noir,
 Et dans ta main droite tu portes un sabre aigüé,
 Et dans la gauche tu as des plantes venimeuses,
 Peus tu me tuer si jeune et verte."
 „Si je les porte ma soeur, je veux les jeter,
 Comment toi ma soeur je te tuerais,
 Si tu meurs toute la terre va périr."
 A peine a-t-elle dit cela,
 Elle se deshabille des habits noirs

Осра сабе аѣ гора си фжри.
 Я бильки отрувити си изеде,
 Та утиде близумъ ду сестра си.
 Какъ хи виде рожба халувита,
 Мощне ѡ се натжжилу, нажелилу, 45
 Та га пита и га праси:
 „Кажи, сестру, шо грехъ си чинила?
 Та се дуръ на Бога нагрозилу,
 Та си ти е пратилъ рожба халувита,
 Дури млада и зелена да загинешъ.“ 50
 „Шо самъ сестру грехъ учинила.
 Утъ Богъ нашла, Леле, Юда Сурвалие,
 Шо ма измамила на день на Боже име,
 Та се сфодихъ с ясну сонце мое либе;
 Вечеръ билу на цярна година, 55
 Та се е нагрозилу дуръ на Бога,
 И ми прати рожба халувита.“
 „Грехъ си учинила, сестру, и кабахатъ,
 Шо се сфоди на день на Боже име,
 Хемъ е билу вечеръ на цярна година.“ 60
 „Шо да праве сестру, шо да чина.
 Юда Сурвалие ма е измамила,
 Чи ша роде дете бележиту нишанлие:
 Лику ша си му е као ясну сонце,
 Ша си има криле пудъ мишници, 65
 „Аѣ десна си рока ша доржи свирка бележита,
 Кога свирка си засвири,
 Ша собира сите пилци да си слушетъ,
 Шо е тае песна гласувита;
 Ша си фжрка и на vise небу, 70

Et elle jette le sabre aigüé dans la montagne,
 Et elle mange les plantes venimeuses
 Et ainsi elle s'approche de sa soeur,
 Quand elle vit l'enfantement périlleux
 Elle se chagrine et se fache beaucoup. 45
 Et elle la demande et questionne :
 „Dis-moi ma soeur, quelle peché a tu commise,
 Que le Dieu — même était offensé,
 Et il t'envoie un enfantement si périlleux
 Que tu meurs jeune et verte.“ 50
 „La peché ma soeur que j'ai commise;
 Que Dieu punisse Lele la Joude Sourvalia,
 Qu'elle m'a seduite pendant le jour du nom de Dieu,
 Et j'ai connue le soleil brillant mon amour.
 C'était la soirée de l'année noire, 55
 Pour cela c'était contraire à Dieu même,
 Et il m'envoie un enfantement périlleux.“
 „Tu as commise une peché ma soeur, et un crime
 Que tu as couchée le jour du nom de Dieu,
 Et surtout le soir de l'année noire.“ 60
 „Quoi faire ma soeur, quoi entreprendre
 La Jouda Sourvalia m'a trompée,
 Que je veux enfanter un enfant merveilleux :
 Sa face sera comme le soleil brillant!
 Il aura des ailles sous ses bras, 65
 Et dans sa main droite il aura une musique merveilleuse;
 Quand il faire musique sur l'instrument
 Il assemblera tous les oiseaux pour écouter,
 Comme est cette chanson melodieuse.
 Il volera aussi sous les hautes cieux 70

Дуръ на Бога свирка да си свири.

Така са самъ, сестру, измамила

Та се сфодихъ с' ясну сонце мое либе.“

„Трала ми си, сестру, три месеци,

Потрай си ми още два дни,

75

Дуръ да ида на край земе,

Да си терамъ мое сестра Юда хикимѣйка,

Шо си има бильки родувити.

Мольба ша ѝ се моле,

Да си дойде тука дуръ при тебе,

80

Да та лечи билька да та пои.

Да си родишъ мъшку дете бележиту.“

„Иди сестру, немой стои,

Чи не мога вече да си трае!

Дано млогу да се не бавишъ.“

85

Та си фжркна Юда да си фжрка,

За день утишла на край земе.

Тамъ си тера Юда хикимѣйка,

Исфодила сита Юдинска земе,

Па не може да си найде Юда хикимѣйка,

90

Дуръ утиде на Юдинску езеру,

Де се банетъ млади Юди все бульки,

Тамъ си найде Юда хикимѣйка,

Чи си бере билька родувита,

Та ѝ вели утговори:

95

„Утъ Богъ нашла Юду хикимѣйку!

Сита земе самъ убишла да та терамъ,

Па не можехъ да та найда.“

„Шо ма тераш, Мора Юду, шо ма тржсишъ?“

„Ша та карамъ Юду дуръ на средъ земе,

100

Pour faire la musique à Dieu même ;
 De cette manière o soeur, j'ai me trompée,
 Et j'ai couchée avec le soleil brillant mon amant."
 „Tu as soufferte pendant trois mois o soeur,
 Souffre encore deux jours, 75
 Jusqu'a ce que j'aïlle au bout de la terre,
 Pour chercher ma soeur la Joude médecine
 Qui a des plantes pour l'accouchement.
 Je veux la prier instamment
 Qu'elle vient jusque ici chez toi, 80
 Pour te guérir et te donner à boire de la plante,
 Enfin que tu accouches d'un enfant mâle merveilleux."
 „Va ma soeur ne demeure plus ici,
 Car je ne peux plus souffrir ;
 Et ne restes pas longtemps. 85
 Et la Joude s'envola en volant.
 Dans une journée elle alla au bout de la terre,
 Là elle chercha la Joude médecin,
 Elle parcourut tout le pays de Joudes
 Et ne peut pas trouver la Joude médecin. 90
 Jusqu'à ce qu'elle arriva au lac des Joudes,
 Où se baignent les Joudes toutes jeunes femmes ;
 La elle trouva la Joude medecin,
 Qui ceuillit la plante pour l'acouchement.
 Et lui dit en parlant : 95
 „Que Dieu t'aide Joude medecin
 Toute la terre j'ai parcourrue pour te chercher,
 Et ne pouvait pas te trouver."
 „Pourquoi tu me cherchez o Joude Mora ?"
 „Pour te mener au milieu de la terre, 100

Да си лечишъ рожба халувита.“

„Иди си ми Юду, не духождамъ!

Сонце си ма праша дуръ при наше сестра,

Да си ида билька да га пое,

Дано си роди дете бележиту;

105

Ела езеру е присажналу,

Ниту билька има родувита;

Та се чудум чуде шо да праве

Шо да праве шо да, сторѣ?“

„И язъ сестру, за сова-та терамъ!

110

Язъ самъ била дуръ при наше сестра.

Какъ и самъ видела рожба халувита,

Натажила ми се, нажелила ми се,

Та си дойдохъ тебе да си терамъ,

Да та карамъ дуръ при нее,

115

Да га лечишъ билька да га поишъ,

Дано си роди мажку дете бележиту;

Хемъ утъ мока да се куртолиса,

Три месеци се бахтала и мочила!“

Какъ ми чула Юда хикимцийка,

120

Завикала мощне, заплакала,

Гласъ ѝ се слуше дуръ на небе,

Де га дучу Вишню Бога.

На сонце си вели утговори:

„Сончице, мое златну сончице!

125

Я сончице, какъ си греешъ пу заме-та,

Не ли си видель нейде Юда хикимцийка

И неини-те ду две сестри?

Сега има три месеци

Утъ какъ не се душли на небе-ту

130

Pour guérir un accouchement dangereux."

„Va t'en Jouda je ne veux pas aller avec toi,

Car le soleil m'envoie déjà chez notre soeur

Pour y aller lui donner à boire de la plante,

Pour qu'elle enfante un enfant merveilleux; 105

Mais le lac était desséché,

Et il n'y a pas la plante d'accouchement.

Et je suis embarrassée quoi faire!

Quoi faire et quoi entreprendre?"

„Et moi soeur, je te cherche pour la même chose; 110

J'ai été jusque chez notre soeur,

Et quand j'ai vue l'enfantement dangereux

J'ai eu pitié d'elle et la plaignit,

Et me voilà pour te chercher,

Pour t'emmener jusque chez elle, 115

Pour la guerir et lui donner à boire de la plante,

Enfin qu'elle accouche d'un enfant mâle merveilleux

Et pour la sauver de douleurs qu'elle souffre,

Car elle souffre déjà depuis trois mois."

Quand cela entendue la Joude medecin 120

Elle cria fortement et elle pleura;

Sa voix est entendue jusqu'au ciel,

Où l'entendue le Dieu Vichnou;

Et il dit au soleil en parlant:

„O soleil, mon soleil d'or, 125

O soleil, comme tu eclaires la terre,

N'as tu pas vu quelque part la Joude médecin,

Et ses deux soeurs;

Maintenant il y a déjà trois mois

Depuis qu'elle ne sont pas venues au ciel, 130

131

На небе-ту дуръ при мене.

Днеска още рану гласъ си чухъ утъ земе-та,

Чи си плаче, чи си вика Юда хикимѣйка,

Та не знамъ шо е толку цвижба?“

Утговори ясну сонце:

135

„Ой ти Боже, мили Боже!

Заръ незнаешъ шо си тегли Жива Юда,

Жива Юда мое първе либе?

Три месеци има утъ какъ се е зимочила.

Да си роди мжжу дете бележиту,

140

Па не може да си гу роди,

Та ша си загине млада и зелена,

Хикимѣйка Юда ша си га пои билька родувита,

Ела езеру е присжхналу,

Та си нема билька родувита;

145

За сова си вика Юда хикимѣйка,

Гласъ ѝ се слухе дуръ при тебе.

Мольба ти се, Боже, моле:

Изимъ да дадешъ на тои-те кладнеци,

Да си пратетъ силна дожда на земе-та,

150

Да напълнетъ юдинску езеру присжхналу,

Да излезе билька родувита.“

„Язъ ша отворе мои-те кладнеци,

И ша прате силна дождъ на земе-та,

Ела иска и ти да закриешъ тое виделина,

155

Немой да си греешъ на земе-та.

Чи хатъръ ша устане на облаци-те.“

„Мое виделина, Боже, ша занечи мое сестразвезда месечина

Дуръ да се напълни юдинску езеру присжхналу.“

Та утключи Вишну Бога ду негуви кладнеци.

160

Au ciel et chez moi,
 Aujourd'hui le matin j'entendu une voix de la terre,
 Comme crie et pleure la Joude médecin,
 Et je ne sais pas pourquoi elle lamente tellement."
 Le soleil brillant lui reponde: 135
 „O Dieu, mon cher Dieu,
 Ne sais-tu pas ce que souffre la Joude Shiva?
 La Joude Shiva mon premier amour.
 Il y a déjà trois mois quelle commença,
 Pour enfanter un enfant mâle merveilleux, 140
 Et elle ne peut pas l'enfanter.
 Et elle va périr jeune et verte.
 La Joude medecin veut la faire boire de la plante d'accouchement,
 Mais le lac est deseché,
 Et à cause de cela il n'y a pas de plante d'accouchement, 145
 C'est la raison pourquoi crie la Joude medecin,
 Qu'on entende sa voix jusque chez toi.
 Je te prie o bon Dieu,
 Donne la permission à tes puits,
 Qu'ils envoient une pluie forte à la terre 150
 Pour remplir le lac des Joudes deseché,
 Enfin que croit la plante d'accouchement."
 „Je veux ouvrir mes puits
 Et veux envoyer une pluie forte à la terre.
 Mais je veux aussi que tu caches ta lumiere 155
 N'eclaire pas la terre,
 Car les nuages se facheraient."
 „Ma lumiere remplacera l'étoile la lune, ma soeur,
 Jusqu'à ce que soit rempli le lac des Joudes sec."
 Et ainsi ouvrit le Dieu Vishnou ses puits, 160

И си прати силна дождъ на земе-та;
 Я сонце се занечи задъ сестра си звезда месечина.
 Дождъ си иде тамамъ два сахате,
 Дуръ се езеру вече припжлилу;
 Лу се припжлилу и билька излезала, 165
 Та набрала Юда билька родувита.
 Искатъ вече да си идатъ дуръ при сестра си,
 Ела нема какъ да идатъ,
 Чи си иде силна дождъ утъ небе-ту,
 Та се мольба молетъ сонце-ту: 170
 „Я блесни си, сончице, на земе-та,
 Да разгонишъ тие църни облаци,
 Немой вече дождъ да си иде;
 Да идеме скору при тое-ту първе либе,
 Да га поимъ билька родувита, 175
 Да си роди мжжу дете бележиту;
 Немой вече да се бахте да се мочи.“
 Сонце си хми вели утговору:
 „Шо се Юди мене мольба молити?
 Шо си сжде язъ на виделина? 180
 Фатите си ду две сиви голабче-та,
 Курбанъ да ги колете на Вишну Бога,
 Да си заключи ду негуви кладнеци,
 Немой вече дождъ да има на земе-та.“
 Чудумъ си се чудетъ ду две Юди, 185
 Де да найдатъ ду две сиви голабче-та?
 Една другумъ си говоретъ:
 „На край земе нема сиви голабче-та,
 Де да идеме шо да правиме?“
 Още рекоха не отрекоха, 190

Et envoie des pluies fortes sur la terre,
 Et le soleil se cache derrière sa soeur l'étoile lune,
 La pluie dura pendant deux heures
 Jusqu'à ce que le lac fut plein,
 A peine etait il rempli la plante sortit 165
 Et la Joude cueillit de la plante d'accouchement.
 Elles veulent déjà aller chez leur soeur,
 Mais elles ne peuvent pas aller,
 Car une pluie forte tombe du ciel
 Et elles prient le soleil: 170
 „Brille o soleil, sur la terre,
 Pour chasser les nuages noirs
 Enfin qu'il ne tombe plus de pluie,
 Enfin que nous allions chez ton premier amour,
 Pour lui donner a boire de la plante d'accouchement, 175
 Enfin qu'elle enfante un male merveilleux,
 Qu'elle ne souffre plus et ne se debate.“
 Le soleil leur reponde et dit:
 „Pourquoi me priez vous o Joudes,
 Que peux je ordonner à la lumière, 180
 Prennez deux colombes grises,
 Et sacrifiez — les à Dieu Vishnou
 Qu'il ferme ses puits,
 Que la pluie ne tombe plus à la terre.“
 Le Joudes étaient embarrassées, 185
 Où trouver les deux colombes grises;
 L'une dit à l'autre en disant,
 „Au bout de la terre il n'y a pas des colombes grises,
 Où irons nous et que ferons nous donc ?“
 Elles parlaient encore et disaient,

171 Де си гледатъ утъ небе-ту ду две сиви голабче-та,
 Криле хми се злату позлатени,
 Очи си хми свететъ као безцени камене,
 Афъ ноги си носетъ бела книга
 Бела книга църну писму; 195
 Фжркатъ фжркатфъ си дойдоха дуръ при Юди,
 Какъ си фжркатъ на книга си гледатъ,
 Та си гукатъ и си думатъ:
 „Мари Юди Самуили!
 Шо стоите, шо чекате? 200
 Нее курбанъ ша бодеме на Вишну Бога,
 Да запреи силна дождъ,
 Немой вече да си иде на земе-та;
 Да идете при ваше-та сестра,
 Да си га поите билька родувита, 205
 Да си роди мжжку дете бележиту,
 З тия вече да се куртолиса утъ рожба халувита.
 Тия си е наше стара майка,
 Шо си дава храна на земе-та!“
 Какъ ми чуха ду две Юди 210
 Шо си пеетъ ду две сиви голабче-та,
 Фащатъ си ги да ги колетъ.
 Ела нема сасъ шо да ги колетъ.
 Мора Юда сабе бе фжрлила низъ гора зелена,
 Тера си га не може да га найде. 215
 Ега гледатъ афъ средъ езеру сребрену ношче,
 Шо падналу утъ небе-ту,
 Та гу зеватъ и си колетъ ду две сиви голабче-та;
 Ги заклаха курбанъ дуръ на Вишну Бога.
 Дуръ тога се небе разеснилу,

Et elles voient sous le ciel deux colombes grises,
 Leurs ailles étaient dorés d'or,
 Les yeux brillent comme les pierres précieuses,
 Et dans leurs pieds ils portent une lettre blanche,
 Une lettre blanche avec l'écriture noire. 195
 Ils volent jusqu'ils arrivent chez les Joudes,
 Et en volant ils regardent la lettre,
 Et ils parlent en disant :
 „He! vous deux Joudes Samoviles,
 Pourquoi vous restez et qu'attendez vous? 200
 Nous serons le sacrifice pour le Dieu Vishnou
 Pour qu'il fait cesser la pluie forte,
 Qu'elle ne tombe plus à la terre,
 Enfin que vous alliez chez vorte soeur,
 Pour la faire boire de la plante d'accouchement. 205
 Enfin qu'elle enfante un mâle merveilleux,
 Et qu'elle se sauve de l'enfantement perilleux.
 Elle est notre vieille mère nourrice
 Qui donne des grains à la terre.“
 Quand entendirent les deux Joudes 210
 Que les deux colombes grises chantent,
 Elles les prirent pour les tuer,
 Mais elles n'ent pas un couteau,
 La Joude Mora a jetté son sabre dans la montagne verte,
 Et le cherche et ne peut le trouver, 215
 Mais elles voient au milieu du lac un couteau d'argent
 Qui est tombé du ciel,
 Elles le prirent et tuerent les deux colombes grises.
 Elles les tuerent en sacrifice pour le Dieu Vishnou.
 Après le ciel s'éclaira, 220

Та си блесна ясну сонце да си грее.
 Ду две сиви голабче-та не били заклани,
 Па си фяркнаха на висе небу дуръ при Бога;
 Чи не се били сиви голабче-та,
 Лу се били ду два Дефа, 225
 Шо си праветъ изметъ дуръ на Бога.
 Ду две Юди си фяркнаха да си идатъ на средъ земе,
 Да си видетъ шо хми прави милна сестра?
 Дуръ да клепне сонце утидоха на край земе.
 Там си гледатъ милна сестра, 230
 Чи се бахте да си роди мъжку дете;
 Какъ ги виде заплакала, завикала,
 Солзи рони изъ очи-те,
 На сестри си се молба моли,
 Да си тератъ билька родувита. 235
 Шо си бе Юда хикимџийка,
 Мощне ѝ се натажилу,
 Натъжилу, нажелилу,
 Та ни постое, ни почека,
 Лу искара утъ пазуфи билька родувита, 240
 Та запои сестра си Жива Юда;
 Лу е пила билька родувита
 И е дете навървину да излезе;
 Още день не поминалу рожба се родила.
 Падна дете на земе-та, 245
 Утъ шо си е бележиту земе се потресла!
 Загърмилу на небе-ту затрещелу!
 Сонце още предъ зорница е изгрелу,
 Да си види ду негуву мъжку дете:
 Лику му е као ясну сонце! 250

Et le soleil brillant apparut,
 Les deux colombes grises n'étaient pas tués,
 Mais s'envolèrent au ciel chez le Dieu,
 Car ce n'étaient pas des colombes grises,
 Mais c'étaient deux Dévas, 225
 Qui font le service auprès de Dieu.
 Les deux Joudes volent au milieu de la terre
 Pour voir se que fait leur soeur chérie,
 Quand le soleil coucha elles arrivent,
 Et elles voient leur soeur chérie, 230
 Qui souffrait pour enfanter un mâle.
 Quand elle les vue elle pleura et cria,
 Et de ses yeux tomberent des larmes
 Et elle pria instamment ses soeurs,
 Qu'elles emploient la plante d'acouchement. 235
 Et la Joude qui était médecin,
 Eut fortement pitié d'elle,
 Et elle la plaignit et était attristée.
 Et elle ne demeura ni s'arreta plus
 Mais fait sortir de son sein la plante d'acouchement 240
 Et donna d'elle à sa soeur la Joude Shiva.
 A peine a-t-elle prit de la plante d'acouchement,
 L'enfant commença à paraître ;
 Et le jour ne fut encore passé elle enfanta.
 L'enfant à peine tombé à la terre, 245
 La terre trembla, tellement il était merveilleux,
 Il gronda dans les cieux et tonna!
 Le soleil parut avant l'aube
 Pour voir son enfant mâle.
 Son visage est comme le soleil brillant! 250

Има криле пудъ мишница!

Афъ десна си рока доржи свирка бележита!

Лу е на земе падналу,

На майка си продумалу:

„Ой ле, мале, мила мале!

255

Дай ми, мале, биска да си базамъ,

Чи ша свире свирка бележита.“

Та бизалу шо бизалу,

Меракъ млогу има на свирка-та,

И бизае и си свирка гледа!

260

Какъ засвири свирка бележита,

Шо се пилци пу небе-ту,

Се собраха да си слушетъ песна гласувита,

Шо га нема нийде пу дюне-та,

И си слушетъ и си хору игратъ,

265

Дуръ и тие планини заиграха!

Утъ шо беше свирка гласувита,

Сите крале пу земе-та си га чуха,

Са се чудумъ чудетъ шо е сова чуду?

Сите велетъ, чи е свирка на небе-ту,

270

Си га свиретъ малки Дефове;

Я шо си бе юдинска крале,

Си ми гледа горе на звезди-те,

Да му кажетъ де си свири свирка гласувита?

Гледа си ми три дни и три нощи,

275

Та му звезди не казувитъ,

И тие се утъ свирка умаяни!

Дугледа гу ясну-ту сонце,

Та му вели утговори:

„Е бре кралю, е бре стари деду!

280

Il a des ailes sous ses bras,
 Et dans sa main droit il tient la musique merveilleux.
 A peine fut il tombé à la terre,
 Il commença à parler à sa mère :
 „O ma mère, ma mère chérie, 255
 Donnez mois o mère à tetter,
 Pour pouvoir faire de la musique merveilleuse.“
 Et il s'allaitait et tettait, .
 Il se rejouit beaucoup de sa musique
 Et en tettant regarde son instrument. 260
 Quand il comença à jouer merveilleusement
 Tous les oiseaux sous les cieux
 S'assemblerent pour écouter la musique merveilleuse,
 Qui n'a pas de pareil au monde,
 Et ils écoutent et dansent un choros, 265
 Enfin les montagnes commencèrent à danser.
 Comme cette musique était merveilleuse
 Tous les rois de la terre l'entendirent,
 Et étaient surpris de ce merveille.
 Tous disent que la musique vient du ciel, 270
 Que cela font les petites Dévas.
 Et celui qui était le roi des Joudes,
 Il regarde en haut les étoiles
 Enfin qu'elles lui disent où on fait cette musique?
 Il regarde trois jours et trois nuits, 275
 Mais les étoiles ne lui disent rien,
 Car elles sont aussi enivrées de la musique.
 Pendant cela le soleil brillant l'aperçu
 Et lui parle en disant :
 „Oh tu roi, tu vieux grand-pere, 280

Шо си гледашъ горе на небе-ту?
 Гласувита свирка не е тука на небе-ту,
 Тя е долу на земе-та,
 Си га свери мое мъжку дете,
 Мое мъжку дете то е първу мнуче, 285
 Той си свирка свери на средъ земе.
 Да закарашъ сите крале и бануве,
 Да идете на край земе при мое-ту мъжку дете,
 Да видите како си е бележиту;
 Да си гостишъ ти сите крале и бануве, 290
 Да ги гостишъ да ги поишъ,
 Чи си имашъ бележиту мнуче.
 Кога вече гозба си дуфтасашъ,
 Да си земешъ то е керка Жива юда
 И мое бележиту мъжку дете, 295
 Да си ги уткарашъ на тои сарае,
 Да си гледашъ мое дете дуръ да си порасне.
 Той не ша иска с тебе да си дойде,
 От си нема име да се рука,
 Дуръ му име не кажешъ, 300
 Не ша дойде афъ тои сарае;
 Да гу рукнешъ, дума да му продумашъ:
 „Хаде мнуче, Уфренъ юнакъ, афъ мои сарае,
 Таму да си сверишъ свирка гласувита;“
 Лу какъ ша си чуе негуву-ту име, 305
 Ша си фати свирка афъ рока-та.
 Та ша фжркне као пиле найфжркату;
 Дуръ да яхнешъ ти бжрза-та коне,
 Той ша иде афъ тои сарае.
 Иди сега кажи на крале и бануве.“ 310

Que regardes tu en haut le ciel?
 La musique merveilleusen est pas ici dans le ciel,
 Elle est en bas sur la terre,
 Cela joue mon enfant mâle,
 Mon enfant mâle et ton premier petit-fils, 285
 Il fait la musique au milieu de la terre.
 Emmenes tous les rois et seigneurs
 Pour aller au bout de la terre chez mon enfant mâle,
 Pour voir comme il est merveilleux.
 Enfin que tu fêtes tous les rois et seigneurs, 290
 Que tu les fêtes et leur donnes à boire,
 Parceque tu as un petit-fils si merveilleux.
 Quand tu auras déjà fini la fete
 Prends ta fille la Joude Shiva
 Et aussi mon enfant mâle merveilleux, 295
 Pour les mener dans tes palais,
 Pour garder mon fls jusqu'il grandit.
 Il ne voudra pas aller avec toi
 N'ayant du nom pour être appellè!
 Jusque tu ne lui dis pas son nom, 300
 Il ne va pas venir dans tes palais.
 Appelle le et lui parle ainsi:
 „Viens mon petit-fils, héros Oufrin, dans mes palais,
 Pour y faire la musique melodieuse.“
 Mais quand il entendra son nom, 305
 Il prendra sa musique dans sa main
 Et volera comme l'oiseau le plus vite.
 Pendant que tu monteras ton coursier vite
 Il sera déjà dans ton palais.
 Va maintenant et annonce cela aux rois et seigneurs.“ 310

Дуръ да иде Юдинска крале при крале,
 Тие се утъ свирка умаяли,
 Та легнали као мертви на земе-та?
 Дуръ да си ги дигне му се дудеелу,
 Утмалъ као упиени станали, 315
 Той имъ вели утговори:
 „Е бре, седемдесе крале, хемъ бануве!
 Не е била свирка на небе-ту,
 Туку си е тука на средъ земе,
 Мое мнуче си га свири; 320
 Да идеме скору на средъ земе,
 Да си виде мое милу мнуче;
 Хемъ да си ва гозба госте,
 Чи ми се е родилу мнуче бележиту.“
 Та яхнаха сите крале и бануве, 325
 Кой на бжрза коне, кой на люта ламие;
 Колку фодетъ свирка си е още погласувита,
 Утидоха вече на сред земе.
 Ега да видетъ шо па видетъ:
 Ду три юди, дутри сестри, си седетъ на зелени ливаде, 330
 Афъ средъ техъ си седи малку дете,
 Утъ лику му грее ясну сонце!
 Афъ рока си доржи гласувита свирка.
 И си свири песна хорувита,
 Та си игратъ хору пилци и планини! 335
 Не можеха да си траетъ седемдесе крале,
 И тие ми станаха хору да играетъ,
 Та играха малу многу две недели.
 Дуръ хми се е вече дудеелу.
 Ела си се умаяни као утъ люта ракие, 340

Pendant que le roi Joude alla chez les rois
 Ils étaient de la musique enivrés,
 Et coucher re. comme morts sur la terent
 Il se fatigua en le relevant,
 Et ils se levent comme ivres, 315
 Et il leur dit en parlant :
 „He vous soixant-dix rois et seigneurs,
 La musique n'était pas du ciel,
 Mais elle est ici au milieu de la terre
 Mon petit-fils fait la musique. 320
 Allons plus vite au milieu de la terre,
 Enfin que je vois mon chere petit-fils,
 Et que je vous donne une fête.
 Parcequ'il m'a naqui un petit-fils merveilleux.“
 Et tous les rois et seigneurs montèrent à cheval. 325
 Les uns des coursiers vites, et les autres des dragons féroces.
 Ils aprochent et la musique fut plus haute.
 Ils arrivèrent déjà au milieu de la terre,
 Mais voilà ce qu'ils virent :
 Trois Judes, trois soeurs, sont assises sur la prairie verte, 330
 Et au milieu d'elles est assis le petit enfant.
 De son visage luit le soleil brillant
 Et dans sa main il tienne la musique melodieuse
 Et il joue une chanson de danse,
 Et les oiseaux et les montagnes dansent un choros. 335
 Les soixante dix rois ne purent resister
 Et ils aussi comencerent à danser,
 Et dansèrent plus ou moins pendant deux semaines.
 Jusqu'à ce qu'ils se fatiguerent.
 Mais ils sont enivrés comme de l'eau de vie 340

344 Мольба му се сите молетъ,
 Да устави свирка гласувита,
 Гозба да ги гости юдинска крале;
 Той имъ мольба не слуше,
 Лу си свери още погласувиту. 345
 Тога си му юдинска крале вели утговори:
 „Е бре мнуче, Уфренъ юнакъ!
 И язъ ти се мольба моле,
 Остави си вече свирка гласувита,
 Седемдесе крале малку да починатъ, 50
 Да си ги гозба госте,
 Чи си имамъ мнуче бележиту.“
 Дуръ тога е Уфренъ свирка уставилу,
 Та си изъ редъ гледа седемдесе крале,
 Си ги гледа и ги пита кой утъ де е? 355
 Та си гости юдинска крале седемдесе крале,
 Гости ги и ги пои тамамъ три дни и три нощи.
 Вече искатъ крале да си идатъ.
 Малку дете си хми вели утговори:
 „Идите си с Богомъ сега крале! 360
 Утъ година пакъ да дойдете на средъ земе,
 Язи тука града ша си граде,
 Тука ша си е мое столнина.
 Жюмбушъ да правите на мое-та свадба.“
 Сова рече не отрече, 365
 И си фъркна горе на небе-ту,
 И на небе малку свирка да посвири.
 Я юдинска крале си закара Жива юда,
 Та утиде на юдинска земе,
 Си седеше таму афъ сарае-ту. 370

Tous lui adressent la prière,
 D'abandonner la musique melodieuse,
 Enfin que le roi des Joudes les peut fêter.
 Mais il ne veut pas entendre leur prière.
 Mais il joue encore plus hautement. 345
 Mais enfin le roi des Joudes lui parle et dit ;
 „Oh mon petit-fils, héros Oufrin,
 Et moi aussi je te prie
 Laisse déjà la musique melodieuse
 Enfin que les soixante-dix rois se reposent un peu. 350
 Pour pouvoir les fêter,
 Parceque j'ai un petit-fils merveilleux.“
 Après cela le héros Oufrin cessa à jouer
 Et il regarde un apres l'autre les soixante-dit rois,
 Il les regarde et les interroge d'ou ils sont. 355
 Et apres le roi des Joudes fêta les soixante-dix rois,
 Il les fête et régale pendant trois jours et nuits.
 Les rois veulent déjà partir,
 Mais le petit enfant leur parle et dit :
 „Maintenant allez-vous en, Dieu vous aide, 360
 Mais après une année venez encore au milieu de la terre
 Je veux ici élever une ville
 Et ce sera ma capitale.
 Enfin que vous vous réjouissez à mes noces.“
 A peine a-t-il dit cela 365
 Il s'envola en haut sous les cieux,
 Pour jouer aussi un peu dans les cieux.
 Et le roi Joude emena avec soi la Joude Shiva,
 Et alla avec elle au pays des Joudes.
 Là il demeura dans son palais. 370

Уфренъ юнакъ ми се бави ифратъ млогу,
 Седелъ ми е на небе-ту тамамъ година.
 Вече дойде време да се жени,
 Ела нема либе спроти негу,
 Та се жели, свирка вече не ми свирѣ; 375
 Си утиде на юдинска земе, при майка-си.
 Утъ жельба е падналъ болан да лежи,
 Боланъ лежи ша умрие.
 Лу кой иде си гу пита,
 Шо си има на сорце-ту? 380
 Той си имъ не казува.
 Утмалъ се е дусетила Жива Юда,
 Чи си иска да се жени,
 Ела либе нема спроти негу,
 Та си фоди дуръ при негу на потстеле-та: 385
 „Кажѣ, сину, оти боланъ лежишъ?
 Шо си имашъ на сорце-ту?“
 „Немамъ нишу, мале, на сорце-ту,
 Лу ми дойде време да се жене,
 Ела либе нема спроти мене.“ 390
 „Стани, сину, утъ потстеле,
 За сова ли ти кахъръ берешъ!
 Язи ша ти каза де си има либе за тебе,
 Хемъ ша можешъ тина да я земешъ;
 Лу какъ ша ти чуе свирка, 395
 Сама пу тебе ша навърви!“
 На Уфрена дуръ тога му сорце дойде,
 Та си стана утъ потстеле,
 Афъ рока си зе гласувита свирка,
 Та ми свирѣ и ми пее тамамъ две недели. 400

Le héros Oufrin demeura très longtemps,
 Il resta au ciel juste une année.
 Et le temps arrive pour se marier,
 Mais il n'a pas un amour digne de soi-même,
 Et il est triste et ne fait plus de la musique 375
 Il va dans le pays Joude chez sa mère
 De chagrin il tomba malade.
 Il est malade et va mourir.
 Chacun qui la voit lui demande
 De leur dire qu'il a au coeur. " 380
 Mais il ne leur reponde rien.
 Mais enfin la Joude Shiva comprit
 Qu'il desire se marier,
 Mais qu'il n'a pas un amour convenable.
 Et elle va chez lui près de son lit: 385
 „Dis moi mon fils, pourquoi es tu malade
 Qu'a tu mon cher au coeur."
 „Je n'ai rien au coeur ma petite-mère
 Mais le temps est venu pour me marier
 Mais je n'ai pas d'amour convenable." 390
 „Lève toi mon fils de ton lit,
 Est-ce pour cela que tu te soucis,
 Je te dirai où il y a un amour pour toi
 Et tu peux la aussi marier."
 A peine entendrait-elle ta musique 395
 Elle va seule venir après toi."
 Apres cela Oufrin reprit courage,
 Et se leva de son lit,
 Et prit dans sa main la musique melodieuse
 Et il joua et chanta pendant deux semaines. 400

Дуръ тога е майка попиталу:

„Кажи, мале, дека има либе спроти мене?

Аку има нейде да га терамъ.“

„Има, сину, либе спроти тебе на край белъ Дунавъ,
Кралска керка си е дюнягюзеллийка,

405

Шо га нема нийде на дюне-та;

Ела татку има као люта змие,

Не ѝ дава да се жени,

Той си иска лику да ѝ цалива!

Млогу пжте е бегала утъ негуви пусти сарае,

410

Па га фаща и га враща.

Сега му се е на умъ наумилу,

Та га има фнетре афъ заздана,

На порти седетъ ду две люти змии,

Шо си иматъ пилски криле та си фжркатъ,

415

Не ѝ даватъ да излезе утъ вунъ заздана;

И да излезе па га фащатъ.“

„Јзи, мале, ша си омамъ люти змии,

Та ша флеза дуръ при нея афъ заздана,

Да га виде да ли си е спроти мене?

420

Лу ми кажи какъ е таткуву хи име?

Кого срещна пу пжте да си питамъ,

Дека си е ду белъ Дунавъ?“

„Лу си питай дека си е дунавска крале,

Та ша најдешъ де си тече ду белъ Дунавъ;

425

Ела гледай свирка нейде да не оставишъ,

Чи ша си та люти змии младу погубетъ.“

Даде си му още и неини-те криле,

Ега си закара млада булька,

Да ѝ тури криле пудъ мишници,

430

Et apres il interrogea sa mère :

„Dis-moi o mere! où il y a un amour pour moi?

S'il y a un, que je le cherche.“

Il y a un amour pour toi près du Danube blanc,

La fille du roi est la plus belle du monde,

405

Il n'y a pareille au monde.

Mais elle a un père comme un serpent venimeux,

Il ne lui permet à se marier

Mais il veut lui seul baiser son visage.

Plusieurs fois elle s'est enfuie de son palais affreux

410

Mais il la reprend et la reconduit chez soi.

Et maintenat il s'est avisé

De la garder dans une prison,

A la porte de quel sont deux serpents venimeux

Qui ont des ailles d'oiseaux pour voler,

415

Et lui ne permettent pas de sortir de la prison

Et si elle sort ils l'attrapent de nouveau.“

„Moi, o mère, j'enivrerai les serpents venimeux

Et je veux entrer chez elle dans la prison

Pour voir si elle est convenable à moi.

420

Mais dis-moi le nom de son père

Enfin pour demander les passants en route

Où est situé le Danube blanc.“

„Demande seulement où est le roi du Danube

Et tu va trouver où coule le Danube blanc.

425

Mais n'abandonne pas ton instrument.

Car les serpents venimeux te tueront jeune.“

Elle lui donne encor ses ailes,

Quand il va conduire la jeune femme,

Pour lui attacher les ailes sous les bras,

430

И тия с негу да си фжрка.

Немой да ги стигнатъ люти змии.

„С Богомъ, мале!

Да ма чекашъ с млада булька.“

Сова рече не отрече.

435

И си фжрка да си иде на белъ Дунавъ,

Дуръ да иде месецъ поминалу,

Наблизи вече ду белъ Дунавъ.

Чудумъ си се сега чуди

Де ми седи Дунавска крале?

404

Нема никомъ да си пита:

Ниту чувекъ има да замине,

Ниту пиле да си фжркне.

Лу си гледа на край Дунавъ сура ламие,

Тя си му се кани много люту,

445

Не му дава да замине презъ Дунава;

Ела той си га не слуше,

Лу си фжрка още понависе,

Да прифжркне ду белъ Дунавъ;

Си ми фжрка и на сонце си се моли:

450

„Сончице, милу сончице!

Я кажи ми, сончице, де си е Дунавска крале?

Да си ида на негуви сарае,

Да си виде негува-та гюзелъ керка;

Аку си е дюнягюзеллийка,

455

Да си бode мое първе либе.“

На сонце си думилелу,

Та му вели утговори:

„Бре Уфрене! башъ свирелжие!

Язи да ти каза де си е Дунавска крале,

460

Enfin qu'elle peut voler avec lui,
Que les serpents venimeux ne les peuvent rejoindre.

A Dieu! ma petite mère

Attende moi avec la jeune femme."

A peine a-t-il dit cela

435

Il s'envola pour aller au Danube blanc.

Il voyagea pendant un mois,

Il est déjà tout près du Danube blanc.

Mais à présent il est embarrassé,

Où demeure le roi de Danube?

440

Il ne trouve personne pour demander,

Il n'y a ni homme qui passe

Ni oiseau qui vole.

Mais il voit sur le bord du Danube un dragon gris

Qui le regarde tres feroceement

445

Et ne lui permet pas passer le Danube.

Mais il ne s'en soucit pas,

Mais il vole encore plus haut

Pour passer en volant le Danube blanc.

Il vole et prie le Soleil:

450

"O soleil, mon soleil cheri,

Dis-moi o petit soleil, où est le roi du Danube?

Pour aller dans son palais

Et pour voir sa belle fille,

Si elle est très belle

455

Qu'elle soit mon premier amour."

Le soleil eut pitié de lui

Et lui parle, en disant:

"He! Oufrin chef- musicien,

Je veux te dire où est le roi du Danube,

460

Лу се боимъ да не таму младу погинешъ,
Чи си таму има люти змии.“

„Кажи си ми, сончице, немой се боишъ,
Язъ си имамъ свирка бележита

Шо умава люде и пиле-та, 465

Свирка ша умае и люти змии.“

„Фъркни си ми още понависе,

Та ша видишъ шарени сарае,

Шо се наградени утъ елмазъ каменъ,

Афъ средъ дори има теманъ занданъ, 470

Де си седи кральска керка.

Шо га нема нийде на дюне-та.“

Какъ си фъркна Уфренъ юнакъ понависе,

Афъ средъ полету си дугледа шарена сарае,

Наградени утъ елмазъ каменъ; 475

Афъ средъ дори си гледа теманъ занданъ,

Лу га виде сорце му се шанландиса,

Лику му се мощне засмее,

Та си слезе утъ висе планина,

И утиде на кральски сарае. 480

Утъ порти си още засвири свирка гласувита,

Та си ума Дунавска крале и две люти змии,

Шо чуваха кральска керка афъ зандана.

Та ми флезе фнетре афъ зандана,

Де си найде чи си плаче кральска керка; 485

Дюнягюзеллийка беше шо га нема нийде на дюнета.

Какъ га виде мощне га бендиса,

Та й вели утговори:

„Отъ ми плачешъ, кральску керку?

Отъ ми ронишъ дребни солзи? 490

Mais j'ai peur que tu la ne perisse jeune,
Car la' il y a des serpents cruels."

„Dis-moi o petit Soleil ne crains rien,

J'ai un instrument merveilleux,

Qui enivre les hommes et les oiseaux. 465

La musique va enivrer aussi les serpents cruels."

„Vole encore plus hautement

Et tu va voir les palais bigarés,

Qui sont construits de diamants.

Et au milieu de la cour est une prison sombre 470

Où est enfermée la fille royale

Qui n'a pas pareille au monde."

Quand le héros Oufrin vola plus haut

Il voit au milieu du champs le palais bigaré

Construite de diamants; 475

Et au milieu de la cour la prison sombre.

A peine il le voit son coeur s'en rejouit,

Son visage brilla de joie

Et il descende de la haute montagne

Et va droit au palais royale. 480

Déjà à la porte il commence a jouer melodieusement.

Et il enivre le roi du Danube et les deux serpents

Qui gardaient la fille royale dans la prison.

Et il entre en dedans dans la prison

Où il trouve la fille royale en pleurs. 485

Elle était la plus belle du monde

A peine il la voit, elle lui plait fortement,

Et il lui parle en disant:

„Pourquoi pleurs tu fille royale?

Pourquoi coulent tes larmes minces?" 490

„Е бре юначе, бре делию!

Какъ да не плача, солзи да не роне.

Сега три години има шо не самъ утъ занданъ изледа,

Юнаци мое гиздавина да си видетъ,

Мене тие да залибетъ,“

495

„Фоди сега ти пу мене,

Ша си бодешъ мое пярве либе,

Хемъ ша бодешъ башъ кралица на земе-та.“

„Молчи, молчи бре юначе!

Да не си та чуетъ ду две люти змии,

500

Чи ша си та младу погубетъ.“

„Язъ самъ люти змии умаялу,

Као мертви на земе-та си лежетъ!“

И си дума дума и си свирка свиря,

Малку свирка да устави,

505

Люти змии се разбудеватъ.

Та си навърви краљска керка пу Уфренъ юнакъ.

Лу се порти изминали

Люти змии се разбудили,

Та ги гонетъ да си фатетъ краљска керка.

510

Уфренъ юнакъ ѝ тури майчини си криле,

Да си фърка и тя на vise небу.

Ела не си знае какъ се фърка,

Га стигнаха вече да га фатетъ.

Писна, викна да си плаче:

515

„Шо да праве, Боже, сега шо да сторе?

Люти змии млада ша ма погубетъ.“

Дуръ тога ми Уфренъ засвири песна

Шо умава као люта ракие,

Та си ума ду две люти змии,

520

„O héros, o mon brave!

Pourquoi ne pas pleurer et verser des larmes,

Il y a déjà trois ans que je ne suis pas sortie de la prison,

Enfin que les héros voient ma beauté

Pour qu'ils deviennent amoureux de moi.“

495

„Viens donc avec moi

Et sois mon premier amour,

Et tu sera la première reine au monde.“

„Tais-toi o héros, tais-toi!

Que cela n'entendent pas les deux serpents cruels,

500

Il te tueront tout-jeune.“

„J'ai enivré les deux serpents cruels,

Ils sont couchés comme morts par terre.“

Et il lui parle et joue son instrument,

Car s'il cesserait un peu avec la musique

505

Les serpents cruels se reveilleraient.

Et ainsi va la fille royale après le héros Oufrin

A peine ont ils passé la porte

Les serpents cruels se reveillèrent.

Et ils les poursuivent pour prendre la fille royale.

510

Le héros Oufrin lui attache les ailes de sa mère

Enfin qu'elle vole aussi en haut sous les cieux.

Mais elle ne sait pas comment voler.

Et ils l'ont atteints pour la prendre.

Elle cria et commença à pleurer:

515

„Que faire o Dieu, maintenant qu'entreprendre!

Les serpents cruels vont me tuer jeune.“

Mais voilà Oufrin commence à jouer

Une chanson enivrante comme l'eau de vie.

Et il enivre les deux serpents,

520

Паднаха на земе-та као мртви,
 Та искара Уфренъ потайну си ношче
 И убоде ду две люти змии на сорце-ту,
 Утѣ техъ истекоха ду две крѣжави реки:
 Една тече каде угрева, 525
 Я друга-та тече каде заходѣ.
 Дурѣ тога си на либе вели утговори:
 „Фѣркай, либе, да идеме на наше-та земе,
 Да си видишѣ мое мила майка.“
 Та си утиде на техна-та земе, 530
 Утѣ далечѣ на майка си рука:
 „Я излези, мале, да си видишѣ тоє мила снаха.
 Да ли мяса тя за мене?“
 „Меса, сину, мошне си е харна,
 Лу си заправи силна свадба, 535
 Та си калесай сите крале и бануве,
 Да ги гостишѣ да ги поишѣ.“
 Та заправи силна свадба,
 Си калеса сите крале и бануве;
 Свадба е траела три месеци. 540
 Дурѣ да им се свадба свѣрши,
 Масторе свѣршили и негува града,
 Де си тури негува силна столнина.
 Та записи сита земе да повеле,
 Земе си повелеше и си свирка свиреше, 545
 Да си жюмбушѣ чини с прве-ту либе.
 Сова чуду ми е сторилѣ Уфренѣ юнакѣ!
 И е устаналу песна да се пее,
 Да се помни негуву-ту бележиту име.
 Утѣ Бога зраве, утѣ мене песна. 550

Ils tomberent par terre comme morts ;
 Et Oufrin sort son couteau caché
 Et perce le coeur de deux serpents cruels.
 D'eux sortirent deux torrents rouge de sang,
 L'un coule vers l'Orient 525
 L'autre coule vers l'Occident.
 Et après il dit à son amour :
 „Vole mon amour pour arriver dans notre pays,
 Pour y voir ma mère chérie.“
 Et ainsi ils arriverent dans leur pays. 530
 De loin encore il crié à sa mère :
 „O mère, sors, pour voir ta belle-fille
 Si elle ést convenable à moi.“
 „Elle te convient mon fils elle est très belle.
 Fais maintenant des noces somptueuses, 535
 Et invite tous les rois et seigneurs
 Pour les fêter et entretenir.“
 Et il fit des grandes noces
 Et invita tous les rois et seigneurs.
 Et les noces durèrent trois mois. 540
 Quand les noces allaient terminer
 Les maçons ont fini aussi sa ville,
 Où il placa sa residence forte ;
 Et il s'empara de toute la terre pour y regner ;
 Il regna sur la terre et joua sa musique, 545
 Pour se rejouir avec son premier amour.
 Ce merveil a acompli le héros Oufrin
 Et cette chanson est restée pour être chantée,
 Pour mentioner son nom merveilleux.
 Dieu vous conserve et de moi ayez cette chanson. 550

15.

ОРФЕОВА ЖЕНИТВА СО КЕРКА НА
АРАПСКА КРАЛЕ.

Бре Орфене млади свирелжия!
 Сички юнаци сжрце иматъ,
 Кой на пушка, кой на сабя;
 С пушка дребна лова да ловетъ,
 Со сабя на юдинску поле да се биятъ, 5
 Единъ другумъ намъ да си дадатъ.
 Орфенъ младъ юнакъ сжрце нема
 Не на пушка не на сабя,
 И той со пушка дребна лова да лови,
 Стару си майку даръ да утнесе, 10
 Сладка вечеря да си зготви,
 Кога на трапеза седне,
 Да си яди дребна лова,
 И Орфена фалба да си фали,
 Чи си има юнакъ надъ юнаци! 15
 Нитъ на сабя сжрце има,
 Сосъ юнаци на юдинску поле да се бия,
 И той намъ да си даде,
 Сички Юди да зачуди.
 Тая дарба Орфенъ си не има 20

15.

**Les noces d'Orphée avec la fille
du roi arabe.**

O tu Orphée jeune musicien !
Tous les héros ont une passion quelconque,
L'un pour le fusil l'autre pour le sabre
Pour chasser avec le fusil la petite chasse,
Avec le sabre pour se battre dans le champs de Joudes, 5
Pour honorer le nom entre eux.
Le jeune héros Orfin n'a pas de passion
Ni pour le fusil ni pour le sabre,
Qu'il chasse avec le fusil le petit gibier
Pour apporter à sa vieille mère un présent,
Qu'elle prepare un souper agréable 10
Quand elle prends place à la table,
Qu'elle mange du petit gibier,
Et qu'Orfin soit aussi loué
Qu'il est un héros des héros.
Il n'a ni envie pour le sabre 15
Pour se battre avec les héros sur le champs des Joudes,
Pour acquérir un nom celebre,
Et pour émerveiller tous les Joudes.
Cette qualité n'a pas le heros Orfin, 20

Лю си има сърце свирка да си свири,
 Лю дѣ иде в рѣки си свирка държи,
 Кога засвири тая юдинска свирка,
 Сички Юди се на поле збиратъ,
 Да си слушетъ шо е тая свирка 25
 С коя дуръ и планини заиграватъ
 Та се люлетъ какъ се люле малку дете въ люлка!
 Раста Орфенъ шо раста
 Дойде время да се жени.
 Сите Юди искатъ зетя да гу сторетъ 30
 Коя со керка, коя со мнука.
 Нему си се на сърце не слага!
 Исква мома спроти негу да си тера:
 Утѣ лику хи ясну сонце да си грея!
 Коси хи ду земя да се влачетъ! 35
 Утѣ майка си прошка тера,
 Да гу пусне пу земя да се шета,
 Любу спроти негу да си тера,
 Белки да си найде каква-ту той си иска?
 Той хи прошка тера, 40
 Тя му прошка не дава:
 „Седи сину, ми пу земя ходишъ,
 Чи си едно на майка!
 На тоя свирка ща каскандисатъ —
 И тебе младу ща погубетъ — 45
 Ду мои петъ душманки все Юди.
 Сетне майка шо ще прави?
 Какъ ща седи в тия сарая сама самичка
 Сама самичка кату кукувица?“
 Орфенъ хи вѣли ютговори: 50

Mais il a envie pour jouer là musique,
 Partout où il va il a son instrument dans ses mains.
 Quand il commence à jouer cette musique des Joudes
 Toutes les Joudes s'assemblent dans le champs
 Pour entendre quelle musique est cela, 25
 Et qu'elle dansent les montagnes mêmes
 Et qu'elles se balancent comme un enfant dans un berceau.
 Peu à peu Orphin a grandi,
 Le temps arriva pour se marier.
 Toutes les Joudes veulent l'avoir pour gendre, 30
 L'une veut lui donner sa fille, l'autre sa petite-file;
 Mais ni une n'était pas selon son coeur.
 Il veut chercher pour soi-même une fille convenable,
 Que de son visage brille le soleil luisant,
 Que sa chevelure descende jusqu'à la terre. 35
 Et il demande de sa mère la permission
 De le laisser voyager au monde
 Pour chercher un amour digne de soi,
 Peut-être qu'il trouve une comme il cherche.
 Il demande la permission 40
 Mais elle ne lui donne la permission.
 „Reste mon fils, ne va pas dans le monde,
 Car tu es l'unique fils de ta mère;
 On enviera ta musique
 Et on va te tuer jeune, 45
 Mes cinq ennemies toutes Joudes.
 Ta mère affligée que va-t-elle devenir?
 Comment habiter seule les palais,
 Seule toute comme un coucou."
 A cela Orphin lui reponde et dit: 50

„Ой ле мале, стара Юда!

За това, ти. какжръ ми берешъ!

Язъ сосъ свирка сички душмане ща си омамъ

Та сосъ мене ща се побратетъ;

Сал' ти се молбе моля,

55

Да си ми изимъ дадешъ,

Да исфоде сичка земя,

Да си ида дуръ на земя Харабия.

Харабиня краля има десетъ моми,

Утъ сичка тяхъ сонце грея!

60

Утъ какъ си се утъ майка си паднали

Чувешку оку още не ги е видялу!

Утъ сарая вонка не изляватъ,

Ду ся ашикъ на нищу не се станали.

Лю язъ таму да си ида,

65

На моя свирка ашикъ ща си станатъ,

Ща излязатъ свирка да ми видетъ,

Та ща зема язи наймалка-та кралска керка,

Наймалка-та кралска керка що си е спроти мене!

Утъ лику хи сонце грея!

70

Коси хи се пу земя влачетъ!

Лю що си ми каза моя чиче Самувила,

Чи си на Харабия има такава мома,

Що си е спроти мене,

Сжрце ми е за нея трепналу.

75

Аку нея не си зема

Язъ младу ща си умра!“

Какъ си чу майка му стара Юда

Отъ сжрце изджхна и му вѣли ютговори:

„Утъ Богъ да найде тоя чиче Самувила.

80

„O ma petite-mère, vieille Jouda,
 Est ce que cela t'afflige?
 Je enivrerais avec ma musique tous les ennemies
 Et ils fraterniseront avec moi.
 Je te donc prie seulement 55
 De me donner la permission
 Pour parcourir toute la terre
 Et d'aller jusqu'au pays Harabe.
 Le roi Harabe a dix filles,
 De toutes le soleil brille! 60
 Depuis qu'elles sont tombees de leur mere
 L'oeil humain ne les a pas encore vu.
 Elles ne sortent jamais du palais.
 Elles n'ont aimées personne jusque à present;
 Mais moi quand j'y arriverai 65
 Elles vont aimer ma musique:
 Elles sortiront pour voir ma musique
 Et je veux prendre la plus petite fille royale,
 La plus petite qui est convenable à moi.
 De son visage brille le soleil! 70
 Sa chevelure se traine par terre!
 Car depuis que ma dit mon oncle le Samovile
 Qu'il y a au pays Harabe telle fille
 Qui est convenable à moi
 Mon coeur a sauté envers elle. 75
 Si je ne la prend pas
 Je veux mourir tout jeune.“
 Quand cela entendue sa mère la vielle Joudé
 Elle soupira du fond de son coeur et dit:
 „Que Dieu punisse ton oncle Samovile, 80

Що ти каза за тие десетъ моми!
 Язи прошка не ти давамъ
 Да си идешъ на земя Харабия.
 Земя Харабия е на край земя,
 На край земя близу ду това църну моря, 85
 Дека седи Фейска краля,
 Та си сѣди на църнуморски Юди;
 Тие Юди лю кой юнакъ видетъ,
 При Фейска краля гу уткаруватъ,
 На негу изметъ да си чини, 90
 Утъ дека вейке не се враща.
 Утъ това се е и моря нарекло църну,
 Оти си млогу майки поцърнява.,
 Какъ си чу Орфенъ младъ свирелжия.
 Чи си му майка прошка не дава, 95
 Да исфоди сичка земя.
 Да иде и на Харабия земя,
 Утъ желба падна боланъ да лежи.
 Боланъ лежи и се чуди що да прави,
 Що да прави какъ майка да кайлатиса? 100
 Майчина прошка да му даде
 Да си иде на Харабия земя.
 Прати слуга да си рука ду негува чиче.
 Тя да си му каже що да прави.
 Какъ утъ майка прошка да си земе? 105
 Чиче му е утишла на деветъ планини,
 Да си види ду нехини деветъ керки
 Що си праветъ в ний деветъ планини?
 Там е седяла ду недеде време.
 Дуръ е сонъ сонила, 110

Ce qu'il t'a parlé de ces dix filles.
 Je ne te donne pas la permission
 D'aller dans le pays de Harabie.
 Le pays Harabe est au bout de la terre,
 Au bout du monde près de la mer noire, 58
 Où reside le roi Feise
 Qui regne sur les Joudes de la mer noire.
 Et ces Joudes voyantes chaque héros,
 L'emmenent chez le roi Feise,
 Pour qu'il lui sert comme serviteur. 90
 D'où il ne retourne jamais.
 A cause de cela la mër est nommée noire.
 Car elle a habillées en noire beaucoup de mères.*
 Quand cela a entendu Ophrin le jeune musicien
 Que sa mère ne lui accorde la permission 95
 Pour parcourir toute la terre
 Et pour aller dans le pays Harabe,
 Il tomba malade de chagrin.
 Il est malade et ne sait quoi faire,
 Quoi faire et comment incliner sa mère, 100
 Qu'elle lui donne la permission maternelle
 D'aller dans le pays Harabe.
 Il envoie son serviteur pour appeller son oncle
 Qu'il lui conseille quoi faire,
 Comment obtenir la permission de sa mère? 105
 L'oncle est allé aux montagnes neuf
 Pour visiter ses neuf filles,
 Ce qu'elles font dans leurs neuf montagnes,
 La il est resté pendant une semaine,
 Jusqu'a ce qu'il a revé un réve, 110

Чи си Орфенъ боланъ лежи,
 Боланъ лежи ще да умрие.
 Того си Самувила стана
 Та си утиде в Орфенува стара града
 Да си види що ми прави Орфенъ свирелжия? 115
 За три дни на деветъ планини утишла,
 За три часа в Орфенува града стигнала,
 Сички гори утъ варкости подроби!
 Лю що си в Орфенува града утиде
 Утъ порти се подрукна:
 „Що ти лежишъ, Орфенъ младъ свирелжия? 120
 Та не станешъ да си земешъ тоя свирка,
 Да засвиришъ песна жалустива,
 Дуръ и планини още и жювини да заплачатъ!
 Того и тоя майка да заплаче,
 Прощка майчина да ти даде, 125
 Да си исфодишъ сичка земя,
 Да си идешъ дуръ на земя Харабия,
 Таму любу спроти тебе да си наидешъ.“
 Какъ си чу Орфенъ младъ свирелжия
 Що си му чиче Самувила каза, 130
 Сърце му се утъ радость надигна,
 Та си стана утъ потстеля
 И си зе ду негува гласна свирка,
 Та засвири песна жалустива,
 Свирка свиреше и песна напеваше : 135
 „Утъ Богъ да найде мое стара майка!
 Що не си ми прошка дава,
 Да си ида на земя Харабия,
 Любу спроти мене да си найда: 140

Que l'Orphin est tombé malade,
 Est allité malade et veut mourir.
 Voilà que le Samovile se leva
 Et alla dans la ville ancienne de Orphin,
 Pour voir ce que fait Orphin le musicien. 115
 Dans trois jour il passa les neuf montagnes,
 Dans trois heures il arriva dans la ville de Orphin.
 Dans son zèle il fracassa toutes les montagnes,
 Mais à peine arrivé près de la ville de Orphin
 De la porte encore il s'écria : 120
 „Pourquoi es-tu couché Orphin jeune musicien
 Et ne te leves pas pour prendre ta musique
 Pour jouer une chanson triste,
 Que les montagnes et les animaux pleurent,
 Et alors ta mère va aussi pleurer 125
 Et elle te donnera sa permission maternelle
 Pour parcourir toute la terre;
 Pour aller jusqu'au pays de Harabie
 Pour y trouver un amour digne de toi.“
 Quand entendu Orphin le jeune musicien 130
 Ce que lui dit l'oncle Samovile
 Le coeur lui sauta de joie,
 Et il se leva de son lit
 Et prit sa musique melodieuse,
 Et joua une chanson triste. 135
 Il joua et chanta une chanson:
 „Que Dieu chatisse ma vielle mère .
 Qu'elle ne me donne la permission
 Pour aller dans le pays de Harabie
 Pour y trouver un amour digne de moi. 140

- 141 Язъ утъ майка младу ша си погина!“
 Утъ що свирка харну свиреше,
 И песна желостну напеваше,
 Сички пилци окол му се собраха,
 Изъ очи си солзи ронетъ, 145
 Чи Орфенъ ша си погине.
 Дуръ тога е и майка му заплакала,
 Сърце хи се умилилу,
 Утмалъ душе приговори:
 „Бре Орфене мили сину! 150
 Ду ся ти майка прошка не даваше,
 Да си исфодишъ сичка земя,
 Да си идешъ дуръ на земя Харабия,
 Да си терашъ люблю спроти тебе,
 Чи се бояхъ няшу зло да не патишъ? 155
 Оти си е земя Харабия
 На край земя близу ду църну-ту моря.
 Дъка седи фейска краля,
 Та си сжди на църнуморски юди;
 Тий юди се мощне песнопольки, 160
 Лю кой юнакъ видетъ,
 Сосъ песни гу при фейска краля уткаруватъ,
 На негу изметъ да си чини,
 Утъ дека вейке не се враща.
 Ся си ти прошка давамъ, 165
 Лю дѣ искашъ да си идешъ,
 Язъ се уздамъ ти со свирка да навиешъ,
 Още и сосъ песна да надвалишъ песнопольки юди,
 И пакъ да си дойдешъ на наше стара града,
 Тоя майка сосъ радость да та дучака, 170

A cause de ma mère jeune je veux perir.
 Comme il joua merveilleusement
 Et chanta une chanson triste,
 Tous les oiseaux s'assemblerent autour de lui.
 Ils tomberent de larmes de leurs yeux, 145
 Que l'Orphin va perir.
 Alors sa mère pleura aussi,
 Son coeur était touché
 Et elle lui parla hors d'elle même:
 „Oh Orphin mon fils chérie! 150
 Jusqu'à présent ta mère ne te donna la permission
 De parcourir toute la terre
 Pour aller jusqu'au pays Harabe,
 Pour y chercher un amour digne de toi,
 Car j'eu peur que te n'arrive un mal. 155
 Car le pays Harabe est situé
 Au bout du monde près de la mer noire,
 Où reside le roi Feise
 Qui regne sur les Joudes de la mer noire.
 Ces Joudes sont des fortes chanteresses, 160
 Et le héros qu'elles aperçoivent,
 Elles l'emmenent par leur chant chez le roi Feis
 Qu'il lui sert comme serviteur
 D'où il ne retourne jamais.
 Maintenant tu as ma permission 165
 D'aller où tu veux aller.
 J'espère tu va vaincre avec ta musique
 Et vaincras aussi les Joudes chanteresses par ton chant,
 Et retourneras dans notre ville ancienne,
 Que ta mère te recoit avec joie, 170

- 171 „Да си види и снаха на дома си.“
 Орфенъ свирелгия си устави песна желустива
 Та засвири песна хорувита,
 Хору Юди да играятъ,
 Сърце да му се зарадува, 175
 Чи му майка прошка даде,
 Да исфоди сичка земя,
 Любу спроти негу да си наїде.
 Какъ си чули юди свирка хорувита,
 Сички се собраха хору да играятъ; 180
 И Орфена млада свирелгия да испратетъ.
 Колку Юди хору си играятъ,
 Още толку планини се люлятъ,
 Окол' Орфена птици фжркатъ,
 Вазъ негу вейки сивлиевѣ фжрлетъ! 185
 Играха Юди хору що играха,
 Орфенъ си свирка вейке зепря,
 Песна хорувита вейке не напева,
 На майка си ржка цалуна,
 Та си навърви да си ходи пу сичка земя. 190
 Вървя що вървя дойде на земя Арабия.
 Още в' Харапска града не е флялъ
 Песна сладка си засвири,
 Свирка си се слуше дуръ на висе небу!
 Сички велетъ и се карба каратъ: 195
 Едни велетъ чи се цжрнуморски Юди,
 Други вѣлетъ, чи си е Орфенъ младъ свирелгия
 Що се фалба фали пу сичка земя!
 Сички излягоха да си видетъ
 Кой е това свирелгия? 200

Pour voir aussi une belle fille dans sa maison.
 Orphin cessa son chant triste
 Et il joua un air de horos
 Que les Joudes dansent un horos,
 Enfin que son coeur se rejouit 175
 Que sa mère lui accorde la permission
 De parcourir toute la terre,
 Pour trouver un amour digne de soi,
 Quand les Joudes entendirent la musique de horos
 Toutes s'assemblèrent pour danser le horos, 180
 Pour congédier Orphin le jeune musicien.
 Ainsi que les Joudes dansent le horos
 Plus encore les montagnes se balancent,
 Autour de Orphin les oiseaux volent
 Et jettent lui de branches vertes. 185
 Les Joudes danserent le horos sans cesse
 Jusqu'a ce que Orphin cessa à jouer.
 Il ne chante plus la chanson de horos.
 Il baisa la main de sa mère
 Et il va parcourir toute la terre. 190
 En allant il arriva dans le pays Harabe.
 Il n'est pas encore entré dans la ville Harabe
 Et il commença à jouer une douce melodie.
 On entend la chanson jusqu'au ciel,
 Tous disent et se querellent, 195
 Les uns disent que ce sont des Joudes de la mer noire.
 Les autres que c'est Orphin le jeune musicien,
 Qui est loué partout sur la terre.
 Tous sortirent pour voir cela,
 Qui est ce musicien? 200

- Излягоха и десетъ кралски керки,
 Да си слушетъ тая сладка песна —
 Ду тога тие не беха изляли вонка утъ сарая,
 Нит' чувешку оку ги бѣ виделу —
 Кога утъ сарая излягоха 205
 Изгряха кату десетъ сонца!
 На сички очи се заблескаха,
 Се маеха кату в' магла денувита!
 Саму на Орфенъ очи не заблескаха,
 Се почуди за тяхна-та гиздавина. 210
 Утъ сички сонце грееше,
 Я що бѣше наймалка-та,
 Утъ нея ду две сонца грееха!
 На Орфенъ се молба молетъ,
 Да посвири тая свирка, 215
 Да поигратъ хору Арабийску.
 Орфенъ си засвири песна хорувита,
 Та играха хору десетъ кралски керки
 Малу млогу тамамъ две недели;
 Тие си се мжчетъ Орфена да уморетъ, 220
 Орфенъ си се не уморява,
 Лю си свири песна хорувита посладку.
 Дуръ се моми умориха,
 На земя паднаха поклонъ да му се поклонетъ;
 Дуръ да падне и наймалка-та, 225
 И тя поклонъ да му се поклони,
 Той я фати за лева-та ржка
 И побягна пу широку поля.
 Я що бѣха ду нехини деветъ сестри,
 На сестра си мощне каскандисаха, 230

Et sortirent aussi les dix filles royales
Pour écouter cette chanson douce.
Jusqu'à cela elles ne sont sorties du palais
Et pas un oeil humain ne les a pas vues.
Quand elles sont sortis du palais 205
Elles brillèrent comme dix soleils,
A toutes les yeux elles resplendissaient,
Et les éblouirent comme la lumière du jour,
A Orphin seul elles n'éblouirent les yeux.
Mais il admira leur beauté: 210
De toutes brillait le soleil,
Mais qui était la plus jeune,
D'elle brillèrent deux soleils.
Elles prièrent Orphin
De jouer encore cette musique 215
Pour danser un horos Harabe.
Orphin joua la melodie de horos
Et les dix filles royales dansèrent le horos
Plus ou moins pendant deux semaines.
Elles s'efforcèrent de fatiguer Orphin 220
Mais Orphin ne se fatigue pas.
Mais il joue la melodie de horos encore plus doucement
Jusqu'à ce que les filles se fatiguèrent.
Elles tomberent par terre pour le complimenter
Jusqu'à ce que la plus jeune tomba aussi, 225
Elle aussi pour le complimenter.
Il la prende par la main gauche
Et courru par la plaine vaste.
Mais celles qui etaient ses neuf soeurs,
Etaient fortement jalouses de leur soeur, 230

- 231 Чи ща земе Орфенъ младъ свирелжия.
 Си утидоха на таткуви сарая,
 На татку си вѣлетъ и говореть:
 „Ой ли, тате, мили тате!
 Утъ Богъ да найде наше наймалка-та сестра 235
 Що си потапта тоя таткува лакардия;
 Излягохме да си видиме Орфенъ младъ свирелжия
 Какъ си свиря мощне сладка песна,
 Се фатихме и хору да играемъ,
 Дуръ да хору завъртиме 240
 Тия си Орфена залюби,
 Та с' негу побягна низъ широку поля.“
 Какъ си чу Арабийска краля,
 Чи е керка му с' Орфенъ побегнала,
 Си искара утъ негуви темни заждане 245
 Ду две люти фъркувити змии,
 Та хми вѣли и заръче:
 „Лю дѣ да е моя керка да я фатиге,
 С' ваши утровити уста да я усмъртите,
 Чи тия си потапта моя лакардия!“ 250
 Какъ си чуха ду две фъркувити змии,
 Си фъркнаха низъ висе небу
 Да си гонятъ наймалката кралска керка.
 День фъркаха и я вейке наблизиха.
 Кралска керка си заплака: 255
 „Утъ Богъ да найдешъ, бре Орфене,
 Ти мене млада ща погубишъ!
 Мой татку си е пратилъ ду негуви люти змии
 Мене с' утровити уста да си усмъртетъ.“
 Орфенъ хи вѣли ютговори: 260

Qu'elle va marier Orphin le jeune musicien.
 Elles vont au palais de leur père
 Et en parlant au père elles disent :
 „O notre père, notre cher père!
 Que Dieu punisse notre soeur la plus jeune 235
 Qui a meprisée ta parole paternelle.
 Nous sommes sorties pour voir Orphin le jeune musicien
 Comment il joue une chanson très douce,
 Nous commencames aussi a danser un horos;
 Mais à peine le horos commencé 240
 Elle devint amoureuse de Orphin,
 Et s'enfuit avec lui dans la plaine vaste.“
 Ouand cela entendu dire le roi de Harabie,
 Que sa fille s'est enfuie avec Orphin,
 Il fait sortir de sa prison sombre 245
 Deux volants serpents venimeuses
 Et il leur dit et ordonne:
 „Là où soit ma fille prenez la
 Avec vos bouches venimeuses tues la,
 Car elle a meprisé ma parole.“ 250
 Quand cela entendirent les deux serpents volants,
 Ils volerent au haut du ciel
 Pour rejoindre la plus petite fille royale.
 Un jour ils volerent et l'ont presque rejointe,
 La fille royale commença à pleurer: 255
 „Que Dieu te chatie o Orphin,
 Tu va me perdre toute jeune!
 Mon père a envoyé ses serpents venimeuses
 Pour me tuer avec leur bouches venimeuses.“
 Orphin lui reponde et lui dit: 260

„Ой ти кралска керку моя люблю!

Ду кога е Орфенъ с' тебе,

Ти що си плачешъ и се боишъ?

Язъ за тебе душе ща си загубе,

Лю тебе си не уставемъ.“

265

Още речъ-та не отрече

И ду две фъркати змии си дойдоха,

Уста зинаха мома да погълнатъ.

Орфенъ си обзе ду негува гласна свирка

Та засвири песна мощне желустива,

270

Дуръ се ду две змии умаяха,

Кат' умряли паднаха на земя да се валеть!

Тога си Орфенъ свирка запря,

Та искара ду негува люта сряла

И усряли на сърце ду две змии,

275

Утмалъ змии продумаха :

„Утъ Богъ да найдешъ, Орфенъ младъ свирелжия!

Що ти ний зло усториhme

Та си насъ со тоя сряла усряли?

Наши ясни кржви дано тебе да помжчетъ!“

280

Това змии утмалъ душе продумаха,

И истекоха утъ тяхъ ду две кржави ряки,

В' църну моря си течаха

И си великумъ гласумъ рукаха :

„Ой ти фейска краля нашъ побратиме!

285

Молба гуляма ти се молиме:

Ега презъ тука мине Орфенъ свирелжия,

Сасъ наймалка-та керка на Харапска краля,

Нему нишу да не усторишъ,

Лю да повѣлишъ на тои църнуморски юди,

290

„O fille royale mon amour,
 Quand Orphin est avec toi
 Pourquoi pleures tu et as tu peur?
 Je veux perdre mon ame pour toi
 Mais je ne t'abandonnerais jamais.“ 265
 A peine a-t-il finit ces paroles
 Voilà les deux serpents volants arrivèrent
 Et ouvrent leur bouche pour engloutir la fille.
 Mais Orphin prit sa musique melodieuse
 Et il joua une chanson très touchante 270
 Jusqu'à ce que les deux serpents s'enivrèrent.
 Comme morts ils tombèrent par terre et se roulent.
 Alors Orphin cessa avec sa musique
 Et il sort sa flèche venimeuse
 Et perça le coeur de deux serpents. 275
 A peine vivant les deux serpents dirent:
 „Que Dieu te punisse jeune musicien Orphin
 Quel mal avons nous fait à toi
 Que tu nous a percés avec ta flèche?
 Que notre sang rouge te tourment!“ 280
 Cela les sepents à peine l'ont dit
 Et il en sortirent deux fleuves de sang,
 Ils coulerent dans la mer noire
 Et avec un bruit ils rugirent:
 „O tu roi des Féeis notre confrère 285
 Nous t'adressons une grande prière,
 Si par ici va passer le musicien Orphin
 Avec la cadette fille du roi Harabe,
 Ne lui fait aucun mal,
 Mais ordonne que tes Judes de la mer noire 290

- 243 Да си зематъ тая кралска керка,
Тя на тебе изметъ да си чини;
Да не давашъ Орфенъ да я земе,
С' нея фалба да се фали,
Чи е ду две змии усрялилъ. " 295
- Ду две ряки с' цвикане си рукаха,
Дѣ ги дучу фейска краля,
Та си рукна ду деветъ негуви юди
И имъ вѣли ютговори:
„Лю ега презъ тука помине Орфенъ свирелжия, 300
Вия свирка да не му слушете,
Лю да гледате любу да му земете,
На моя столнина да я дукарате,
На мен' изметъ да си чини,
Немой Орфенъ с' нея фалба да се фали, 305
Чи е ду две змии усрялилъ.“
Лю що чуха ду деветъ църнуморски юди.
Утидоха на край църну моря,
Да си чакатъ Орфенъ младъ свирелжия,
Да си зематъ ду негубу любу. 310
На Орфена за това му на умъ не дойде,
Та утиде на край земя на църну-ту моря,
Да си види и фейска краля
Що чулякъ е и той на земята ?
Та се сички утъ негу боетъ. 315
Лю що си утиде на църну-ту моря,
Църнуморски юди гу посрещъ посрешнаха,
Орфенъ си имъ вѣли ютговори:
„Богъ помабогъ ви църнуземски юли !
Дека седи ваше фейска краля ? 320

Lui prennent cette fille royale
 Et qu'elle soit à ton service.
 Ne laisse pas la prendre par Orphin
 Qu'il se vante de sa conquête
 Et qu'il a tué les deux serpents. " 295
 Les deux fleuves hissèrent et rugirent
 Jusqu'à ce que le roi de Feeisk l'entendit;
 Et il s'écria appelant ses neuf Judes
 Et il leur parla en disant:
 „Quand par ici passera le musicien Orphin 300
 N'écoutez pas sa musique
 Mais tâchez de lui enlever son amante,
 Et menez-là dans ma capitale
 Enfin qu'elle devient ma servante.
 Que l'Orphin ne se vante pas d'elle 305
 Qu'il a tué les deux serpents.“
 A peine les neuf Judes ont entendu cela
 Elles allèrent au bord de la mer noire
 Pour y attendre le jeune musicien Orphin
 Pour lui enlever sa jeune amante. 310
 Orphin n'a pas pensé à tel mal.
 Il va jusqu'à la fin de la terre à la mer noire,
 Pour visiter aussi le roi des Feeise
 Pour voir quel homme il est dans son pays ?
 Parceque tous les hommes ont peur de lui. 315
 A peine arrivé à la mer noire
 Les Judes de la mer noire vinrent au devant de lui.
 Orphin leur parla en disant:
 „Que Dieu vous soit en aide Judes de mer noire,
 Où reside votre roi de Feeise? 320

- 321 Искамъ негу да си виде,
 Чи сме млогу побратиме.“
 „Далъ ти Богъ добро, Орфенъ младъ свирелжия!
 Що та врагъ тука нанесе,
 Да погубишъ тоя първу люблю, 325
 Тоя първу люблю ясну сонце,
 За коя си толку земя изфодилъ!
 Фейска краля ни е поржчка поржчалъ:
 Лю ега презъ тука минешъ
 Тоя люблю да си земеме, 330
 Да я уткараме на негува столнина,
 На негу изметъ да си чини;
 Немой ти с' нея фалба да се фалишъ,
 Чи си за нея усрялилъ ду две змии.“
 Орфенъ какъ си чу грабна свирка в' ржки 335
 Да засвири песна желувита,
 Дано юди с' песна си умая,
 Немой люблю да му зематъ;
 Той си свирка свири
 Я юди му се присмяватъ! 340
 Ютговори първа юда:
 „Свири, Орфенъ, свири лю колку искашъ,
 Назе ти не можешъ да умашъ.“
 Той си пакъ свирка не уставе;
 С' десна ржка свирка си държи, 345
 Я с' лева си държи ду негуву люблю,
 Немой юди да я грабнатъ.
 Сички юди се умаха утъ негува свирка
 И паднаха на земя-та кату мъртви!
 Утъ Боъ да найде стара юда Самувила, 350

Je desire le voir;
 Car nous sommes des bons confrères."
 „Dieu te donne du bien jéune musicien Orphin,
 Quel demon t'apporte ici
 Pour perdre ton première amour, 325
 Ton première amour le soleil brillant,
 A cause de quelle tu as tant de pays parcourru.
 Le roi Feeise nous a ordonné
 Quand tu passera par ici
 Que nous t'enlevons ton amante, 330
 Que nous l'emenons à sa capitale,
 Enfin qu'elle soit sa servante;
 Que tu n'aie pas de raison a se vanter d'elle
 Que tu à cause d'elle a tué deux serpents,"
 Orphin en entendant cela prit sa musique 335
 Pour jouer un air triste,
 Pour enivrer par son chant les Judes,
 Enfin qu'elles ne lui enlèvent son amante.
 Et il joue sa musique
 Mais les Judes se moquent de lui! 340
 La première des Judes lui dit:
 „Joue Orphin combien te plaira
 Tu ne peux pas nous enivrer."
 Mais il ne cessa pas a jouer.
 Dans sa main droite il tient sa musique, 345
 Et dans sa gauche il tient son amante,
 Que les Joudes ne l'enlevassent.
 Toutes les Joudes s'enivrèrent de sa musique
 Et elles tombèrent par terre comme mortes.
 Que Dieu perde la vielle Joude Samovila, 350

351 Що си бѣ с' три глави и опашки,
 Имаше си и омесъ змийовити;
 Нит' се умава, нит' на земя пажда,
 Лю си гледа какъ да грабне ду негуву любу?
 Що се бѣше умала уть желувита песна. 355
 Свири Орфенъ свири тамамъ три месеци,
 Дуръ му се е вейке дудялу,
 Та устави свирка да почине.
 Лю що си свирка заустави
 И стара юда си закара ду негову любу; 360
 Уши хи запуши с' нехини змийни ржки,
 Немой да слуше Орфенува песна
 И назади да се враща.
 Лю какъ виде Орфенъ младъ свирелжия,
 Чи му стара юда любу грабна, 365
 На земя-та падна и му душе прималя,
 Утмалъ душа приговори:
 „Уть Богъ нашла стара юда
 Стара юда уть змия породена!
 Какъ ти на умъ дойде, 370
 На любу да запушишъ тенки уши,
 Немой моя свирка да си слуше,
 Да се назади пу меня не вжрне;
 Ама язи любу пакъ си не уставемъ;
 Лю ду дѣ сумъ на тая земя 375
 За нея ща си мисле какъ да си я зема?“
 Това Орфенъ утмалъ душе си продума,
 Та си стана и утиде при фейска краля,
 Белки си се той желба нажели,
 Да си му даде пярву любу, 380

Qui avait trois têtes et trois queues
 Et le corps aussi ressemblant à un serpent;
 Elle ne s'enivre pas et ne tombe pas par terre,
 Mais elle cherche à lui ravir son amante,
 Qui était aussi enivrée du chant triste. 355
 Orphin joua justement trois mois
 Jusqu'à ce qu'il se fatigua;
 Et il cessa à jouer pour se reposer.
 Mais à peine a-t-il cessé à jouer
 La vieille Jude emenna son amante; 360
 Elle lui boucha les oreilles avec ses mains de serpent,
 Qu'elle n'entende pas la musique d'Orphin
 Et qu'elle ne retourne auprès de lui.
 Quand cela a vu Orphin le jeune musicien
 Que la vieille Jude lui a enlevée son amante, 365
 Il tomba par terre comme évanoui
 Et à peine vivant il parla:
 „Que Dieu punisse, toi o vieille Jude
 Vieille Jude née d'une serpente!
 Comment a tu songée à cela 370
 De boucher les fins oreilles à mon amante,
 Qu'elle ne peut entendre ma musique
 Et retourner auprès de moi.
 Mais je ne veux pas abandonner mon amante
 Et partout où je serais sur la terre 375
 Je songerais toujours à la reprendre.“
 Cela a dit Orphin à peine vivant
 Et il se leva et s'en alla chez le roi de Feeise
 Si peut-être celui n'aurait pitié
 Pour lui rendre sa première amante, 380

Първу любову утъ коя си сонце грея,
 Окол' фейска краля си стояха моми
 Моми все на отбуръ утъ кои си сонце грееше!
 Близ' ду негу си стоеше и негуву първу любову,
 Лю какъ си гу тя виде сулзи хи затекоха 385
 И му вѣли ютговори:
 „Утъ Богъ да найдешъ, бре Орфене!
 Що си мене излѣга,
 Та си ма утъ мои сестри отдели;
 Ти не си билъ врьданъ любову да си чувашъ! 390
 Ся тука що да праве
 Що да праве що да сторе?
 Какъ да седе тука сама самичка
 Безъ татку, безъ майка още и безъ сестри
 Кату утъ небе паднала!“ 395
 Орфенъ какъ си чу тие желни лакардии,
 Навърви да си иде на негува земя
 На негува земя при стара си майка,
 Белки тя си му лѣкъ каже,
 Какъ да си любову куртолиса? 400
 Тамамъ утъ фейски сарая излезе
 Дойде стара юда Самувила,
 Да се мѣчи и негу да заприе,
 На фейска краля изметъ да си чини;
 Си искара ду нехина камбуръ сряла 405
 Да гу усряли в'средъ сърце-ту.
 Орфенъ какъ си виде стара юда
 Мощне се разеди, разлюти,
 Та си искара ду негува маламна сряла
 И усряли стара юда в' сърце-ту. 410

Sa première amante qui luit comme le soleil.
 Autour du roi Feeise il y avait des filles,
 Des filles bien selectes de quelles le soleil luit
 Tout pres de lui était sa première amante.
 A peine elle l'aperçut elle tomba en larmes, 385
 Et elle lui dit en parlante :
 „Que Dieu te punisse Orphin
 Pour quoi m'as tu trompée
 Et tu m'a separée de mes soeurs,
 Tu n'était pas en état de garder ton amour. 390
 Que dois je faire ici
 Que faire qu'entreprendre maintenant?
 Comment vivre ici toute seule?
 Sans père mère et aussi sans soeurs
 Comme si je étais tombé du ciel?“ 395
 Quand Orphin entendit ces tristes paroles
 Il s'achemina pour aller dans son pays,
 Dans son pays chez sa vieille mère
 Peut-être elle lui va dire un remède
 Comment sauver son amante. 400
 A peine sortant du palais du Feeisk
 La vieille Jude Samovile parue
 Et elle a essayée de l'arrêter aussi,
 Qu'il aussi devient serviteur du roi Feeisk.
 Elle sort sa fleche courbée 405
 Pour percer le milieu de son coeur.
 Orphin en voyant la vieille Jude
 Devint furieux et s' enragea.
 Et il sortit sa petite flèche
 Et perca le coeur de la vieille Jude. 410

Та си пжрна да си бяга низъ широку поля,
 За три дни на негува си града утиде,
 Дѣ си найде стара майка чи си плаче.
 Орфенъ хи вѣли ютговори:

„Богъ помабогъ, ти майку стара юду! 415

Дали мене плачешъ,

Оти си се мощне млогу забавихъ?

Или в' наши сарая нящю е станалу?“

„Далъ ти Богъ добро, Орфенъ мили сину!

Добре ми дойде, мили сину! 420

На мене си, сину, хабаръ дойде,

Чи е фейска краля тебе младу попленилъ,

Та за това си язи плака.

Не ли си найде, сину, люблю спроти тебе

Та си се саму самичку назади вѣрна! 425

Майка ти чакаше снаха да дуведешъ,

На стару время изметъ да ми устори.“

Изъ Орфенуви очи кату ряка сулзи затыкоха,

Утмалъ на майка си продума:

„Мале ле, мила мале! 430

Язъ си найдохъ люблю спроти мене,

Биле още поубаву:

Утъ лику хи две сонца греяха!

Коси хи се пу земя влачеха!

Тя моя свирка какъ си дучу 435

Сама пу меня навѣрви,

Та се западихме низъ поля широку,

Поскору при тебе да си дойдеме.

Я що си бѣха ду нехини деветъ сестри,

На нея си мощне каскандисаха! 440

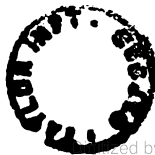
Après il se sauva courant a travers le champs vaste
 En trois jour il arriva dans sa ville,
 Où il trouva sa vieille mère en pleurs.
 Orphin lui dit en parlant:
 „Que Dieu te garde ma mère vieille Jude, 415
 Pleures-tu à cause de moi
 Que je suis resté si longtemps dehors,
 Où est-il arrivé quelque chose dans notre palais?“
 „Que Dieu t'aide mon cher fils Orphin
 Soit le bienvenu mon cher fils; 420
 Je reçue des nouvelles mon fils,
 Que le roi de Feeis t'a emprisonné
 C'est la raison de mes pleurs.
 N'as-tu pas trouvé un amour convenable
 Que tu retournes ici tout seul? 425
 Ta mère a esprerée que tu amenera une belle-fille
 Quelle me sert dans ma viellesse.“
 Des yeux d'Orphin des torrents des larmes sortirent,
 A peine il pouvait parler á sa mère:
 „O mère ma chère petite mère, 430
 J'ai trouvé une amante digne de moi
 Et peut-être encore plus belle,
 De son visage deux soleils brillèrent
 Ses cheveux traînaient par terre.
 Quand elle a entendue mà musique 435
 Elle alla volontiers au devant de moi
 Et nous nous acheminâmes par le champs vaste
 Pour arriver chez toi le plutôt possible.
 Mais ses seurs qui étaient neuf en nombre
 Lui envièrent fortement son bonheur 440

Татку си мощне люту насжрчиха,
 Та си прати ду две люти фжреувити змии,
 Да на гонятъ. да на фатятъ,
 Ду негува малка керка съ утровити уста да усжртетъ,
 Оти му е лакрдия потаптала! 445
 Ду две люти змии краля услухеа,
 Та си фжрнаха низъ висе небу
 Да на гонятъ да на фатятъ.
 Денъ фжркахъ и на наблизиха.
 Моя люблю, мале, си заплака: 450
 „Утъ Богъ да найдешъ, бре Орфене!
 Ти мене млада ща погубишъ.“
 Кога, мале, вейке змии наблизиха
 Уста зинаха мома да погълнатъ.
 Язъ си обзехъ ду моя златна свирка 455
 Та засвирихъ песна мощне желустива,
 Дуръ си ду две змии умахъ,
 Кат' умряли паднаха на земя да се валетъ!
 Того си язъ свирка запряхъ,
 Та искарахъ ду моя люта сряла. 460
 Та усрялихъ на сърце ду две змии,
 Утмалъ змии продумаха;
 „Утъ Богъ да найдешъ, Орфенъ младъ свирелжия!
 Що ти най зло усторихме
 Та си назе со сряла усряли? 465
 Наши ясни кржви дано тебе да помжчетъ!“
 И истякоха, мале, утъ тяхъ ду кржави ряки,
 В' църну моря си течаха
 И си великумъ гласумъ рукаха:
 „Ой ли фейска краля нашъ побратиме! 470

Et elles ont fortement irrité son père
 Qu'il a envoyé deux serpents volants venimeuses
 Qu'il nous poursuivent et nous arrêtent ;
 Sa fille qu'il tuent avec leur bouche venimeuse
 Parce qu'elle a méprisée ses ordres! 445
 Les deux serpents venimeux obeirent au roi
 Et s'envolerent au haut du ciel
 Pour nous chasser et nous prendre.
 Un jour ils volerent et s'aprocherent de nous.
 Mon amour, o petite mère, commença à pleurer: 450
 „Que Dieu te punisse o Orphin
 Car tu va me perdre encore jeune.“
 Quand les serpents étaient déjà tout près
 Ils ouvrirent leurs bouches pour engloutir la fille,
 Moi je pris mon instrument d'or 455
 Et joui un chant très attristent
 Jusqu'à ce que j'ai enivré les deux serpents,
 Et ils tombèrent comme mort en se roulant par terre
 Et après cessant à jouer
 Je fis sortir ma flèche envenimée 460
 Et j'ai percé le coeur des deux serpents.
 Et les serpents commencèrent à parler :
 „Que Dieu te punisse Orphin jeune musicien!
 Qu'avons nous fait de mal à toi
 Que tu nous a blessée avec tes flèches? 465
 Que notre sang clair te tourmente!“
 Et deux fleuves de sang sortirent d'eux
 Et coulèrent à la mer noire,
 Et ils crièrent avec des forts voix:
 „O roi de Feis notre confrère 470

Молба гуляма ти се молиме;
 Ега презъ тука мине Орфенъ свирелжия
 Сасъ наймалка-та керка на Харапска краля,
 Нему нищу да не сторишъ,
 Лю да повѣлишъ на тои църнуморски юди, 475
 Да си зематъ тая кралска керка,
 Тя на тебе изметъ да си чини;
 Да не давашъ Орфенъ да я земе,
 С' нея фалба да се фали,
 Чи е ду две змии усрляилъ.“ 480
 Ги лучу, мале, фейска краля,
 Та су поржчи на негови деветъ юди;
 Лю кога азъ презъ таму помина
 Моя свирка да не слушетъ,
 Лю да гледатъ люблю да ми зематъ, 485
 На негува столнина да я уткаратъ,
 На нег' изметъ да си чини.
 Юди, мале, излягоха да ма чакатъ,
 Да си зематъ моя арну люблю.
 На мен' това на умъ не си дойде, 490
 Ам' утидохъ на край земя на църну-ту моря,
 Да си виде и фейска краля
 Що чувякъ е и той на земя-та?
 Та се сички утъ негу боятъ.
 Лю що си, мале, утидохъ на църну-ту моря, 495
 Църнуморски юди си ма посрещъ посрешнаха,
 Язъ ги питахъ дѣка седи фейска краля?
 Тие си ми не казаха дека седи тоя краля,
 Лю си ми рекоха кой та врагъ тук' нанесе,
 Да погубишъ тоя първу люблю, 500

Nous t' adressons une grande prière;
 Si par ici passait Orphin le musicien
 Avec la fille cadette du roi de Harabie,
 Ne lui fais pas du mal
 Mais ordonne a tes Judes de la mer noire 475
 De prendre la fille royale,
 Enfin qu'elle soit ta servante.
 Ne laisse pas la prendre d'Orphin
 Qu'il se glorifie de sa possession
 Qu'il a tué les deux serpents. 480
 Le roi de Feis les entendis
 Et il ordonna à ses neuf Judes,
 Quand je passerais auprès d'elles
 Qu'elles n'ecoutent pas ma musique
 Mais qu'elles sachent de prendre mon amour, 485
 Qu'elles la mènent dans sa capitale
 Qu'elle devient sa servante.
 Les Judes, o mère, sortirent pour m'attendre
 Pour prendre mon belle amour.
 Mais je ne m'en pas eu aperçu 490
 Et je suis allé au bout de la terre à la mer noire
 Pour voir aussi le roi de Feis
 Et quel homme il est sur la tère
 Que tous les hommes le craignent.
 A peine ma mère, j'arrive à la mer noir 495
 Les Judes de la mer noire vont au devant de moi.
 Je demand où demeure le roi Feis?
 Elles ne m'ont pas dit où est le roi
 Mais elles me dirent, quel demon t'a amène ici,
 Que tu perde ton première amour, 500

501 Тоя първу люблю ясну сонце!
 Какъ си язъ чухъ грабнахъ в' ржки свирка
 Да засвири песна желувита,
 Дано юди со песна се умятъ,
 Немой люблю да ми зематъ. 505
 Язъ си мале свирка свирехъ
 Я юди ми се присмиваха!
 Та се сички юди утъ моя свирка умаха
 И паднаха на земя-та кату мъртви!
 Утъ Богъ да найдетъ стара юда Самувила, 510
 Що си бѣ с' три глави и опашки,
 Имаше си и омесъ змийовити;
 Нит' се ума, нит' на земя падна,
 Лю си гледаше какъ да грабне моя люблю.
 Свирахъ, мале, свирка тамамъ три месеци. 515
 Дуръ си ми се вейке дудя,
 Та уставихъ свирка да почина.
 Лю що си свирка зауставихъ,
 Стара юда си закара моя люблю,
 Уши хи запуши с' нехини змийни ржки, 520
 Немой да слуше моя желувита песна
 И назади пу меня да се върне.
 Лю какъ видяхъ, мале, чи ми люблю нема,
 На земя-та паднахъ и ми душе прималъ,
 Утмалъ душа приговорихъ: 525
 „Утъ Богъ нашла стара юду
 Стара юду утъ змия породена!
 Што си грабна моя първу люблю
 И хи сасъ ржки запуши ду тенки уши,
 Немой да слуше моя желувита песна. 530

Ton premier amour le Soleil brillant !
 Quand j'entendis j'ai pris mon instrument
 Pour jouer un chant plaintif
 Que les Judes s'enivrent de la musique
 Qu'elles ne prennent pas mon amour. 505
 J'ai joué, o ma mère, ma musique
 Mais les Judes se moquèrent de moi !
 Et enfin toutes Judes firent enivrées de ma musique
 Et tombèrent par terre comme mortes !
 Mais que Dieu punisse la vieille Jude Samovile 510
 Qui avait trois têtes et trois queues,
 Et l'apparence d'un serpent,
 Elle ne s'enivra et ne tomba pas par terre,
 Mais cherchait de me ravir mon amour.
 J'ai joué la musique, o mère, trois mois 515
 Enfin que je suis été fatigue,
 Je cessais à jouer pour me reposer un peu,
 Mais à peine cessant à jouer
 La vieille Jude ma ravie mon amour.
 Elle lui boucha les oreilles avec ses mains de serpents 520
 Qu'elle n'entend pas mon chant plaintif
 Et qu'elle ne retourne pas chez moi.
 Mais o mère, ne voyant plus mon amour
 Je suis tombé à terre et le cœur m'a manqué,
 Et à peine puis je dire ces mots : 525
 „Que Dieu te punisse o vieille Jude,
 Vieille Jude enfentée d'un serpent !
 Pourquoi as tu pris mon amour
 Et lui bouches tu les oreilles fins avec tes mains
 Qu'elle n'entend pas mon chant plaintif 530

Да не се назади пу меня вжрне.
 Това утмалъ душе мале приговорихъ,
 Та си станахъ и утидохъ при фейска краля,
 Белки, рекохъ, си се желба нажели,
 Да си ми даде пжрву любу 535
 Пжрву любу отъ коя си сонце грея!
 Окол' негув' стола си стояха моми
 Моми все на отбуръ утъ кои си сонце греяше!
 Влиз' ду негу си стоеше и моя пжрву любу.
 Лю как си ма та виде сулзи хи затекоха' 540
 Изъ очи си сулзи ронеше
 Я съ уста си мощне желувиту ми продума:
 „Утъ Богъ да најдешъ, Орфенъ младъ свирелжиа;
 Що ма отдели утъ татку и утъ майка,
 Ти не си билъ врьданъ любу да си чувашъ; 545
 Какъ ща седе ся тука сама самичка
 Безъ татку, безъ майка още и безъ сестри
 Кат утъ небе паднала!“
 Какъ си, мале, язи чухъ тези лакардии,
 Не можахъ на ноги да си стое' 550
 Шахъ си падна таму да си умра!
 Лю си ми утъ vise небу сила донде,
 Та си навжрвихъ да си дойда при тебе, мале,
 Белки нящу ляхъ ми кажешъ,
 Какъ да си любу кортолисамъ? 555
 Лю що си утъ фейски сарая излязохъ
 Дойде стара юда Самувилла,
 Да се мжчи и меня да заприе,
 И язъ на фейска краля изметъ да си чина;
 Си искара ду нехина камбуръ сряла 560

Qu'elle ne retourne plus chez moi."

Cela à peine j'ai dit, o mère,

Et me levant je suis allé chez le roi Feis

Peut-être il aura pitié de moi

Et me rendra mon amour,

535

Mon premier amour de quelle le soleil chauffe.

Autour de son trône les filles étaient debout,

Des filles choisies de quelles le soleil brillait.

Tout près de lui était aussi mon premier amour.

Mais à peine m'a-t-elle aperçue larmes sortirent de ses yeux, 540

De ses yeux les larmes tombèrent

Et avec sa bouche elle m'a dit très tristement :

„Que Dieu te punisse Orphin jeune musicien

Qui m'a séparé de mon père et de ma mère

Tu n'étais pas capable de garder ton amour!

545

Comment peux je rester ici toute seule

Sans père, sans mère et sans sœurs

Comme tombée du ciel en bas."

Quand j'ai entendu ces paroles, ma mère

Je ne pouvais me tenir sur mes jambes,

550

J'ai failli là de tomber et de mourir!

Mais d'en haut du ciel me vint la force

Pour arriver jusqu'à toi, o mère,

Peut-être tu vas me dire un remède

Comment délivrer mon amour?

555

Mais à peine sorti du palais de Feis

La vieille Jude Samovile arriva

Pour tenter de m'arrêter aussi,

Que moi aussi sois servant du roi Feis.

Elle fit sortir son arc courbé

560

Да ма усряли в' средъ сѣрце-ту.
 Какъ си язи видяхъ стара юда'
 Мощне се разедихъ, разлютихъ
 Та си искарахъ ду моя маламна сряла
 И усрялихъ стара юда в' средъ сѣрце-ту, 565
 И си пѣрнахъ да си бягамъ низъ широку поля,
 Немой фейска краля змии да си прати
 Меня младу да погубятъ.
 За три дни' мале' си при тебе дойдохъ,
 Белки нящу ляхъ си ми кажешъ, 570
 Да си кортолисамъ моя пѣрву любу
 Моя пѣрву любу' тоя милна снѣха."
 Какъ си Орфенъ на майка говореше
 Душе си му прималъ'
 Та си падна' умрялъ на земята! 575
 Майка му се чудила що да прави
 Що да прави що да стори?
 Дѣ си се наумъ науми,
 Та си рука ду три юди все биларки'
 Да си найдатъ билки лекувити, 580
 Да си дигнатъ нехинъ миланъ сина.
 Лю какъ чуха юди чи Орфенъ боланъ лежи,
 Утидоха на тяхну берекетлия поля
 Та набраха билку лекувити;
 Пѣрва юда набра билка лекувита 585
 С' коя да гу дигне утъ потстели!
 Втора юда набра билка лекувита,
 Кога' иде при фейска краля,
 Пѣрву любу да си тера,
 Фейски сарая с' нея да утори, 590

Pour me blesser au milieu du coeur.
 Quand j'ai vu la vieille Jude
 Je me mis en colère et m'enragea;
 Et j'ai sorti ma petit flèche
 Et j'ai blessé la vieille Jude au mi-cœur. 565
 Et j'ai sauté pour fuir par le champ vaste
 Enfin que le roi Feis n'envoie pas ses serpents
 Pour me tuer encore si jeune.
 Dans trois jours, o mère, je suis arrivé chez toi
 Peut-être tu va me dire un remède 570
 Pour delivrer mon premiere amour.
 Mon première amour ta belle fille chérie."
 Quand Orphin cela racontait à sa mère
 Il tomba comme évanoui,
 Et tomba comme mort par terre. 575
 La mère était embarrassée quoi faire,
 Quoi faire et quoi entreprendre.
 Et enfin elle se souvient
 Qu'elle appelle les trois Judes médecines
 Qu'elles cherchent des plantes médicales 580
 Pour guérir son fils bien-aimé malade.
 Quand les Judes entendirent qu'Orphin est malade
 Elles allèrent aux leurs champs riches
 Et cueillirent des plantes guerissantes.
 La première Jude cueillit telles plantes guerissantes 585
 Avec lesquelles elle le relevera de son lit,
 La seconde cueillit des plantes guerissantes
 Avec lesquelles, quand il ira chez le roi Feis,
 Pour retrouver son première amour,
 Il va ouvrir la porte du palais Feis. 590

Трета юда набра билка лекувита'
 Кога грабне ду негуву си парву любу
 Уть тая лекувита билка да яди,
 Златни криля да му излязатъ,
 Немой фейска краля да гу стигне, 595
 Пакъ любу му да си земе
 И негу младу да си погуби.
 За день юди утидоха на тяхну берекетлия поля
 Я за часъ се върнаха уть таму
 И си дойдоха при Орфена свирелжия. 600
 Орфенъ си на потстели зле лежи,
 Ниту очи подигнува да погледне,
 Ниту язикъ помърднува да продума,
 Саму рѣки си уть земя удри!
 Парва юда си искара ду нехина лекувита билка, 605
 Лю що му я ду носъ дупря'
 Орфенъ си очи подигна,
 Да си види стара майка що си прави?
 Язикъ си помърдна и продума:
 „Да си жюва, юду Самувилу! 610
 Що си ма уть потстели дигна
 Со тоя билка лекувита;
 Я' що ми трябува такавъ животъ,
 Аку не ми кажете лекувита билка,
 Какъ да кортолисамъ моя парву любу? 615
 Що си я запря фейска краля,
 На негу изметъ да си чини.“
 Юди си му велетъ и говоретъ!
 Немой за това, Орфене, кахъръ берешъ!
 Ний имае лекувити билки, 620

La troisième cueillit une plante guerissante
 Quand il reprendra son amour
 Qu'il mange de cette plante
 Et il lui sortiront des ailes dorés.
 Que le roi Feis ne pourrait le rejoindre 595
 Pour lui ravir son amour,
 Et le faire périr encore jeune.
 Dans un jour les Judes arrivèrent à leurs champs
 Et retournèrent de là dans un moment
 Et arrivèrent auprès Orphin le musicien. 600
 Orphin est couché au lit très malade.
 Il ne lève pas même les yeux pour regarder,
 Et ne remuit pas sa langue pour parler
 Mais il frappe la terre avec ses mains.
 La première Jude sorte sa plante médicale 605
 Et à peine lui a-t-elle mis sous le nez
 Orphin lève ses yeux
 Pour voir que fait sa vieille mère?
 Et remuant la langue il parla:
 „Salut à toi Jude Samovile 610
 Que tu m'as levé de mon lit
 Avec ta plante médicale.
 Mais à quoi me sert telle vie
 Si vous ne me disez pas une plante médicale
 Comment délivrer mon première amour 615
 Laquelle a retenue le roi Feis,
 Qu'elle lui soit sa servante.“
 Les Judes lui répondent en parlant:
 „Ne te soucis pas de cela o Orphin,
 Nous avons des plantes médicales 620

- 622 Лю ти се молба молиме,
 Да си земешъ тоя златна свирка,
 Да засвиришъ песна желувита,
 Да се чуя дуръ на висе небу
 Дур на висе небу при Вишню Богу, 6.5
 И той тебе да пожала;
 Кога идешъ при фейска краля,
 И той да си прати ду негура ангела
 На тебе ардамъ да си устори.
 Орфенъ си услуше ду три юди, 630
 Та си зе в' ржки златна свирка
 Та засвири тая песна желувита,
 Дуръ и планини-те още и камене-ту се заплакаха!
 Песна си се чу дуръ на висе небу
 Дуръ на висе небу при Вишню Богу, 635
 Та и на негу се нажели.
 И си прати ду негува ангела,
 Да си чака Орфена при църну-ту моря.
 Кога иде при фейска краля
 И той нящу ардамъ да му устори. 640
 Орфенъ си вейке песна свършй,
 Утъ юди си тера лекувити билки,
 Тие му велетъ и говоретъ:
 „Ний лекувити билки ща ти дадем',
 Я ти кога с' невеста минешъ презъ наше поля 645
 Нехинъ дувакъ да подигнешъ,
 Да хи видим' бялу лику,
 Да ли е тия мома спроти тебе?
 Аку си е тия спроти тебе,
 Ний дарба ща я ларим с' криля фжркати, 650

(Comment delivrer ton amour;)

Mais nous t' adressons une prière,
 Prends donc ton instrument d'or
 Et chante un chant plaintif
 Qu'il s'entend jusqu'au ciel en haut
 Au ciel en haut chez le Dieu Vichnou,
 Qu'il aussi aie pitie de toi;
 Quand tu iras chez le roi Feis
 Qu'il aussi envoie son ange
 Qu'il te donne son secours."
 Orphin obéit aux trois Judes
 Prit dans sa main son instrument d'or
 Et chanta un chant plaintif
 Que les montagnes et les pierrès pleurèrent!
 Le chant parvint jusqu'au ciel en haut
 Au ciel en haut chez le Dieu Vichnou
 Et lui aussi toucha son coeur.
 Et il a envoyé son ange
 Pour attendre Orphin aupres la mer noire
 Quand il va aller chez le roi Feis,
 Qu'il aussi lui porte du secours.
 Orphin a deja fini on chant
 Et demande les plantes médicales des Judes.
 Elles lui dirent en parlant
 „Nous te donnerons les plantes médicales
 Mais quand tu passera avec ta fiancée par nos champs,
 Tu dois lever son voile
 Que nous voyons son bel visage,
 Si elle est une fille digne de toi?
 Mais si elle est vraiment digne de toi

621

2

625

630

635

640

645

650

34*

Вишњи ангел си ги чакаше на црну-ту моря,
 Лю какъ си виде Орфена
 Чи си кара ду негуву пјрву любу,
 Му вели ютговори:
 „Халалъ нека ти е бре, Орфене, мой изметъ, 775
 Що ти чинихъ тука на црну-ту моря,
 Чи ти си биль юнакъ надъ юнаци!
 Ду ся не бѣ никой утишелъ на фейска земя
 Я ти си утиде и на фейски сарая,
 Янкулува керка си си обзелъ; 780
 Ти мощне касметлия ща си бидешъ,
 Чи си тя има ду седемъ брата
 Седем брата все духувити,
 Лю що терашъ у тяхъ ща најдешъ.“
 Юди какъ си чуха утѣ джну-ту на моря-ту 785
 Излязоха с' ние очи нажрвясали,
 Зјби кјрцнаха на Орфенъ юнака!
 Я вишни Ангелъ пакъ си ги криву погледна,
 И тие си најдоха джну-ту на моря-ту!
 Та си Орфенъ црну моря помина. 790
 Дуръ да иде на край моря
 Фейска краля си обсети,
 Чи си нема млада Орфеница!
 Самъ си стана да ги гони,
 С' ние нишанлии ноги си ги наблизи, 795
 Вейке щеше да ги стигне.
 Орфенъ си искара билка лекувита
 Ти си яде и той и негуву любу,
 На негу излязоха криля фјркувити,
 Я що бѣше ду негуву любу криля не излязоха! 800

L'ange d'en haut les attendait au bord de la mer noire, 777
 Mais quand il aperçut Orphin
 Qu'il amène son premier amour,
 Il lui dit en parlant;
 „Que mon service t'apporte du bonheur Orphin 775
 Que je te rendu ici à la mer noire,
 Car tu étais un hero des heros!
 Jusqu'à présent personne n'arriva dans le pays Feisque,
 Et tu as penetrait même au palais Feisque
 Et tu as obtenu pour toi la fille de Jankoul, 780
 Tu seras un homme très heureux
 Car elle a sept frères,
 Sept frères tous spirituels.
 Toute ce que tu demandera tu trouvera chez eux.“
 Quand les Judes entendirent cela au fond de la mer 785
 Elle sortirent avec les yeux pleines de sang
 Et grincerent les dents à l'Orphin le heros!
 Mais l'ange d'en haut encore les regardait severment
 Et elles se cacherent de nouveau au fond de la mer!
 Et ainsi Orphin a passé la mer noire. 790
 Mais en arrivant au bord de la mer
 Le roi Feisque s'en aperçut
 Que la jeune femme d'Orphin n'est plus là!
 Et il sortit soi-même pour les poursuivre.
 Avec ses pieds merveilleux il s'aprocha déjà 795
 Et même il voulut déjà les rejoindre.
 Mais Orphin sortit sa plante médicale
 Et il en mangea lui et sa femme.
 Il lui sortirent des ailles à voler,
 Mais a sa femme les ailes ne poussèrent pas! 800

681

И му вѣли ютговори:

„Кога моря поминете

Фейска краля тога на умъ ща му дойде,

Чи си нема тоя първу любу:

Ща се мощне разеди, разлюти,

685

Та ща стане самъ да си ва гони:

Той ща може скору да ва стигне,

Чи си е на ноги мощне нишанлия!

Кога ва вейке наблизи да ва стигне,

Ядите вий тая лекувита билка,

690

Та ща ви излязатъ криля фъркувити,

Да си фъркате дуръ на синю небу;

Той неще може да ва стигне,

Чи си нема криля фъркувити,

Да си фърка дуръ на синю небу.“

695

Юди си му билки дадоха и си утидоха

Я Орфенъ не постоя, не почака,

Ам си зе ду негува златна свирка

И навърви да си иде при Фейска краля,

Месець има ду негува столнина,

700

Я той си за день утиде ду църну-ту моря.

Дѣ излязоха ду деветъ църну морски юди,

Не му даватъ да помине презъ църну-ту моря.

Чудилъ се е Орфенъ що да прави

Що да прави шо да стори?

705

Дѣ му на умъ дойде шо му казаха ду три юди,

Чи Вишни Ангелъ на ардамъ ща му дойде,

Гледа пу край моря белки види Вишни Ангела,

Я не може нийде да гу види!

Тога си зе златна свирка

710

Et lui parla en lui disant: 681
 „Quand vous aurez passés la mer
 Le roi Feis va se souvenir
 Que ton premier amour n'est plus là.
 Et il deviendra furieux de colère 685
 Et lui seul va vous chasser.
 Et il peut vous facilement rejoindre
 Car il a des pieds merveilleux.
 Quand il sera de'jà très proche de vous
 Mangez de cette plante medicale 690
 Et il vont vous croitre des ailles à voler
 Pour voler jusqu'au bleu ciel,
 Et il ne peut pas vous rejoindre
 Car il n'a pas des ailles à voler
 Pour voler en haut au ciel bleu.“ 695
 Les Judes lui donnèrent les plantes et sortirent.
 Mais Orphin ne s'arrèt et ne reste plus,
 Mais prit son instrument d'or
 Et se mit en marche chez le roi Feis.
 Jl y a un chemin d'un moi dans sa capitale 700
 Jl arrive dans une journée à la mer noire
 D'où sortent les neuf Judes de la mer noire,
 Et ne lui permetent pas passer la mer noire.
 Orphin etait embarrassé ne sachant quoi faire,
 Ne sachant quoi faire et entreprendre. 705
 Voila'qu'il se souvient que lui ont dit les trois Judes,
 Que l'ange d'en haut va l'aider.
 Jl cherche de son regard l'ange sur la côte
 Mais ne peut pas l'apercevoir.
 Et il sort son instrument d'or 710

711 Та засвири песна желустива,
 Свирка свири и си песна напева:
 „Ой ти Боже, Вишню Боже!
 Прати си утъ небе ду тоя Вишни Ангела,
 На мене малку ардамъ да устори, 715
 Саму църну моря да си помина,
 Чи си ми юди не даватъ това моря да помина.“
 Лю си Орфенъ песна свърши,
 Си погле а пу край моря,
 Дѣ си виде стара дяда с' брада ду ноги-те: 720
 Утиде поклонъ да му се поклони,
 Я стари дяду си гу пита:
 „Ти ли, бре юначе, свиреше тая свирка
 И напеваше тая желустива песна?
 Коя се дуръ на vise небу слушеше 725
 Дуръ на vise небу при Вишню Богу,
 Та си прати меня ардамъ да ти сторе:
 Що ардамъ утъ меня искашъ?“
 „Ой ти, Вишню Ангеле, мой ардамжия!
 Нищу другу неща да ми усторишъ: 730
 Юди не ми даватъ моря да помина,
 Да си ида при фейска краля,
 Та си искамъ презъ моря да ма прикарашъ,
 Юди зло да ми не усторетъ;
 Хемъ ся да ма презъ моря прикарашъ, 735
 Хемъ пакъ тука да на чакашъ,
 Кога' се върнеме пакъ да на прикарашъ.
 Стари дяду вишни Ангелъ нищу не устори,
 Лю си седна на край моря
 Та погледна криву каде деветъ юди; 740

Et chante un chant plaintif
 Il joua et chanta ce chant:
 „O mon bon Dieu dieu Vichnou
 Daigne envoyer d'en haut ton ange
 Pour m'aider et pour me secourir 715
 Pour passer seulement la mer noire.
 Car les Judes m'empêchent de passer.
 A peine Orphin a fini son chant
 Il regarde sur le rivage de la mer
 Et il voit un vieillard avec une barbe jusqu'aux pieds. 720
 Il va pour lui faire sa reverence;
 Et le vieux grand père lui demande:
 „As-tu o heros joué cette musique
 As-tu chanté ce chant plaintif?
 Qu'on a entendit jusqu'en haut au ciel 725
 En haut au ciel près du Dieu Vichnou,
 Qui m'a envoyé de te porter secours.
 Quel est le secours que tu demandes de moi?“
 „O tu mon ange mon porteur du secours
 Je ne veux rien de plus que tu fasse, 730
 Les Judes m'empêchent passer la mer
 Pour arriver chez le roi Feis,
 Et je te prie de me mener par la mer
 Que les Judes ne me fasse pas du mal,
 Que tu me menes par la mer à présent 735
 Et que tu restes ici pour nous attendre
 Quand nous retournons, de nous encore faire passer.“
 Le vieux père l'ange d'en haut n'a rien fait
 Mais il s'assit au bord de la mer
 Et fixa louchement les neuf Judes. 740

Юди какъ си видеха вишни Ангелъ
 Се скриха в' джну-ту на море-ту.
 Тога си Орфенъ моря помина
 И утиде на фейскуви сарая.
 Сарая бѣха заторени, заключени, 745
 Утъ пазуфи искара билка лекувита
 Та си с' нея утори фейски сарая
 И си флезе фнетре фатъ сарая.
 Никой си гу не виде,
 Саде люблю си му бѣ на чупмите, 750
 Вода точеше на фейска краля.
 С' десна рѣка си обзе златна свирка
 Та засвири тая желустива песна,
 Любу му се мощне умаяла,
 Та устави студна вода 755
 И навърви след млади Орфена.
 Ду кога си Орфенъ свирка свиреше
 Тя си пу негу ходеше,
 Низъ поля утъ лику хи сонце грееше!
 Я лю кога си свирка уставеше 760
 И тя си се назади връщаще,
 Поля се с' темнилу облячаше!
 За това си Орфенъ свирка не устави,
 Все си свиреше песна желувита.
 Пилци какъ си слушеха песна желувита 765
 Сички пу негу ходеха,
 И си сулзи изъ очи ронеха!
 Ду кога стигнаха на църну-ту моря,
 Фейска краля не обсеѣи
 Чи си нема млада Орфеница. 770

Quand les Judes virent l'ange d'en haut

Elles se cachèrent au fond de la mer.

Pendant cela Orphin passa la mer

Et arriva au palais du Feisque.

Le palais était clos et fermé. 745

Il sortit de son sein la plant médicale

Et avec elle il ouvrit le palais Feisque,

Et entra en dedan du palais.

Personne ne le pas vu

Son amour seule était près de la fontaine 750

Pour puisser de l'eau pour le roi Feisque,

Avec la main droite il prit son instrument d'or

Et joua une chanson plaintive;

Son amour en était fortement enivrée,

Elle laissa l'eau fraîche 755

Et alla après le jeune Orphin.

Pendant qu'Orphin jouait sa musique

Elle marcha derrière lui.

Aux champs se repandait de son visage le soleil!

Mais quand il cessa à jouer sa musique 760

Elle aussi commençait à retourner

Et les champs se vetirent des ténèbres!

Et à cause de cela Orphin ne cessa à jouer;

Toujours il jouait la chanson plaintive.

Les oiseaux entendant cette chanson plaintive 765

Tous marchèrent après de lui,

Et versèrent des larmes de leurs yeux!

Quand ils arrivèrent à la mer noire

Le roi de Feisque ne s'en aperçut pas,

Que la jeune femme Orphin n'est plus là. 770

Да си фърка дуръ на синю небу,

Ниту пиле да я стига!

Тия нишанлия да си биде,

Да се зная кому люблю си е.

Аку ли не си е спроти тебе,

655

Ний ща я сасъ сряли усрялиме,

Ти другу люблю да си найдешъ

Другу люблю спроти тебѣ.“

660 Ютговори Орфенъ младъ свирелжия:

„Тя си е люблю спроти меня,

660

Биле и поубава утъ меня!“

Втора юда си му даде билка лекувита

И му вѣли ютговори:

665 „Кога идешъ при фейска краля

Тоя пярву люблю да си терашъ,

665

С' тая билка фейски сарая да уторишъ.

Тоя люблю ду сарайски порти стои,

Лю какъ ще порти уторишъ,

С лева ржка нея да закарашъ,

Я с' десна ржка свирка да засвиришъ,

670

Тя утъ тоя песна да се умая

И пу тебе да си ходи:

Дуръ да поминешъ църну моря

Свирка хичъ утъ ржка да не уставешъ,

Чи лю що ще си свирка уставишъ

675

Тия пакъ назадъ ща си се върне!

Ега идете при църну-ту моря,

Вишни Ангелъ ща си дойде ардамъ да ви устори.

Презъ широко моря да си ва прикара.

Трета юда си му даде билка лекувита

680

Nous lui offrirons des dons des ailles pour voler, 651
 Qu'elle vole jusqu'au ciel bleu 652
 Que ne pas un oiseau peut la rejoindre!
 Quelle soit une fille marquée,
 Qu'on sache de qui elle est l'amante. 655
 Mais si elle n'est pas digne de toi
 Nous la tuerons avec nos flèches,
 Et tu dois aller chercher un autre amour
 Un autre amour plus digne de toi."
 Orphin le jeune musicien leur réponde: 660
 „Elle est digne de moi
 Et même plus belle que moi."
 La seconde Jude lui done la plante médicale
 Et lui dit en parlant :
 „Quand tu ira chez le roi Feis 665
 Pour delivrer ton premier amour,
 Avec cette plante tu va ouvrir le palais Feis.
 Ton amour est tout près de la porte du palais.
 Mais en ouvrant la porte
 Prend la aussitôt avec ta main gauche 670
 Et avec la droite fais musique,
 Qu'elle s'enivre de ton chant
 Qu'elle te suive et va après toi
 Jusqu'à ce que tu passe la mer noire.
 N'abandonne pas ton instrument 675
 Si tu ne veu pas qu'elle retourne!
 Mais une fois arrivé près de la mer noire
 L'ange d'en haut va venir pour vous aider
 Pour vous conduire par la mer etendue."
 La troisieme Jude lui donna la plante medicale 680

800 Чудиль се е Орфенъ що да прави
 Що да прави що да стори?
 Дѣ си му наумъ дойде,
 Та си яхна ду негуву люблю на негови рама,
 Та си фжркна дуръ на синю небу. 805
 Там искара ду негува златна свирка
 Та испя на Вишню Бога песна мощне радувита,
 Чи си гу е той куртолисаль уть морски юди.
 Фейска краля уть желба си душе придаде,
 Утмалъ душе приговори: 810
 „Орфене ле младъ свирелжия!
 Мое царсту халалъ нека ти е!
 Тебе наследникъ си уставемъ,
 Чи си ти юнакъ надъ юнаци-те!
 Ду ся не бѣ никой душелъ на моя земля 815
 Я ти си флезе и в' мои сарая,
 Та си обзе ду тоя пярву люблю.“
 Тога си Орфенъ стана фейска краля!
 Ега утиде на юдинску поля,
 На невяста си подигна аленъ дувакъ, 820
 Да си видетъ юди ду нехина издавина;
 Какъ хи се аленъ дувакъ подигна
 Изгреяха ду две ясни сонца!
 Юди си я мощне бендисаха,
 На Орфенъ си велетъ и говоретъ; 825
 „Жива да ти е, бре Орфене!
 Тия си е спроти тебе,
 Биле и поубава уть тебе!“
 Та си я дарба дариха
 Дарба с' фжркувити криля — 830

Et Orphin embarrassé ne savait quoi faire 801
 Quoi faire quoi d'entreprendre.
 Mais finalement il se souvient
 De prendre son amour sur ses épaules
 Et ainsi il vola jusqu'au ciel bleu. 805
 La il sortit son instrument d'or
 Et il chanta au Dieu Vichnou un chant joieux,
 Car il l'a delivré des Judes de la mer.
 Le roi Feisque allait mourir de depit
 Et à peine vivant il parla ainsi: 810
 „Oh Orphin jeune musicien
 Prends possession de mon royaume!
 Je te laisse comme successeur
 Car tu es un heros des heros.
 Jusqu'à present personne n'a penetrait dans mon pays, 815
 Mais tu as penetrait jusque dans mon palais
 Et tu as pris ton premier amour.“
 Ainsi est devenu Orphin le roi de Feisque!
 Quand il arriva aux champs des Judes
 Jl decouvrit de son amour le voile rouge 820
 Que les Judes peuvent voir sa beauté,
 Et quand il a levé le voile rouge
 Deux brillants soleils luirent!
 Elle plaisait beaucoup aux Judes
 Et elles parlèrent à Orphin en disant: 825
 „Qu'elle soit heureuse et saine oh Orphin,
 Elle convient beaucoup à toi,
 Elle est même plus belle que toi!“
 Et elles lui donnerent des cadeaux,
 Elles lui donnèrent des ailles à voler 830

И тя си фъркаше дуръ на синю небу,
 Ниту пиле си я стигаше. —
 Тога си Орфенъ фъркна с' негуву първу любу
 И утиде на негува стара града.

Вечеръ бѣше полунощи,

835

Ниту сонце, ниту месецъ греяше,

Утъ невяста две сонца греяха!

На негува стара града день си биде.

Стара му майка на дори излезе,

Да посрещне ду нехина сина сасъ млада невяста: 840

Какъ си виде млада невяста,

Чи утъ лику хи две сонца греятъ,

Мощне си я беяндиса,

На Орфенъ си вели ютговори:

„Халалъ да ти е, сину, мое мляку!

845

Уста да ти се позлатетъ!

Чи си нашелъ любу спроти тебѣ,

Що приличе на наши сарая.“

На Орфенъ се уста позлатиха,

И му се ду днешни день позлатени!

850

Това е Орфенъ направилъ!

И е устанѣла тая песна да се пея,

Чи и той си песна миловаше.

Et elle aussi vola jusqu'au ciel bleu.
 Un oiseau même ne l'a rejointe.
 Ainsi Orphin vola avec son premier amour
 Et arriva dans la ville ancienne.
 Il était nuit même minuit, 835
 Ni le soleil ni la lune ne luirent,
 Mais de la jeune fiancée luirent deux soleils!
 Et dans son ancienne ville devint plein jour.
 Sa vieille mère sortit dans la cour
 Pour recevoir son fils et sa jeune fiancée. 840
 Quand elle vit la jeune fiancée
 Que deux soleils brillent de son visage,
 Elle sentit beaucoup d'amour pour elle
 Et en parlant à Orphin elle lui dit:
 „Mon lait maternel soit benin en toi mon fils! 845
 Que tes lèvres soient dorées!
 Car tu as trouvé un amour digne de toi
 Qui convient pour loger dans notre palais.“
 Les lèvres d'Orphin devinrent dorées,
 Et ils sont dorés jusqu'à nos jours! 850
 Cela a accompli Orphin.
 Et ce chant est resté après lui pour être chanté
 Car il aussi a aimé les chants.

870003

